

4288 5
DISSERTATIO POLEMICA
DE
VISIBILIS ECCLESIAE CAPITE VISIBILI
CHRISTI VICARIO
CONTRA

ERRONEA PROTESTANTIUM DOGMATA,
AD VERITATEM CATHOLICAM COMPROBANDAM OMNI
TURE MUNITA, CUM ANNEXIS QUÆSTIONIBUS CELEBRIO-
RIBUS, HACTENUS PROTESTANTES INTER, & CA-
THOLICOS AGITARI SOLITIS CIRCA PRO-
POSITAM MATERIAM,

QUIBUS ANNECTUNTUR

CONCLUSIONES EX UNIVERSA THEOLOGIA
DOGMATICA AD MENTEM

D. PATRIS AUGUSTINI,
FIDELISSIMIQUE EJUSDEM S. DOCTO-
RIS INTERPRETIS |

D. THOMÆ AQUINATIS,
IN ECCLESIA S. WENCESLAI MARTYRIS FRAT-
RUM EREMITARUM DISCAL. S. P. AUGUSTINI
SOLEMNI DISPUTATIONI PROPOSITÆ.
QUAS SINE PRÆSIDE
DEFENDENDAS SUSCEPIT

P. SERAPHINUS A S. ANNA, ORDINIS FRATRUM EREMIT.
DISCAL. S. P. AUGUSTINI SS. THEOL. ALUMNUS. |

Die Mensis Junii Anno 1762. horis meridiem consuetis.
EX MANUDUCTIONE, & PRÆLECTIONIBUS
P. BASILII A S. NICOLAO TOLENTINO ORD FRAT. EREM.
DISCAL. EJUSDEM S. P. AUGUSTINI SS. THEOL. & CON-
TROVERSIARUM FIDEI LECTORIS ORDINARIJ.

Typis, Catharinæ Labaunianæ Viduæ, Factore Leopoldo Joanne Kamenitzky.

207900050 = M1

*Honoris , 'debitaque 'Venerationis ergo Elo-
quentissimo fama periclitantium*

A D V O C A T O ,

FÆCUNDISSIMO

**VERBI DIVINI PRÆCONI,
THAUMATURGO,**

In his

QUÆ NON LICET HOMINI LOQUI

SILENTIARIO,

INVICTISSIMOQUE

CÆLI ATHLETÆ, & MARTYRI

**SANCTO JOANNI
NEPOMUCENO.**

Ab ejusdem cliente devin&issimo

DULICA VENERATIONE

OPUSCULUM HOCCE SACRATUM.

Imprimatur.

Pro Celsissimo Domino
Protectore

JOANNES ANTONIUS KAYSER.
Episcopus Suffraganeus Pragen.

Vidi

JOANNES MICHAEL HERTSCH
Director.

AD LECTOREM BENEVO- LUM PROLOQUIUM.

UTi nihil novi sub sole est, ita nihilominus mortalium cupidos non magis satiare valet animos, quam novitas. Verum ne me per hoc Lector amice! existimaveris novitati tibi proponendæ navasse operam, non novam tibi proponere veritatem intentioni duxi meæ, sed per vetustatem; Quod si hæc perantiqua veritas tibi hætenus in animo devoto non nova, sed vetus, & genuina videtur invenies eam demonstratam rationibus vetustissimis, utpote in lege Divina fundate firmatis, si vero nihilominus quidpiam novum in veritate vetustissima quæsieris ad satiandum animum tuum, forte & hæc non pauca reperies, ex quibus veritatem, omnium Adversariorum Capitibus antiquiorem, ex noviter investigatis rationibus colligere poteris; quæ si non profutura, aut pro utilitate servitura forent tibi, certo persuasum me existima, saltem obfutura tibi fore minime, veritatem orthodoxam, & genuinam amanti. Ratio vero, quæ memet ad hancce movit veritatem avitam luci publicæ dandam est: cum etenim a nostræ Provinciæ Theologis anno elapso quæstiones typis datæ sint, tum de verbo DEI scripto, & non scripto, tum etiam de ipsa Ecclesia, ejusdemque visibilitate, & infallibilitate;

X 3

te; ne Ecclesia porro universa post has quæstiones de illa sapienter deductas, remaneat Acephala: operæ pretium duxi opusculo præsentī Caput apponere ei, illudque Candido Lectori nervosis munitum fundamentis clare ob oculos ponere, ad iudicium de veritate ferendum, contra pertinacia adversantium capita. Et quoniam nos inter ac Protestantium partes, circa dictum Caput Ecclesiæ visibile hætenus multa in processu Canonizationis sunt; hinc litem hanc auspicari placuit a necessitate, & exigentia alicujus Capituli Ecclesiæ visibilis; post quod in specie declarare decrevi: quodnam illud Caput Ecclesiæ non sit, & quodnam sit, in specie Caput Ecclesiæ a Christo præpositum; ut ea æconomia utendo, cuilibet Ecclesiæ corpus visibile recte; & sine pertinacia intuenti, una patulum profet Caput ejusdem visibile, cuivis recte sentienti contemplandum. Intentione porro id prosequendum duxi rectissima, non animo aut carpendi pure, aut cavillandi, ceu personam quampiam, ceu nationem, aut quemquam hominum cætum contrarium propugnantem; sed solummodo animum adieci veritatem genuinam ostendendi ad salutem cuilibet personæ, nationi, & hominum cætui, tum consentienti, tum contra sentienti non tam utilem, quam pernecessariam. Auctores ex quibus sumpsi præsentis opusculi materias non multi fuere mihi, verumtamen mundo præsentī non ignoti nominis, nempe: Liberius, Bellarminus, & Calvinus; ea que de causa a me sumpti, ut per opposita juxta se posita, eo magis orthodoxa veritas ex his elu-

elucescat; quos ob id ipsemet oculariter inspicere volui, ut fideliter omnia a me locis citatis transumpta, orbi literario praesentari possint, ne falsitatis auctorem in transumendis eorundem sententiarum me quisquam aut traducere, aut cavillare queat. Quod vero methodum procedendi attinet, claritati, & simplici veritati operam dedi simpliciter, absque superfluo verborum ornatu. eligens magis ad stabiliendam veritatem propositam, figuras sententiarum, quam verborum assumere. Quod autem brevitatem alias inchoatam porro prosequi destiterim, ubertas materiae, & quaestionis propositae vastitas a limitibus tam angustis me cohibuit, gratius arbitrantem mundo facturum, si illud, quod eidem proponere pra-concepi, hacce fusiori non nihil methodo ob oculos posuero; quoniam si & ego censor materiae forem propositae, non aliud mihi foret iudicium: quam aut totum, aut nihil expedire luci dare publicae; quoniam tam ampla quaestionis occasio, necessariaque materiae connexio, terminos tam anxios pati dedignatur. Non damno equidem, aut reprobato, neque ulla censura dignam existimo sedulam caeteroquin aliorum scribendi methodum, veluti a me cum omni aestimatione in non contemnendorum Doctorum hujus aevi catalogum candide repositam; verum solummodo aliorum crismum, & censuram laboris mei antevenire opere pretium duxi; ut tamen si fortasse in methodo mihi accommodata ostendendae veritatis haecenus: non primum visus sim habere similem; ex eo tamen liquide

de sequi potest minime: me nec habiturum sequen-
tem; cum censura hujusmodi hactenus in comperto
non sit liquida, utpote in quæstione non parva rema-
nens, quam imitatores fors solvent attome tempore
competenti; cum cujuslibet genio liberum maneat e-
ligandi id, quod veritati demonstrandæ, juxta modum
proponendi cuique accommodatum, expediens magis
existimabitur. Etenim me mea delectant, te tua,
quemque sua. Utere proinde Lector benevole labo-
re meo! & si non opere hoc, saltcm intentione bona
pro gloria DEI a me assumpta te contentari sine. Et
quodsi veritatis propositæ amicus fidelis, & prudens
existis: Ave! si secus: Vale!

QUÆSTIO.

Q U Æ S T I O.

Quodnam sit Caput veræ Christi Ecclesiæ.

ANte hujus quæstionis decisionem pro nunc supponitur : dari veram Ecclesiam , seu catum hominum eandem fidem Christianam profitentium , Sacramentorum communione colligatum , & unitum , sub regimine legitimorum Pastorum , & præcipue unius in terris Vicarii Christi.

Eam insuper visibilem , & infallibilem esse , quæstiones antecedentes demonstrarunt , nunc porro de Capite Ecclesiæ visibili , & ejusdem Rectore , & Gubernatore inquirendum restat.

Ante cujus decisionem pro clariori quæstionis intelligentia præmittenda sunt quædam generalia quæsitæ , pro resolutione determinanda circa Caput Ecclesiæ , sit igitur prænotari locò.

§. I.

Quæstio Præliminaris.

AN in Ecclesia Christi oporteat dari unum determinatum Caput visibile Christi Vicarium , quod in unitate fidei omnes Christi fideles contineat , regat , & gubernet.

Novatores , ut suam quisque fidem ad placitum suum fabricatam suis obtrudant sequacibus , atque ab uno infallibili Ecclesiæ Capite abducant , extremum bellum movent supremo in terris Christi Vicario ; optime guaritur quod si hunc a Christo institutum visibilem in terris Judicem ex animis sequacium penitus non evellerent , eorum voluntaria pro cujusvis arbitrio de

A

rebus

rebus fidei sentiendi placita, in animis a se seductorum hominum fidem, aut nullam, aut exiguam invenirent.

Verum quoniam perbelle norunt regimen Ecclesiæ a Christo Domino ordinatissimum fuisse constitutum, quod necessario aliquem Governatorem exigit, alioquin brevi in extremum chaos redigendum, si quilibet pro suo genio de rebus fidei sentire posset; Hinc ne Romanum Pontificem Ecclesiæ Christi Caput visibile fateri cogerentur, in varias sententias pro statuendo Ecclesiæ Capite abierunt.

Divisio sententiarum.

Calvinus l. 4. instit. c. 6. docet: solum Christum, & unicum Caput Ecclesiæ esse, qui sine ullo alio in terris Vicario, aut Successore munus regendæ Ecclesiæ sustinet.

Marcus Antonius de Dominis citatus a Becano Tomo 5. opusculorum l. 2. de Republica Ecclesiastica: Spiritum Sanctum proprie esse Vicarium Christi in Ecclesiæ regimine docet, quatenus per sua dona, & internum influxum Ecclesiæ membra regit, conservat, & in unitate fidei continet.

Alii rursus admittunt quidem Caput Ecclesiæ visibile in terris, verum illud in uno determinato Vicario Christi docent non consistere, sed vel in omnibus Ecclesiæ Præpositis, aut saltem parte potiore eorum, Verbum DEI purum profitentium, & Sacramentorum legitimo usu utentium; Ita passim tradunt Lutheri asseclæ. Quid porro in re tanti momenti statuendum sit dabit bina resolutio, ante cujus positionem prævie venit.

Not. I. Absque controversia certum esse, Ecclesiæ Caput essentiale, primarium, & invisibile esse solum Christum, id enim non tantum adstruunt cum Catholicis Adversarii, verum & luculente sacræ testantur pagina; ait enim Apostolus ad Ephes. I. v. 22. *Et ipsum dedit Caput supra omnem Ecclesiam, quæ est corpus ejus* Item c. 5. v. 23. *Vir caput est mulieris sicut Christus est Caput Ecclesiæ.*

Not. II. Certum itidem esse: Christum Dominum, dum in terris conversatus est Caput Ecclesiæ visibile fuisse; fundavit enim Ecclesiam, duodecim Apostolos, & septuaginta Discipulos Ecclesiæ ministros instituit, sub visibilibus signis condidit Sacramenta, novum Sacerdotium, novum Sacrificium, novas leges instituit, visibiliter Petro regendam Ecclesiam in Cælum ascensurus commendavit dicens: *Pasce oves meas, pasce agnos meos.* Joan. 21. Eam, quam instituit Ecclesiam insuper ipse gubernavit visibiliter:

liter: docendo, monendo, increpando, ut palam testantur Evangelistæ; igitur Ecclesiæ Caput visibile Christus fuit.

Not. III. Certum insuper est: Christum post Ascensionem suam in Cœlos Capitis obtinere dignitatem, Ecclesiam suam invisibiliter gubernantis, cum eam hactenus regat, & gubernet, corda videlicet fidelium movendo, Pastorum mentes illuminando, atque fidelibus suis internas gratias conferendo, uti de se ipso testatur Christus Matth. 28. v. 20. *Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi.* Unde solum superest resolvendum: an præter Christum Ecclesiam suam invisibiliter gubernantem, aliud in Ecclesia Caput visibile subordinatum Christo sit adstruendum, quod Christi loco visibiliter fideles regat, uti fecit Christus in terris existens, quod inquam Christi loco veritates revelatas infallibiliter doceat, atque in externo gubernio Christi vices suppleat, ex ejusdem Christi institutione; ante cuius decisionem adhuc prævie venit.

Not. IV. Quod titulus quæstionis propositæ nunc non sit determinate de Petro, aut Clemente, vel Romano Pontifice, de his etenim quid sentiendum sit principalis declarabit quæstio, verum pro nunc titulus quæstionis est universalis, ac indeterminativus, unde in præsentì

Quæritur I. An Christus ad Cœlos ascendens nosque invisibiliter prædicto modo dirigens, præter se aliud Caput visibile sui loco instituerit, quod Christo in externo succedat gubernio, & Christi loco Ecclesiam totam visibiliter regat, ad unitatem fidei conservandam; eo scilicet modo: quo Rex aliquis diu absfuturus a Regno suo pro tranquillitate regiminis servanda, loco sui Proregem constituit, qui ejus vices in gubernando Regno gerat.

Quæritur II. An dignitas Capitis Ecclesiæ visibilis constituta sit in una determinata persona, aut in omnibus Ecclesiæ Pastoribus, aut saltem majori eorum parte, quatenus purum Verbum DEI profitentur, & legitima Sacramentorum administratione utuntur; hanc porro quæstionem decidet Resolutio posterior, priorem vero sequens.

§. II.

Resolutio prima.

Oportet in Ecclesia Christiana præter Christum, dari aliud Ecclesiæ Caput visibile, Christi Vicarium, atque Pastorem universalem; atque adeo Spiritus Sanctus non potest esse Caput Ecclesiæ Vicarium Christi.

Argumentum I. juxta Calvinum l. 4. instit. c. 6. n. 7. *Nullus quaestionem hanc solvere melius potest, quam Scriptura ipsa.* Atqui scriptura ipsa multis in locis tradit oportere dari in Ecclesia Caput ejus unum visibile, ergo oportet in Ecclesia Christiana præter Christum dari aliud Ecclesiæ Caput visibile Christi Vicarium. M. est testimonium adversariorum. m. p. Ecclesia in scriptura assimilatur I. humano corpori: 1. ad Corinth. 12. v. 12. *Sicut corpus unum est, & membra habet multa - - ita & Christus.* Assimilatur II. domui. 1. ad Timoth. 3. v. 15. *Ut scias, quomodo oporteat te in domo DEI conversari, quæ est Ecclesia DEI vivi.* Assimilatur III. ovili. Joan. 10. v. 16. *Fiet unum ovile, & unus Pastor.* IV. Assimilatur Regno Daniel. 2. v. 44. *Suscitabit DEUS Cæli Regnum, quod in æternum non dissipatur.* V. denique assimilatur exercitui bene ordinato. Cant. 6. v. 3. *Terribilis, ut castrorum acies ordinata,* atqui corpus humanum ab uno visibili Capite regitur, cui alia membra subordinantur, domus ab uno Patrefamilias, ovile ab uno Pastore regitur, Regnum ab uno Rege, exercitus ab uno supremo Duce gubernatur, ergo etiam Ecclesia Christiana ab uno Capite visibili debet regi, & gubernari, per consequens oportet dari in Ecclesia Caput ejus unum visibile, Christi Vicarium, atque Pastorem universalem. M. est Scripturæ dogma. m. ab exemplis Scripturæ fit manifesta; legitime proinde Resolutio posita ex his infertur.

Argumentum II. Eadem prorsus Ecclesia est nunc, & Apostolorum tempore, si substantialia spectentur, quæ fuit vivente Christo, atqui vivente Christo habuit unum Caput visibile a quo regebatur, ergo, & nunc debet habere unum Caput visibile a quo regatur Vicarium Christi. M. declaratur 1. Apostolus ad Ephes. 4. v. 4. dicit: *Unum corpus, unus Spiritus - - una fides, unum baptisma,* sed fides, & baptisma, sicut & Spiritus unum sunt, idemque, ac tempore Christi, ergo idem quoque corpus. M. declaratur 2. Si enim est substantialiter eadem, quæ fuit tempore Christi, necessum est idem fore regimen nunc, quod fuit tempore Christi, si enim aliud regimen fuisset tunc, aliud vero nunc, sequeretur eandem Ecclesiam nunc non esse, quæ fuit tempore Christi, sed essentialiter variatam; nam juxta Philosophum: quælibet Respublica tunc censetur mutari, quando modus, seu forma gubernandi mutatur. Ex qua sequela idem circa Ecclesiam esset statuendum; atqui prorsus absurdum est dicere Christi Ecclesiam nunc essentialiter mutatam esse, ut cuilibet rationem habenti patebit, ergo & absurdum est illud, ex quo id sequitur. m. principalis clare patet ex N. II. consequentia exinde legitime infertur.

Argumentum III. Synagoga, quæ fuit figura Ecclesiæ Christi, fuit semper gubernata ab uno Capite visibili, nempe ab uno Pontifice, cui reliqui erant subiecti, ergo a fortiori taliter debet gubernari Ecclesia Christi. Ant. patet ex libris: Exodi, Levitici, Deutronomii, nam 17. v. 12. Deut. habetur: *Qui autem superbierit nolens obedire Sacerdotis imperio morte morietur.* c. p. omnis perfectio, quæ fuit in figura, & umbra debet perfectius reperiri in figurato, atqui gubernari ab uno Capite est Perfectio, & quidem major, quam gubernari a pluribus, ergo si hæc perfectio fuit in Synagoga, a fortiori debet reperiri in Ecclesia Christi. M. patet: siquidem figura, & umbra est præparatio, & inchoatio quædam figurati, ergo si hæc perfectio fuit inibi, a fortiori in Ecclesia Christi reperiri debet. m. p. ibi est major perfectio, ubi ordo universi facilius suum obtinet finem, atqui ubi gubernatio fit ab uno Capite ordo universi facilius suum obtinet finem, ergo gubernari ab uno est major perfectio, quam gubernari a pluribus. M. patet. m. p. ubi gubernatio fit ab uno Capite facilius servatur pax inter subditos, major est consensus ad resistendum hosti, Regimenque est magis stabile, ac diuturnum, atqui hunc finem utpote maxime accommodatum ad sui conservationem maxime exigit ordo universi, ergo ubi gubernatio fit ab uno Capite ordo universi facilius suum obtinet finem. M. patet ab exemplis tantarum Rerumpublicarum ubi fuerunt Græcæ, & Romana, quæ ob hoc, quod a pluribus gubernatæ fuerint, & non ab uno, pacem, & quietem non prius assecutæ sunt, donec aut destructæ fuissent, aut in Monarchiam deliissent. m. p. ordo universi maxime exigit sui conservationem, atqui ad conservationem hanc magis expediens est gubernari ab uno, quam gubernari a pluribus, ergo gubernari ab uno exigit ordo universi. M. patet: cum qualibet res sicut sui destructionem horret, ita sui conservationem appetit. m. p. ubi plures gubernant cum pari potestate, ibi facile oritur dissensio, tum inter gubernatores, quando quisque proprium sequitur iudicium, tum inter subditos, quorum aliqui unam, aliqui alteram sequuntur factionem, ergo ad conservationem ordinis universi magis expediens est gubernari ab uno, quam gubernari a pluribus. Ant. probat ipse Christus Lucæ 11. v. 17. dicens: *Omne Regnum in se ipsum divisum desolabitur.* Et docet quotidiana experientia Adversariorum, nam Lutherani, & Calvinistæ, quia non agnoscunt unum Caput suæ Religionis, in tot varias partes dissecti sunt, quæ nunquam componentur apud ipsos, nisi sanius sapere incipiant. c. patenter exinde sequitur.

Confirmatur: quamvis Christus in terris existens Ecclesiam suam spiritu suo interne rexit, tamen præter hoc perseipsum eam etiam visibiliter

regebat, ergo etiam quamvis Christus nunc Spiritu suo per internum gratiarum influxum Ecclesiam interne gubernet, tamen præter hoc eam insuper externe per sui Vicarii directionem visibiliter regit.

Pro secunda parte resolutionis Argumentum I. Si Spiritus S. esset propriè Vicarius Christi, vel esset ejus Vicarius in regimine externo, vel in interno, non in externo, cum Ecclesiam per se non regat visibiliter, sicut Christus in terris existens fecit, atqui etiam non in interno, ergo in nullo potest dici Vicarius Christi. M. patet cum alius modus gubernandi præter assignatos non detur. m. p. internum regimen Ecclesiæ consistit in interno influxu donorum gratiæ, atqui hic influxus donorum non producitur a solo Spiritu Sancto, ergo Spiritus S. non potest dici Vicarius Christi. M. est certa m. p. productio internæ gratiæ est communis tribus Personis juxta axioma: *Opera Trinitatis ad extra sunt indivisa*, Ergo illa non producitur a solo Spiritu Sancto, secus nulla esset causa cur in tali productione gratiæ Spiritus S. sit potius Vicarius Filii, quam Pater, aut Filius sit Vicarius Spiritus S. cum omnes tres Personæ indivisibiliter ad productionem gratiæ concurrant.

Argumentum II. Vicarius propriè loquendo est inferior eo, cujus est Vicarius, atqui nisi impie sentire velimus cum Macedonio Spiritus S. non est inferior Filio, ergo non est Filii Vicarius. M. declaratur: Nam in hoc Vicarius contradistinguitur a Successore, quod Successor in totum, & plenum jus sui Antecessoris succedat, ut patet in Regibus sibi in Regno succedentibus; Vicarius vero non in totum jus, sed in illud jus, quod ei a Principali suo confertur succedit, ut patet in Proregibus; hinc Pontifices Romani non dicuntur Vicarii Petri, sed Successores, quia in totum jus Petri succedunt, bene vero dicuntur Vicarii Christi, sicut Petrus, quia in jus limitatum Christo succedunt, non enim internum influxum gratiarum Ecclesiæ præstant, velut Christus in terris existens simul præstitit, sed solum quoad externum regimen Ecclesiæ Christo succedunt, per consequens illi, & non Spiritus S. sunt Vicarii Christi.

§. III.

Resolutio secunda.

Dignitas Capitis Ecclesiæ visibilis constituta est a Christo in una determinata Persona, unde illa in omnibus Ecclesiæ Pastoribus aut majorum parte non est requirenda.

Argumentum partis I. Christus Ecclesiæ suæ Pastorem unam determinatam Personam instituit, ergo dignitas Capitis Ecclesiæ visibilis est constituta

tituta in una determinata Persona. Ant. p. Christus unam tantum determinatam Personam ovili suo præfecit, cum Joan. 21. v. 17. dixit soli Petro: *pasce oves meas, pasce agnos meos*, ergo Christus Ecclesiæ Pastorem unam determinatam Personam instituit. Ant. p. Quia munus prædicandi Evangelium non soli Petro, sed omnibus æqualiter commisit id clare Christus omnibus annuntiavit Marci. 16. v. 14. dicens: *Euntes in mundum universum, prædicate Evangelium omni creature*, ergo a contrario, cum munus pascendi soli singulari Personæ committat, solam hanc determinatam personam ovili suo præfecit.

Respondet Calvinus l. 4. instit. c. 6. n. 3. *Ut firmæ sint istæ probationes ostendant imprimis oportet, ei mandari potestatem in omnes Ecclesias, qui pascere Christi gregem jubetur - - -*

Verum id facile ostenditur. I. Vel enim omnium Ecclesiarum fideles sunt oves Christi, vel non? si non sunt omnes oves Christi, non sunt membra Christi, ac per consequens non sunt membra Ecclesiæ, de quibus proinde sermo non est; si vero fideles omnium Ecclesiarum sunt oves Christi, in omnes Petro potestas a Christo sui loco tradita est, ubi Petrus Pastor ovium Christi constitutus est.

II. Christus non dixit Petro: *pasce has oves meas*, vel illas, sed sine ulla restrictione dixit: *pasce oves meas*, ergo sine ulla restrictione omnes oves illi pascendas commisit, sed oves omnium Ecclesiarum sunt oves Christi, ergo omnium Christus Petrum Pastorem instituit.

III. Juxta Calvinum l. 4. instit. c. 6. n. 7. *Nullus questionem hanc melius solvere potest, quam scriptura ipsa*, atqui scriptura ipsa testatur, omnes oves Petro a Christo commissas fuisse, quarum Christus Pastor erat, ergo Petrus omnium Pastor fuit constitutus a Christo. m. p. eas oves pascendas commisit Petro, quarum Christus bonum Pastorem se dicit Joan. 10. v. 11. *Ego sum Pastor bonus, & cognosco oves meas, & cognoscunt me mee*. Atqui juxta Scripturam Christus omnium ovium Pastor bonus fuit, omnes oves cognovit, quæ eum cognoverunt, ergo Scriptura testatur Petrum per voces: *pasce oves meas*, omnium Christi ovium fuisse Pastorem constitutum.

Unde immerito querulatur Calvinus c. cit. in Scriptura non stare Vicarius Christi; nam quid tam anxie vocem quærit, ubi res significata clare habetur? nam quid sibi vult potestas Petro collata per verba: *pasce oves meas*, quam id unicum; tu loco mei eas pasce oves, quarum ego Pastor bonus sum;

Quid

quid autem aliud est vices alterius agere, quam Vicarium agere alterius? non enim alia ratione vice Rex aliquis dici potest, quam quia Vicarius Regis est.

Respondet Calvinus l. & c. cit. n. 4. II. Ad Argumentum principale: *Nilil hic Petro datur, quod non fuerit Collegis etiam commune, quia alioquin non modo personis fieret injuria, sed claudicaret ipsa doctrina Majestas* - - -

Verum quam impertinenter id a Calvino dicitur: quæ enim injuria cæteris Apostolis fieri potest, cum Petro speciale aliquid datur, quod alioquin nulli debetur? Si enim Pater Cœlestis non fecit injuriam reliquis Apostolis, quod soli Petro revelaverit Christi divinitatem Matth. 16. v. 16. neque Christus ullam fecit reliquis injuriam cum soli Petro contulit specialem hic potestatem.

Quod & Majestas doctrinæ nullo modo per hoc claudicet, sed potius exaltetur, patet exinde, quia id fit ad exemplum Regiminis Christi, qui sicut unus visibiliter Ecclesiam regebat servata doctrinæ Majestate, ita eadem servata vices suas uni Petro loco sui desert, cum id, conformitas in doctrina, & perpetua ejusdem conservatio prorsus requirat.

Quod vero Petro aliquid speciale per has voces: *pasce oves meas*, sit concessum, quod non erat commune cæteris, velut cit. loco somniat Calvinus, hac demonstratione id evincitur: Nam potestas pascendi oves Christi data fuit Petro ad Petri dilectionem, atqui dilectio Petri non erat communis cum Collegis, sed major, quam aliorum, ergo, & major potestas Petro a Christo fuit collata, non communis cum aliis. M. patet: nam potestas, & dignitas Pastoralis ei data fuit eo tempore, quo Petrus erga Christum dilectionem testatus est. m. p. illa dilectio fuit in Petro, de qua Petrum Christus interrogavit, atqui Christus non interrogavit, utrum Petrus Christum diligeret sicut cæteri, verum Christus quærit Joan. 21. *Simon Joannis diligis me plus his?* Super quod ei dicit: *Pasce oves meas*, ergo dilectio Petri non erat communis cum Collegis, sed major, quam aliorum, per consequens, & potestas major Petro data est, non communis Collegis suis.

Argumentum partis II. Omnibus pastoribus non est dictum, aut majori eorum parti Matth. 16. v. 16. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, Tibi dabo claves Regni Cœlorum*, sed id dictum est a Christo uni determinatæ Personæ, ergo dignitas Capitis Ecclesiæ in omnibus Ecclesiæ Pastoribus, aut majore eorum parte non est requirenda. Ant. p. Illi soli determinate dictum est, cujus fidem indefectibilem Christus esse voluit, & pro qua Christus specialiter oravit, atqui Christus fidem unius determinatæ

minatæ Personæ indefectibilem esse voluit, & pro ea conservanda specialiter oravit, ergo id uni determinatæ personæ dictum est, & non omnibus. M. patet: quia si noluiſſet specialiter in una determinata Persona fidem conservatam habere, frustra pro ea specialiter orasset, & ei demandasset specialiter, ut conversus confirmet fratres suos. m. p. Lucæ 22. v. 31. habetur: *Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut tribuaret sicut triticum, ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* In hoc textu prædicitur non Petro soli, sed omnibus tentatio a Satana obventura in fide, atqui omnibus non fit promissio indefectibilitatis fidei, pro omnibus non orat Christus, omnibus non præcipit, ut conversi confirmet fratres suos, sed soli Petro determinate, pro quo Christus determinate oravit, cujus solius indefectibilem fidem futuram prædixit, ergo Christus fidem unius determinatæ Personæ indefectibilem esse voluit, & pro ea conservanda specialiter rogavit. M. est dogma revelatum a Christo. m. declaratur: ibi enim non loquitur Christus de fide Petri, & Apostolorum pro suis Personis, hanc enim in omnibus scivit non defecturam, sed loquitur Christus de fide Petri, & aliorum in suis successoribus, quam defecturam Christus in successoribus aliorum Apostolorum ex parte prævidit, non vero in successoribus Petri, hinc nulli, nisi soli Petro determinate mandat Christus, ut conversus fratres errantes in fide confirmet. c. patet si enim Christus fidem omnium aliorum indefectibilem reddere voluisset, sicut Petri, frustra mandasset Petro soli, ut conversus confirmet fratres suos.

II. Ant. principale p. authorit. SS. PP. S. P. Augustinus de Petri primatu l. 2. de Baptismo contra Donatistas c. 1. ait: *Commemorat Cyprianus, quod nos etiam in Scripturis Sacris didicimus, Apostolum Petrum, in quo primatus Apostolorum tam excellenti gratia præminet* --- Anselmus Archi-Episcopus Cantuariensis ad c. 16. Mathæi sic scribit: *Eam potestatem ideo uni Petro concessit specialiter, ut ad unitatem nos invitaret, ideo enim cum Principem Apostolorum instituit, ut Ecclesia quasi unum principalem Vicarium Christi haberet, ad quem diversa Ecclesia membra recurrerent, si forte inter se dissentirent* --- Cyprianus ad Quirinum de Bapt. Hæret. ait: *Petrus, quem primum Dominus eligit, super quem ædificavit Ecclesiam &c.* Maximus Serm. I. de SS. Petro & Paulo. *Per Christum Petrus facta est Petra dicente ei Domino: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam* --- Plura Patrum

trum testimonia videri possunt apud Liberium a Jesu tract. 8. de Sacramen-
to Ordinis p. 2 disp. 1. contr. 3. n. 62.

III. Ant. principale p. ratione in Scriptura fundata: illi Personæ deter-
minate dictum est: Tu es Petrus, tibi dabo claves &c. qui solus confessus est
Christum esse Filium DEI vivi, atqui solus Petrus determinate confessus est
Christum esse Filium DEI vivi, ergo illi soli determinate dictum est: Tu es
Petrus, tibi dabo claves &c. M. patet, cum ad hanc solam confessionem
immediate sequatur hæc promissio. m. ut clarius innotescat videndus est to-
tus contextus positus Matth. 16. ubi interrogatis discipulis, quis esset Filius
hominis v. 16. *Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus Filius DEI*
vivi. Respondens autem Jesus dixit ei beatus es Simon Bar-Jona, quia
caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in Cælis est. Et
ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam
meam, & porta inferi non prævalebunt adversus eam, & tibi dabo claves
Regni Cælorum, quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cæ-
lis, & quodcumque solveris super terram erit solutum, & in Cælis. Ex
quo sequitur nullum alium Apostolum, sed solum Petrum confessum esse
Christum fore Filium DEI, ergo etiam nulli alteri, sed soli Petro dictum
est: Tu es Petrus, tibi dabo claves &c.

Respondet Calvinus l. 4. instit. c. 6. n. 4: *Quod uni tunc promisit,*
sibi reliquis omnibus simul confert, & quasi in manus tradit.

Verum frustra in his voluntariis suis responsis azylum quærit, quod ex
hoc manifeste evincitur: nam Christus hic promittit Petro potestatem uni-
versalem, & irrestrictam, & ad omnia se extendentem per verba quodcum-
que ligaveris, quodcumque solveris, atqui hanc universalem, & irrestrictam,
ac ad omnia se extendentem potestatem nullibi aliis simul confert, ergo Chri-
stus, quod uni tunc promisit, nullibi reliquis aliis simul confert. M. pa-
tet: cum vox: *quodcumque*, idem sit, ac *omne*, & faciat sensum univer-
salem distributivum, ita, ut nihil superesse possit, quod Petrus vi hujus po-
testatis solvere, aut ligare non posset. m. p. Potestas cæteris Apostolis colla-
ta fuit a Christo post Resurrectionem suam. quando insufflavìt in Apostolos
dicens: Joan. 20. v. 22. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remisistis*
peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt, atqui
hæc potestas non est universalis, & ad omnia se extendens, sicut illa Petri,
sed ad sola peccata remittenda, & retinenda restricta, ergo potestas cæteris
Apostolis alibi collata non est universalis, & ad omnia se extendens, sed ad
sola peccata restricta, per consequens, quod Christus tunc uni Petro pro-
misit

misit, nullibi reliquis omnibus simul confert. M. est testimonium Christi. m. ex hoc testimonio clare inferitur. c. est evidens, ut recte consideranti patebit.

Respondet rursus Calvinus loco citato: *Quum interrogati essent omnes solus Petrus respondet: Tu es Christus &c. & ei dicitur: tibi dabo claves, quasi ligandi, & solvendi solus acceperit potestatem, quum, & illud pro omnibus dixerit, & hoc cum omnibus tanquam personam gerens ipse unitatis acceperit.* Item n. 6. habet: *Confessus erat Petrus suo, & Fratrum nomine Christum esse Filium DEI - - -*

In hoc responso duo dicit Calvinus I. est: quod licet omnes interrogati a Christo fuissent, unus tamen Petrus respondet non pro se, sed pro omnibus II. dicit: quod sicut pro omnibus confessus est Petrus Christum esse Filium DEI vivi, ita, & pro omnibus responsum acceperit a Christo: Tu es Petrus, tibi dabo claves &c. sed non pro se solo excludendo alios, sed & pro omnibus aliis.

Verum tamen in citato loco duo dicat, nec unum tamen ex his subsistit, unde contra responsionem primam sic manifeste instari potest: Petrus suo, & non cæterorum nomine confessus est Christum esse Filium DEI vivi, ergo, & potestatem solus pro se, & non pro omnibus accepit ligandi, & solvendi quæcunque. Ant. p. Si Petrus cæterorum nomine confessus fuisset Christum esse Filium DEI vivi, id confessus fuisset ex consensu, aut commissione cæterorum, atqui cæteri Apostoli in id non consenserunt, neque ullam commissionem Petro dederunt, ergo Petrus suo, & non cæterorum nomine confessus est Christum esse Filium DEI vivi. M. patet nam quo pacto aliorum causam quis agere potest nisi consensum, aut plenipotentiam prius clientum habeat. m. p. ex citato textu Matth. 16. v. 17. *Beatus es Simon Bar-Jona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in Cælis est.* Atqui si Apostoli hanc Petro commissionem dedissent, aut in hanc confessionem consensissent falso diceret Christus, *caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus*, ergo Apostoli id ei non commiserunt, neque in id consenserunt. M. est testimonium Christi. m. patet: quia tunc non Pater, sed caro, & sanguis, id est homines id Petro dixissent, unde a revelatione hac Apostoli excludi non potuissent a Christo. c. claret: quia quod ignorarunt, in id consentire non potuerunt.

Ut vero altera responsio Calvinii impugnari possit, demonstrandum venit, quod tunc solus Petrus pro se, & non pro omnibus ligandi, & solvendi quæcunque potestatem acceperit. Id porro demonstratur I. quamvis Chri-

flus omnes Apostolos interrogaverit: *Quem dicunt homines esse Filium hominis?* Matth. 16. Soli tamen Petro Pater Cœlestis revelavit eum esse Filium DEI vivi excludendo alios, ergo etiam soli Petro Christus dixit: Tu es Petrus, tibi dabo claves, &c. excludendo alios. Ant. Christus loco citato testatur. c. p. Illi soli dixit Christus: Tu es Petrus &c. cui paulo post dicit: vade post me Satanas, ut ex contextu clare innotescit, atqui hoc soli Petro dixit excludendo alios Apostolos, ergo, & primum, & non est sane ratio, cur Novatores donum DEI hic faciant commune, malum vero singulare.

II. Quotiescunque Christus in Evangelio utitur particula: *Tibi*, ita ad Personam particularem restringit, ut ad alios nequat ampliari, ut cum dicit: *Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso; Remittuntur tibi peccata multa; Adolescens tibi dico surge;* Ergo etiam hic, quando dixit Christus: Tu es Petrus, tibi dabo claves &c. ad personam Petri ita restringit, ut sermo ad alios Apostolos ampliari nequeat. Ant. patet: non enim per hoc omnes latrones venia donavit, neque per hoc omnibus mulieribus peccata dimisit, aut omnibus adolescentibus vitam contulit. c. tenet a paritate, siquidem nulla ratio sit assignabilis, cur per particulam tibi in omnibus aliis locis Christus restrictive locutus fuisset, & in hoc solo, & unico loco ampliative, quando cum Petro specialiter locutus est.

III. Quotiescunque a contrario Christus sua dona pluribus largitur, in Evangelio nunquam verbo utitur singulari, ut cum dicit: *Sedebitis vos super sedes duodecim; accipite, & manducate; Hoc facite in meam commemorationem; Dabo vobis os, & sapientiam; Prædicate Evangelium omni creature &c.* Ergo quotiescunque singulari utitur verbo, perperam pluribus accommodatur locutio. Unde frustra se fatigat Calvinus toto citato capite eandem recoquendo grammem, ut evincat Petro nihil speciale datum fuisse per illa verba, ait enim cit. c. n. 3. *Hinc colligere licet, aut illa Christi voce nihil præ aliis datum esse Petro, aut Petrum jus, quod acceperat cum aliis ex æquo communicasse.* Id etenim præterquam, quod supra abunde refutatum sit, ubi demonstratum est: quod sicut Petrus pro se confessus est Filium DEI vivi, ita & pro se a Christo hanc potestatem accepit, potest nihilominus responsum Calvinii hac refutari ratione I. Si enim Christus jam tunc cæteris Apostolis æqualem cum Petro dedit potestatem, cur quæso altera vice post Resurrectionem suam eandem potestatem, quam Apostoli jam habuerunt rursus dat, & ad sola peccata restringit, si prima vice irrestrictam velut Petro eisdem contulit? ergo Christus tunc æqualem

æqualem cum Petro potestatem cæteris Apostolis non contulit. Ant. declaratur: nam cum Christus post Resurrectionem suam Apostolos missurus esset in universum mundum prædicare Evangelium omni creaturæ, opportuisset potestatem datam eis relinquere, & non ad sola peccata restringere, ergo cum Christus tunc primo hanc restrictam potestatem Apostolis contulerit, sequitur eis ante nullam dedisse, sed hanc soli Petro tunc fuisse collatam.

II. Admisso: quod tunc Petro, & cæteris Apostolis, eandem dederit potestatem, quia tamen hanc cæteris post Resurrectionem limitat ad sola peccata, nulla speciali mentione facta Petri, sequitur Petro majorem manere potestatem, & illimitatam, ergo illi soli aliquid speciale dictum manet per verba: quodcunque ligaveris, quodcunque solveris. Ant. p. Si enim Christus post Resurrectionem suam, sub limitatione potestatis ad sola peccata cæteris Apostolis data, voluisset & comprehendere Petrum, debuisset Christus id specialiter exprimere, quod universalem potestatem ante Petro datam nunc ad sola peccata limitet, atqui circa hoc Christus nullam fecit mentionem loco citato, ergo sequitur Petro majorem manere potestatem, specialem, & illimitatam. M. declaratur: nam quotiescunque alicui potestas datur illimitata, non censetur sub limitatione potestatis datæ aliis comprehendendi, nisi ejus expressa mentio fiat. m. est clara ex scriptura, per consequens manet Petrus in possessione majoris, & illimitatæ potestatis sibi a Christo datæ per verba: quodcunque ligaveris super terram, quodcunque solveris erit solutum & in Cœlis &c.

Quod vero Petrus jus, quod acceperat cum aliis ex æquo non communicaverit clare evincitur: nam quid familiarius est Calvino, & ejusmodi hominibus, quam plenis buccis clamare: nihil esse credendum, quod aut in scriptura non fiat clare, aut per claram, & evidentem consequentiam ex ea non deducitur? ubi quæso vel umbra in scriptura loco citato est: Petrum acceptam potestatem per verba: *Tibi dabo claves Regni Cœlorum* ex æquo aliis communicasse? aut quo pacto per claram consequentiam id inferri potest? Petro dictum est: *Tibi dabo claves &c. quodcunque ligaveris, quodcunque solveris*, ergo Petrus ex æquo id cum aliis communicavit? si enim hanc consequentiam clare inferri Calvinus dixerit, etiam hanc ex scriptura clare inferam: Christus dixit Petro Matth. 16. *Vade post me satanas*, ergo id Petrus cum aliis ex æquo communicavit; hanc consequentiam si sibi communicatam ex scriptura clare inferri Calvinus opinatur, lubens ei faveo, verum quod Petrus id cum Apostolis ex æquo

communicaverit, credo ipsum Calvinum admissurum non esse, ergo nec primum admitti potest.

Dices: insistendo primæ responsioni Calvini, quod quamvis Joan. 20. v. 22. potestatem Christus Apostolis dederit determinatam, & restrictam ad sola peccata, hoc tamen non evincit Petrum majorem habere potestatem, quia quam Christus Petro contulit Matth. 16. v. 19. potestatem per verba: *Quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cælis, & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in Cælis*; Eandem irrestrictam, & universalem cæteris Apostolis, & iisdem verbis contulit Matth. 18. v. 18. *Amen dico vobis, quaecunque alligaveritis super terram, erunt ligata, & in Cælo, & quaecunque solveritis super terram, erunt soluta, & in Cælis.* Ergo cæteri Apostoli tam amplam a Christo acceperunt potestatem Matth. 18. sicut Petrus Matth. 16. & iisdem prorsus verbis, per quod determinatæ personæ nihil speciale dictum a Christo manet non commune cæteris. Sed

Contra. Christus Matth. 16. majorem, & universaliorē Petro didit potestatem per verba: *quodcunque ligaveris, quodcunque solveris*, quam non contulit reliquis Apostolis Matth. 18. per verba: *quaecunque alligaveritis &c.* ergo Christus Ecclesiæ suæ præfecit unam determinatam personam cum majori, & universaliori potestate, non communi cæteris. Ant. p. Christus cum soli Petro primo hanc dederit potestatem, soli etiam speciale aliquid commisit, quod nullibi aliis simul commisit, ergo &c. Ant. p. Christus cum potestate quaecunque ligandi, & solvendi Matth. 16. Petro data, insuper claves Regni Cælorum dedit ei, super eum ædificavit Ecclesiam suam, adversus quam nec portæ inferi prævalebunt, atqui Fundamentum hoc, super quod principaliter Christus ædificavit Ecclesiam suam, nullibi nominat Christus cæteros Apostolos, nullibi iisdem claves Regni Cælorum velut Petro dedit specialiter, cum nulla mentio in scriptura de hoc fiat, ergo Christus, cum soli Petro primo hanc dederit potestatem, soli etiam aliquid speciale commisit, quod nullibi aliis simul commisit.

II. Quamvis Christus Matth. 18. iisdem prope terminis Apostolis cæteris loquatur: *quaecunque alligaveritis, quaecunque solveritis*, velut Petro Matth. 16. *quaecunque ligaveris, quaecunque solveris*, illa tamen locutio Matth. 18. facta cæteris Apostolis restringitur per Christi verba ad sola peccata remittenda, & retinenda, nullo modo vero illa locutio Christi facta Petro Matth. 16. ergo Christus priorem, & majorem dedit potestatem Petro
per

per verba: *quodcumque ligaveris, quodcumque solveris* Matth. 16. quam non dedit cæteris Apostolis Matth. 18. per verba: *quæcumque alligaverit, quæcumque solveris* &c. Ant. p. Illorum ligandi, atque solvendi Apostolis Christus Matth. 18. dedit potestatem, de quibus in citato capite ante hunc versum, & post hunc immediate tractat, sed tractat inibi de peccatis, corectione, emendatione & retentione peccatorum proximi, ergo hæc verba Christi Matth. 18. *quæcumque alligaveritis, quæcumque solveritis* Facta cæteris Apostolis restringunt eorum potestatem ad sola peccata, nullo modo vero illa locutio Christi Matth. 16. Facta Petro. c. patet: cum potestas per verba Christi data Petro tam absoluta sit, & irrestricta, ut in cit. Matth. cap. 16. ex nulla circumstantia, nullis verbis eam seu antecedentibus, seu subsequenter limitati, aut restrictioni exposita videatur, velut est illa Matth. 18. data cæteris Apostolis M. p. Nam Christus ait determinate de corrigendis Fratribus, & remittendis peccatis, Matth. 18. v. 11. enim sic habet: *venit enim Filius hominis salvare, quod perierat.* v. 14. *Sic non est voluntas ante Patrem destrum, qui in Cælis est, ut pereat unus de pusillis istis.* v. 15. *Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, corripe eum inter te & ipsum solum.* v. 16. *Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos.* v. 17. *Quod si non audierit eos dic Ecclesie; si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus.* Et super hoc immediate sequitur data potestas Apostolis remittendi, & retinendi fratrum peccata sequente v. 18. *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata, & in Cælo: Et quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in Cælo,* id est ea: De quibus Christus ante dicit, mandans reduci fratrem peccantem per pœnitentiam; & post hanc potestatem remittendi, & retinendi peccata cæteris Apostolis datam, v. 21. *accedens Petrus ad eum, dixit: Domine, quoties in me peccabit frater meus, & dimittam ei? usque septies? dicit illi Jesus, non dico tibi septies, sed usque septuagesies septies,* atqui hæc omnes locutiones Christi antecedentes, & subsequentes potestatem Apostolis datam a Christo, manifeste indicant non esse universalem, sed ad id determinate accepisse eos potestatem, de quibus Christus in cit. cap. eis loquitur, & cujus remittendi, aut retinendi materiam eis indicat, quæ specificata inibi sunt, nempe: peccata de quibus Petrus quærit, impœnitentem fratrem, aut emendationem non ferentem habendum tanquam Ethnicum, & Publicanum, ejus videlicet peccata non remittenda, sed retinenda esse per Apostolos, ergo Christus Matth. 18. determinate ait: de reducendis fratribus,

retinen-

retinendis, remittendisque peccatis. M. clare habetur cit. Matth. cap. m. declaratur: Si enim exinde ad sola peccata restricta colligitur potestas, quod Christus Ioan. 20. dicat: *quorum remiseritis peccata remittuntur eis* &c. non est ratio, cur etiam restricta potestas non declaretur ad sola peccata, cum Christus loquens Discipulis mentionem solum peccatorum remittendorum, aut retinendorum facit, & occasione hac sola dicit eis, *quacunque solveritis, quacunque alligaveritis*; cur inquam ultra potestas data hæc a Christo se extendere debeat, quam subiecta materia discursus Christi declaret. Hæc tamen ratio non urget circa Petrum, cuius potestates Matth. 16. ei collata ex nullo verbo, materia, aut circumstantia discursus Christi cum Petro cognosci potest restricta esse ad sola peccata, cum in cit: cap. Matth. 16. nulla prorsus horum mentio, aut restrictivæ circumstantiæ fiat c. ex scripturæ textu clara est.

Confirmatur: juxta Calvinum l. 4. instit. c. 6. n. 8. dicentem: *hoc enim fert hominum natura hoc ingenium hominum postulat, ut in quovis cætu, etiamsi æquales sint omnes potestate unus tamen sit velut moderator, in quem alii respiciant. Nulla est Curia sine Consule nullus confessus judicum, sine prætore, collegium nullum sine Præfecto, nulla sine Magistro societas*, ergo etiam hoc fert hominum Christianorum natura, hoc ingenium hominum Christianorum postulat, ut in uno universalis Ecclesiæ cætu, unus sit Moderator, in quem alii respiciant, unus Consul sit, qui curiam Ecclesiæ regat, unus Prætor sit, qui subordinatos Ecclesiæ iudices moderetur, unus in collegio loco Christi Præfectus, in societate omnium fidelium unus Magister, quem Catholici Vicarium Christi, Pastorem universalem, & Caput Ecclesiæ visibile nominant.

Unde quod Calvinus in toto hoc capite ante pertinaciter negat, ultimatè ipsa natura (ut verbis ipsius utar) & ingenio urgente id fateri necessitatur; unde quid ex universa controversia hujus citati capitis concludere debeam, non superest aliud, quam quod unum, idemque brevi neget, brevi dubitet, brevi transmittat, brevi concedat, more aliorum hæreticorum, quod legenti totum citatum caput l. 4. instit. clare patebit.

Unde tamen alibi in hoc capite per fas, & nefas perneget Petri primatum, eundem nihilominus clare confitetur post verba antecitata dicens: *Sic nihil absurdi esset, si fateremur Apostolos detulisse Petro talem primatum.* Per quam coactam confessionem unum verum dicit: Petro videlicet delatum esse primatum Ecclesiæ; Alterum vero falsum: Petro videlicet esse delatum Primatum Ecclesiæ ab Apostolis; Nam Apostoli non dixerunt Petro:

Petro: *Pasce oves meas. Tibi dabo claves Regni Cœlorum, quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum, & in Cœlis, quodcumque solveris super terram, erit solutum in Cœlis*, ut testatur Ecclesia Catholica in festo SS. Petri & Pauli subiungens verba sequentia: *Dicit Dominus Simoni Petro*, ergo a Christo, non ab Apostolis Petrus primatum obtinuit.

§. IV.

Contra I. Resolutionem argumenta partis adversæ solvuntur.

Argumentum I. contra I. Resolutionis partem I. Ecclesia juxta dicta in Argumento primo assimilatur in scriptura: humano corpori, ovili, Regno, exercitui bene ordinato, atqui corpus humanum non patitur nisi unum Caput, ovile unum Pastorem, Regnum unum Regem, exercitus bene ordinatus, unum Ducem, ergo & Ecclesia, sed juxta Apostolum ad Ephes. c. 5. v. 23. *Christus Caput est Ecclesia*, ergo Ecclesia nullum aliud Caput præter Christum admittere potest.

R. d. M. Ecclesia assimilatur humano corpori, ovili, Regno &c. quantum ad externum regendi modum c. M. Ecclesia assimilatur humano corpori &c. pure quantum ad internum regendi modum n. M. d. m. corpus humanum &c. non patitur nisi, unum caput interne id regens c. m. non patitur nisi unum caput externe illud regens n. m. & sub data distinctione n. c. subsumptam m. d. Christus est Caput Ecclesiæ, illam per internum gratiarum influxum interne regens c. m. eam simul externe, & visibiliter regens subd. mediante Capite Vicario a se constituto c. m. absque eo n. m. etc. Ecclesia comparatur in scriptura humano corpori &c. non pure quantum ad regimen internum, sed magis quantum ad regimen externum; unde sicut mulier a suo regitur capite interne, & simul externe a capite viri, & præter caput naturale mulieris, quoad gubernium externum testante Apostolo ad Ephes. c. 5. v. 23. *Vir caput est mulieris*, ita & Ecclesia principaliter interne per gratiarum influxum regitur a Christo tanquam Capite suo invisibili, externe vero regitur ab ejus Vicario a Christo sui loco constituto, tanquam Capite secundo visibili.

Instabis: Ecclesia regitur a Christo etiam externe eam gubernante, ergo Ecclesia præter Christum nullum aliud patitur Caput Vicarium Christi. Ant. p. testante Apostolo: *Vir caput est mulieris*, sicut Christus Ecclesiæ, atqui vir caput est mulieris externe eam gubernans, ergo etiam Christus est

Caput Ecclesiæ externe eam gubernans. R. n. a. ad prob. d. M. vir caput est mulieris, sicut Christus Ecclesiæ, quoad ipsam rem capitis principaliter gubernantis c. M. quoad omnem modum gubernandi n. M. c. m. n. c. Apostolus non parificat in hoc virum cum Christo: quod sicut vir externe regens mulierem ejus caput est, ita & Christus, sed in hoc: quod sicut viro mulier est subdita, tanquam capiti suo principali, cui obedire tenetur juxta illud Gen. c. 3. *Sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui*, ita Ecclesia subdita est Christo, tanquam Capiti suo Principali, cujus mandatis ab eo revelatis obedire tenetur; sed non loquitur quoad modum regendi, ut sicut vir est caput morale mulieris eam externe regens, ita & Christus tale sit Caput Ecclesiæ, verum comparatio Apostoli in hoc consistit: quod sicut vir principale caput est mulieris, ita Christus Caput est Ecclesiæ, eam non per externum, sed solum per internum gubernium per influxum interiorum donorum gubernans, subdit etenim Apostolus: *Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aque in verbo vite*; Sanctificatio vero utique per interiorē gratiam habetur.

Urgebis: Apostolus loco citato docet: Ecclesiam Christo subjectam esse, tam in interno, quam in externo gubernio, ergo paritas Apostoli est omni-modā. Ant. p. ibidem habetur v. 24. *Sicut Ecclesia subjecta est Christo, ita & mulieres viris suis in omnibus*, & deinde utrumque modum tam internum, quam externum influendi insinuat: *Ut illam sanctificaret, mundans lavacro aque in verbo vite*, sed sanctificatio est interior, mundatio vero per lavacrum aquæ est exterior influendi modus, ergo Apostolus docet Ecclesiam Christo subjectam esse, tam in interno, quam in externo gubernio.

R. Quod utrumque quidem gubernium comprehendat Apostolus, sed unum immediate, & alterum mediate; unde in influxu interno Ecclesia Christo subjicitur immediate, in externo vero regimine subjicitur illi mediantibus ministris, dona Christi per administrationem Sacramentorum applicantibus; unde sicut mulier, quamvis in omnibus subjecta sit viro suo, non tamen in omnibus immediate; non enim in internis animi motibus viro immediate subordinatur (alias vir hos motus animi causare immediate dicere-tur) sed solum mediante causalitate mulieris hos motus ad mandatum viri elicentis, qui ad gubernationem domesticam sunt necessarii; ita etiam Ecclesia, quamvis in omnibus subjecta sit Christo, non tamen in omnibus immediate, sed in externo regimine subjecta est Christo mediate, mediantibus videlicet ministris Ecclesiæ, & maxime mediante eo, cui soli dictum est: *pasce oves meas*; hinc Christus per se non mundat lavacro aquæ in verbo vite

vita, secus quis unquam obtinere posset litteras Baptismales, sed mundat lavacro aquæ per ministros ad hoc destinatos, unde sanctificat per se, mundat vero per lavacrum aquæ per alium.

Argumentum II. Ecclesia testante Apostolo aliud Caput non habet præter Christum, ergo. Ant. probat Apostolus ad Ephes. 4. v. 15. *Crescamus in illo per omnia, qui est Caput Christus, ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem juncturam subministrationis*, ergo Ecclesia testante Apostolo aliud caput non habet præter Christum. R. Hæc & similia, quæ objici possunt scripturæ testimonia, ut debite solvantur, distinguendum est duplex Caput Ecclesiæ, principale unum, quod est Christus Ecclesiam invisibiliter dirigens per internum gratiarum influxum; alterum vero Vicarium ejus Ecclesiam Christi per doctrinam, exhortationes, & externam directionem visibiliter gubernans; unde quando Apostolus vocat Christum esse Caput Ecclesiæ, de Capite primo modo sumpto id intelligit, & hujus ratio manifeste patet ex argumento Apostoli, nam ille principaliter fidem Christi animis recenter conversorum inculcare voluit, ergo de primario, & fundamentalis Capite, de quo illi adhuc subdubitare potuissent eis loqui oportuit; quid enim profuisset Caput secundarium, & visibile eis prædicare, si primum agnoscere noluisent? & sic omnes alii tam Scripturæ textus, quam SS. Patrum (qui de hoc subinde dubie loqui viderentur,) solvendi sunt.

Dices: Apostolus ita solum Christum Caput Ecclesiæ prædicat, ut reliqui fideles sint nonnisi membra, sed si daretur Caput aliud Ecclesiæ visibile, non omnes præter Christum essent pura membra, ergo Apostolus solum Christum Caput Ecclesiæ prædicat. M. ex eodem Apostolo ad Rom. 12. v. 5. evincitur: *Multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra*, sed sub ly *multi* tam bene comprehenditur: Petrus, Linus, Clemens, quam omnes alii fideles, ergo omnes alii præter Christum sunt nonnisi membra. R. Quod duplici modo fideles possint considerari, primo: relate ad Christum, tanquam Caput Ecclesiæ primum per internum influxum donorum Ecclesiam gubernantem; si hoc proinde modo fideles considerentur, omnes sunt æqualiter membra, etiam Petrus, & Summus Pontifex, quia omnes fideles, una, & Pontifices recipiunt gratiam internam a Christo solo, tanquam a Capite principali, nullus vero a Petro, aut Pontifice. Secundo considerari possunt fideles inter se, quatenus per externam gubernationem in unitate fidei continentur, & sic, & Petrus, & Pontifex est quidem, & Caput secundarium visibile regens fideles externo gubernio in virtute Christi, & membrum, sed NB. præcipuum, nam, & in humano corpore caput a

ratione membri non excluditur, cum de ratione capitis sit esse membrum, sed præcipuum; unde tale membrum præcipuum Petrum esse, absque inconuenienti admitti potest, cum id ipsum in citata epistola Apostolus admittat; loquens enim de membris Ecclesiæ, in quibus differunt inter se, cum ante dixisset, in quibus conveniunt ita ait c. citato: *Habentes autem donationes secundum gratiam, quæ data est nobis differentes: sive Prophetiam secundum rationem Fidei, sive ministerium in ministrando, sive, qui docet in doctrina, qui exhortatur exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui præest in sollicitudine;* Ubi Apostolus clare inter specialia, in quibus fideles differunt, nominat unum, qui præest in sollicitudine, unde tale membrum cum Apostolo lubens Catholica admittit, & veneratur Ecclesia.

Instabis: ergo tali modo Ecclesia erit monstrosus corpus habens duo Capita. R. Hanc monstrosam illationem solvit Apostolus ad Ephes. 5. v. 23. clarissimis verbis dicens: *Quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus Ecclesia,* unde sicut mulier non est monstrosa, si præter caput suum naturale interne eam regens, aliud caput nempe viri patiatur eam externe dirigens, ita & Ecclesia non erit monstrosa, si præter Caput principale eam interne per gratias regens, aliud Caput nempe Vicarium primarii simul admittat, dictam Ecclesiam externe gubernans.

Argumentum III. Ex eo, quod in lege veteri unus genti Judaicæ præfuerit Sacerdos, non recte infertur toti mundo Christiano unum debere præfici Sacerdotem, ergo tametsi in lege veteri unus præfuerit Sacerdos, non sequitur exinde, & in nova lege debere unum identidem præfici Sacerdotem. Ant. probat Calvinus l. 4. instit. c. 6. de primatu Romanæ Sedis. n. 2. Similiter: *Quod in una natione fuit utile, id in universum orbem extendere nulla ratio cogit, imo gentis unius, & totius orbis, longe diversa ratio erit;* ergo ex eo, quod in lege veteri unus genti Judæorum præfuerit Sacerdos, non recte infertur, toti mundo Christiano unum identidem debere præfici Sacerdotem. Ant. loco cit. probat Calvinus: ideo genti Judaicæ: *Unum Sacerdotem præfici erat necesse: quia undique ab Idololatriæ septi erant judei, ne Religionum varietate distraberentur - - - illic unum Antistitem præfecit, quem omnes respicerent, quo melius in unitate continerentur;* Ergo quod in una natione fuit utile, id in universum orbem extendere nulla ratio cogit. R. n. a. ad prob. d. a. quod in una natione fuit utile, id in universum orbem extendere nulla ratio cogit, si in universo orbe eadem non perseverat ratio, quæ fuit in una gente c. a. ex supposito, quod in universo orbe eadem perseveret ratio, quæ fuit in una gente n.

te n. a. et c. Rationem enim ipse Calvinus loc. cit. insinuat: Cur gens Judæorum ab uno debuérít regi Sacerdote, quia scilicet undique ab Idololâtris septi erant Judæi, ne Religionum varietate distraherentur, ideoque illic unum Antistitem præfecit, quem omnes respicerent, quo melius in unitate continerentur, sed eadem prorsus ratio in orbe Christiano perseverat, quia ille undique si non ab Idololâtris, certe hæreticis plurimis, Turcis, & Judæis septus est, ergo & genti Christianorum, ne religionum varietate distraheretur, unum præfici necesse est Antistitem, quem omnes respiciant, quo melius in unitate continerentur, ut verbis ipsius Calvini concludatur.

Dices: Juxta eundem Calvinum loco cit: *Mundus totus ab uno Praefecto non debet regi, ergo nec Ecclesia ab uno Antistite regi debet.* R. trans. a. n. c. Nam tametsi mundus ab uno regi non exigeret, id tamen nihilominus exigeret Ecclesia; Nam finis regiminis totius orbis est conservatio universi, non quidem secundum individua sua, sed maxime secundum suas species, cum conservatio totius universi per conservationem specierum maxime habeatur, per quod ordo universi relucet, & conservatur; hæc autem conservatio tam bene potest fieri a pluribus in id conantibus, quam ab uno. Finis autem Ecclesiæ est: conservatio omnium fidelium individuum in unitate fidei a Christo revelatæ, hæc autem conservatio unum exigit gubernatorem, quem omnes alii respiciant, ne Religionum varietate distraherentur, ut citatus ait Calvinus; & probat experientia omnium sæculorum, nam quicumque in hunc unum infallibilem orbis Christiani Moderatorem (cui commissum est Dominici gregis gubernium) non respexerunt, in tot varias hæreses abierunt, ut pene quot capita tot sententiæ circa veritates revelatas prodierint, quas ad unitatem fidei a Christo revelatam reducere prope desperatum est, nisi unum infallibile Caput Ecclesiæ agnoscant, cui commissum est Ecclesiæ ovile a Christo dicente: *Pasce oves meas, pasce agnos meos; quodcumque ligaveris super terram, quodcumque solveris super terram*, applaudente, & adclamante Ecclesia universa: dicit Dominus Simoni Petro.

Argumentum contra II. partem I. Resolutionis; Spiritus S. est a Christo sui loco Vicarius Ecclesiæ constitutus, ergo Spiritus Sanctus est proprie Vicarius Christi. A. probat Marcus Antonius de Dominis ex textu Joan. 16. v. 7. *Si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos, si autem abiero mittam eum ad vos.* Item c. 14. v. 26. *Paraclitus autem Spiritus Sanctus quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quaecumque dixerò vobis;* Ergo Spiritus S. est a Christo sui loco Vicarius Ecclesiæ constitutus.

R. n. a. ad prob. dico: quod missio non significet Vicariatum, cum æqualis æqualem mittere possit; unde misit DEus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ubi tamen Filius non est Vicarius Patris, cum non sit minor eo, sed ei prorsus æqualis, & alias de ratione Vicarii est minorem esse suo Principali, ut patet in Vicariis Regnorum, seu Pro-regibus. Mittitur itaque Spiritus S. ad docendum fideles interius per sua dona, quæ Christus per externam prædicationem docuit; nam cum Christus Apostolis prædicavit: *Ipsi horum nihil intellexerunt, & erat verbum ipsum absconditum ab eis, & non intelligebant, quæ dicebantur*, ut habetur Lucæ 18. v. 34. Cum vero Spiritus S. illapsus est Apostolis, mysteria revelata non una solum lingua, verum *loquebantur variis linguis Apostoli magnalia Dei*, vulut Acta Apostolorum c. 2. v. 4. & 11. testificantur. Oportuit ergo Paraclitum mitti ad Apostolos, qui eos interius doceret, ut intelligerent, quæ Christus exterius docuit, & prædicavit, ut opus Redemptionis per omnes tres Divinas Personas compleretur, per Patrem quidem: tanquam per rerum omnium Principium, Per Filium, tanquam Divinæ misericordiæ executorem, per quem facta sunt omnia; per Spiritum Sanctum: tanquam per complementem negotium salutis nostræ, per interiora gratiæ dona Apostolis collata. Unde Christus Apostolis de sua passione, morte, & Resurrectione, ac aliis mysteriis multa prædixit, quæ ipsi tunc non intelligebant, ut habetur Lucæ 18. v. 34. At postquam per internam vocem Spiritus Sancti illustrati sunt, ceperunt intelligere, & toti mundo promulgare; & hoc est quod ait Christus: *Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, quæcunque dixerò vobis*, (vel potius: quæcunque dixi vobis, ut habet textus Græcus) id est, quæ a me externa voce dicta sunt, & a vobis non intellecta, ea intelligetis ex interna suggestionem Spiritus Sancti, qui a Patre mittendus est in nomine meo, id est ad perficiendam, & consummandam doctrinam meam, quam ex me audistis. At ex hoc non sequitur Spiritum S. proprie esse Vicarium Christi, non enim est minor Christo, sed solum ea perfectiori modo Apostolos docuisse per internam suggestionem, quæ ipsi per externam vocem a Christo audierunt.

§. V.

Contra II. Resolutionem argumenta partis adversæ solvuntur.

Argumentum contra primam partem Resolutionis: Christus unam determinatam Personam sui loco Ecclesiæ non præfecit, ergo dignitas Capitis

ris Ecclesiæ visibilis non est constituta a Christo in una determinata Persona. A. p. Christus sui loco testante Apostolo ad Ephes. 4. *Dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores*, atqui inibi nulla prorsus fit mentio unius determinatæ Personæ, quæ cæteris præesset, uti tamen oportuisset fieri, ubi de Præpositis Ecclesiæ sermo fit, ergo Christus unam determinatam Personam sui loco Ecclesiæ non præfecit. R. n. a, ad prob. ex Paulo adductam d. M. dedit quosdam quidem Apostolos cum inclusione unius determinati, cui soli specialiter commisit pascere oves suas c. M. cum ejus exclusione n. M. d. m. atqui inibi nulla prorsus fit mentio unius determinatæ Personæ explicite c. m. implicite n. m. et c. Apostolus enim loco citato eo modo nominat Apostolos præesse Ecclesiæ, quomodo eos constituit Christus, sed Christus constituit unam determinatam Personam ovilis sui loco Pastorem dicendo soli determinatæ Personæ: *Pasce oves meas*, ergo etiam in hoc sensu Paulus, Apostolos datos Ecclesiæ nominat; Nam Apostolus hic loci non aliud intendit: quam varia munia ad Ecclesiæ perpetuam conservationem a Christo Præpositis collata fuisse; unde quamvis non nominet ibi unum, qui cæteris præest, exinde tamen non infertur, quod unum, qui Ecclesiæ præest non agnoscat, quia non est necesse omnia uno nominare loco, sufficit enim, quod scribens ad Rom. 12. v. 8. eum clare nominet, *qui præest in sollicitudine*. Nam valde infirmum est argumentum: Apostolus non nominat unum Caput, quod cæteris præest, ubi varia munia Ecclesiæ enumerat, ergo tale non agnoscit, quodsi enim hæc valet illatio, valebit & hæc: Christus Joan. 10. v. Spiritum Sanctum Deum unum cum Patre, & Filio non nominat, cum dicit: *Ego & Pater unum sumus*, ergo Spiritum Sanctum unum cum Patre, & Filio non agnoscit; Assertio etenim unius, non est negatio alterius, ut docet Philosophia, ergo ex eo: quod Apostolus inibi non nominet expresse unum Caput, quod cæteris præest, non sequitur Apostolum dictum Caput non agnoscere. Et eodem modo intelligendus venit textus Apostoli. 1. ad Corinth. 12. v. 28. dicentis: *Et quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos, secundo Prophetas*, id est: posuit primum Apostolos, sed cum inclusione unius primo primi, cui specialiter dixit: *Pasce oves meas*, non vero cum ejus exclusione, nam etiam inter primos Duces exercitus a Rege constitutos, unus semper primo primus est, cui alii omnes subordinantur, & qui solus cæteris præest in sollicitudine. Dices: Christus per voces Joan. 21. v. 17. citatas: *Pasce oves meas*, nil speciale Petro commisit, ergo dignitas Capitis Ecclesiæ in una determinata

nata Persona non est constituta. A. p. eam potestatem, quam loco cit. Petro Christus contulit, jam prius omnibus Apostolis simul dedit, ergo Christus per voces, pasce oves meas, nil speciale Petro commisit. A. p. quod Christus Petro Joan. 21. v. 17. contulit, id totum jam prius cæteris Apostolis dederat, cum dixit Joan. 20. v. 21. *Sicut misit me Pater, & ego mitto vos*, atqui Pater Filium misit, ut sit Caput Ecclesiæ, ergo ita etiam Filius misit Apostolos, ut sint Caput Ecclesiæ, per consequens eam potestatem, quam Christus Petro loco cit. contulit, jam prius omnibus Apostolis simul dedit. R. n. a. Nam si per voces: pasce oves meas nil speciale Petro commisit Christus, quam quod ei jam ante cum cæteris Apostolis contulerat per verba: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos, cur quæso fuit necesse Christo tot circa solum Petrum uti ceremoniis, si Petro nihil speciale committere voluit? quorsum enim illa trina interrogatio: Joan. 21. v. 15. *Simon Joannis diligis me plus his? Simon Joannis diligis me? Simon Joannis, amas me?* quorsum triplex illa commissio: *Pasce agnos meos, pasce agnos meos, pasce oves meas?* Otiose certe hæc omnia facta fuisse est necesse, si per hoc nihil speciale datum est Petro, quod ante datum non fuit. Imo si quod antea meliori, & ampliori potestate datum est, postea deteriori, & restrictiori potestate concessum sit. Unde ad prob. hujus n. a. ad ejus prob. d. M. sicut misit me Pater, & ego mitto vos ad prædicandum gentibus fidem in Deum, & pœnitentiam c. M. sicut misit me Pater, & ego mitto vos omnes ad regendam Ecclesiam subd. cum potestate subordinata ad eum, cui specialiter dictum est: pasce oves meas c. M. cum æquali prorsus regendi potestate n. M. c. m. & dist. conf. ergo ita, & Filius misit omnes Apostolos, ut sint Caput Ecclesiæ subordinatum Capiti, super quod Christus fundavit Ecclesiam suam c. conf. ut sint Caput Ecclesiæ absolutum, & independens ab eo n. conf. Pater enim Cœlestis ex duplici fine misit Filium suum, primo: ut prædicet fidem in Deum, & pœnitentiam; secundo: ut novæ legis fundet, & regat Ecclesiam sanguine suo firmandam; quoad primum finem loco Christi in terris continuandum substituti sunt a Christo Apostoli, ut videlicet: prædicent fidem in Deum, & pœnitentiam, quod ex eo clare apparet: nam postquam Christus dixit loco cit. sicut misit me Pater, & ego mitto vos, officium missionis determinat, & restrictæ subinsinuat, testante ulterius immediate Evangelista: *Hæc cum dixisset insuflavit, & dixit eis: accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt*; Ergo ad hoc solum munus per Apostolos continuandum, dixit Christus: sicut misit me Pater, & ego mitto vos; unde
ad ea

ad ea sola missi sunt Apostoli a Christo, quorum Christus in contextu mentionem facit, videlicet: ad remittenda, vel retinenda peccata, ut contextus cit. cap. clare insinuat. Ast quoad secundum munus, ad regendam vid. & gubernandam universalem Ecclesiam, solus ille missus est: super quem Christus fundavit Ecclesiam universam dicendo: *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam*, quod soli uni determinatæ Personæ dictum est, & non omnibus aliis; cui insuper soli a Christo est dictum: *Pascere oves meas*, hoc autem soli determinatæ Personæ dictum est (ut ex probis datis clarum sit) ergo in hoc: sola una determinata Persona Christo successit.

Instabis: vox illa *sicut*, est correlativa muneris in Christo a Patre, & Apostolorum a Christo, sed Christus a Patre missus est non solum ad prædicandum fidem in Deum, & pœnitentiam, sed etiam ad regendam, & gubernandam universalem Ecclesiam, ergo etiam Apostolos eodem modo misit. R. d. M. vox illa *sicut*, est correlativa, correlatione similitudinis c. M. correlatione æqualitatis n. M. c. m. n. conf. Sicut Pater misit Filium suum, sic Filius misit Apostolos ad prædicandum fidem in Deum, & pœnitentiam; sed quod ad totum Filius miserit Apostolos ad quod ipse missus est a Patre, in hoc similitudo vehementer claudicat, quia si ad omne id eos misisset Filius, ad quod ipse missus est, sequeretur: quod sicut Filius missus est a Patre ut sit essentielle, & primum Caput Ecclesiæ, donis simul internis gratiæ, fideles suos gubernans, ita & Apostolos cum pari potestate miserit, ut sint caput essentielle, & primum universalis Ecclesiæ, donis internis gratiæ fideles sibi subiectos gubernans, & sicut Pater Deus Filium Deum misit, ita Deus Filius, Deos Apostolos, in quos fideles credant miserit, unde apparet, quam terribilis in prædicta similitudine Scæzon sit, quem Adversarii, quodsi pure animales homines esse velint, si non agnoscere, saltem manibus crassis palpare necessitabuntur, ni crassius delirare velint.

Urgebis: Christus misit Apostolos ad prædicandum gentibus cum æquali potestate, ergo ab eo dignitas Capitis Ecclesiæ in una determinata Persona non est constituta. Ant. p. Christus utilitati gentium ita voluit incumbere Apostolos, ut unus alteri non præfesset, ergo Christus misit Apostolos, ad prædicandum gentibus cum æquali potestate. Ant. probat Lucas c. 22. v. 24. *Facta est autem contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis: Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos benefici vocantur. Vos autem non sic; Et subditi*

*pefceret Deus, eorum ministerium non esse Regnis simile docuit, in quibus inter ceteros unus eminet; Ergo Christus misit Apostolos ad prædicandum gentibus cum æquali potestate. B. n. a. ad prob. n. a. ad cuius prob. dico, quod textus a Calvino ad probandum assumptus prorsus non sit ad rem; imo potius mire Catholicam firmat fidem; Nam Christus loco citato non dixit absolute: vos non dominabimini, non regnabitis, sed dixit: non sic, id est: sicut Reges gentium cum ambitione. Reprehendit itaque Christus factum, & ambitionem, commendans humilitatem, non tamen excludit superioritatis gradum, & prærogativam a se institutam; etenim ipsemet v. 26. unum inter eos declarat Superiorem dicens: *Qui maior est in vobis fiat sicut minor, & qui Præcessor est, sicut ministrator*, per quod clare unum dignitate majorem nominat, sed eum majorem esse non vult ambitione, cum hunc, quem inter eos majorem dicit, velit, ut humilitate sit sicut minor; & idipsum Christus suo probavit exemplo Matth. 20. v. 28. *Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare*; quo tamen non obstante fuit vere summus Sacerdos, & Caput supremum Ecclesiæ ab ipso fundatæ.*

Replicabis: Ipsimet Principes Apostolorum testantur dignitatem Capitis Ecclesiæ in pluribus esse constitutam, ergo illa in uno determinato Capite non est constituta. Ant. tradit. I. S. Paulus Act. 20. v. 28. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*; Sed Rectores Ecclesiæ sunt Capita Ecclesiæ, ergo dignitas Capitis Ecclesiæ juxta Apostolum in pluribus est constituta. II. S. Petrus Epist. I. c. 5. v. 1. monet: *Seniores, qui in vobis sunt, obsecro consenior, & testis Christi Passionum - - - Pascite, qui in vobis est gregem Dei*, atqui consenior dicit æqualitatem, pascere dicit potestatem, ergo hæc non in una specialiter Persona, sed pluribus juxta citatos Apostolos est requirenda. B. n. a. ad 1. prob. c. M. d. m. sed Rectores Ecclesiæ sunt Capita subordinata supremo Capiti a Christo constituto c. m. sunt Capita absoluta, & independentia n. m. & conf. Si enim non agnosceret Paulus Episcopos esse subordinatos tum sibi, quam maxime Vicario Christi, qua ex ratione eis præcipit: *Attendite vobis, & universo gregi*, quod præceptum directe stringit eos, quibus imponitur, id est, Episcopos, si enim agnoscit se posse eis mandare, agnoscit & se Superiorem eis esse, cum mandatum alteri dare, non sit nisi Superioris; agnoscit itaque Paulus se ipsis Superiorem esse, non tamen Supremum in Ecclesia, quoniam ei specialiter dictum non est: *pasce oves meas* velut

velut Petro, sed agnoscit se esse Vicarium præcipuum Petri, cujus loco in exercitio maxime munus executus est inter gentes. Id exemplo maxime manifestum fieri potest, nam tamen Rex aliquis diceret: attendite universo exercitui, cui vos Principes præfeci, non tamen inde sequeretur: Duces æquales Regi esse, & æqualiter Capita fore exercitus cum Rege, & ita in præfenti dicendum venit. Ad II. prob. ex epistola Petri desumptam dico: quod Petrus se nominet consenior ex humilitate ad exemplum Christi, qui tamen si Magister fuerit suorum discipulorum, eos tamen persape vocat fratres suos; ex quo tamen non sequitur discipulos fore æquales Christo in potestate; ergo neque sequitur seniores alios fore æquales Petro in potestate; quod exinde patere potest: quia eis præcipit: *Pascite, qui in vobis est gregem Dei*; præcipere autem est Superioris, non æqualis; nec obstat quod Petrus in citata Epistola dicat: obsecro consenior, per quod præceptum strictum illud posset, non enim hoc dicit, quasi eis præcipiendi non haberet potestatem, sed ut id, quod præcipere potest, facilius suam obtineat firmitatem; eo modo, quo Sacerdotes rogare solent suos pœnitentes, ut præcepta Dei, quæ aliunde observare tenentur, observent.

Argumentum contra II. Resolutionis II. partem. Ecclesia non potest habere fundamentum aliud præter Christum, ergo ex eo, quod Petro dictum sit: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, non recte infertur: dignitatem Capituli Ecclesiæ in pluribus non esse requirendam. Ant. tradit Apostolus I. ad Corinth. 3. v. 11. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est Christus Iesus*; ergo Ecclesia non potest fundamentum habere aliud præter Christum. B. d. a. Ecclesia non potest habere fundamentum aliud primarium, & essenziale præter Christum c. a. secundarium, & Vicarium primi n. 2. & cons. Nam sicut non obstante, quod Christus dixerit: *Ego sum lux mundi*. Marci 10. v. 18. Idem cum veritate nihilominus dicere potuit Apostolis Matth. 5. v. 14. *Vos estis lux mundi*; sic etiam non obstante: quod Christus fundamentum se primarium Ecclesiæ posuerit, potuit nihilominus insuper super eam petram ædificare Ecclesiam suam, cui dixit: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*.

Dices: Christus super Petrum Ecclesiam suam nullo modo ædificavit, ergo Petrus nec secundarium fundamentum Ecclesiæ dici potest. Ant. probat S. P. Aug. serm. 13. de verbis Domini, & Tract. ultimo in Joan. ubi aperte fatetur per petram a Christo nominatam, non Petrum, sed Christum intelligendum esse dicens: *Super hanc petram, quam confessus es, ædificabo Ecclesiam*

clesiam meam; Sed Petrus non est confessus se, sed Christum, ergo Christus super Petrum Ecclesiam nullo modo ædificavit. B. n. a. ad prob. dico: quod S. Pater in textu citato non loquatur de textus sensu litterali sed accommodatio, quia idem textus persæpe pluribus in diversis sensibus accommodari potest, juxta placitum utile recte accommodantis; vel si intelligendus est in sensu litterali, loquitur S. P. de fundamento & Petra primaria, de qua scribens in Psal. 86. hæc habet: *Fundamentum Christus primum, & maximum*, - - - quem insuper paulo post: *Fundamentum Fundamentorum* appellat; ubi autem S. Pater explicat textum hunc, in sensu a Scriptura intento, longe aliter sentit, nam scribens in Psal. 69. clare dicit: *Petrus qui paulo ante Christum confessus erat Filium Dei, & in illa confessione appellatus erat Petra, supra quam fabricaretur Ecclesia* - - - Item serm. 15. de Sanctis, qui est de Cathedra Petri ait: *Denique pro soliditate devotionis Ecclesiarum Petra dicitur, sicut ait Dominus: Tu es Petrus, & super banc petram ædificabo Ecclesiam meam. Petra enim dicitur eo, quod primus nationibus fidei fundamenta posuerit* - - - Nec obstat. quod l. 1. Retract. c. 21. utrumque probabile esse admittat dicendo: *harum autem duarum sententiarum quæ sit probabilior eligat lector*: Id tamen primatui Petri minime præjudiciosum est, eundem enim pene omnibus aliis locis S. Pater nobiscum confitetur; clare enim dicit suam mentem Tract. in Joan. 56. *Quis nesciat primum omnium Apostolorum esse beatissimum Petrum* - - Item l. 2. de Baptismo contra Donatistas c. 1. ait: *Quis nesciat illum Petrum Apostolatus Principem, cuilibet Episcopo præferendum* - - Et in hoc sensu aliorum Patrum textus etiam sumendi sunt, qui subinde de Christo intelligere se dicunt Scripturæ textum citatum; loquuntur enim de fundamento primario; vel in sensu a Christo ad litteram non intento, sed in sensu accommodatio.

Instabis: Ecclesia non in solo Petro ædificata est, sed in omnibus aliis etiam Apostolis, ergo dignitas Capitis Ecclesiæ in omnibus Ecclesiæ Pastoribus, aut saltem majori eorum parte est requirenda, a. p. Fundamentum Ecclesiæ non in solo Petro, sed in omnibus Apostolis est requirendum, ergo & Ecclesia non in solo Petro ædificata est, sed in omnibus aliis etiam Apostolis. a. p. ex Apocalypsi 21. v. 14. ubi dicitur Ecclesia: *Murus civitatis habens fundamenta, & in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni*. Item ad Ephes. 2. v. 20. dicitur: *Super ædificati super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum*, ergo fundamentum Ecclesiæ non

in solo Petro, sed in omnibus Apostolis est requirendum. R. d. a. Ecclesia non in solo Petro ædificata est, tanquam in fundamento absoluto excludente prædicationem, & ministerium aliorum Apostolorum c. a. tanquam in fundamento post Christum Vicario præsidente prædicationi, & ministerio aliorum n. a. & c. Etenim quamvis cæteri Apostoli sint etiam fundamenta Ecclesiæ præcipua, comparative ad labores, quos fecerunt, & Ecclesiæ propagationem, in qua omnes strenue laboraverunt, non tamen sunt fundamenta æqualia quantum ad gubernium, & jurisdictionem, quia eis omnibus æqualiter dictum non est: *Pasce oves meas; Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*; Sed id soli uni determinatæ Personæ a Christo specialiter dictum est, velut ex ante dictis fit manifestum. Unde tripliciter Apostoli dici possunt fundamenta Ecclesiæ: Doctrina videlicet, Prædicatione, & Ecclesiæ regimine; Doctrina: quia eam, quam a Christo hauserunt, toti orbi primi post Christum annuntiarunt; Prædicatione: quia in diversis orbis partibus suæ curæ commissam, quivis fundavit, & rexit Ecclesiam; hinc unus fundavit, & rexit Ecclesiam Ephesi, alius Alexandriæ, alius Romæ, & sic de cæteris, cujus ipse Paulus mentionem facit ad Rom. 15. v. 20. *Sic autem prædicavi Evangelium hoc, non ubi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum ædificarem*, id est: in provincia alteri Apostolo commendata. In his itaque duobus cæteri Apostoli sunt æqualia Ecclesiæ fundamenta cum Petro, quia doctrina, & prædicatione suam unusquisque Ecclesiam fundavit, & rexit, & suas sibi oves concreditas in unitate fidei a Christo revelatæ continuit. In munere vero gubernandi Ecclesiam universalem Petro pares non fuerunt, cum hoc munus nullibi aliis Apostolis sit commissum, quod commissum est specialiter soli Petro, ut toties dictum est, & claret ex Gregorio magno l. 4. Epist. 52. dicente: *Evangelium scientibus liquet, quod Beatissimo omnium Apostolorum Principi Petro Dominica voce totius Ecclesiæ cura commissæ sit*; Ex quo sequitur Apostolos gubernatores quidem Ecclesiarum fuisse suarum, sed semper cum subordinatione ad Petrum; & exinde patet responsio ad auctoritates ex Scriptura in proba positas; possunt enim vere Apostoli modo dicto fundamenta Ecclesiæ vocari, quamvis unum inter eos fundamentum sit præcipuum; sicut vere vocantur in Scriptura Apostoli fundamenta, super quæ alii fideles sunt superædificati, uti habetur loco citato objectionis, quamvis Apostolus ad Cor. 3. ante itidem citatus dicat: *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est Christus Jesus*.

Replicabis: Si Petrus fuisset fundamentum Ecclesiæ speciale, & præcipuum

puum loco Christi positum, debuisset ipse jurisdictionem suam in totam Ecclesiam aliquando exercuisse, atqui hujus in Scriptura ne vestigium quidem habetur, ergo Petrus non erat fundamentum Ecclesiæ speciale, & præcipuum. M. patet: nam id monstrari debet, vel jure ei competere, vel ex facto constare debet dictam specialem gubernandi potestatem exercentis. m. p. Primam definitionem controversiæ, quæ orta erat inter fideles inter se dissentientes non fecit solus Petrus, sed æqualiter omnes Apostoli, atqui si Petrus fuisset fundamentum Ecclesiæ speciale, & præcipuum loco Christi, debuisset exemplo Christi ipse suam præcipuam jurisdictionem solus exercere indirimenda prima definitione controversiæ propositæ, ergo quod Petrus sit fundamentum Ecclesiæ speciale, & præcipuum hujus ne vestigium quidem in Scriptura habetur. M. p. Actor: siquidem 15. v. 6. dicitur: *convenerunt Apostoli, & Seniores videre de verbo hoc*; & v. 28. *Visum est Spiritui Sancto, & nobis*, atqui hic nulla prorsus singularis mentio fit Petri in dirimenda controversia hac, uti tamen necessum fuisset, si ille Caput præcipuum hujus catus fuisset, sed mentio fit exercitiæ jurisdictionis in dirimenda hac controversia omnium seniorum ergo primam definitionem controversiæ, quæ erat inter fideles inter se dissentientes non fecit solus Petrus, sed æqualiter omnes Apostoli, per consequens: Petrus non erat fundamentum Ecclesiæ speciale, & præcipuum loco Christi positum. R. c. M. n. m. ad prob. n. M. ad ejus prob. c. M. d. m. nulla prorsus singularis mentio fit Petri in dirimenda controversia hac ex supposito: quod Adversarii totum citatum caput, aut nunquam legerint, aut exercitam a Petro jurisdictionem clare inibi positam videre noluerint c. m. quod absolute in citato capite nulla singularis mentio fiat n. m. & c. Familiaris enim admodum ars est hæreticorum, cæcos sequaces decipiendi, textum, qui ad eorum gustum est, animis seductorum ob oculos ponere, & contextum, qui totum gustum destruit, non proponere, sed eum occultare, ne nequitiam suam prodere cogantur. Et enim Petrus, & jure exercuit hanc præcipuam potestatem (quod jus a Christo accepit dicente: *pasce oves meas*) & facto in conventu Seniorum exercitum, dum Petrus in conventu Seniorum primus solus præcipuam jurisdictionem exercuit, velut contextus capitis citati clare docet; nam questio inibi proposita erat hæc, ut habetur Actor: 15. v. 5. *Surrexerunt autem quidam de heresi Phariseorum, qui crediderunt dicentes: quia oportet circumcidi eos, præcipere quoque servare legem Moysi*. Super quam quæstionem sequitur judicium in capite citato positum: *convenerunt Apostoli, & Seniores videre de verbo hoc*; post quod sequitur judicium controversiæ decisivum: *Cum*

*autem magna contentio fieret: id est: quid in re ancipiti definiri deberet; Surgens Petrus, dixit ad eos: viri fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per OS MEUM audire gentes verbum Evangelii, & credere. - Nunc ergo, quid tentatis Deum imponere jugum super cervices Discipulorum, quod neque Patres nostri, neque nos portare potuimus? sed per gratiam Domini Jesu Christi credimus salvari, quemadmodum, & illi. Ecce sententiam controversiæ definitivam! tacuit autem omnis multitudo - & postquam tacuerunt: respondit Jacobus dicens: viri fratres audite me: SIMON narravit quemadmodum primum Deus visitavit sumere ex gentibus populum nomini suo. Et huic concordant verba Prophetarum. In quo citato textu Petrum exercere jurisdictionem controversiam adductam categorice definiendo, credo nemo non videt alius, nisi is: qui hunc textum aut sua vita non vidit, aut videre ex malitia noluit; loquitur enim Petrus factum, & decisum singulare de sua Persona singulari decisionem concludente cum dicit: *DEUS in nobis*, id est: omnibus Senioribus *elegit* non cæterorum Seniorum nomine, sed *per os meum audire gentes verbum Evangelii, & credere*; post quod controversiam solus definivit: *nunc ergo, quid tentatis Deum imponere jugum super cervices Discipulorum*; ubi quis non videt Petrum: exercere jurisdictionem a Christo collatam sibi, ubi contrariæ partis propugnatores increpat, eisque jugum legis Mosaicæ imponere Discipulis Christi prohibet. Et post hæc dicta Petri: *respondit Jacobus dicens: viri Fratres audite me*, non quidem definientem æqualiter cum Petro, sed sententiam ejus promulgantem: *Simon narravit, quemadmodum Deus visitavit sumere ex gentibus populum nomini suo, & huic concordant verba Prophetarum*; qua promulgatione, & conclusionem facta per Jacobum Sententiæ Petri, sequitur: totius Concilii judicium v. 28. *visum est enim Spiritui Sancto, & nobis, nil ultra imponere vobis oneris*; quod judicium dictatum est a Spiritu Sancto per os Petri loquentis, & Solius definientis cætui Seniorum, qui in hæc verba unanimiter, & in hanc Petri definitionem conspirarunt; ex quo manet: Petrum tanquam Caput concilii primum solum, Spiritu Sancto dictante hanc controversiam principaliter definivisse, & per hoc præcipuam jurisdictionem exercuisse, definiendo nempe controversiam propositam, hac definita præcipiendo omnibus, & singulis: jugum legis Mosaicæ gentibus non imponere, imo imponi prohibere, qui sunt præcipui effectus legis, cuilibet legislatori, ac Superiori competentes.*

Urgebis: Cum Luthero de potestate Papæ: *non urget hac consequentia: super Petrum est ædificata Ecclesia, ergo Petrus est Rector ejusdem, sicuti nulla est hac illatio scilicet: supra fidem est ædificata Ecclesia, ergo fides est Rector Ecclesiæ* &c. Hanc illatiunculam non bene inferri non tam ex scriptura, quam ex tripode Apollinis hausisse videtur Lutherus; unde si hanc evincere vult clare ex Scriptura non inferri, admittere, & debet hanc clare ex Scriptura non inferri: Super Christum fundata est Ecclesia, ergo Christus est Rector ejusdem; unde potius sic recte infertur (si Philosophus esse cupit) ex Scriptura: Supra Christum fundata est Ecclesia tanquam super fundamentum primum, ergo Christus est Rector ejusdem primum; quo admissio illatio sic fieri potest, ergo etiam cum teste Scriptura supra Petrum fundata sit Ecclesia tanquam super fundamentum Vicarium Christi, Petrus est Rector ejusdem loco Christi; quo posito instantia illationis optime cohæret cum sua præmissa, & hac posita legitime infertur: supra fidem est ædificata Ecclesia tanquam super regulam a Christo revelatam, ergo fides est Rector, seu regula ejusdem. Fides enim proponit, quid fideles credere debeant fide Divina, seu complectitur summarium revelationum Divinarum, ad quæ credenda fideles tenentur. Pertus vero est Rector Ecclesiæ dirigens fideles, quomodo credenda, quæ fides docet, in exercitio sint intelligenda, atque servanda; unde fides est: regula credendorum; Petrus vero instructor horum (quæ fides credenda proponit) intelligendorum; regula etenim fides est, Magister regulæ Petrus.

Quæstio incidentalis I. An ergo ad Ecclesiæ perpetuam conservationem ita sit necessarius Rector unus ejusdem, qui fideles in unitate fidei contineat, ut non supersit melior modus per quem meliori modo Ecclesia in unitate fidei perpetua conservari possit? &c. Si loquendum sit de modo connaturaliori Ecclesiam in unitate fidei conservandi, affirmative; nam si alius melior modus Ecclesiam conservandi fuisset, utique eum in Ecclesia sua Christus instituisset, quam perpetuam esse decrevit, pro cuius tamen conservatione perpetua, necessarium fuit modum gubernandi perfectissimum assumere. Insuper eundem gubernandi modum Christus utique suo exemplo commostrasset; cum itaque Christus in terris degens solus tanquam principale caput visibiliter suam rexerit Ecclesiam, excludendo aliorum cum pari potestate regimen, sequitur: meliorem modum non dari connaturaliori modo se se accommodando, quam per unius gubernium dictam perpetuam Ecclesiæ conservationem procurandi. Et probat experientia omnium retro sæculorum; quod fideles tamdiu in unitate veræ fidei conservati fuerint, quam-

diu

diu unius supremi in Ecclesia Rectoris iudicio se submiserunt; quod quam primum excusserunt tot monstra hæreseos adduxerunt, ut de Ecclesiæ conservatione actum fuisset multoties, si universa portæ inferi prævalere possent adversus eam; necessarium itaque vere est unum in Ecclesia dari Rectorem ejusdem, cum suprema in terris potestate, ne multitudo cum pari potestate gubernantium pariat in universali Ecclesia confusionem.

Quæstio incidentalis. II. An ergo absolute ad Ecclesiæ perpetuam conservationem, ita sit necessarius unus Rector ejusdem, qui fideles in unitate fidei contineat, ut repugnet absolute absque eo Ecclesiæ conservationem in unitate fidei haberi? R. Si loquendum sit non de modo connaturaliori, sed absoluto, quo Deus potest suam Ecclesiam in unitate fidei conservare, non ita esse absolute necessarium, ut eandem plures cum pari potestate regere non possent; Nam decisio primæ quæstionis non fundatur in regimine absoluto, quod Ecclesia, vel qualibet Respublica in omnibus circumstantiis habere potest, sed fundatur in exigentia connaturali, & institutione Christi. Christus enim tale in Ecclesia regimen instituit, quale Ecclesia, & omnis alia Respublica pro perpetua sui conservatione connaturalius exigit; quod autem conservatio Ecclesiæ, & cujusvis Reipublicæ connaturalius exigit regimen unius, quam plurium cum pari potestate gubernandi, patet: nam dum plures cum æquali potestate regunt, facile inter eos, ob infirmitatem naturæ humanæ, oritur diversitas iudiciorum, atque voluntatum cum summo periculo Reipublicæ primum scindendæ, dein prorsus destruendæ, ut tantarum Rerumpublicarum ruina pro teste est; unde sicubi valet, certe hic maxime valebit illud: frustra fit per plura, quod fieri potest per pauciora. In casu tamen proposito si Christus vellet Ecclesiam gubernari per plures cum pari potestate, ne Ecclesiæ conservatio perpetua, ruinam minetur, deberet in casu simili Christus omnes infallibiles reddere, atque efficere, ut in omnibus sit: cor unum, anima una, mens una, voluntas una, quorum unus aliter de rebus fidei sentire non posset, quam alter; qui tamen modus non tam apte connaturalis est naturæ fragili, & ad malum pronæ, nisi infirmitas hæc per Dei specialem providentiam cum tot multiplicatis miraculis conservetur. Magis itaque ad perpetuam Ecclesiæ conservationem aptus modus gubernandi est per unum Rectorem, qui solus infalibilitatem decidendi fidei dubia habeat, solusque specialem Spiritus Sancti assistentiam, ut in dubiis fidei fideles, una ac fidelium Præpositi, eum consulere, perque ejus infallibilem decisionem de rebus fidei (quomodonam intelligendæ sint) certi esse valeant.

QUÆSTIO PRINCIPALIS.

Quodnam illud sit Caput Ecclesiæ Christi.

ANte ejus decisionem bene notanda est quæstio proposita Præliminaris, in qua sat abunde demonstratum est Ecclesiæ regimen esse Monarchicum, quod necessario unum determinatum Rectorem, & Gubernatorem exigit, atque adeo plures gubernatores cum pari potestate excludit; quo præmissis dicendum remanet in specie, quodnam illud unicum visibile Caput Ecclesiæ sit?

Romanum Pontificem Petri Successorem, tanquam universalis Ecclesiæ Caput a Christo in Petro fundatæ, universa antiqua venerabatur Ecclesiæ; quod in primis statim Conciliis dilucide declaravit. Nam Concilium I. Nîcenum relatum a Chalcedonensi Concilio Act. 16. profitetur id dilucide: *Ecclesia Romana semper habuit Primatum*; quæ sententia tamdiu in Ecclesiâ pro indubitata habita fuit, usquedum ambitio Constantinopolitanorum Patriarcharum per funestum Schisma Duce maxime Photio Patriarcha violenter loco S. Ignatii legitimi Patriarchæ intruso, eam sententiam ex Ecclesiâ Christi eliminare attentasset, dum legitimos Petri successores, ex possessione legitima, authoritate Christi in Petro instituta, Petri regimine legitime inchoata, & aliquot sæculorum pacifica possessione firmata per Petri successores Romanos Pontifices, eosdem nihilominus ex possessione prædicta deturbare attentavit; qui Imperatorum partim Schismaticorum, partim hæreticorum freri authoritate per fas, & nefas Primatum universalis Ecclesiæ arrogare sibi tentarunt, inibi Caput Ecclesiæ constituere volentes, ubi Caput Imperii suam sedem constituisset; quasi vero Caput Imperii, & Caput universalis Ecclesiæ ab iisdem principiis oriretur. Quod Schisma per aliquod schismaticos Patriarchas protractum est, cum summo fidelium damno, dum universa Christi Ecclesiâ partim per hæreses, partim perschismata in materia Religionis orientem ab occidente divisum ingemuit, donec tandem ex permissione Divina dictam ambitionem Græcorum punientis, orientale florentissimum Imperium, & caput Imperii, & Schismaticum Caput orientalis Ecclesiæ una cum toto Imperio amisisset; cum quo identidem tota adversus legitimos Petri Successores prætentio ante dicta corrui. Cujus idcirco cum sæculis nostris nullus sit propugnator, non vacat etiam, ut aliquis sit oppugnator, cum controversiâ hæc una cum Imperii potentia desierit, & ad manus infidelium pervenerit, ægre reassumenda. Aliud tamen ejus loco, ei tamen longe adhuc magis dissimile Ecclesiæ Caput produ-

duxit sæculo XV. Henricus. VIII. Rex Angliæ, qui ut libidini suæ magis, quam utilitati Ecclesiæ prodesse posset, postquam per sententiam excommunicationis a communione fidelium se separatam vidit, seipsum legitimi Ecclesiæ Pastoris posthabita ratione, excommunicatæ per Schisma Ecclesiæ Anglicanæ, excommunicatum caput (inaudito ab orbe Christiano condito ausu) constituit; quod per adulatores sibi faventes defendi fecit, veteris, novique Testamenti textibus abutens, e quibus id unice evincere cupiebat: suum, hætenus in Ecclesia inauditum primatum Ecclesiasticum authoritati Divinæ, sacræque scripturæ consonum fore; ut suo exemplo ceteros Christianos Principes ad exemplum, & sui imitationem, contra legitimum in terris Christi Vicarium concitaret, & manuduceret. De quo porro, quid Christiano homini sentiendum veniat, resolvat questionis propositæ.

SECTIO I.

AN dignitas Capitis Ecclesiæ à Christo constituta sit in aliquo Principe sæculari? seu an Primatus in spiritualibus, in universam, aut saltem suæ ditionis Ecclesiam competat alicui Principi sæculari.

Authorem, & causam vidimus tum Schismatis, tum Capitis Ecclesiæ Anglicanæ, nunc de ejus progressu agendum venit, antequam nostra stabilatur Resolutio; cujus proinde succinctam notitiam dabit sequens:

§. I.

Synopsis historica circa progressum Capitis Ecclesiæ Anglicanæ.

DEfuncto itaque in Schismate Rege Henrico, in jus Regium, una ac Primatum Ecclesiæ Anglicanæ successit Edvardus Filius Henrici, ex Joanna Seymoura tertia Conjuge Regis, qui vi testamenti paterni hæres Angliæ Regni transcriptus est; Is porro, cum Regnum ob annorum tenebrosam (utpote novennis) administrare impar esset, cura administrandi Regni delata fuit tutori ejus præcipuo Edvardo Semerio, qui Edvardum juvenem Zvinglii dogmate infici, & instrui curavit, & per hoc omnes hæresum sordes in Angliæ Regnum, alias Catholicissimum, invexit. Verum eo paulo post vita functo, Catholicam rursus fidem in Anglia promovendam ex integro curavit Maria Filia Henrici, ex Catharina Hispanica, prima, & legitima Regis Henrici Conjuge nata, inque locum Eduardi ab Henrico Patre testamento substituta Regni hæres. Huic nihilominus pien-

rissimæ, & zelosissimæ Reginæ sine prole defunctæ, illico Elisabetha, illegitimo Henrici Octavi ex Anna Bolena thoro nata, mali Patris pessima soboles, omnium consensu Ordinum successit; quæ ut primum vidit: Pontificem ob natalium vitium eam Regno ineptam declarantem, ad eam insaniam se præcipitem egit: ut quod nec in gentibus dedecus animadversum notatur, id ipsa inaudito facto attentavit, dum se: Supremum in Spiritualibus Ecclesiæ Anglicanæ Caput salutare iussit; ac (velut Sanderus in Schismate Anglicano testatur) ab omnibus juratam fidem dicti articuli exegit tenore sequenti: *Ego A. B. prorsus testificor, & declaro in conscientia mea, Reginam esse solam supremam Gubernatricem, & istius Regni Angliæ, & aliorum omnium suæ Majestatis Dominiorum, & Regnorum, non minus in Spiritualibus, atque Ecclesiasticis causis, vel rebus, quam temporalibus; & quod nemo externus Princeps, Persona, Prelatus, Status, vel Potentatus, aut jure habet aliquam jurisdictionem, potestatem, Superioritatem, præminentiam, vel auctoritatem Ecclesiasticam, aut spirituales in hoc Regno. Ideoque plane renuntio, & repudio omnes forinsecas jurisdictiones, potestates, Superioritates, atque Auctoritates.* Insuper, quod magis ridendum est: Supremam in Ecclesia potestatem sibi arrogavit, qua Episcopos, & Sacerdotes crearet, Concilia cogeret, de summis fidei capitibus non cognosceret modo, sed & decerneret, universamque in spiritualibus jurisdictionem a se unica, tanquam unico Capite Ecclesiæ Anglicanæ dependere pronuntiaret; nempe tales Episcopos, & Sacerdotes, talemque Ecclesiam non alius decebat Papa. Cum proinde S. Pius V. Pontifex videret malum indies augeri, Regnumque Angliæ alias in fide Catholica florentissimum ex Schismatico totaliter jam in hæreticum deflexisse Elisabetha procurante, eandem proinde Regio nomine, & honore excidisse pronuntiat, omnesque subditos sacramento illi dicto absolvit A. 1570. quam sententiam dein Gregorius XIII. confirmavit, & Sixtus V. magis insanientem in dies faminam, denuo maledicto Ecclesiæ universæ subjecit. Eam nihilominus fastu Regio arrogantem faminam, post tot funestas strages a se patratas (quas Sanderus author prope cœvus enarrat) hæretici ejus Papatum, & vestigia pedum sequentes, in Sanctorum Album, expuncto Conceptionis Immaculatæ Virginis festo, reposerunt; ut ita Ecclesia suo Papæ, Canonizatio suæ Ecclesiæ, & sancta declarata suæ Canonizationi ex integro accordaret. Quam postmodum Capitis Ecclesiæ Anglicanæ dignitatem excepit An. 1603. Jacobus hoc nomine IV. Scottorum, Anglorum vero I. Rex, cui utpote Mariæ Stuartæ obtruncatæ filio hæreditario jure Regnum utrumque

debe-

debeatur. Et is Primatus Ecclesiæ Anglicanæ, una cum suo juramento a subditis præstando, hæcenus in Successoribus Regni perseverat; verumnum jure, vel potius injuria declarabit ponenda Resolutio, ante cujus positionem pro statu quæstionis totaliter intelligendo venit.

Not. I. Quod ex natura rei nullus determinate constitutus sit, ut sit Caput Ecclesiæ, cum natura permissive se habeat ad omne individuum legitime in Ecclesiæ Capitis dignitatem evectum; necessum itaque est: illi Capiti, quod determinatum est ad regendam Ecclesiam, aliquo ex jure dignitatem eam competere, seu dein jure naturali, seu Divino, seu humano saltem; secus quonam pacto pro Capite Ecclesiæ se quis statuere poterit, si dignitas ea nullo jure ei competat? Unde si Caput Ecclesiæ determinatum statuendum sit, demonstrandum erit: quo jure ei id competat, & quænam potestas ei in Ecclesia universa, vi hujus dignitatis attribuenda sit? Sed ne confusio oriatur in principio quæstionis, certa ab incertis separanda sunt; occasione quorum sequitur:

Not. II. Præsentem quæstionem non esse: de primatu Regum in temporalibus, eum etenim, absque omni controversia, quemlibet Regem in suo Regno habere tradit manifeste Jus Gentium. De Primatu itaque solo Ecclesiastico, seu de potestate Ecclesiastica totalis quæstio est. Triplex autem datur potestas Ecclesiastica: una Ordinis, altera jurisdictionis interioris; tertia jurisdictionis exterioris. Prima spectat ad Sacramenta conficienda, & ministranda, ut sunt Baptismus, & Sacros Ordines conferre, Eucharistiam tum conficere, tum ministrare, chrisma, & oleum infirmorum benedicere. Secunda spectat ad regendum populum Christianum in foro conscientiæ, ut est: jus dicere in foro conscientiæ, absolvere, ligare. Tertia demum spectat ad eundem populum regendum in foro exteriori, velut: Synodum convocare, in ea præsidere, constitutiones condere, dubia fidei decidere, causas Ecclesiasticas audire, & cognoscere, beneficia conferre, ministros Ecclesiæ constituere, delinquentes excommunicare, ac denique in summa: omnium causarum, & controversiarum, quæ ad fidem, & Religionem pertinent Judicem agere. Quando ergo quæritur: an Rex, vel aliquis Princeps politicus in suo Regno aut Provincia habeat Primatum Ecclesiæ? ita intelligenda est quæstio: an videlicet habeat triplicem illam potestatem excellentiori modo, quam Episcopi, & Pontifex? vel an supra eos in triplici illa potestate collocandus sit?

Not. III. Inter hæc porro tria quæsitæ, duo certa sunt, unum in controversia; Primo certum est: Regem Angliæ non appropriare sibi potestatem Ordinis, multo minus in ea Superiorem esse Episcopis, aut Pontifice;

non enim est ordinatus, & consecratus ad Sacramenta conficienda, & ministranda, velut de se patet; Neque etiam Rex hanc potestatem se habere prætendit, cum perbelle noscat: quid in simili casu dictum sit Ozia Regi. 2. Paralip. 26. v. 18. *Non est tui officii Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed Sacerdotum, qui consecrati sunt ad huiusmodi ministerium.* Secundo æque certum est: Regem non habere potestatem jurisdictionis interioris, quæ in absolvendo, & ligando consistit. Non enim Regibus, sed Apostolis, & Sacerdotibus dictum est: accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata remissa sunt eis & quorum retineritis retenta sunt, quoniam his solis propterea dictum est, & non Regibus: euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ.

Tota igitur controversia versatur circa potestatem jurisdictionis exterioris, an videlicet: Rex in suo Regno supra omnes Episcopos, & Pontificem habeat jurisdictionem exteriorem, & sit supremus Iudex Ecclesiasticus; qui sua autoritate a nullo alio in terris dependente possit convocare Synodos, iisdem præsidere, controversias fidei, & Religionis dirimere, beneficia conferre, Episcopos constituere, & deponere, contumaces excommunicare, & similes Religionis actus exercere. Id enim est habere Præmum in Ecclesia, Caputque Ecclesiæ esse quoad externam gubernationem. Circa quod prævie venit adhuc

Not. IV. Quod hic quaestio sit de jure Regum ordinario, id est: qua Regum, quod jus alicui Regi ex vi officii Regi competit. Nam quod ex speciali Dei ordinatione, & privilegio Rex aliquis supremum Caput Ecclesiæ universalis, aut quilibet sui Regni Caput Ecclesiæ a Deo specialiter ita disponente constitui possit, id extra controversiam est; cum Deus in regenda externe præsertim Ecclesia alligatus absolute non sit ad unum numero Sacerdotum Caput Ecclesiæ suæ constituendum. Imo in Rege aliquo utramque supremam dignitatem & Ecclesiasticam, & Regiam conjungere potest; illud enim non implicat potentia Divinæ, & defacto utramque dignitatem & spiritualem, & politicam Deus conjunxis in Moyse, & Machabæis in veteri testamento, & in Romano Pontifice, ac aliis Episcopis suarum terrarum Dominis in testamento novo, ubi Pontifex præter jus spirituale, quod habet pro tota Ecclesia, habet insuper jus, & præmum politicum pro ditionibus ad se pertinentibus; Unde in simili casu minime disputaretur: Utrum similis Rex a Deo specialiter Ecclesiæ præpositus, posset de rebus Religionis ministerium supremum exercere, aut Caput Ecclesiæ supremum esse. Verum quoniam novissimis temporibus nobis locutus est Deus in Filio suo, quidcirca hoc fieri velit, & non loquitur amplius nobis

nobis in Prophetis suis, velut olim, sequitur: eum, & ejus successores Caput Ecclesiæ Christi loco statuendum esse, quem Christus ipsemet determinavit, nominavit, & Ecclesiæ Pastorem præfecit; Unde quæstio non remanet de possibili, sed de ipso facto resolvenda.

Not. V. Cum porro his omnibus non obstantibus Angliæ Reges duce Henrico VIII. contra manifestam institutionem Christi, semetipsos Caput Ecclesiæ Anglicanæ constituere velint, ipsis monstrandum incumbit: quo jure dicta dignitas Ecclesiastica eis competat; non enim est potestas nisi a Deo; neque etiam potestas aliqua in terris potest competere alicui, nisi aut per collationem potestatis ab habente authoritatem conferendi sibi specialiter attributam, aut a jure, vel privilegio, tali homini, familiæ, aut officio præscriptam; unde si Caput supremum in spiritualibus se se agnoscere velint Reges, demonstrare debent: aut sibi a Christo id specialiter commissum esse, aut certe jure seu naturali, seu Divino, seu humano legitimo Regibus dictam spiritualem potestatem competere, cum status politicus ex natura rei non sit essentialiter connexus cum statu spirituali; sicut ordo naturalis non est ex natura rei essentialiter connexus cum ordine supernaturali, unde is fuisset in suo ordine perfectus, & perfecte gubernatus, si status naturæ puræ a Deo conditus fuisset, tametsi ad statum supernaturalem elevatus non fuisset.

Not. VI. Quod Primatum prædictum in spiritualibus, non solum Angliæ, sed & alii defendant hæretici, qui more suo omnia libenter circa quæstionem propositam admittent, & Regem, & puerum Eduardum, & faminam Caput Ecclesiæ suæ esse, penesque ipsos omnes de rebus fidei judicariam remanere potestatem, dummodo eum ab hoc solum excludant, cui id a Christo specialiter commissum est, quia unica, & sola veritas a Christo revelata apud ipsos odium parit. Id enim luculente tradit Lutherus in epistola ad Christianam nobilitatem Germaniæ in Concione de Sacramento Altaris, & in Conventu Schmalchaldico sub An. 1537. in quo cum cæteris ministris sancivit; *Judicandi de Religione, nedum apud Pontifices, sed Reges, & ceteros ordines residere potestatem.* Brentius sacrilegum secutus Magistrum in Prolegomenis ait: *Ad Reges pertinet impiam doctrinam ex animo detestari, & crudeles hypocritas severe punire &c. quod facere non possunt, nisi cognoverint, & judicaverint prius, quæ sit pia Doctrina - - -* Cujus persuasione Dux Wittembergenſis statim primatum Ecclesiasticum sibi arrogavit, deque rebus fidei judicia exercuit, velut constat ex confessione Wittembergenſi. Ast? an jure, vel potius injuria id Principibus politicis competat inquirendum superest. Cui contro-

versæ bina satisfaciet Resolutio, demonstrans: Principi sæculari, aut mere politico neque ex institutione Christi, neque ullo jure Primatum Ecclesiasticum competere; sit igitur:

§. II.

Resolutio I.

Dignitas Capitis Ecclesiæ a Christo non est constituta in aliquo Principe mere sæculari, quod idem est, ac: Primatus in spiritualibus in universam, aut cujusvis ditionis Ecclesiam non est a Christo collocatus in aliquo Principe mere politico.

Argumentum I. Implicat promissiones factas a Christo non impleri, atqui Christus dignitatem Capitis Ecclesiæ solis Apostolis, & Episcopis promisit, & contulit, nullibi vero Principibus mere politicis, ergo dignitas Capitis Ecclesiæ a Christo non est promissa, aut collata alicui Principi mere politico. M. probat Christus Lucæ 21. v. 33. dicens: *Cælum, & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.* m. p. tripliciter, primo: ex institutione, & testimonio Christi. Secundo: ex testimonio Apostolorum. Tertio: ex praxi, & facto primæ Ecclesiæ. Ac in primis ex institutione Christi, ejusque testimonio: Christus in tota Scriptura novi testamenti, ne minimam quidem facit mentionem potestatis in Ecclesiâ Regibus concessæ, sed solum Petro, & Apostolis, quos Rectores, & fundamenta Ecclesiæ suæ instituit, ergo Christus nulli Principi mere politico Primatum in spiritualibus in Ecclesia promisit, aut contulit, sed solis Apostolis, & Episcopis. a. p. Christus nulli Principi mere politico dixit Joan. 21. v. 22. *Pasce oves meas.* Item Matth. 16. v. 18. *Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam - - Tibi dabo claves Regni Cælorum, quodcunque ligaveris, quodcunque solveris.* Et Lucæ 22. v. 32. *Tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Item Joan. 20. v. 23. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis;* atqui Christus per hæc dicta solum Petrum, & postea Apostolos, Rectores, & Pastores Ecclesiæ instituere voluit, quibus id unice dixit nulla facta mentione Principum mere sæcularium. ergo Christus in tota Scriptura novi testamenti ne mentionem quidem facit hujus potestatis Regibus concessæ, sed solum Petro, & Apostolis, quos Rectores, & fundamenta Ecclesiæ suæ instituit. M. patet: cum Christus in citatis textibus non Regibus, sed Petro in præsentia aliorum Apostolorum locutus sit soli, velut clarum fiet

fiet Scripturam citatis locis inspicienti. Unde gratis etiam admissio quod Calvinus in resolutione 2. Quaestionis Præliminaris refutatus prætendit: id non soli Petro, sed & omnibus Apostolis in præsentia Petri, & ejus persona. dictum manere; sequetur enim ex hoc, admissio gratis, & libere: non solum Petrum, sed & omnes Apostolos esse Capita, & Rectores Ecclesiæ; verum hoc unice secuto, & gratis admissio, per quamnam quæso claram consequentiam id de Regibus inferent hæretici, qui toto nisu clamant: nihil esse credendum quod aut clare in scriptura non stat, aut per claram consequentiam ex ea, non deducitur? Quod si dictam illationem clare ex his textibus inferri somnare volunt, & somnare clare mihi licebit: dictum Christi Apostolis: *quorum remisistis peccata*, remissa sunt eis, ad Reges extendi posse, cujus tamen consequentiæ, ne unum quidem vestigium ab orbe Christiano condito superest, cum nullus Princeps politicus ne unum quidem peccatum contra Deum commissum dimittere, aut absolvere attentarit, uti vere attentare potuisset, si ea Potestas ex citatis Christi verbis clare inferri unquam potuisset. m. vero p. per illa verba Christus Rectores, & Pastores Ecclesiæ instituere voluit, per quæ eis dedit potestatem Ecclesiam gubernandi, atque per verba Scripturæ citata solis Apostolis, & non Regibus dedit potestatem suam Ecclesiam gubernandi; Petro quidem irrestrictam, & ad universalem Ecclesiam se extendentem; Apostolis vero, ad particulares regendas Ecclesias, & peccata sola remittenda, aut retinenda, nulla facta mentione Regum, aut Principum mere politicorum, ergo Christus per citata verba solum Petrum, & postea Apostolos Rectores, & Pastores esse voluit, & instituit, quibus id unice dixit, nulla facta mentione Principum mere sæcularium. M. patet: siquidem tunc aliquis tum in politicis, tum in spiritualibus in aliqua Republica Rector, & Gubernator constituitur, cum ab habente auctoritatem, accipit alios gubernandi potestatem. m. est testimonium Christi; Consequentia tuta ex his manet: nulli Principum mere politicorum Primatum in spiritualibus a Christo aut promissum, aut collatum esse, sed eundem datum fuisse soli Petro, & Apostolis modo supra dicto, & eorum successoribus.

Probat ut m. principalis II. ex testimoniis Apostolorum. Christus, atque Spiritus Sanctus solos Apostolos fundamenta Ecclesiæ instituit, solis Apostolis, & Episcopis regendi Ecclesiam potestatem dedit, nulla facta prorsus mentione in regimine Ecclesiastico Regum, ergo Christus juxta testimonium Apostolorum nulli Principi mere politico potestatem in spiritualibus in Ecclesia aut promisit, aut contulit. a. docet Apostolus, qui sapius de structura, & fundamentis Ecclesiæ agit, nusquam vel minima mentione facta Regum, aut Principum sæcularium, sed ejus fundamenta solum aut Apostolos, & Prophetas, aut Episcopos nominat; sic enim inquit Act. 20. v. 18. *Attendite vobis, &*

universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei; Atqui Reges non sunt (qua Reges) Episcopi, ergo Christus; & Spiritus Sanctus Reges non posuit regere Ecclesiam Dei, per consequens Reges non sunt Rectores Ecclesiæ Dei; si ergo non sunt Rectores Ecclesiæ, quomodo quæso erunt supremum in Ecclesia Caput? M. est dogma Apostoli. m. est clara, nam tamen Reges nascantur, non tamen nascuntur Episcopi; cum Episcopus non fiat quis nativitate, sed sola assumptione, & consecratione. c. patet: si enim Reges non sunt Episcopi, quos solus Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei; qualis igitur Spiritus posuit regere Ecclesiam Dei Reges, qui sibi id arrogant?

II. Apostolus nominat ad Ephes. 2. v. 20. quod fideles sint: *superædificati super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu*; atqui hic nulla prorsus mentio fit Regum, uti tamen maxime fieri oportuisset, si illi principale Caput structuræ Ecclesiæ essent, super quod principaliter fideles superædificati dicuntur, ergo ex testimonio Apostoli Christus solos Apostolos fundamenta Ecclesiæ instituit, solisque regendæ Ecclesiæ potestatem dedit, exclusa omni potestate Regum. M. est testimonium Apostoli; minorem si Adversarii admittere nolunt, baptizent, necesse est: sub quonam in citato Apostoli textu termino, vel somnium de Primatu Regum contineatur, quod quamdiu non prodixerint, manebit deducta præmissa ex textu Apostoli in sua legitima possessione. c. legitime sequitur.

III. Testimonium ponit Apostolus Ephes. 4. v. 11. ubi Hierarchiæ Ecclesiasticæ gradus, atque dignitates enumerat, inquit: *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores ad consumationem Sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi*; in quo loco toto ædificatio corporis Christi per enumeratos ministros recensetur; verum Primatus Regii, qui maxime ad hanc ædificationem pertinere debuisset, videbatur Apostolus vere fuisse oblitus; in quo tamen textu indicatur, & ædificatio, & opus ministerii, & consumatio Ecclesiæ Sanctorum; verum per quos? per Apostolos, Prophetas, Evangelistas, Pastores, Doctores; atqui hic ne minima mentio Regis fit, ubi recensentur omnes, qui ad hanc consumationem Sanctorum pertinent, ergo Reges, aut Principes mere politici non sunt instituti, teste Apostolo, in ædificationem corporis Christi, & consumationem Sanctorum in opus ministerii. sed soli ab Apostolo in citato textu recensiti. M. est dogma Apostoli; minorem, aut doceant clare in Scriptura inveniri, aut per claram consequentiam Primatum Principis mere politici deducant; secus consequentia tenebit.

Dices : inde clare deducitur id , quod quæritur : quia inter dignitates ab Apostolo recensitas clare ponuntur : Pastores dati Ecclesiæ in opus ministerii , in ædificationem corporis Christi ; ergo ex textu citato per claram consequentiam deduci potest : Regem , tanquam supremum Ecclesiæ Anglicanæ Caput , esse supremum Pastorem in spiritualibus in suo Regno. R. d. a. inter dignitates ab Apostolo recensitas ponuntur Pastores dati Ecclesiæ in opus ministerii , in ædificationem corporis Christi , illi videlicet : quibus Apostolus Act. 20. v. 28 præcipit : *Attendite vobis , & universo gregi , in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei* ; & quos S. Petrus Epist. 1. c. 5. v. 1. monet : *Seniores , qui in vobis sunt - - pascite , qui in vobis est gregem Domini* c. 2. inter dignitates ab Apostolo recensitas ii ponuntur Pastores , quos Henricus VIII. & Elisabetha ex illegitimo thoro nata filia exco- gitavit n. a. & c. Nam si omnia per claram ex Scriptura consequentiam dedu- cta credenda tenentur , deducant quæso id ex Apostolo dicente : quosdam dedi- dit Apostolos , quosdam dedit Prophetas , ergo Reges sunt summi Apostoli , sunt summi Prophetæ ; item quosdam dedit Evangelistas , quosdam autem Doctores , ergo Reges sunt summi Evangelistæ , sunt summi Doctores ? cre- do , quod id ipsum , quod adversarii optarent esse , non admittent ; ergo pa- riter : quo pacto admitti potest ? quosdam dedit in Ecclesia Pastores , ergo Reges in spiritualibus sunt Pastores Ecclesiæ ; sicut enim Apostolus in citato textu loquitur de veris Apostolis , Prophetis , & Evangelistis a Christo consti- tutis , non vero de Principibus terræ , ita & loquitur de pastoribus , non de Regibus , sed quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei , quos Chri- stus ovili suo præfecit. Unde , quæ hæc quæso consequentia ? Paulus dicit : *& ipse dedit alios Pastores , & Doctores in ædificationem corporis Christi* , ergo Princeps mere secularis est supremum in spiritualibus Caput Ecclesiæ ; concordet pace mea hæc duo quis vult , ego hæc duo coherere prorsus non vi- deo. Satiùs certe , & rectius ex hoc antecedenti inferam : Paulus dicit , *& ipse dedit alios Pastores* , ergo baculus stat in angulo ; cum saltem hæc inepta consequentia non tam præjudiciosa futura sit saluti fidelium , quam eorum ex hoc textu tam violente extorta , qui prætextum , imo nullum in spiritualibus Ecclesiæ Primatum , ex Scriptura nunquam demonstrandum , inferre tentant , majorem siquidem Pastor spiritualis connexionem habet cum baculo , tanquam signo potestatis , quam habeat potestas politica cum potestate spirituali , cujus una alterius prorsus nullum signum est.

Confirmatur a ratione sententia resolvens quæstionem : In Ecclesia Christi (ut est videre in citato Apostolo) est legitimus ordo , & Hierarchia , in qua :

sunt Apostoli, alii fideles, alii Prælati sunt, subditi alii, alii Pastores, alii oves, alii in fundamento, alii superædificati supra fundamentum, alii Doctores alii discipuli; jam: vel ergo Reges includuntur in hac Hierarchia tanquam Prælati, & Primates, vel tanquam subditi? si hoc posterius, salva res est, & evanescit totus Primatus Principum sæcularium; si primum: necesse est, Reges majori præditos esse potestate, quam Apostolos, & Episcopos; nam si parem, aut inferiorem cum illis habent potestatem, qua ratione dici possunt Primates, & summa Ecclesiæ Capita in spiritualibus? cum ipse terminus: *Primas supremum Caput Ecclesiæ* præminentiam potestatis significet? non enim sola denominatione, sed una, jurisdictione se Primates, & suprema Ecclesiæ Capita statuunt. Quod si nihilominus se majorem Episcopis, & Apostolis habere potestatem dicunt, hæc procul dubio a Christo ipsis concessa est. Verum alicui nudo nullus credet: nisi doceant, ubi, aut quibus verbis, id eis Christus concessit, aut ubi Apostoli in suis scriptis hujus potestatis meminerunt a Christo Regibus concessæ? nam & Christus ipse, & omnes Apostoli loquuntur: de Apostolis primum, dein de Prophetis, Evangelistis, Pastoribus, Doctoribus: de Regibus silent omnes; Solus Sacellanus, & Tookerus dicit: rem ita se habere. Verum: *An a vobis* inquit Apostolus I. Corinth. 14. v. 36. *Verbum Dei processit? aut in vos solos pervenit?* Quod si pervenit ad eos solos, pandant quomodo? aut saltem ea, ut fideles omnes credere possint, & teneantur illa: de quibus, & Christus, & alium silent illi, quorum *in omnem terram exivit sonus*. Pl. 18. v. 4. Qui insuper per universum orbem: *annuntiaverunt opera Dei* Pl. 63. v. 10. Secus quis credet humano dicto fidem Divinam? cum: *fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi*. Rom. 10. v. 17. Quod quamdiu non produxerint, manebit in sua pacifica possessione inconcussa veritas per Apostolos universo orbi annuntiata: *Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*. Act. 20. Igitur: *Pascite, qui in vobis est, gregem Dei*. I. Petri 5. Nam: *qui vos audit, me audit*; Lucæ 10. v. 16. *quod si non audierit: sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus*; ipso Christo eum clare condemnante. Math. 18. v. 17. Unde viderit Sacellanus, & Tookerus, quomodo Primatum Ecclesiasticum Regis contra tam claras revelationes Sacræ Scripturæ salvabit, ne in condemnationem ab ipso Christo latam supremum Ecclesiæ Anglicanæ Caput una secum inducat.

Dices: Per Doctores ab Apostolo citato nominatos possunt cum veritate, & fundamento & Reges intelligi, cum eos Doctores Ecclesiæ esse non implicet, ergo & cum veritate, & fundamento clare Reges intelligi possunt. Postores

res Ecclesiæ esse, cum eos Pastores Ecclesiæ esse non implicet. R. Hanc oppositionem in N. 4. jam prænotatam esse, & statum propositum quæstionis, in quo prænotatur: statum quæstionis non esse: an Reges dici possint Doctores, & Pastores Ecclesiæ de absoluta Dei potentia, seu an a Deo institui possint? hoc etenim inibi admissum est, si quæstio oriatur Metaphysica de rerum possibilitate; verum quæstio pro nunc est: de ipso facto, an videlicet, sicut absolute constitui possunt, ita revera a Christo constituti sint? possibilitas etenim ultro admittitur ex ratione in citato N. posita; ex hac tamen possibilitate admissa factum minime inferri potest, cum facti ne vestigium quidem in Scriptura reperiatur, ex qua unice id demonstrari debet; unde sicut: quamvis Princeps mere politicus Doctor Ecclesiæ fieri possit, non tamen ullus hætenus a Deo constitutus, aut ab Ecclesia declaratus est; ita similiter: quamvis Princeps sæcularis Pastor Ecclesiæ fieri possit, & constitui a Deo, nullum tamen Deus hætenus in Ecclesia instituit; cum facti exemplum hætenus ab adversariis cum fundamento demonstratum non sit, nec etiam demonstrabitur, utpote omnibus scripturæ adminiculis, & testimoniis destitutum. Imo hoc non obstante, dispar longe ratio est: alicujus Doctoris in Ecclesia, ac Pastoris; sicut alia longe ratio est Doctoris Juris, & Juris Judicis; siquidem, ut Doctor aliquis sit Ecclesiæ, non indiget peculiari ad hoc potestate, & jurisdictione, dummodo docere valeat, & instruere alios in rebus fidei, prout ipse edoctus est; ut autem sit pastor Ecclesiæ non sufficit, ut alios regat simpliciter, verum regendi alios debet habere jus, potestatem, & jurisdictionem, ab eo, qui potestatem supremam habet, aut saltem ad hoc delegatam. Id enim manifeste Christus docuit, cum suomet exemplo, insuper, & autoritate Petrum ovili suo præficens dando ei jurisdictionem super oves per verba: *Pasce oves meas*. Sicut Judex non per hoc fit Judex, quod judicare possit, sed per hoc: quod judicandi potestatem ab habente autoritatem ipsi commitendi, habeat, obtineatque; sic Pastor non fit per hoc Pastor Ecclesiæ, quod pascere possit, sed quod pascendi potestatem, una ac jus habeat. Prob. m. principalis III. ex praxi, & facto Ecclesiæ post ascensionem Christi ab Apostolis gubernatæ; Ad gubernativam potestatem in spiritualibus pertinet: Ecclesiam gubernare, Synodum convocare, eidem autoritative præsidere, sententiam definitivam ferre, leges constituere, Episcopos instituere, contumaces excommunicare, causas admittere, ac decidere, & delinquentes punire; atqui hos actus jurisdictionis in primitiva Ecclesia non fecerunt Reges, sed soli Apostoli, & Episcopi, ergo soli Apostoli, & Episcopi habuerunt potestatem gubernativam Ecclesiæ, non vero Reges, & Principes mere sæculares. M. patet ex N. 3. cum enumerata etiam juxta prætensum Ecclesiæ Anglicanæ Primatum, sint signa, & executio po-

testatis gubernativæ; & alias Reges aliam in Ecclesia jurisdictionem, & potestatem non affectent præter prædictam, hac sola, & unica contenti, si ipsis competeret. m. probatur quoad singula: ac in primis, quod non Reges, sed Episcopi sint positi ad regendam Ecclesiam Act. 20. traditur: *Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei*. Synodum primam Hierosolimis convocarunt Apostoli Act. 15. v. 6. *convenerunt Apostoli, & seniores videre de verbo hoc*. Huic synodo authoritative præsedit Petrus x. 7. *Surgens Petrus dixit ad eos - - Deus in nobis elegit per OS MEUM audire gentes verbum Evangelii, & credere*; Super quod sententiam definitivam tulit Petrus: *Nunc ergo, quid tentatis Deum, imponere jugum super cervices Discipulorum, quod neque Patres, neque nos portare potuimus*. v. 10. Legem tulerunt soli Apostoli. v. 20. *Abstineant se a contaminationibus Simulacrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine*. Episcopos instituerunt Apostoli. 1. ad Titum. 4. v. 14. Corinthium incestuosum excommunicavit Paulus: *Congregatis vobis, & meo spiritu cum virtute Domini nostri Jesu Christi, tradere hujusmodi Satana in interitum carnis*, 1. Corinth. 5. v. 3. Causas admittere, & decidere præcipit Paulus Episcopo, scribens ad Timotheum 5. v. 19. *Adversus Presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus*. Delinquentes in causa Ecclesiastica: Ananiam, & Saphiram punivit Petrus Apostolus. Act. 5. v. 3. Atqui hic ne umbra quidem micat facti, aut potestatis a Regibus factæ, sed a solis Apostolis, & Episcopis, ergo hæc omnia, & singula actus jurisdictionis spiritualis concernentia non fecerunt Reges, sed soli Apostoli, & Episcopi. M. est testimonium Scripturæ facta specificata referentis, de quo si quis dubitat: omnia fideliter citatis locis inveniet; minorem si quis in dubium verit, inferat quæso ex hac præmissa conclusionem: ergo per Reges id temporis potestas citata exercita fuit; & erit mihi vere magnus Apollo. Quod si per evidentem consequentiam concludere non potest; optime faciet: si evidenti præmissæ assensum præbuerit & aliam vere violentam consequentiam per funes trahere non somniaverit. Per consequens manet dictum totum in salvo: nulli Principi sæculari potestatem spirituales competere, aut ex institutione, & testimonio Christi, aut ex testimonio Apostolorum, aut ex praxi, & facto primaræ Ecclesiæ. Proinde ex nullo capite, Caput Ecclesiæ præsumtum subsistere potest.

Dices: quod eo tempore nulli Reges fuerint Christiani, qui Ecclesiam gubernare, atque hæc officia præstare potuissent, cujus proinde alia ratio est modo. Verum B. hæc prorsus voluntaria, & absque minimo fundamento esse dicta. Nam si tunc nullus fuit Rector Ecclesiæ? sequitur per tria prope sacur-

la (in quibus sub Imperatoribus Ethnicis gemebat Ecclesia) suo debito Capite Ecclesiam caruisse; ac per hoc Christum Ecclesiam suam confusam, imperfectam, inter tot persecutiones maxime necessatio post se reliquisse, cui tamen promisit, quod: nec portæ inferi prævalebunt adversus eam. Ex quo testimonio Christi admissio, non videtur; quomodo hæc duo ad invicem cohærent. Imo vero habuit tunc Ecclesia Caput politicum Romanos videlicet Imperatores, qui eam more Henrici, & Elisabethæ gubernarunt, persequendo nempe Ecclesiam Christi, destruere, & annihilare volendo, fideles occidendo, suppliciis crudelissimis, exiliis, inedia, carcerum squalore macerando; unde si hunc forte primatum in Ecclesia Reges, & Primate Ecclesiæ Anglicanæ prætendunt, in hoc non Christo, sed Imperatoribus in regenda, vel potius destruenda Ecclesia succedere eos oportet. Imo si Christus Principes politicos jam tunc Caput Ecclesiæ esse voluisset, oportuisset eosdem ad fidem a se prædicatam, & per Apostolos toto orbe disseminatam convertere; Nam potuit persecutorem Summum Ecclesiæ Saulum subito in vas electionis immutare, quem propterea ad portandum gentibus nomen suum destinaverat, cur non simili modo egit cum Tyberio, Herode, ut eos ad regendam suam Ecclesiam destinares? per quos sane (utpote potentia, & autoritate præditos) facilius & connaturalius fidei Christianæ propagationem obtinere potuisset. Quod cum Christus non fecerit, suamque Ecclesiam non armis, & potentia, sed veritatis prædicatione, verbo, & exemplo propagari voluerit, sequitur: aliud Caput sui loco Ecclesiæ Christum delegisse, cui commisit gregis Dominici gubernium dicendo: *Pasce oves meas*; Penes quod, & successores ejus in tot persecutionibus mansit, manebitque usque in mundi finem incorrupta fides, quoniam pro ea sola Christus specialiter oravit, ut non deficiat. Frustra igitur præter hoc, aliud Caput Ecclesiæ, quærit Ecclesia Anglicana in suo territorio.

Argumentum II. Christus non tantum non instituit, sed & exclusit a regimine suæ Ecclesiæ Principes mere politicos, ergo dignitas Capitis Ecclesiæ a Christo non est constituta in aliquo Principe mere politico, sed determinate in solis Apostolis, & eorum Successoribus. a. p. Christus non tantum non instituit, sed & exclusit formam regendi in Ecclesia Principum mere politicorum, atqui ubi excluditur forma regendi, ibi excluditur & in specie ipse Rector, ergo Christus non tantum non instituit, sed & exclusit a regimine suæ Ecclesiæ Principes mere politicos. a. probat Christus Lucæ. 22. v. 25. dicens: *Reges gentium dominantur eorum -- vos autem non sic; sed qui major est fiat sicut minor, & qui Præcessor est, fiat sicut ministrator*; in quo
textu

textu novum modum, & novam formam gubernandi, & regendi Ecclesiam per Majorem, & Præcessorem in Ecclesia assignat, excludendo eam formam gubernandi, qua Reges, & Principes gentium regunt, per verba citata: *Vos autem non sic*; id est: more, & forma gubernandi Regum; atqui ubi nova forma gubernandi, & dominandi assignatur, ibi excluditur non tantum vetus, & prior forma regendi, sed & una ipse antehac Regens, ergo Christus non tantum non instituit, sed & exclusit formam regendi in Ecclesia Principum mere secularium, aut politicorum. M. est dogma Christi, cujus commentarius declaratur: nam Christus a regimine, & gubernio absolute abstinere non voluit; non enim dixit: vos absolute non dominabimini, excludendo Apostolos ab omni prorsus Ecclesiæ gubernio, & dominatu; sed dicit: *vos autem non sic*, id est, sicut Reges gentium, sed dominabimini alio modo, & alia forma regendi; per quod Christus, & aliam formam, & alios, & novos Ecclesiæ Rectores constituit, cum Rectorem clare nominet: *qui major est*, id est: inter vos, *fiat sicut minor*; & *qui Præcessor est* dignitate, *fiat sicut ministrator* humilitate. m. p. ab exemplis similiter: quando v. g. forma gubernandi Monarchica mutatur in Aristocratiam, aut Democratiam, & vicissim; non tantum forma gubernandi vetus, & prior excluditur, sed & priores Regentes Reipublicæ (ut patuit in institutione Reipublicæ Romanæ, in qua Brutus, & Tarquinius Collatinus Consules Romani præfecti sunt moderatores, Tarquinius Superbi Regis Romanorum ultimi, & expulsi ob stuprum Lucretiæ loco) nisi tamen priores Regentes ad novæ formæ regendæ dominium denuo assumantur, velut tamen Reges gentium assumpti non sunt a Christo ad regendam novit et a se fundatam Ecclesiam, sed potius exclusi, cum eorum loco Major, & Præcessor nominatus sit a Christo ex Apostolis, quibus id Christus loquitur; quem tamen non obstante ejus præminetia, & dignitate, vult parem nihilominus reliquisse humilitate; ergo cum a Christo in Ecclesia sua nova forma regendi assignata sit, exclusa forma regendi Regum etiam ipsi Reges, & Principes mere politici ab hoc regimine exclusi sunt a Christo, & eorum loco unus ex Apostolis reliquis Major, & Præcessor a Christo in sua Ecclesia nominatus est. Unde sicut Ecclesiam suam Christus non posuit sub statu mere politico, sed ex hoc per fidem supernaturalem ad statum altiore eam transtulit, ita etiam non posuit eam sub Rectore mere politico, sed ab hoc munus regendi Ecclesiam transtulit, & altiori Personæ, nempe Apostolo a se nominato eam regendam mandavit; super quem solum Christus Ecclesiam suam, tanquam super fundamentum ædificavit. Manet ergo consequentia firma: ergo Christus non tantum non instituit, sed & exclusit formam regendi in Ecclesia Prin-

cipum mere sæcularium , aut politicorum , conſequenter , & excluſit ipſos Principes mere politicos.

Confirmatur: Ubi excluditur forma gubernandi in politicis , aut ſpiritalibus , excluditur eo ipſo huius excluſæ formæ gubernandi Caput , ergo cum in Eccleſia ſua Chriſtus excluſerit formam gubernandi Regum , excluſit & huius excluſæ formæ gubernandi Caput. A. patet. Nam ſi prius Caput ad regendum juxta novam formam Rempublicam denuo noviter aſſumatur , non manet politice prius , ſed fit novum regiminis Caput ; cum teſte Philoſopho: tunc mutatur Reſpublica , quando forma gubernandi mutatur , qua mutata neceſſe eſt , & Caput moraliter mutari ; quia ſicut in naturalibus a forma naturali ſpecificatio provenit totius compoſiti una cum parte directiva , & principali ſubjecti ; ita in politicis , & moralibus a forma regendi morali , & politica ſpecificatio provenire debet totius regiminis Reipublicæ , una cum ſuo Capite gubernativo , & principali. Conſequentia exinde ſequitur : cum Chriſtus aliam formam gubernandi Apoſtolis præſcripſerit , & Regum formam imitari prohibuerit dicendo : *Vos autem non ſic* ; Ejus contrarium pro Primatu Angliæ Adverſariis reſtat oftendendum , non quidem ex voluntario capite ſuo , ſed ſummo , & primario , ac infallibili Capite Chriſto Jeſu depromptum , & nobis per verba ejus clare manuſtatum ; ſecus fidem honeſti viri non merebuntur.

Argumentum III. Ipſa Veritas æterna (cujus : *Jota unum , aut unus apex non præteribit a lege , donec omnia fiant.* Matth. 5. v. 18.) clare teſtatur Matth. 5. v. 17. *Nolite putare , quoniam veni ſolvere legem , aut Prophetas , non veni ſolvere , ſed adimplere* ; Atqui lex vetus excluſit a regimine in ſpiritalibus Reges , & Principes mere politicos in Synagoga , ergo & Chriſtus in novo teſtamento , qui venit legem , & Prophetas adimplere , & perficere , excluſit a regimine in ſpiritalibus Reges , & Principes mere politicos. M. eſt teſtimonium Chriſti. Etenim ſi Chriſtus in lege nova Primatum in ſpiritalibus , & Eccleſiaſticis a ſummo Sacerdote novi teſtamenti abſtulſet , & eum ad perſonam mere politicam tranſtulſet , & in ea univiſſet , non perfeciſſet , & adimpleviſſet legem , aut Prophetas , ſed potius legi novæ aliquid perfectionis detraxiſſet , & ſuæ Eccleſiæ regimen prorsus confuſum inſtituiſſet ; cum unus , humano modo , & politica , & omnia Eccleſiaſtica dirigere ſit inſufficiens , ni ad extraordinaria miracula ſine omni prorsus neceſſitate facienda Chriſtum adigere Adverſarii velint , cujus tamen nullum prorsus in Scriptura habetur fundamentum ; imo contrarium multis in locis reperitur ; & congruum eſt : nam ſicut ſtatus politicus a ſtatu Eccleſiaſtico , & perſonæ politicæ a per-

a personis Ecclesiasticis toto statu differunt, ita & capita cujusvis status distinguere oportuit, & non confundi. m. probatur ex Paralip. 2. c. 19. v. 11. in quo assignatur officium Regis, quodnam sit, & officium summi in spiritualibus Sacerdotis distinctum a priori. *Amarias autem Sacerdos, & Pontifex vester, in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit.* Ubi quæso hic in spiritualibus superioritas, & præcedentia Principis mere politici invenitur? Quod si suam quærant superioritatem Principes mere politici, eam, quæ ad eos pertinet eodem versu specificatam invenient: Porro *Zabadias filius Ismael, qui est Dux in domo Juda, super ea opera erit, quæ ad Regis officium pertinent*, atqui hic clare tum Sacerdos ab officio Regis ex institutione Divina, tum Dux ab officio Sacerdotis, & Pontificis excluditur, cum ad vitandam officiorum confusionem cuius determinate peculiare suum officium, & munus designetur, in quo quis ex eis præsidere, ac per hoc supremus esse debeat, ergo lex vetus exclusit a regimine in spiritualibus Reges, & Principes mere politicos in Synagoga; per consequens (nisi adversarii admittere velint: quod Christus legem veterem per suam legem gratiæ non adimpleverit, & perfecerit, sed potius per adimplerionem veteris, novam legem confusam post se reliquerit) admittere necessitabuntur: Christum in lege nova, figuræ veteris legis completivæ, & ordinatiori modo ab eo constitutæ: exclusisse Reges, & Principes mere politicos a regimine Ecclesiæ in spiritualibus, veluti exclusi erant in lege veteri; Per quod Monarchia Ecclesiastica Anglicanæ Ecclesiæ, absque omni fundamento structa in arena seipsa ruit.

Confirmatur: in lege veteri, seu figura, & umbra novæ, præter Duces, qui officiis Regiis præerant, eaque gubernabant, erat a Deo constitutus unus summus sacerdos, qui in his, quæ ad Deum pertinent, præsideret; ergo etiam in lege nova, seu figurato, & veritate longe perfectiori præter Principes, qui officiis Regiis præerunt, & ea gubernabunt, a Christo constitutus est unus summus Sacerdos, qui in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit. Si etenim in nova lege Christus ad distinctionem statuum, & officiorum, distinctionem una Capitum, & Præidentum non fecisset; non tantum lex nova perfectior non esset in hoc præ veteri, sed insuper summæ confusioni maxime obnoxia foret Ecclesia Christi, ob impotentiam moralem gubernantis, tot per semetipsum distincta officia, & munia juxta institutionem legum tam politicarum, quam Ecclesiasticarum regere, & gubernare non facile valentis.

§. III.

Resolutio secunda.

Dignitas Capitis Ecclesiæ alicui Principi mere politico non competit. I. Jure naturæ ; II. nec jure Divino veteris , aut novi testamenti ; III. nec jure Civili, aut Canonico ; IV. neque consensu doctorum hominum, V. neque denique jure , & titulo præscriptionis. Nollo igitur jure Primatus in spiritualibus in universam , aut cujusvis ditionis Ecclesiam Principi mere politico competere potest , quem ab hoc omnia jura legitime excludunt.

Argumentum partis primæ : Potestas mere politica non est ex jure naturæ potestas spiritualis , ac Ecclesiastica , cum de se ab invicem separari possint , & se ad invicem prorsus disparate habeant , neque se excludendo , neque se exigendo ergo dignitas Capitis Ecclesiæ alicui Principi mere politico non competit, jure mere naturali. a. p. Finis specificans potestatis mere politicæ, non est ex jure naturæ finis specificans potestatis spiritualis, & mere Ecclesiasticæ ergo potestas mere politica non est ex jure naturæ potestas spiritualis , ac Ecclesiastica. a. p. Finis potestatis mere politicæ est : Conservatio Reipublicæ per pacem , & tranquillitatem inter subditos a regimine Principis mere politici procurata ; finis vero potestatis spiritualis , & Ecclesiasticæ est : Beatitudo æterna per conservationem omnium in unitate fidei a fidelibus obtinenda , atqui conservatio Reipublicæ, paxque, & tranquillitas vitæ naturalis, non est ex jure naturæ beatitudo æterna obtinenda per unitatem fidei a Christo revelatæ , ergo potestas mere politica non est ex jure naturæ potestas spiritualis , ac Ecclesiastica. M. patet : nam status diversi differunt præcipue penes finem principalem, ad quem primario tendunt ; nominati vero fines non tendunt ad se , aut se exigunt ex jure naturæ, ita ut ubi unus est, alterum inveniri sit necesse, cum utique unus sine altero absolute stare possit. m. declaratur : Etenim conservatio Reipublicæ, paxque, & tranquillitas vitæ naturalis, potuit prorsus eodem modo ut nunc consistere, si homines in statu naturæ puræ conditi fuissent, in quo tamen jus naturæ totum id habuisset, quod exigentia naturalis requirit, quin tamen in hypothesis hac status naturæ puræ per unitatem fidei a Christo revelatæ ad beatitudinem æternam obtinendam ordinatus fuisset. c. claret : Siquidem separabilitas est signum distinctionis, distinctio autem destruit identitatem, velut non tantum Philosophia naturalis, sed ratio insuper tota naturalis clamat.

Cum ergo jure naturali Princeps mere politicus potestatem spirituales in Ecclesia non habeat, cum potestas mere politica, & spiritualis ex natura rei se non exigant, & distinctæ sint, separabilesque, & non nisi jure seu Divino, seu humano conjungibiles; videndum porro restat: num potestas in spiritualibus saltem jure Divino, vel humano sit adnexa in Regibus politicæ potestati, id porro præstabit demonstrans id Regibus jure veteris testamenti non competere:

Argumentum partis II. Potestas spiritualis jure Divino testamenti veteris est solis Sacerdotibus adnexa, ergo potestas spiritualis in Ecclesia non competit Principibus mere politicis jure Divino testamenti veteris. a. p. Aggæi. 2. v. 12. dicitur: *Hæc dicit Dominus exercituum, interroga Sacerdotes legem;* ubi non dicit interroga Regem. Malachiæ 2. v. 7. habetur: *Labia Sacerdotis custodient scientiam, & legem exquirent ex ore ejus; quia Angelus Domini exercituum est; labia Sacerdotis,* non Regis, neque Rex Angelus Domini, seu nuntius ejus est, & nominatur loco citato, sed solus Sacerdos; ergo potestas spiritualis jure Divino testamenti veteris, est solis Sacerdotibus adnexa.

II. Reges, & Principes mere politici vi veteris testamenti habent dependentiam a Sacerdote, eique in spiritualibus judiciis subiecti sunt, atqui dependens in spiritualibus ab alio, ejusque judicio subiectus non potest supremum in spiritualibus esse Caput, aut Judex, ergo Reges, & Principes mere politici vi veteris testamenti non sunt supremum in spiritualibus Caput, aut Judex. M. p. Numer: 27. v. 21. de Josue ad regendum populum constituto dicitur: *Pro hoc si quid agendum erit, Eleazar Sacerdos consulat Dominum; Ad verbum ejus egredietur, & ingredietur ipse, & omnes filii Israël cum eo, & cætera multitudo.* En Josue supremi Principis in politicis a Deo constituti clara dependentia a Sacerdote. Demum Judex: cui alii omnes subesse tenentur, constituitur, non Rex, sed Sacerdos Deuter: 17. v. 8. *Si difficile, & ambiguum apud te judicium esse perspexeris - - venies ad Sacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit eo tempore, quæresque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem. Et facies, quodcunque dixerint, qui præsent loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te juxta legem ejus, sequerisque sententiam eorum, nec declinabis, nec ad dextram, nec ad sinistram. Qui autem superbi-erit nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, & decreto Judicis, morietur homo ille, & auferes*
ma-

malum de Israël; atqui hic ne minima quidem mentio fit potestatis judicandi in Capite citato Regibus facta, sed tota potestas judicandi *Inter sanguinem, & sanguinem, causam, & causam, lepram, & lepram* v. 8. citati Capitis Sacerdoti tribuitur, in quo mentio fit: jurisdictionis externæ populum gubernandi; ergo Reges, & Principes mere politici ex vi veteris testamenti habent dependentiam a Sacerdote, ejusque judicio in spiritualibus subiecti sunt.

Dices. In textu citato non tantum præcipitur venire ad Sacerdotem, sed etiam Judicem; per quod Princeps politicus, & Judex sæcularis Hebræorum intelligendus est, ergo judicandi potestatem inter lepram, & lepram, causam, & causam non solum Sacerdos, sed & Princeps mere politicus in veteri testamento habuit. R. nomine Judicis non esse intelligendum unum e numero sæcularium, sed determinate de numero Sacerdotum, qui tunc pro eo tempore ad judicia ferenda constitutus erat, eum enim manifeste indicat posita particula copulativa, & quæ indicat de eo Supremo inter eos Judice sermonem esse, de quo immediate ante facit mentionem dicendo: *Veniesque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit eo tempore*; id est, utique ex eis; seu ex sacerdotibus Levitici generis Supremum. Verum hoc etiam transmissio gratis, & liberaliter, quid quæso sequetur aliud? quam: non solum Sacerdotem, sed & judicem politicum fuisse constitutum Supremum Gubernatorem in judicando populum Israel? At: quomodo ex hoc sequetur: Rex est Supremum Caput Ecclesiæ ex vi testamenti veteris, si una secum aliud Caput supremum in judiciis Ecclesiasticis, Sacerdotem nempe, & quidem priorem se nominatum in citata scriptura patitur? si ergo ex hoc textu veteris testamenti Principes mere politici una cum Sacerdote sunt gubernatores Ecclesiæ; quomodo ergo subsistet petita a subditis forma juramenti in Anglia hætenus proponi solita sub hoc tenore: *Ego A. B. palam testor, & ex conscientia mea declaro, quod Majestas Regia UNICUS est supremus gubernator hujus Regni, tam in omnibus Spiritualibus, sive Ecclesiasticis rebus, & causis, quam in temporalibus*? Si ei vetus testamentum in judicando jungit unum Sacerdotem, imo præponit? quomodo quæso erit unicus supremus gubernator, tam in spiritualibus, quam politicis? Hæc etenim ad invicem tam parum cohærent, quam parum cohæret Primatus Angliæ in spiritualibus cum veteri testamento, ex quo tamen plurimum adversarii mordiciter eum extrahere conantur.

Probatur III. membrum propositum: Regibus præcipitur, ut accipiant, & discant legem a Sacerdote in testamento veteri; ergo ex vi hujus

testamenti Reges habent in spiritualibus dependentiam a summo Sacerdote, ejusque judicio, & directioni subfunt. a. p. ex eodem citato capite Deut; Ubi postquam v. 14. descriptæ sunt conditiones, & jura a Deo concessa Regibus, nempe: ut primus Rex quoad personam designetur, a Deo ut non reducat populum in ægyptum, & equos non multiplicet, & plurimas non habeat uxores, & has non alienigenas, ut non colligat immensas divitias; post quod ei præcipitur, ut legem a Sacerdote accipiat. v. 18. *Postquam autem sederit in solio Regni sui, describet sibi Deuteronomium legis hujus in volumine, accipiens exemplar a Sacerdotibus Levitica tribus, legetque illud omnibus diebus vite sue*, non quidem ut doceat, sed: *ut discat timere Dominum Deum suum*; ergo Regibus præcipitur: ut accipiant, & discant legem a Sacerdote in testamento veteri; per quod a Deo subjectio ad Sacerdotem summum præcipitur Regibus, cum supremo, & unico Capite Ecclesiæ Anglicanæ vere incompatibilis.

Probatur. IV. Alia in testamento veteri assignata est potestas, & dignitas Regi, alia summo Sacerdoti, atqui in testamento veteri persona Regis erat distincta a persona summi Sacerdotis, ergo & potestas Regis fuit distincta a potestate Sacerdotis; per consequens ex testamento veteri nullo modo potest inferri has duas potestates in uno Rege adunatas esse. M. p. potestas assignata in testamento veteri Sacerdoti expressa habetur Paralip. 2. c. 19. v. 10. *Ubiunque questio est de lege, de mandato, de ceremoniis, de justificationibus, ostendite eis*; inquit in citato Capite Josaphat Rex Juda, agnoscens clare potestatem hanc spirituales ad se non pertinere, quam nihilominus Primates Anglicanæ Ecclesiæ ex veteri testamento deduci prætendunt. Porro v. 11. potestas hæc in spiritualibus non Regi, sed supremo Sacerdoti tribuitur: *Amarias autem Sacerdos, & Pontifex vester, in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit*; ecce potestas spiritualis soli Sacerdoti commissa! post quod sequitur: potestas politica distincta a prima collata, non itidem Amariæ summo Sacerdoti, sed: *Porro Zabadias filius Ismaël, qui est Dux in domo Juda, super ea opera erit, quæ ad Regis officium pertinent*; En distinctam potestatem, & politicam distinctam personæ commendatam! ergo alia in testamento veteri potestas assignata fuit summo Sacerdoti, & Pontifici, alia Regi; per consequens potestas in spiritualibus suprema Principum mere secularium ex nullo capite testamenti veteris subsistere potest. Unde Josephus lib. 4. antiquit. c. 8. describens legem Regni ait; *Et quisquis fuerit, plus legibus, & Deo, quam sua sapientia*

tribuat; nihilque præter Pontificis, ac Senatus (scilicet Sacerdotum) sententiam faciat. Quod utinam consilium sequerentur Primates Ecclesiæ Anglicanæ! & sic facile fieret a Christo prædictum: *Unum ovile, & unus Pastor.* Joan. 10. v. 16.

Ex his porro dictum manet: jure Divino testamenti veteris, Regibus, aut Principibus mere politicis potestatem spirituales in Ecclesiam non competere, cum jure nominato non Regibus, sed solis Sacerdotibus, & maxime supremo Pontifici in lege veteri ex institutione Divina demandata sit, ac per consequens: ex hoc testamento prætensum jus Ecclesiasticum Supremi Capitis Ecclesiæ Anglicanæ minime defendi, aut erui posse; cum in toto testamento veteri, ne minima quidem hujus mentio fiat Regibus concessa, sed solum Sacerdotibus. Quod jus eisdem competere confirmat testamentum novum in Resolutione. I. Sectionis præsentis sat fuscè propositum; quo admissò manet: neque jure Divino testamenti veteris, neque testamenti novi supremam in spiritualibus potestatem Principibus mere politicis remanere quibus in hoc jus Divinum nullo modo patrocinaur. Cum tamen prætensum in Ecclesia Primatum aliquo jure salvare velint Regum defensores, si eum eis attribuire adulatorie velint, videndum igitur est (ne sine fundamento id præterecondemnentur) cum jure Divino Primatus in Ecclesia Principum mere politicorum prætensum non subsistat; num ille saltem humano jure ceu canonico, ceu civili cohonestari possit. Porro litteras cohonestatorias ex jure humano seu canonico, seu civili petitas a Primatibus Ecclesiasticis Ecclesiæ Anglicanæ in angustias reductæ, de prætenso dignitate, refellet.

Argumentum partis. III. Jus humanum legitimum, utpote a jure naturæ, & Divino descendens ei in omnibus accordare debet, ergo jure humano seu canonico, seu civili potestas suprema in spiritualibus Principi mere politico nullatenus competere potest. a. patet: Cum jura humana sint determinationes, & explicationes juris naturæ, & Divini in circumstantiis, & casibus magis particularibus a jure naturæ, & Divino in individuo non expressis. c. p. I. ex jure canonico. Nam Nazianz: apud Gratianum (ad Imperatores Constantinopolitanos loquens) relatus dist: 10. c. 7. ait: *Libenter accipitis, quod lex Christi Sacerdotali vos subjicit potestati, atque istis tribunalibus subdit. Dedit enim, & nobis potestatem: dedit & Principatum multo perfectiorem Principatibus vestris - - ubi discimus Imperatores subjici Sacerdotio: hujus Principatum esse eorum Principatu meliorem*

rem; & hoc ex ordinatione Christi. - - Quid quæso ultra desideratur.

Adrianus. II. dist: 63. c. 1. ait. *Nullus laicorum Principum se ingerat electioni, aut promotioni Patriarchæ, Metropolita aut cujuslibet Episcopi; ne videlicet, & incongrua fiat electio, vel confusio, vel contentio; præsertim cum nullam in talibus potestatem quengam potestativorum, vel cæterorum laicorum habere conveniat.* Ex quo tria sequuntur, primo: Principes laicos non se debere ingerere electioni Episcoporum. Secundo: electionem similem inordinatam esse. Tertio: Nullam in his principes potestatem habere; ex quo sic arguitur: Minus est se ingerere electioni Episcoporum, quam præsidere in Divinis atqui Princeps mere politicus non debet se immiscere in promotione Episcoporum, ergo multo minus præesse Divinis. Rursus: Nullam habens potestatem in Ecclesiasticos, non habet Primatum, sed ex can. cit: Princeps nullam habet potestatem in Ecclesiasticos, ergo non habet Primatum.

Gelasius. I. ad Anast. Imp. dist: 96. c. 10. inquit: *Duo sunt Imperator Auguste, quibus principaliter hic mundus regitur auctoritas Sacra Pontificum, & regalis potestas, in quibus tanto gravius est pondus Sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus hominum in Divino reddituri sunt examine rationem.* Nosti etenim fili clementissime, quod licet præsideas humano generi dignitate rerum terrenarum, tamen Præsulibus Divinarum rerum devotus colla submittis, atque ab eis causas tue salutis expectis, inque summendis cælestibus Sacramentis, eisque (ut competit) disponendis subdi te debere cognoscis religionis ordine potius, quam præesse. Nosti itaque inter hæc ex illorum te pendere iudicio non illos ad tuam vel le redigi voluntatem. Ex quo sequitur primo: Imperatorem præesse humanis. Secundo: in Divinis subesse Pontificibus. Tertio: in his pendere a Sacerdotum iudicio. Quis quæso hæc cum primatu concordabit Regum ex jure canonico defensum?

Marcellus. I. causa. 11. qu. 1. c. 3. relatus statuit: *Clericum cujuslibet ordinis absque Pontificis sui permissu nullus præsumat ad secularem iudicem trahere, nec laico quemlibet Clericum liceat accusare - -*; Sed si Rex haberet Primatum in Ecclesiasticis, liceret Clericum trahere ad ejus tribunal, ergo &c. Et ne prolixam rem faciamus, omisissimus innumeris juris Canonici textibus, quos ex aliis locis Decretalium sumere possumus,

mus, rem absolvet discursus Innocentii. III. de majoritate, & obedientia c. 6. *Non negamus quin præcellat Imperator in temporalibus illos duntaxat, qui ab eo accipiunt temporalia, sed Pontifex in spiritualibus excellit, quæ tanto sunt temporalibus digniora, quanto anima præfertur corpori &c. Noscere debueras, quod fecit Deus duo magna luminaria in firmamento Cæli, luminare majus, ut præesset diei, & luminare minus. ut præesset nocti, utrumque magnum, sed alterum majus. Ad firmamentum igitur Cæli, hoc est, universalis Ecclesiæ fecit Deus duo luminaria magna, id est: duas instituit dignitates quæ sunt Pontificalis auctoritas, & regalis potestas, sed illa quæ præest diebus, id est: spiritualibus, major est; quæ vero carnalibus minor; ut quanta est inter solem, & lunam, tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoscatur. Viderint igitur Primates Ecclesiæ Anglicanæ, quo jure prætensum suum Primatum Ecclesiasticum tuebuntur, etenim a jure Canonico ex omni parte libellum repudiî accipiunt.*

Unde a jure Canonico cum Primatu Ecclesiæ Anglicanæ transeamus usque Bethlehem, & videamus hoc verbum, num saltem in jure Civili legitimo præsepe inveturum sit, & saltem hac via prætenus Primatus Anglicanæ Ecclesiæ cohonestari, & legitimari possit, quem spurium remanere non volunt pati partis adversæ patroni, nisi convincantur. Examinandum porro venit: num ergo cohonestatorias litteras a jure civili legitimo saltem sperandas habeat? circa quod mentem, & sensum decideret, una ac declarabit.

Probatio. II. consequentiæ principalis in argumento propositæ, ex jure civili petita. Jus civile tunc maximam obtinet firmitatem in materia Religionis, quando a Conciliis præsertim universalibus approbatur, atqui jus civile a conciliis generalibus approbatum, seu constitutiones Principum mere politicorum clare indicant Principes mere politicos non esse Primates Ecclesiæ in spiritualibus, sed subiectos Episcopis, ergo ex jure civili a generalibus Conciliis approbato clare habetur Principes mere politicos non esse suprema capita in spiritualibus Ecclesiæ. M. patet: cum tunc constitutio humani Principis ab utroque jure, & foro confirmetur, & consensus Ecclesiæ, aut Episcoporum, robur constitutioni manifeste addat, cum ei non contradicit. m. probat primus Christianorum Cæsarum Imperator Constantinus Magnus, qui in Concilio Nicæno, ut refert Rufin: lib. 1. Hist. c. 2. & Sozomenus l. 1. c. 16. suam circa Ecclesiam potestatem ita de-

clarat, loquens ad Concilii Patres. *Vos a Deo nobis dati estis Dii, & conveniens non est, ut homo judicet Deos, sed ille solus, de quo scriptum est: Deus stetit in Synagoga Deorum, in medio autem Deus discernit, & ideo his omissis, illa, quæ ad fidem Dei pertinent, absque ulla animorum contentione distinguite.* Cum hæc dixisset, omnes simul quærimoniarum libellos jussit exuri ne innotesceret ulli. Quibus clare confitetur causas fidei non ad Principes mere politicos (velut defensores Primatus Angliæ evincere ambiunt) sed Præsules mere Ecclesiasticos pertinere. Hoc exemplo, & Doctrina utitur Gregorius Magnus lib. 4. Epist. Epist. 75. Nicolaus I. Epist. ad Michaellem Imperatorem. Gregorius. VII. lib. 7. Epist. 21.

In Cocilio Ephesino Theodosius, & Valentinianus Imperatores, in Epistola ad patres Synodi habent: *Igitur Candidianum præclarissimum Religiosorum, domesticum Comitem ad sacram vestram Synodum abire jussimus; sed ea lege, & conditione, ut cum questionibus, & controversiis, quæ circa fidei dogmata incidunt. nihil quidquam commune habeat. Nefas enim est, qui Sanctorum Episcoporum catalogo adscriptus non est, illum Ecclesiasticis negotiis, & consultationibus se immiscere;* ergo ipsorum Imperatorum judicio laici Principes potestate carent judicandi res fidei.

In Concilio Chalcedonensi, Marcianus Imperator, in oratione habita ad Concilium, fatetur clare se nullam habere potestatem circa controversias fidei, sed solam protectionem pro removendis impedimentis, & promovenda decretorum executione ut refertur dist. 96. c. *Nos ad fidem confirmandam, non ad aliquam potentiam ostendendam, exemplo Religiosissimi Principis Constantini Synodo interesse, volumus, ut inventa veritate, non ultra multitudopravis doctrinis attracta discordet.* Et in eodem Concilio Vicarii Imperatoris, petunt instrui, non vero instruere in rebus fidei: *Quod placet Reverendo Concilio, de sancta fide ipsum nos doceat.* Sivero Imperator haberet potestatem Primatus, ejus Vicarii habuissent jus judicandi cum aliis, ut patet in Vicariis Papæ.

Pro complemento edictorum Imperatorum, ex jure civili occurrit illud Justiniani Imperatoris in authent: constit. 123. *Si Ecclesiasticum negotium sit, nullam communionem habento civiles Magistratus cum ea disceptatione, sed Religiosissimi Episcopi secundum Sacros Canones finem imponunto.*

Præclara sane constitutio, in qua decernit Imperator saculares Principes non debere adesse, multo minus præsidere in negotiis, & disceptationibus mere Ecclesiasticis. Verum quare? quia vult ea in re sacros servari Canones, quibus cautum est, ut Episcopi, non autem Principes tractent controversias ad Ecclesiam pertinentes. Plures sanctiones tum Regum, tum Imperatorum, qui videre desiderat, fuscæ propositas reperiet in parte. 2. Liberii a Jesu contrav. 3. Nunc paulo ad testas domesticos transeamus, & videamus ipsorum Regum Angliæ de hoc iudicium, imo ipsius Regis Henrici. VIII. (antequam eum cæca libido Annæ Bolenæ in supremum Ecclesiæ Anglicanæ Caput inaugurasset) de hoc sentimentum.

Osfuvius Nordan Humbrorum Rex, & Ecgbertus Cantuariorum Rex, cum accepissent Romanam Ecclesiam, Catholicam, & Apostolicam esse, miserunt Romam Wigbardum ut accepto gradu Archiepiscopatus, Catholicis Anglorum Ecclesiis ordinare posset Antisites. Ex Beda lib. 3. c. 29. Si igitur Reges Angliæ domi suæ Primatum Ecclesiasticum habebant, cur Romam miserunt? Circa observantiam Paschatis dissidebat Colmannus Episcopus, & Wilfridus. Primus urgebat traditionem Joannis Evangelistæ, Secundus traditionem Sancti Petri decens: *Tu autem Culmanne, & socii tui, audita decreta Sedis Apostolicæ; imo universalis Ecclesiæ, & hæc sacris litteris confirmata, sequi contemnitis, absque ulla dubitate peccatis;* Miscebatque dictum Christi: Tu es Petrus, & super hanc Petram &c. Tunc Osfuvius interrogavit, an uterque consentiret, hæc dicta principaliter Petro? & respondentibus etiam, utrique subdit Rex: *Et ego vobis dico, quia hic est Ostiarius ille cui ego contradicere nolo; sed in quantum novi, vel valeo, hujus cupio in omnibus obedire statutis, ne forte me adveniente ad fores Regni Cælorum, non sit, qui reserat, averso illo, qui claves tenere probatur.* Factum refert Beda.

Kenulfus Rex Merciorum apud Anglos obedientiam præstat Romano Pontifici in Ep. ad Leonem. III. circa annum 800. In qua Pourificem gregis Dominici Pastorem vocat, Leonis exaltationem ad Sedem Apostolicam suam dicit salutem, hac addita causali: *Quia unde tibi Apostolica dignitas, inde nobis fidei veritas innotuit. - - Quapropter opportunum arbitror tuis Sanctis jussionibus aurem obedientiæ nostræ humiliter inclinari, & quæ tuæ pietati rite nobis sequenda videantur, toto nixu amplectenda; quæ rationi contraria inventa fuerint, citius declinanda ac interim*

nobis omnino refecanda. Edvardus obedientiam Summo Pontifici magna veneratione profitetur in Epist. ad Nicolaum. II. ubi hæc habet : *Summo universalis Ecclesie Patri Nicolao: Edvardus Dei gratia Anglorum Rex, debitam, & subjectionem, & obedientiam, - - - justum judicavimus apud vos, velut ad solidam petram accurrere, & probare omnes bonas actiones nostras,* Henricus. II. ut refert Petrus Blesensis Epist. 136. Romano Pontifici obedientiam spondet in Epist. ad Alexandrum. III. *Vestra magnitudini promitto, me vestra dispositioni in omnibus pariturum; & Deus extulit vos in eminentiam officii Pastoralis, ad dandam scientiam salutis plebi ejus -* Ejus pientissima uxor Eleonora Angliæ Regina mirifice Romani Pontificis auctoritatem est proffessa, in Epist. ad Papam, apud eundem Blesensem Epist. 144. In qua miserrimum Clericorum statum describit, imploratque subsidium ab eo : *Quem constituit Deus super gentes, & regna in omni plenitudine potestatis &c. Cum sis Vicarius Christi Successor Petri Sacerdos Christi, Christus Domini, Deus etiam Pharaonis &c. Non Rex, non Imperator a vestra jurisdictionis iugo eximitur - - -* Et in Epist. 146. *Pulchre equidem Christi crux antecellit Caesaris aquilas, gladius Petri, gladium Constantini, & Apostolica Sedes præjudicat Imperatoris potestati.* Quid ad hæc exempla dicent suorum piissimorum antecessorum Primates Anglicanæ Ecclesiæ? Et Omissio Edvardo, qui temporibus Clementis. VI. diplomate evulgavit: neminem ex Ecclesiasticis apud laicum Judicem teneri causam dicere, sed statim, ac diceret se membrum Ecclesiæ Sanctæ esse, ad Ecclesiasticum forum remittendum.

Omissiis aliis pluribus fuscæ ab aliis relatis nunc controversiam cum Henrico. VIII. ipso conferamus, quid circa hæc senserit, antequam sum in Ecclesia Primatum caro, & sanguis sibi revelasset, ex corporis jure Annæ Bolenæ haustus. Hic etenim exurgente Luthero in sedem Apostolicam, pietate, una ac eruditione plenum edidit libellum de septem Sacramentis, in quo art. 2. mirabiliter Primatum Romani Pontificis probat: *Negare Lutherus non potest, quin omnis Ecclesia fidelium SACROSANCTAM ROMANAM, VELUT MATREM PRIMATEM QUE RECOGNOSCAT, AC VENERETUR, quacunque saltem, neque locorum distantia, neque periculis interjacentibus prohibetur accessu. Quanquam (si vera dicunt, qui ex India quoque veniunt huc) Indi etiam ipsi, tot terrarum, tot marium, tot solitudinum plagis disjuncti, Romano tamen Pontifici se sub-*
mit-

mittunt. Ergo tantam, & tam late fusam potestatem, neque Dei iussu, neque hominum voluntate consecutus est, sed sua vi vendicavit; dicat, velim, Lutherus, quando in tante ditionis erupit possessionem. Post quod demonstrat a primordiis Ecclesiæ Romanam Ecclesiam ut talem agnitam fuisse his verbis: *Quin Græciam ipsam: quanquam ad ipsam commigrasset Imperium, reperiemus tamen, quod ad Romanæ Ecclesiæ PRIMATUM pertinebat, præterquam dum schismate laborabat, Romanæ Ecclesiæ cessisse.* In qua doctrina usque ad vigesimum annum Regni sui perduravit donec tandem assumpta nova uxore, legitima vivente repudiata, assumpsit, una cum illa novam fidem, legitima fide in Ecclesia vivente itidem repudiata. Verum, quo jure? id hætenus, nec ipse, nec ipsius facti utriusque defensores luci publicæ dederunt, articulum hunc pro sola Ecclesia Anglicana reservantes, sed vere in hoc: qualis fides, talis Ecclesia.

Verum ne nimiam injuriam sibi fieri, querulari possit Ecclesia Anglicana, ad consensum, & judicium doctorum, & Sanctorum hominum digrediamur, num ab ipsis saltem protectionem obtinebit, Principum mere politicorum Primatus Ecclesiasticus. Quoniam judicio eorum stare, & in eorum sententias compromittere se fatetur: in Apologia, & monitoria Præfatione ad Imperatores, & Reges, & Principes, Serenissimus Jacobus Rex Angliæ, qui pag. 38. suam mentem cum omni veneratione in SS. Patres circa prætensum a se Primatum Ecclesiasticum aperit; sic enim ait: *Patribus autem eam venerationem exhibeo, qua nec ipsi majorem optarent; nec Jesuite parem unquam detulerunt. Quidquid enim quadringentis post Christum annis, unanimi consensu Patres, ad æternam salutem esse necessarium statuerunt, aut cum iis ita esse sentiam, aut modesto silentio obmutescam: reprehendere certo non audeo.* Verum ni Patrum Rex Serenissimus reprehendat, aut damnet ferèsa, Primatum suum Ecclesiasticum ægre salvabit. Hoc ut præstare possit, astuta præcautione se præmunivit pag. 39. dicens: *Nolle se adstringi privatis Patrum auctoritatibus, cum & ipsi Patres pugnent sententiis contradictoriis.* Ne videlicet verbis stare teneatur antea promissis, ut auctoritatibus Patrum obrutus illud moderni sæculi obtrudere possit damnosum adagium: *Tantum credo, quantum volo.* Cum tamen nihilominus ad quatuor prima post Christum sæcula provocet, si suis verbis stare voluerit, horum

saeculorum Patres, pratenſi ab eo Primatus Eccleſiaſtici, eum clare convincent. Sit igitur.

Argumentum partis. IV. Quod, utpote a ſolis teſtimoniis honeſtorum virorum deductum clarius proponi non poteſt, quam claras eorum ſententias in hoc negotio proponendo. Agmen ducat S. Ignatius Martyr Anno poſt Chriſtum. 71. qui in Epiſt. 7. ad Smyrnenſes docet. *Primum bonorem deberi Deo, ſecundum Epifcopo, tertium Regi.* Videat ergo ex hoc, quomodo Regium deducat Primatum Apologiſta, ni tueri ſe velit prædicto dicto: tantum credo, quantum volo.

Idem Sanctus Joannis Evangeliftæ diſcipulus, Epiſt. ad Philadelphienſes ſcribit: *Principes ſubditi eſſote Caſari, milites Principibus, Diaconi Presbyteris; Presbyteri vero, & Diaconi, atque omnis clerus ſimul, cum omni populo, & militibus, atque Principibus, ſed & Caſare obediant Epifcopo: Epifcopus vero Chriſto, ſicut Patri Chriſtus, & ita unitas per omnia ſervetur.* Vox digna Apoſtoli diſcipulo! omnes inquit obediant Epifcopo; etiam ne Caſar? omnino! Quidni, & Rex? Verum Martyr glorioſiſſime! quid dicet Primas Angliæ? quomodo ſalvabit Caput ſuum?

Hunc excipit minime ſuſpectæ fidei Hoſius Cordubentis Epifcopus, qui primo Concilio Nicano interfuit, in quo Conſtantinum Imperatorem ſic aſſatus eſt: *Deſine quaſo Imperator, ne te miſceas Eccleſiaſticiſ, neque nobis in hoc genere præcipe, ſed potius ea a nobis diſce. Tibi Deus imperium commiſit, nobis quæ ſunt Eccleſia concredidit, & quemadmodum, qui tuum imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi Divina, ita & tu cave, ne quæ ſunt Eccleſia ad te trahens magno crimini obnoxius ſias.* Hæc verba refert Athanaſius in Epiſtola ad ſolitariam vitam agentes.

Huic ſimilis eſt Athanaſius (magnæ apud Regem Angliæ authoritatis) qui in citata Epiſtola, graviter reprehendit Conſtantinum Imperatorem, quod Eccleſiaſticam juridiſtionem ſibi met uſurparet, ideoque ob hoc vocat eum: Antichriſtum, apoſtatam, fidei deſertorem (quod Eccleſiaſticam juridiſtionem exercere vellet) carnem, carniſicem, filium perditionis, peſtem, belluam. Eundem cum Achabo, Antiocho, & Herode comparat, aſſerens: malorum omnium eſſe voraginem, omnis impietatis Caput, hæreticorum incitamentum, acerbitalis radicem; religionis everforem, additque eſſe inauditum, quod Reges, & Imperatores ſe miſceant cauſis ad Eccleſiam pertinentibus, his verbis in Epiſtola citata: *Quando*

a con-

a condito evo auditum est? quando iudicium Ecclesie auctoritatem suam ab Imperatore accepit? aut quando unquam hoc pro iudicio agnitum? &c. - - Nunc autem novum spectaculum ab Ariana heresi editur &c. - - quis videns eum in discernendo Principem se facere Episcoporum, & præsidere iudiciis Ecclesiasticis, non merito dicat, illum eam ipsam abominationem desolationis esse, quæ a Daniele prædicta est? - -

Si porro Primas Angliæ suis stare verbis, & compromissioni datæ vult, verbisque Patrum) eorum sæculorum, quæ ipse in Apologia designavit) credere non quantum vult, sed quantum juxta a se contestatam reverentiam tenetur, optimum consilium iniet, ne Regia verba retrahat, si in hoc exemplum Constantini Imperatoris secutus, cum eodem ante citato confiteatur loquente ad Patres Concilii Nicæni: *Vos a Deo nobis datis estis Dii, & conveniens non est, ut homo iudicet Deos, - - & ideo his omisiss, illa, quæ ad fidem Dei pertinent, absque ulla animorum contentione distinguite.* Et sic suis verbis Regia fide in Apologia datis eum stare venerabimur, atque credemus; Secus Athanasii dicta, sibi applicari imputet.

Nec valet responsio Apologistæ Regii: Athanasium de intrinseca auctoritate Ecclesiastica loqui Sacerdotum, non vero de extrinseca. Nam verba Athanasii sunt clara, quæ externam manifeste tangunt potestatem; etenim, præsidere Episcopis, convocare Concilia, iudicare causas Episcoporum, definire res fidei, etiam in principiis Serenissimi Regis, sunt actus jurisdictionis exterioris, ob quos S. Pater Constantinum cum constanti Zelo reprehendit.

His accedunt Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi 17. loquens: *Ad bodiarnam usque diem cernimus mundanos Principes regi, & instrui ab Ecclesiasticis; - - Si Ecclesiastici regunt Reges in spiritualibus, sunt Reges ergo subditi, inferioresque in illis.* Auctor est Anni. 370.

Gregorius Nazianzenus Orat. 17. ad cives suos, & Præfectum, quos libere redarguit dicens: *Nam vos quoque Imperio meo, ac throno lex Christi subiecit. Imperium enim nos quoque gerimus; addo etiam præstantius, ac perfectius; nisi enim æquum est spiritum carni fasces submittere, ac cælestia terrenis cedere.*

Audiat in super hac in re Cyprianus, qui Anno 250. vivens lib. 1. Epist. 3. hæresum radicem innuens dicit: *Neque enim aliunde hæreses obor-*

aborta sunt, aut nata sunt schismata, quam inde, quod Sacerdoti Dei non obtemperatur; nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus Iudex vice Christi cogitatur. En causam assignatam (ab eo, quem heretici manibus, pedibusque amplectuntur) Regni Christi in se ipso divisi per Primatum Anglicanum !

- Confirmet Ambrosius dicta Doctorum Anni. 374. Scriptor, Epist. 32. ad Valentianum enim Imperatorem ait : *Quando audisti Clementissime Imperator, in causa fidei laicos de Episcopo judicasse ? ita ergo quadam adulatione curvamus, ut Sacerdotalis juris simus immemores, & quod Deus donavit mihi, hoc ipsum aliis putem esse credendum ? &c. Quis est, qui abnuat in causa fidei, in causa, in qua Episcopos solere de Imperatoribus Christianis, non Imperatores de Episcopis judicare ? &c. Si conferendum est de fide, Sacerdotum debet esse ista collatio, sicut factum est sub Constantino Auguste memoria.*

Agmen Doctorum maximum in Ecclesia lumen claudat S. P. Augustinus Anno. 400. florens, quem plurimi facit Anglicanæ Ecclesiæ in rebus Ecclesiasticis Primas; Hic etenim Epist. 166. Donatistas corripiens dicit: *Primi majores vestri causam Cæciliani ad Imperatorem Constantinum detulerunt. Exigite hoc a nobis, & si non probaverimus: facite de nobis, quidquid potueritis. Sed quia Constantinus non est ausus de causa Episcopi judicare. eam discutiendam, atque definiendam Episcopis delegavit. Quod & factum est in urbe Roma, presidente Melebiade.*

Viderit obsecro, quomodo hæc ad dicta Patrum quatuor primorum sæculorum provocans, inque eos compromittens, cum suo ab Henrico. VIII. fabricato Ecclesiæ Primatu concordabit Serenissimus Apologista, si promissa reverentiæ Patrum stare tanquam vir honestus velit, ne in his minime subsistens, præ angustiis voluntarium arbitrium ante jam prædictum oggerere necessitetur: tantum his credo, quantum volo! verum hoc admisso in alias angustias ipsum redigi est necesse; nam etiam admissa ipsi a nobis libertate credendi quod vult; quomodo ceu honesti viri promissa ab eo subsistent citata in ejus Apologia pag. 38. *Patribus autem eam venerationem exhibeo, qua nec ipsi majorem optarent. - - Quidquid enim quadringentis post Christum annis, unanimi consensu Patres, ad æternam salutem esse necessarium statuerunt, aut cum iis ita esse sentiam aut modesto silentio obmutescam; reprehendere certo non audeo.* Si proinde promissam

flam iis fidem servare velit, non video, quomodo suum sensum, cum eorum dictis concordabit, nisi admittere velit Rex Serenissimus unum, idemque apud ipsum valere: reprehendere certo non audeo, & reprehendere certo audeo; de quo tamen ea reverentia, quam ille erga Patres testatur, absolvere cuperem eum, si suis promissis stare cupierit, velut citato loco appromisit. Meo iudicio sua verba eo modo concordabit cum mente Patrum, in quos compromisit, quo suum Ecclesiasticum Primatum cum eorum sententiis; *ast qua societas lucis ad tenebras?* 2. Corinth: 6. v. 14. Quae tamen ad invicem stare mordiculus evincere cupit. Verum optandum foret: ut sensa sua cum dictis Patrum stare pateretur exemplo ante citati Constantini, post tenebras similes devictas lucem veræ fidei non sperantis modo, sed & agnoscantis; ne de Serenissimo Apologista Corinth. c. 3. v. 20. dictum remaneat: *Qui male agit odit lucem.*

Quodsi nihilominus prædictum lumen aspicere detrectat, ad lucem gentilium sola ratione naturali id agnoscendum imo testimonia ipsa summorum nostræ fidei osorum deducendus erit; ut gentilium saltem exemplis, inimicorumque Ecclesiæ Catholicæ testimoniis convictus semel tandem clamare necessitetur: *Domine, ut videam.* Lucae. 18. v. 44.

L. 4. de dictis, & factis Socratis, regula Xenophontis est: *Quod omnes gentes observant, illud non nisi a Deo profluxisse credendum est:* medio videlicet lumine naturæ, sed omnes gentes agnoscunt, & observant causas Religionis, ad Sacerdotes pertinere, ergo id ex Deo est secundum lumen solius naturæ. m. declaratur exemplis: *Apud Aegyptios: Iudices iidem, qui & Sacerdotes - in his Princeps erat maximus natu, & in omnes statuendi jus habebat.* ita Aelia lib. 14. variarum historiarum cap. 34. Galli. *Druidas de omnibus controversiis publicis, & privatis constituiebant:* testibus Cæs. de bello Gallico lib. 6. Stephano lib. de veteri Gallorum Religione. Josepho lib. 14. antiquit. cap. 16. Sacerdotes Germani jus habebant imponendi, & indicendi silentium, teste Tacito lib. de moribus Germanorum. In Aethyopia Sacerdotes Meroæ ea pollebant potestate, ut cum eis placeret, imponebant Regi, ut mortem subiret, & Regnum defere-ret. Sic Strabo lib. 17. Geographiæ. Agatias lib. 2. histor. de Romanis ait Sacerdotibus: *Maximum autem, & præstantissimum in Republica jus est augurum.* Id ipsum Cicero. 2. de legibus asserit.

Apud Slavos: *Sacerdotes majores sunt Regibus,* Helmondus lib. 2. cap. 12. *Pontifex maximus omnium Sacerdotum Iudex est, & Arbitrarius*

rum Divinarum, & humanarum, apud Festum Pompejum lib. de verborum significatione. *Posthumius Consul cessit Metello Summo Sacerdoti*. Titus Livius lib. 29. *Imperatores timentes Sacerdotum potestatem, Sacris inaugurari voluerunt*, Sic Dio Cassius lib. 53. Advertant ergo ferio doctissimi Angli, qui stabilire conantur Primatum in suis Regibus, & a Sacerdotibus eum avellere, quomodo in lumen rectæ rationis ab ipsis gentilibus clare agnitum impingant.

Nunc porro ad hostium nostræ fidei testimonia transferamus Primatum prætentum Principis mere politici. Lutherus siquidem, qui more suo, ordinem Ecclesiasticum, sacraque judicia subjecerat laicali potestati, asserta hæc retractavit lib. de bello adversus Turcas. *Salutet Deus vos infideles Principes vestrorum subditorum. Quis diabolorum vobis in mandatis dedit tam vehementer non commissa Ecclesiastica negotia peragere, quæ ad Deum, & conscientiam spectant?* Tomo 2. contra articulos Lavanienſes: *Non est Regum, & Principum veram doctrinam confirmare, sed Ecclesiæ subjici, & servire.* Lib. de seculari potestate: *Si quando secularis tuus Princeps tibi mandat hoc, vel illo modo credere, aut jubet libros abjicere, sic dices: Non licet Luciferum sedem suam juxta Altissimum ponere. Benevole Princeps, omnem corporis, & fortunæ obedientiam tibi dabo. Manda mihi pro ea, quam in terris obtines potestate, & sequar te. Si quid autem præceperis de fide, aut libris alegandis, non tibi dicto audiens ero. In his tyrannum te præbes, modum excedis, atque ea præcipis, in quibus nullam potestatem obtines - - -* Idem in Comment. Psal. 102. *Audite nobilissimi Angli, qualis vestri Regis Primatus sit ex mente Lutheri. Luciferinum tentatum, diaboli magisterium, tyrannis usurpatio.*

Calvinus idem sentit tametsi Romano Pontifici infensissimus, nam in Comment. c. 2. l. 4. instit. c. 11. 43. Laudat Ambrosium, quod vocatus ad conferendum de fide coram Imperatore recusaverit, & cap. 20. assertive statuit: *Apostolicum munus Regi non convenire* cap. 11. 15. *Si Scripturam, & vetera exempla intueamur, quis est, qui non astruat in causa fidei Episcopos solere de Imperatoribus Christianis, non Imperatores de Episcopis judicare.* Et ne prolixa res fiat Romanæ Ecclesiæ hostium auctoritate concludatur. Centuriatores enim Magdeburgenses, supremam potestatem Ecclesiasticam laicali statui denegant, claris verbis: *Sint sane, &*

ipsi

ipsi Magistratus membra, & partes & cives Ecclesie, imo ut ex toto corde sint, omnes precari debet. Flagrent ipsi zelo pietatis, sed non sint Capita Ecclesie, quia ipsis non competit ille Primatus. Ecce nec Romanæ Ecclesiæ hostes Primatum Ecclesiasticum Regi, & Principi mere politico concedere volunt ! quis porro eundem admittet ? sola Anglia suos cogens, & coacti sui subditi. Ast compatior iis, quod in re tam magni momenti nullum hactenus ad invenerint fundamentum, præter id : stat pto ratione voluntas, cui in salutis negotio coacti fidem juratam deponere adiunguntur, contra omnia jura tam Divina, quam humana, prætensa.

His abunde absolutis ultimum azylum Primatus Anglicanæ Ecclesiæ quarit in titulo & jure præscriptionis, sollicitans consilium contra Dominum. Ast quoniam *non est consilium contra Dominum Proverb. 21. v. 30.* Videndum igitur restat : num prætensus Primatus Ecclesiæ Anglicanæ ex hoc juris titulo præscribendus, an vero potius proscribendus homini ratione utenti veniat ; ut pote quem nullum aliud jus defendere, aut vult, aut potest, præter jus confictum Schismaticum Henrici, Schismatici Edvardi pueri, & Elisabethæ fæminæ illegitimo thoro natæ. Præclara sane Primatus Ecclesiæ Anglicanæ fundamenta : super quæ somniatur Christus ædificasse Ecclesiam suam. Cum tamen Apostolus his clare contradicere se fateatur ad Corinth. 3. v. 11. scribens : *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, Christus Jesus.* Verum hoc non obstante, ne inauditi hac etiam in parte remitantur Primatus Angliæ defensores, audiendus prætensus Primatus Ecclesiæ Anglicanæ, & in hoc tribunali juris erit, cum ad hoc etiam sua acta deposuerint ejus defensores. Hunc porro Primatum titulo præscriptionis prætensum ab Ecclesiæ Anglicanæ defensoribus (priusquam judicium Summarium fiat sententiæ ex omni jure condemnatoriæ) anatomizabit :

Argumentum partis V. Ideo Regius Primatus Regibus competeret jure saltem humano (cum Divino non subsistat) quia competit ei legibus usucapionis, ut habet Rex serenissimus *Apolog. pag. 30. & 34.* Sed hoc est falsum, ergo Regius Primatus non competit Regibus jure humano præscriptionis. M. est unicum effugium adversariorum. m. declaratur : Cum etenim lex humana sit determinatio legis Divinæ tanquam suæ regulæ universalis, falsa est omnis determinatio contra suam universalem regulam, ergo & falsum est legem humanam adversus Divinam præscribere posse. m. declarata insuper probatur : Contra jus Divinum, nulla prorsus prævalere potest civilis, & humana præscriptio, atqui certo cer-

tius est : Primatum Ecclesiasticum , seu regimen Religionis esse juris Divini , cum Ecclesiam immediate Christus instituerit , & fundaverit , pertinere atque ad ordinem supernaturalem , ergo contra Primatum Ecclesiæ legitimum utpote lege Divina firmatum nulla potest fieri præscriptio. M. declaratur ab inconvenienti. Nam si contra jus Divinum posset præscriptio fieri , sic omnia scelera erunt licita , quæ certe ab orbe condito patrata sunt , & eodem jure præscriptionis , imo majori se tueri poterunt ; siquidem hæc ab orbe condito patrata sunt , Primatus vero Ecclesiasticus Regum non nisi. XV. post Christum natum sæculo per Henricum. VIII. orbi innotuerit. Imo Imperatores Turcarum , & quilibet Princeps Idololatra juste , & licite vivere poterunt , & salvari in statu idololatriæ , titulo & jure solius longæ præscriptionis , & sic cessabit illud Christi dictum : *Qui crediderit , & baptizatus fuerit , salvus erit Marci. 16. v. 14.* in quod tamen credo saltem Ecclesia tota Anglicana , una cum suo Capite compromitter , & ab eo non recedet tam facile , si Christiana nominari velit (cum Turcis etenim , & Idololatri mihi sermo non est , sed cum Christianis) ergo id totum quod titulo præscriptionis Primatus Angliæ defensores adstruunt vere falsum est ; consequenter eorum dictis ex omni Capite non subsistentibus , quis credet ?

Declaratur propositum Argumentum. Si etenim iniquum Regis Henrici factum propria autoritate captum facit jus licitum Regibus , & inchoare potest jus præscriptionis ; etiam factum iniquum Regis Davidis , adulterium nempe cum Bethsabea commissum propria autoritate , faciet jus licitum Regibus adulterandi , & inchoare poterit præscriptionis jus adulterandi. Illationis ex hac præmissa , mihi certo persuadeo , ipsos Primatus Anglicani defensores , utpote viros honestos , pudebit ! Et non pudet præmissa eos , ex qua id legitime inferitur , sequiturque ?

Probatur. II. Ideo jure præscriptionis tutum se esse existimat Serenissimus Rex Jacobus , quia aliqui ex antecessoribus , nempe : Henricus , Edwardus , & Elisabetha , qui soli Regem Jacobum antecesserunt in prætenso Primatu Anglicanæ Ecclesiæ , eundem Primatum sibi usurparunt , neque passi sunt , ut Pontifex inibi ullam exerceat jurisdictionem , velut in monitoria Epistola ait Rex Serenissimus ; atqui multo plures pietate , & Sanctitate clari , imo pene omnes a fide suscepta (exceptis his tribus nominatis) Primatum Ecclesiæ Anglicanæ non usurparunt , sed ei illum in pace reliquerunt cui illum Christus commisit , passique sunt omnem in spiritualibus exercendi jurisdictionem in Regno suo Pontifici , ergo Serenissimus Rex jure præscriptionis

ex dato malo exemplo suorum paucorum antecessorum, Primatem Anglicanæ Ecclesiæ, se tueri minime potest, siquidem *Possessor male fidei nunquam præscribit*, ut jura loquuntur *tit. de præscriptionibus*. M. est in citata monitoria Epistola; Si etenim hoc titulo velut iusto se tueri vult Anglicanæ Ecclesiæ Primas, etiam Achaz in testamento veteri falsos Deos colens. 4. Reg. 16. v. 3. se tueri poterit eodem modo, & se jure contra Deum defendere simili præscriptione: aliqui ex meis antecessoribus coluerunt falsos Deos, nihil proinde novi sit a me, ergo jure præscriptionis id facio. Nam paritas ab uno iniquo jure ad alterum est omnimoda. Verum cum utrobique jus Divinum (ut supra tam ex veteri, quam novo testamento clare demonstratum est) clarum, & liquidum sit; quid quæso in contrarium etiam infinita exempla proferre prodest? m. videri potest abunde ostensa in probat. 2. consequentiæ Argumenti partis III. in qua potissimum Antecessorum Regum Angliæ subjectionem & obedientiam erga Primatem Ecclesiæ a Christo constitutum dedimus.

Unde sic potius argumentari deberet Rex Serenissimus: multo plures, imo plurimi ex meis antecessoribus venerati sunt auctoritatem Pontificis, quam ei jus Divinum dedit, quam respuerunt, ergo & ego eam venerari volo, nec respuere, & sic jure præscriptionis iuste possidebit ea, quæ ei pertinent titulo præscriptionis, si ea, a quibus jure Divino, & humano exclusus est non usurpaverit; una ac reddiderit, *qua sunt Caesaris Casari, & qua sunt Dei Deo. Matth. 22.* Conseq. liquet. Cum ad omnem præscriptionem ex vi juris tam civilis, quam etiam canonici requiratur: *Res apta, bona fides, titulus justus*, id est a jure Divino, aut humano legitimo non reprobatus, qualiter reprobatus est a jure tam Divino, quam humano, imo (seclusa: partim coacta, partim adulante Regibus Angliæ) a toto cæteroquin orbe Christiano: titulus Primatis Ecclesiastici Regum.

Summarium judicium propositæ controversiæ.

Dignitas igitur Capitis Ecclesiæ, aut Primatus Ecclesiasticus alicujus Principis mere politici nullo prorsus jure evinci potest. Non jure naturæ, non Divino veteris, aut novi testamenti, non jure humano civili, aut canonico, non ex consensu doctorum hominum, aut piissimorum prædecessorum Regum Angliæ, non denique ex titulo legitimæ præscriptionis, cum omnia hæc contra prætensum Primatum Regum clament. Ergo conclamatum est! contra jus prætensum Principum mere politicorum in puncto Primatus Ecclesiastici, a quo eos omnia jura exauctorarunt.

Tandem igitur : *Nunc Reges intelligite, erudimini, qui judicatis terram.* Ps. 2. v. 10: *Vox Domini exercituum.* Isaia 22. v. 14. *Vox facta est de Cœlis Marcâ 1. v. 11. Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei Act. 20. v. 28.* Ast quam Ecclesiam? in qua nos stulti propter Christum. 1. Corinth. c. 4. v. 10. *Sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes, & infirma mundi elegit Deus, ut fortia confundat.* 1. Cor. c. 1. v. 27. Verum : nonne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi? Imo nonne Sapientia hujus mundi stultitia est apud Deum 1. Corinth. c. 3. v. 19. *Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in Regnum Cœlorum.* Quicumque ergo humilia verit se, sicut parvulus iste, hic est major in Regno Cœlorum. Matth. 18. v. 4. Ecce Primatus Regius Regni Cœlestis non præscriptione, sed humilitate venalis! Porro : *In arbitrio viri erit, ut faciat vel non faciat.* Num. 30. *Apposuit tibi aquam, & ignem; ad quod volueris, porrige manum tuam.* Verum : ante hominem vita, & mors, bonum, & malum; quod placuerit ei, dabitur illi. Eccl. c. 15. v. 17, igitur : nunc Reges intelligite, erudimini, qui judicatis terram. Ps. cit. *Quarite ergo primum Regnum Dei, & justitiam ejus : & hæc omnia adjicientur vobis.* Matth. 6. v. 33. hæc certe longe clariora pro Regibus jura sunt, ut vitam habeant, & abundantius habeant. Joan. 10. v. 10.

§. IV.

Contra I. Resolutionem argumenta partis adversæ solvuntur.

Argumentum. I. contra primam Resolutionem. Christus suo exemplo non tantum se subjecit, sed & præcepit obedire Principibus mere politicis, ergo dignitas Capitis Ecclesiæ ex vi novi testamenti a Christo verbo, & exemplo constituta est in Principe mere politico. A. p. Christus suo exemplo : *Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem.* Philip. 2. v. 8. *Vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia ejus.* 1. Petri. 2. v. 21. Ubi insuper Pilato loquens, agnoscit habere eum super se potestatem, ei dicendo : *non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper.* Joan. 19. v. 11. Christus insuper præcepit Matth. 22. *reddite ergo, quæ sunt Cæsaris Cæsari;* ergo Christus suo

suo exemplo non tantum se subiecit, sed & præcepit obedire Principibus mere politicis; igitur habemus Primatum Ecclesiæ Anglicanæ! B. d. a. Christus suo exemplo non tantum se subiecit quoad mortem videlicet ex obedientia Patris subeundam, sed & præcepit obedire Principibus mere politicis in politico ordine, ut nempe in eodem ordine sequamur vestigia ejus c. a. quoad directionem interiorem sui se subiecit, & regimen Ecclesiæ a se fundatæ n. a. & c. Cum enim Christus non venerit ministrari, sed ministrare, non venit regnare more gentium. sed pro salute hominum pati, velut testatur *Joan. 18. v. 36. Regnum meum non est de hoc mundo;* expediens utique fuit, ut nos subiectione sua ad humilitatem invitaret; & subiectionem eorum, quos in politicis, & sæculari gubernio Deus posuit regere gentes, & Regna, ne per Ecclesiam fidelium a se constitutam status, & regimen politicum, aut turbaretur, aut ruinam pateretur, & pax insuper inter subditos, & gubernatorem conservaretur. Unde ad prob. dico: Christum fuisse factum obedientem usque ad mortem Patri Cœlesti, sequitur enim immediate: *propter quod exaltavit illum Deus.* Cum etenim propter adimplendam voluntatem ejus venerit, ut pro salute humanæ naturæ per peccatum perditæ pateretur, omnia explere voluit ea, quæ in natura humana exequenda habuit. Hinc dicit Pilato: non haberes potestatem in me, id est: in vitam, aut mortem meam, quæ est politici Principis auctoritas; nisi tibi datum esset desuper. Ex hoc tamen non video, quomodo Ecclesia Anglicana pro sui Principis Primatu prætensionem sumere velit, aut quonammodo exinde eum cohonestare possit? ejus etenim Regi libenter concedemus omnia ea, quæ Christus Pilato concessit; sed Pilato Christus non concessit in vatam spirituales aut animam suam, vel suorum potestatem; unde ergo eam Primates Ecclesiæ Anglicanæ habent? Reddenda quidem sunt Cæsari, quæ sunt Cæsaris, quæ vero ista sint, declarat quæstio proposita *Matth. 22. liceatne censum dare Cæsari?* quod utique est quid temporale, a quo spiritualia penitus excluduntur per verba: *redde, quæ sunt Dei Deo* Unde optime faciet Primas Ecclesiæ Anglicanæ, si reddiderit, quæ sunt Dei Deo, quæ Deo Henricus. VIII. abstulit, & sic tuto conscientia possidere poterit ea, quæ sunt Cæsaris Angliæ, sibi a suis subditis, reddita, si eosdem quoque minime impediverit, ut iidem Christi adimpleant mandatum, & una cum illo reddant, quæ sunt Dei Deo.

Argumentum II. ex testimoniis Apostoli peticum, quod utpote una soluti-

lutione indigum, in unum coacervabitur, ne proluxa solutionum multitudo tedium pariat.

Apostolus præcipit *ad Rom. 13.* *omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. v. 4. Dei enim minister est, vindex in iram ei, qui malum facit. Ministri enim sunt, in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita; cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal; cui timorem, timorem; cui honorem, honorem; Ergo cum teste Apostolo Principi sæculari subditi sint, & ei obedire omnes teneantur in conscientia, ille videtur esse Caput Ecclesiæ a Christo constitutum. B. vere: pauper Aristoteles cogitur ire pedes! Unde mirandum fane est: quomodonam ex his Apostoli textibus Principes mere politici subjectionem Christianorum inferri vel somnare possint; cum Paulus aperte, citatus loquatur de Principibus Ethnicis, quos tamen una nobiscum, credo, non admittent adversarii Capita Ecclesiæ in spiritualibus fuisse. Porro Apostolus hortatur fideles in politicis subditos esse debere Principibus in conscientia, ne ceteroquin Christiani odio exponantur tamquam rebelles; si in politicis, Principibus a Deo in his præpositis subesse nollent. Etenim Christus novum testamentum condendo, ducens fideles ad æternam salutem, non voluit per hoc jura gentium violare, & evertere regimen politicum Principum, vi cujus quisque suo Principi subesse, & tributa dare tenetur, neque etiam Apostolus aliud docuit, quam quod Christus prædicavit. Unde sicut duplex in orbe Caput est, unum in spiritualibus, alterum in politicis, ita & fideles utrique obedientiam præstare tenentur; sed cuilibet in suo foro competenti, reddendo videlicet: Cæsari, quæ sunt Cæsaris, & quæ sunt Dei, non Cæsari sed Deo. Unde non negatur, quin Principi etiam mere politico fideles obedire teneantur, & hoc quidem in conscientia: cum obedientia illa necessaria sit ad conservationem totius Reipublicæ, ad quam conservatorem omne membrum concurrere tenetur, non præcise vi juris Divini, sed & naturalis, qua non habita, dissensiones facile in promptu sunt, post quas Regnum in se ipso divisum facillime desolabitur. Ast subjectionem hanc, quam subditi Principibus politicis præstare tenentur locis citatis assignat Paulus, ea enumerando, quæ Principibus mere politicis fideles tribuere tenentur, videlicet: *tributum, vectigal, timorem, honorem*; quæ omnia temporaria sunt, partim ex jure naturæ, partim humano civili, iusto tamen provenientia. Sed obsecro! quomodo ex his inferet id, quod Apologista prætendit ergo Rex juxta Apostolum est supremum Caput in spiritualibus Eccle-*

Ecclesiæ! quia Apostolus docet obedientiam præstandam Regibus esse in temporalibus, tributis, vectigalibus? si etenim funes, & catenas colligeremus infinitas, hanc consequentiam ex textu Apostoli non extrahemus; quam nihilominus Serenissimus Apologista a suis subditis extrahi jubet; verum quo jure? non alio sane, quam eo: si nihil attuleris, ibis Homere foras! Ast hoc jure non Princeps Christianus solum, sed & Ethnicus Ecclesiæ in spiritualibus supremum Caput se statuere poterit, quoniam ea omnia ab Apostolo recensata, & Principi Ethnico debentur; utpote in politicis constituto ministro justitiæ Dei, & conservatore totius corporis politici.

Urgebis: Apostolus *Heb. 13.* præcipit: *obedite Præpositis vestris, & subjacete illis, ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.* Idem Apostolus ad *Timoth. 2. v. 1.* rogat: *obsecro igitur, primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate sunt;* ergo Apostolus præcipit Præpositis etiam sæcularibus in spiritualibus obediendum esse, cum & illi pervigilent, quasi rationem pro animabus reddituri. R. Hæc esse præcipua fundamenta ex novo testamento pro Primatu spirituali Regem, sed vere de eo nequidem somniant textus citati. Nam Apostolus citatus iisdem Præpositis obedire præcipit de quibus in cap. cit. paulo ante dicit: *Mementote Præpositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt Verbum Dei.* Verbum autem Dei Principes sæculares Romanis utique locuti non sunt, sed Petrus, alique Presbyteri Præpositi fidelibus; igitur citatus textus non est rem. Ad secundum textum dico: quomodo quæso rogat, ut orent pro Regibus. videat Apostolum ulterius Apologista; eo enim modo orandum pro Regibus dicit, quomodo testatur: *Bonum esse, & acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire;* Et hoc modo pro omnibus Regibus, una & Rege Angliæ universa orat Ecclesiæ, ut ad agnitionem veritatis veniat, sibi que reservet, quæ sunt Cæsaris, redatque, quæ sunt Dei Deo; & sic Primatum Anglicanæ Ecclesiæ ex testamento novo probare non egebit, fietque *unum ovile, & unus Pastor.* *Joan. 10. v. 16.* Ille nempe, cui Christus dixit: *pasce oves meas* *Joan. 21. v. 17.*

Alia defensores Primatus Anglicani cum ex novo testamento momenta non adferant, præter posita nullius momenti, non est necesse super alia multis insudare solutionibus; his siquidem ex Apologia propositis,

credo, per responsiones datas in tantum satis factum esse, ut ex iis (tametsi juga centum bouum jungerent) minime trahere tamen possent prætentam consequentiam: ergo Rex ex vi novi testamenti est Caput supremum in spiritualibus Ecclesiæ Anglicanæ. Porro pergamus cum hac comoda occasione ulterius.

§. V.

Contra II. Resolutionem argumenta partis adversæ solvuntur.

Argumentum contra I. Resolutionis partem ex jure naturæ petitur. Jus naturæ exigit conservationem naturæ humanæ in societate perfecta, & adunata constitutæ, atqui societas hæc maxime adunata conservatur, quando in Republica unus Gubernator est, a cujus nutu omnia cætera membra in omnibus reguntur, ergo jus naturæ exigit Gubernatorem unum membrorum, a cujus nutu omnia membra in omnibus reguntur, id est: tam in politicis, quam in spiritualibus. R. c. M. dist. m. societas hæc maxime adunata conservatur, quando in Republica externo, & politico regimine membra in unitate regens, unus Gubernator est c. m. simul externo, & spirituali regimine membra in unitate regens subd. ut jus naturæ se habeat ad similem Gubernatorem, si ipsum Deus Reipublicæ præficeret, permissive c. m. exigitive n. m. & c. Jus etenim naturæ tunc finem suum assequitur, quando corpus Reipublicæ integrum manet, & non destruitur, ad hunc autem finem assequendum sufficit unus Gubernator, qui per externum regimen, externe membra adunata contineat, quod fit per actus quatuor juris præcipuos, ut sunt: præcipere, permittere, prohibere, & punire. Ut autem potestas externa, cum potestate ad interna, & spiritualia simul conjugatur, ad hoc jus naturæ se non habet exigitive, sed permissive solum; quia tamen si membrorum actus interni sint contrarii, dummodo externi fiant actus juxta leges Gubernantis, nunquam timenda est scissio unitatis Reipublicæ, nisi illi per actus externos ruinam machinentur, cui tamen per Gubernatorem externe coercentem reos, subveniri potest, juriq; naturæ satis fieri; at quod ea potestas, simul potestatem in spiritualia adnexam habeat, id jus naturæ non exigit, cum hoc ab uno exerceri citra summam confusionem unius, & alterius regiminis sit moraliter non facile possibile, seclusa speciali, & extra ordinaria Dei providentia. Unde jus naturæ se non extendit ad supernaturalia, velut est salus hominum per fidem Christi unice obtinenda, cum totum suum
jus

jus natura perfecte habuisset, tamen si homo ad finem supernaturalem conditus non fuisset, per consequens potestatem spirituales cum politica jus naturæ neque positive excludit conjungi, neque etiam exigit; unde potestas hæc spiritualis si Regibus competit, prout defensores Primatus Anglicani prætendunt, non a jure naturæ, sed a Divino, aut saltem humano eis potenda erit.

Argumentum I. contra II. partem Resolutionis pro Primatu Ecclesiastico Regis ex Testamento veteri petitum, & ex factis principum sæcularium.

Moyse fuit Dux, & Princeps laicus (Sacerdos siquidem primus fuit Aaron in lege veteri) atqui Moyse jure Divino habebat Primatum in rebus Religionis, ut constat Exodi. 18. *Eso tu populo in his, quæ ad Deum pertinent, ut referas, quæ dicuntur ad eum: ostendasque populo ceremonias, & ritum colendi*; ergo etiam Principes laici jure Divino habent Primatum in rebus Religionis. R. ad argumentum (quod Rex Jacobus in Apolog. Sacellanus in defensione Apologiæ objicit) quod argumentum a clara revelatione scripturæ, ad nullam scripturæ revelationem nullum sit; si etenim scriptura de omni Successore in laica potestate Moyse id loqueretur, conniveri posset Primati Ecclesiæ Anglicanæ aliquid ex hoc textu; postquam autem determinate Deus dicit soli Moyse: *Eso tu populo in his, quæ ad Deum pertinent*, quomodo, quæso, hoc ad alios Principes laicos extendi potest? aut qua via hæc spiritualis potestas volavit ad Angliam? ideo enim Moyse constitutus fuit in his, quæ ad Deum pertinent, quia fuit simul Princeps, Dux, Propheta, & Sacerdos populi Israel, velut Psal. 98. ait: *Moyse, & Aaron in Sacerdotibus ejus*; & docet S. P. Augustinus lib. 3. de vita Moyse. Unde Moyse erat figura Christi; Aaron primi summi Sacerdotis a Christo constituti. Quemadmodum enim in Christo erat dignitas Regis, Prophetæ, Sacerdotis, & Institutoris primi Ecclesiæ legis gratiæ: ita in Moyse erat dignitas Principis, Prophetæ, Sacerdotis, & primi Promulgatoris legis Hebræicæ: Unde sicut Christus, qua primus Institutor qua Propheta, qua Sacerdos jus habebant administrandi Ecclesiam in Divinis, ita Moyse, qua primus Promulgator legis, qua Propheta, qua Sacerdos, jus habuit præsidendi, & regendi in Divinis Synagogam. Unde Moyse erat summus Sacerdos extraordinarius cum majore amplitudine in Synagoga, velut Christus in Ecclesia; Aaron vero erat Sacerdos summus ordinarius, & ex officio a Deo constitutus, velut Petrus a Christo, & uterque primus, sed in ordinario offi-

cio suo. Ast quæ hæc illatio a Moyse ad Angliæ Primates? qui nec primi promulgatores legis Christianæ sunt, nec Prophetæ, nec Sacerdotes!

Argumentum II. Qui potest constituere Levitas, & Sacerdotes in aliqua civitate, habet spirituales potestatem, atqui Rex laicus Josaphat constituit Levitas, & Sacerdotes in Jerusalem, ergo habuit spirituales potestatem, consequenter ab hoc exemplo Primatum suum spirituales Anglia recte deducit ex testamento veteri. M. est innegabilis. m. p. 2. Paralip. 19. v. 8. *In Jerusalem quoque constituit Josaphat Levitas, & Sacerdotes, & Principes familiarum ex Israël, ut iudicium, & causam judicarent habitatoribus ejus; ergo &c. R.* Cum textum hunc in Scriptura legit Serenissimus Apologista a quo hæc obijciuntur oportuisset, ut contextum etiam aspicere dignatus fuisset, in quo clare deprehendisset, argumentum multo fortius contra Regem, quam pro Rege stare. Unde Contextus sic habet: *Omni causam, quæ venerit ad vos fratrum vestrorum, qui habitant in urbibus suis, ostendite eis, ut non peccent in Dominum. Amarias autem Sacerdos, & Pontifex vester, in his, quæ ad Deum pertinent, PRÆSIDEBIT. Porro Zabadias filius Ismaël, qui est Dux in domo Juda, super ea opera erit, quæ ad Regis officium pertinent.* In quo textu tria notanda sunt; primo: quod Josaphat Rex non solum Levitas, & Sacerdotes sed & Principes familiarum constituerit in Jerusalem; Secundo: quod illos omnes in eum finem constituerit, ut essent iudices controversiarum, quæ in populo oriri solent. Tertio: quod in controversiis Ecclesiasticis, quæ ad Deum pertinent, Sacerdotes constituti sint iudices, in civilibus vero, quæ ad officium Regis spectant, Principes familiarum; unde sic inferitur: ea quæ ad Deum pertinent sunt distincta ab eis, quæ pertinent ad officium Regis, ergo Rex ex officio suo, non potest se immiscere eis, quæ ad Deum pertinent. Porro non sumit ibi Scriptura, quod Rex Josaphat fecerit Sacerdotes, sed ex Sacerdotibus consecratis delignaverit aliquos pro iudiciis causarum spiritualium, ut potestatem, quam de se vi officii habebant, in exercitio exercere possent, & talem potestatem Regi Angliæ libenter concedemus, sicut & cuicunque alteri Regi, id est: Sacerdotes consecratos nominandi, præsentandi pro exercitio officiorum suorum, ita ut per hoc potestatem Sacerdotibus Reges non conferant sed idoneos designent, & præsentent ad iudicia Dei populo facienda, & monstranda; verum ex hoc nullus Rex erit Supremum Ecclesiæ in spiritualibus Caput, sed

sed solum Custos, Procurator, & Defensor; qualem & nos Regem Angliæ si contentari se siverit, libenter admittemus.

Argumentum III. ex factis quorundam Regum veteris testamenti peti-
tum. I. Ille est supremus in Ecclesia omni, qui in ea exercet jurisdictionem,
atqui in testamento veteri Reges exercuerunt supremam in Synagoga ju-
risdictionem, ergo & illi fuerunt supremi in Ecclesia Synagoga; quorum
exemplo, & Rex erit Supremum Caput Ecclesiæ Anglicanæ. m. declara-
tur ex factis Regum Sæpe etenim reprehenduntur Reges, non Sacerdo-
tes, quod excelsa non abstulerint, in quibus populus sacrificabat, & quæ
magnum abusum in Religione testamenti veteris causabant. II. Rex Da-
vid, perduxit arcam ad constitutum locum quietis. I. Paralip. 13. v. 12.
Ante arcam deportandam præfauit. 2. Reg. 6. v. 14. ergo habuit Pri-
matum Synagoga. Hoc argumentum Sacellanus Regis plurimi facit, &
vim suam in eo maxime ponit: quod David saltauerit ante, non post ar-
cam & eo ipso, inquit, significauit se Primum tenere in negotio arcæ
deportandæ. III. Rex Salomon ædificauit templum & Deo dedicauit.
Deposuit Abiathar summum Sacerdotem ab officio, subrogato illi Sadoc
Sacerdote. 3. Reg. 2. v. 27. qui sunt actus jurisdictionis in materia Re-
ligionis. IV. Josias Rex librum legis populo, legi, & promulgari fecit;
& fœdus inter Deum, & populum redintegrauit quæ certe sunt signa su-
premiæ in Synagoga potestatis. V. Ezechias Rex confregit serpentem
æneum, quem Moyses ex mandato Dei populo proposuit, postquam is
multorum abusu in Religione Judaica causa fuit, ergo supremam po-
testatem hoc faciendi habuit. Ac denique. VI. in testamento veteri Re-
ges dicuntur: filii Altissimi, Dii, uncti Domini, in solio Dei sedentes,
Dei famuli, & angeli Domini, facti juxta cor Dei, lumina Israelis, nutri-
ti Ecclesiæ; quæ omnia probant Reges in testamento veteri supremos fu-
isse in Ecclesia, seu Synagoga Gubernatores, ergo. Et hæc sunt præcipua
mysteria, quæ Sacellanus ex testamento veteri fert pro tuendo Primatu
Ecclesiæ Anglicanæ. Verum antequam deveniamus cum toto corpore,
una ac singulis membris ad anatomiam, singula ad examen pro approba-
tione jurisdictionis Ecclesiasticæ veniant prius. Porro.

R. ad I. Quod aliud sit judicare, & declarare abusus, & corrupte-
las in Religione, & aliud decretos abusus, & declaratas corruptelas tolle-
re, & exterminare; prius pertinet ad officium summi Sacerdotis; poste-
rius vero non modo ad Regem, sed & omnem Patremfamilias, quilibet
enim horum tenetur abusus, & corruptelas Religionis certas, & ut tales de-
claratas tollere. Cum itaque diuinitus per Prophetas constiterit in ex-

cellis immolationes fieri non debere, sed in solo templo; Rex itaque immolantes similes contra prohibitionem Divinam non tantum ab excelsis prohibere potuit, & abusum hunc tollere, sed insuper ad id tenabatur; sicut & quilibet alius Rex abusus Religionis ab Ecclesia, aut Deo declaratos tenetur in suis Regnis impedire, & Paterfamilias in sua domo. Sed ex hoc minime erit supremum Caput Religionis Rex, aut Paterfamilias, quod mandata Dei, aut Ecclesiæ a suis tenenda procuret; sed solum executor voluntatis Divinæ, sicut & Reges in Synagoga fieri debuissent; quod quia non fecerunt, ideo reprehensi sunt a Deo. Cur autem Reges potius, præ Sacerdotibus in testamento veteri reprehensi inviniantur, quod excelsa non tollerent? id factum est ideo: quia populus Judæorum propter duritiam cordis non curabat exhortationes Sacerdotum, & monita Prophetarum, neque aliter, quam vi, & auctoritate Regis ab errore hoc abducendus erat. Ita que cum in hoc exequendo Reges negligentes fuerint, & desides merito, a Deo sunt reprehensi; quod Sacerdotum monitis suam operam executive non ad junxerint. Sed ex hoc minime potest inferri, id quod optant defensores Primatus Anglicani, ut consideranti facile patebit.

Ad. II. dico: quod non solus Rex David perduxerit arcam ad constitutum locum, sed velut habetur 1. Reg. 44. *Misit populus in Silo, & tulerunt inde arcam faderis Domini exercituum.* 2. Reg. 5. v. 6. *David autem, & omnis domus Israël ducebant arcam testamenti Domini in jubilo.* At nemini licebat eam tangere, nisi solis Sacerdotibus; hinc Oza, quod tangere eam præsumpserit, cum Sacerdos non esset, morte a Deo punitus est. 2. Reg. 6. v. 6. Unde sicut omnis populus non erat Supremum Caput ex hoc Synagoga, ita ex hoc David minime inferri potest fuisse Caput Religionis. Ad id subtile Sacellani Regis additum evincere rupientis fuisse Davidem supremum Caput Synagoga, ex eo, quod ille saltaverit ante, non vero post arcam, per quod Primatem in Synagoga Davidem significari vult, dico: dolendum millies esse, quod totum Scripturæ locum non bene perspexerit Sacellanus Regis, invenisset etenim etiam boves arcam trahentes præcessisse, non vero secutos esse; forte & ex his insigne a se defensi Primatus Anglicani sumplisset argumentum; commoda saltem occasione hunc Primatum ex Synagoga ad Ecclesiam Anglicanam trahere potuisset. Verum non suppono eum tam malum politicum futurum in Serenissimum Regem suum! Ast quomodo ergo ex hoc inferet: David saltavit ante arcam, non post arcam, ergo Primas in Sy-

nagoga fuit ? ni identidem in boves arcam præcedentes & non sequentes ex omni parte impingat ?

Ad III. dico ; idipsum , quod fecit Salomon , quilibet dives mercator facere potest , id est : templum ædificare , Deo dicare seu in honorem offerre , per Sacerdotes consecrare (veluti Salomon fecit) quin tamen Primas Religionis sit futurus . Ad dedicationem enim templi convenit non solus Salomon , sed & Sacerdotes , & una populus ; Sacerdotes intulerunt arcam , tabernaculum , & omnia vasa Sanctuarii in templum ; victimæ , & sacrificia oblata sunt per Sacerdotes . Salomon Deo gratias persolvens precatus est , ut quicunque oraturi sunt in templo hoc exaudiantur . Ex quo igitur , quæso , titulo Primatus Salomonis inferitur , ubi omnes actus Religionis non Salomon , sed Sacerdotes obivisse perhibentur ?

Deposuit quidem Salomon Abiathar summum Sacerdotem , Sadoc ejus loco subrogato , sed an jure ? ipsi interpretes non conveniunt in hoc ; factum etenim Salomonis , minime jus faciendi probare potest ! gravissimi auctores constanter asseverant : Salomonem , non Regia , sed Prophetica potestate in hoc usum fuisse , & ex peculiari instinctu Dei id fecisse . Nam id ipsum olim Heli Summo Sacerdoti fuit prædictum a Deo per Samuellem , quod officium Sacerdotale propter impunitos a se filios , aliquando auferetur a familia Heli . 3. Reg. 2. v. 27. Ut ergo hæc prophetia impleatur , Salomon novo constructo templo , novum Sacerdotium Prophetico spiritu nominavit , & abstulit Divino motus instinctu Summum Sacerdotium ab Abiathar , qui erat ex familia Heli . Ast nunquid etiam Jojada summus Sacerdos non solum deposuit , sed & occidit Athaliam Reginam , & Joas Regem in locum ejus substituit ? 4. Reg. 11. Quidni potius inferatur , summum Sacerdotem potestatem habuisse super Regem ? Unde ex hoc toto , non videtur , quomodo possit inferri id , quod Sacellanus Regis pro Primatu ejus adstruendo quærit .

Ad IV. dico : quod Josias populo librum legi , & promulgari quidem fecit ; sed librum hunc Helcias Pontifex , libri repertor , eo fine Regi misit , ut eum promulgari faceret , sciens optime : quod vi Rex plus efficere possit , quam summus Sacerdos verbis ; hinc executionis libri sibi eum adjunxit socium , ut ita quod Helcias exequi vellet verbis juxta tenorem libri reperi , Rex exequeretur vi , & auctoritate Regia id cogendo . Promulgari quidem Rex librum fecit , sed juxta mentem subinsinuatam Helciæ summi Sacerdotis ; ex quo non Primatus Regis , sed dependentia colligitur a Sacerdote , cujus Josias mentem , & intentum executus est . Quod vero Josias sedus inter Deum , & populum redintegraverit , ex hoc minimum Pri-

Primatus prætensus patrocinium sperandum habet; nam hoc non Regi solum, sed & cuilibet privato homini licitum est, optandumque foret, ut singuli Christiani adeo ad invicem affecti essent, ut inito fœdere cum Deo, promitterent se legem Dei servaturos, & singuli singulos ud eam servandam charitative urgerent. Verum ex quo Capite inferetur eos, aut Josiam suprema esse Religionis Capita? fane ex nullo alio, quam ex eo: ex quo Sacellanus, una ac suprema Ecclesiæ Anglicanæ Capita esse volunt, nempe: ex Capite proprio; verum ubi manet: id ex testamento veteri erui posse?

Dices. Inde manet, quia præcepit Josias Rex Pontifici, & Sacerdotibus: ut projicerent de templo Dei omnia vasa, quæ facta fuerant Baal, & aliis falsis Diis, & insuper mandavit celebrari Pascha, cujus celebratio diu fuerat intermissa. R. Quod primum minime in eos demonstret jurisdictionem exercuisse, sed solum eos commonuisse officii sui, ad quod aliunde obligabantur; quod præstare potest omnis etiam infimus respectu supremi, quin tamen ejus Caput supremum sit. Alterum minus demonstrat Primatum Regum supra Sacerdotes, quia unice Sacerdotes urget monendo, ut ad id populum adhortentur, ad quod populus aliunde vi legis servandum tenebatur; ex hoc tamen non Superioritas Regis supra Sacerdotes sequitur, sed eorum sola admonitio fraterna, cuilibet etiam privato, servata debita reverentia, licita. Unde non judicium de formatione Synagogæ Regi adscribendum est, utpote extra forum ejus, sed sola executio imputanda. Non ergo Primas Synagogæ exinde inferitur, sed solum legum Divinarum executor, qualis esse potest omnis auctoritatem habens, sed maxime Rex, utpote suprema vi coactiva, & executiva ad leges Dei præditus.

Ad. V. dico: Nihil Ezechiam speciale in Ecclesia veteris testamenti exercuisse, ex quo Primatus in Synagoga ejus deduci posset. Nam postquam serpens æneus occasio capit esse Idololatriæ, non ei solum, sed & omnibus destruendi serpentem facultas data est ex jure naturæ, suadente mali aversionem a proximo suo, præsertim spiritualis; unde quod hoc Ezechias fecerit, id cum autoritate indisputabili fecit, quæ forte aliis controversa fuisset, quamvis injuste. Hinc quod aliquis auferat aliquod malum, quod præbet occasionem proximo ruinæ spiritualis, quamvis id ab initio bonum reputatum sit, non propterea censendus est Primas Religionis; sed exinde ad summum inferitur, eum viri honesti, & Deum timentis, non tantum propter conscientiam salvandam propriam, sed & aliorum, sanctum fuisse officio; quod non tantum Regi, sed cuilibet po-

tenti id præstare, etiam subordinato licitum est; absque minima consequentia, quod propter hoc factum, sit futurus Primas Ecclesiæ.

Ad. VI. Ex titulis Regibus testamenti veteris tribui solitis a Scriptura, dico: illos filios Altissimi vocari eo modo, quo vocantur omnes illi, qui sincere orant: *Pater noster, qui es in Cælis*. Si enim hoc vult proprium esse Regibus Sacellanus, nec se filium Dei adoptivum nominare poterit; nisi dicere velit: omnes quidem pios, filios Dei esse, sed Reges modo peculiari. At num etiam scelerati Reges, & Idololatæ filii Dei sunt? certe non, nisi probi; jam ergo, non sane qua Reges, sed qua probi filii Altissimi sunt. Dii vacantur non Reges, sed Judices, quia ad hos Christus loquitur Joan. 10. v. 34. *Ego dixi Dii estis*. Uncti dicuntur non solum Reges, sed & Sacerdotes, quilibet nempe pro munere, & officio suo, nam Levit. 8. v. 12. habetur: *Fundens oleum super Caput Aaron, unxit eum & consecravit*; Sed, quid faciunt quæso ista ad rem Regis? Reges insuper dicuntur: in solio Dei sedentes, famuli Dei, Angeli Dei, facti juxta cor Dei, lumina Israelis, ducentes Israel ad viam bonam per regimen suum Regium, exequendo, & jubendo exequi a suis subditis mandata Dei, vi, & auctoritate politica, ibi, ubi verba Sacerdotum robur in animis obduratorum locum non habent. Verum quomodo ex hoc inferetur, quod Sacellanus Regis prætendit, videlicet: exemplo Regum testamenti veteris Angliæ Regem esse Primatem in spiritualibus in Ecclesia Anglicana.

Dices: ex eo inferri, quod Isaïa. 49. v. 23. dicitur: *& erunt Reges nutritii tui, & Regina nutritia tua*. R. Verum placeat addere Domine Sacellane, id quod sequitur: *Vultu in terram demisso adorabunt te, & pulverem pedum tuorum lingent*; & sic erit solutum argumentum. Loquitur enim Propheta non de Regibus, sed de Christi Ecclesia, prædicens fore tempus futurum aliquando: quod Reges, & Regina gentilium convertentur ad fidem Christi, & sic magno incremento augebunt Ecclesiam. Ex quo minime sequi potest: Reges, & Reginas Primates fore Ecclesiæ, sed potius filios, & subiectos. Ex hoc igitur præmissis toto: Concluditur contra Sacellanium Apologiæ Serenissimi Regis Jacobi defensorem: nullum exstat jus Divinum veteris testamenti pro Primatu Ecclesiastico Regum; exstat vero abunde citatum jus clarum pro Primatu Sacerdotum; nec adversarios ullum jus pro se hæcenus ex testamento veteri allegasse. Unde si ex veteri testamento nil adferri potest pro Primatu Regis, ostensum sufficienter erit: Reges in spiritualibus nullo modo esse Primates Ecclesiæ. Ete-

nim Sacellanus ipse ultro fatetur: *Fundamentum illius Primatus in solo veteri testamento queri oportere* (quod tamen quoad fidem, una ac gubernium totaliter abrogatum est, velut omnis novæ legis sanæ mentis cognitor ultro fatebitur) & *nullum illius in novo testamento vestigium, aut exemplum reperiri*; & merito, ab eo enim illum supra abunde absolvimus, demonstrando: non solum ex novo testamento id erui non posse, verum & ipsum Christum in novo testamento a prætenso Primatu Reges exclusisse.

His itaque absolutis ex Jure Divino (cum ceu vir honestus suum defensum, salvari cupiat nihilominus primatum Regis Sacellanus) digredietur cum eo ad jus humanum.

Argumentum I. contra III. Resolutionis partem, ex jure Canonico petitum. Patres Concilii Arelatensis petunt a Carolo Magno statuta conciliaria emendari. Can. ult. *Ut si quid minus est, ejus prudentia suppleatur: si quid scius, quam ratio habeat, ejus judicio emendetur, si quid rationabiliter taxatum est ejus adjutorio Divina opitulante clementia perficiatur.* Ergo agnoverunt eum supremam in negotiis Ecclesiasticis potestatem habere.

II. Patres Concilii Chalcedonensis cap. 14. Tom. 4. petunt supplices ab Imperatore, ut definita in Concilio robur habeant. Item in Concilio sub Menna in libello Epistolarum ad Justinianum Imperatorem Act. 1. clare ostendunt, plenitudinem discretionis in hæreticos esse penes Imperialem potestatem; & Act. 4. dum flagitant Patres hæreticos feriri anathemate, respondit Menna - - *Nihil eorum, quæ moventur in Ecclesia convenit fieri præter Principem, & jus pii Imperatoris.* Itaque rogamus vestram charitatem in presentiarum quiescere, ut tempus accipiamus adducere ad pias aures, quæ a nobis acclamata sunt - - ergo Imperator habet jus in causas Religionis.

III. Reges Galliæ, Carolus, Ludovicus, Lotharius, & alii, multa pro disciplina statuerunt Ecclesiastica, quæ collecta sunt a Benedicto Levita, & Anseiso Abbate in celebri summa Capitularium Gallicanorum, quæ hæcenus sanctissime a Clero Ecclesiæ Gallicanæ custodiuntur, ergo habuerunt jus ea faciendi, cum nemine contradicente ea non solum acceptata sint, sed & diligenter observata.

B. Ut hæc, & similia plura, quæ referuntur facta Regum debite salvari possint absque minimo præjudicio summi in Ecclesia Sacerdotis, notandum

dum est: quod Imperator, aut Rex aliquis, quandocunque fecit aliquid circa Ecclesiastica, aut res fidei, id semper factum fuit, aut ex consensu Concilii, aut ex post approbante Pontifice, & ordinationem sua stabiliente auctoritate; aut decreta concernebant jus civile magis, & regimen politicum, aut denique factum Ecclesiasticum solam executionem, & adjutorium brachii secularis ad stabilienda decreta Conciliorum concernebat; hoc autem non est res Religionis definire, aut condere decreta, sed aut definita exequi, aut a se concepta iudicio summi Sacerdotis, & ejus consensui submittere, & sic omnia facta Regum, & Principum piissimorum, quæ in actis historiarum referuntur, & non aliter facta esse deprehenduntur; per quod non superioritas, sed dependentia potius a supremo Sacerdote infertur. His porro pro omnibus factis Principum secularium generatim præsuppositis, nunc in particulari ad singula respondeo:

Ad. I. quidem: quod decreta in Concilio Arelatensi plura solum civilem moralitatem, & laicos afficientem in iis, quæ illi vi legis Imperatoris potius servare tenentur, concernebant (ut quod laici non ejiciant Presbyteros a suis Ecclesiis; ut laici non exigant munera a Presbyteris propter commendationem Ecclesiæ; ut iudices munera non recipiant pro iudicio; ut quilibet suos tempore famis gubernet; ut pondera, & mensuræ ubique æquiliæ sint, & iusta; ut diebus Dominicis publica non fiat mercatura; ut placita publica, & secularia non fiant in atriis Basilicarum; ut Comites, & Iudices res pauperum non emant, vel per vim tollant; ut publice convicti de crimine publicam agant penitentiam) & ideo, quia ex his ad jurisdictionem politicam spectant aliqua potius, quam ad materiam fidei, postulant Patres, ut sua prudentia emendet si quid non bene fuerit dispositum, cum ea potius ad Imperatorem quam ad Presbyteros pertineant. Caterum in rebus fidei non se Concilia Carolo submiserunt tanquam iudici, & Primati in Divinis, unde ministeriales in his egit Carolus partes in procuranda restauratione disciplinæ Ecclesiasticæ. Et quamvis Carolus quinque Concilia celebrari curaverit, in his tamen omnia per Sacerdotes disponi voluit, ut Rhegino ostendit ad annum. 813. Authenticam tamen convocationem ad Romanum Pontificem pertinere ipsemet docuit.

Ad. II. dico: Patres petunt ab Imperatore, ut definita in Concilio robor in executione habeant, quatenus ni vi, & Imperatoria potestate manuteneantur, facile per malevolos in cassum cadere definita potuissent, unde Mennas cum anathemate ferendo supersedendum monet Patres, in hæreticos, usque dum de hoc certior fiat pius Imperator, ut vim in exe-

quando Patrum mandatis, & auctoritatem jungat suam. Cæterum Marcianus non se, sed Romanum agnoscit Pontificem Caput Ecclesiæ, clare alloquens Leonem Pontificem in responsione ad Epist: Leonis scriptam Theodosio, quem defunctum invenit, nihilominus his verbis ad eum scribens: *Tuam Sanctitatem Principatum in Episcopatu Divina fidei possidentem sacris literis in principio justum credimus esse alloquendum*, Si ergo Marcianus fidei Divinæ Principatum apud Romanum Pontificem esse agnoscit, quomodo ergo se Primatem esse Ecclesiæ credidit.

Quæ vero ex concilio C. P. sub Menna proferuntur, possent parvi pendii, quoniam quando hæc facta sunt, Concilium illud non erat legitimum, donæ post illius celebrationem accessit confirmatio Sedis Apostolicæ; sed his opus non est, quoniam & Justinianus ipse Nov. 42. clare declarat manus solum adjutrices se habere in causis Ecclesiasticis. Imo Menna ipse apud Romanum Pontificem tribunal admittit supremum; unde addit: *Nos enim (sicut scit charitas vestra) Apostolicam Sedem sequimur, & ei obedimus*. In quo tamen casu valde necessarium erat adjutorium brachii sæcularis, quoniam hæretici causæ suæ fidebant, innixi patrocínio curialium personarum. Ex hoc tamen nisi vis probet supremam potestatem Principum sæcularium in res Ecclesiasticas, velut in Anglia probat, jus humanum in æternum non probabit.

Ad. 3. dico: Quod quamvis multa præfati Reges pro disciplina statuerint Ecclesiastica, illa tamen non prius suum robur, & vim obligandi sortita sunt, quousque non approbata fuerunt a Sede Apostolica, vi cuius approbationis factæ vim obligandi primo obtinuerunt; unde in præfatione ad quintum librum bene Author citatus advertit dicens: *Et agnoscant omnes: hæc prædictorum Principum capitula maxime Apostolica auctoritate esse firmata*. Et Ludovicus lib. 6. cap. 267. habet: *ita unanimes Divinis, & Apostolicis constitutionibus serviatis, ut in nullo patiamini pia Canonum Decreta violari, ut in nullo fas sit sine status sui periculo vel Divinas constitutiones, vel Apostolicæ Sedis Decreta temerare*. Videatur ergo clare reverentia, & obedientia a Ludovico præstita decretis Romani Pontificis. Idem assertum habetur lib. 7. cap. 265. Carolinorum; & in eodem lib. 7. cap. 187. ubi majores causas esse deferendas ad Sedem Apostolicam traditur, & ideo in his Conciliis cum gravis aliqua oriebatur quæstio, Romani Pontificis oraculum exposcebatur. Et ne prolixam seriem factorum referamus, quæ apud alios fusc enarrantur, sufficiat ea exposuisse, quæ pro omnibus aliis factis Regum sufficient; unde viderint num-

num ex his Apologiæ defensores vel minimum momentum sperandum habeant; sed ne quidquam ab ipsis desiderandum, & a nobis intermissum remaneat juris civilis statuta examinabit.

Argumentum II. contra ejusdem Resolutionis partem II. ex jure humano Civili petittum. Constans Imperator. II. in proemio sui typi pro Monothelitis testatur ad suam pertinere curam, curare, & intendere, quæ respiciunt, & feruntur ad immaculatam nostram fidem; & eam insuper potestatem illi Patres tribuunt Concilii Romani consult. 2. sub Martino. I. cujus præsidium implorant: *ut turbo diabolica fraudis, suæ clementiæ vigore valeat comprimi.* Et tamen si abusus sua sit potestate in stabilienda hæresi, quæ tamen de munere suo dixit, vera sunt, & Primatum indicant. II. Glodovæus Rex in Concilio Clypiacensi apud Aimoinum lib. 4. cap. 41. se utramque potestatem, tam spiritualem, quam temporalem habere nemine contradicente testatus est his verbis: *prius nobis convenit ea, quæ DEI, & Sanctorum ejus sunt disponere, ut postmodum ea, quæ nostra sunt (Deo dantes) ex sententia cedant.* Ergo Glodovæus vere habuit Primatum Ecclesiasticum. III. Imperatoribus parebat summus Sacerdos Romanus Pontifex, usque ad tempora Phocæ, a quo primum obtinuit primatum; ut patet ex Beda de temporibus Phocæ: *Hic rogante Papa Bonifacio statuit sedem Romanæ, & Apostolica Ecclesia Caput esse omnium Ecclesiarum, quia Constantinopolitana Ecclesia prima se omnium scribebat.* Ita Paulus Diaconus lib. 4. de gestis Longobardorum cap. II. Hæc objicit Rex in sua Apol. contra Belarminum pag. 16. quam objectionem hausisse videtur ex cisternis vacuis Protestantium, minime valentibus ferre aquam puræ veritatis; quorum asserunt alii, a Justino Imperatore Papam habuisse Patriarchatum, ut Magdeburgenses centur: 6. Alii a Constantino. I. in edicto relato dist. 96. cap. penult: ubi habetur: *Constantinus Imperator, quarta die, sui baptismi privilegium Romanæ Ecclesiæ Pontifici contulit, ut in toto orbe Romano Sacerdotes, ita hunc caput habeant sicut Judices Regem - - -* Alii denique more suo id a Nicæna Synodo concessum asseverant, quatenus Leo. IX. ad Michaellem Imperatorem dicit: *Pontificem a nemine judicari - - Beatissimo, & Apostolico Silvestro decernente, & Constantino Augusto spirituali ejus filio cum universa Synodo approbante.* IV. A jure Imperatorum longo annorum decursu pendebat supremi Sacerdotis electio, verba sunt in Apol. pag. 26. & 27. *Sed & per atates, quam plurimas certum jus, & in-*

violatum apud Imperatores mansit Romanorū creandi Pontifices - - Et adducit in testem Adrianum Papam, qui in Concilio. 153. Episcoporum contulit privilegium Carolo Magno eligendi Pontificem, & ordinandi Sedem Apostolicam; additque certam summam pecuniæ datam aliquando a Pontificibus pro confirmatione obtinenda. V. Imperatores præfuderunt Conciliis, ut Chalcedonensi Marcianus; Sexto Constantinus Pogonatus; Septimo Irene, & ejus filius; octavo Basilus; ergo fuerunt vere Primates Conciliorum, siquidem spectat ad Primates præsidere Conciliis. VI. Henricus I. Episcopatum Wintoniensem Willelmo Gifford concessit, eumque investivit, ex redditibus ad Episcopatum pertinentibus. Dedit insuper Rudolpho Cantuariensem sedem, eumque per anulum, & baculum investivit; destinavit Episcopos quosdam sui Regni ad Concilium Rhemis a Papa Calixto indictum. Turstanus Eboracensis Pastor electus, licentia a Rege impetrata sub conditione, quod a Concilio non acciperet benedictionem, ivit ad Concilium, & cum a Papa fuisset consecratus, a Rege sua ditione expellitur. Edvardus. III. Prædecessorum suorum premens vestigia statuit legem: nequis in posterum obtineat Sacerdotia a Romano Pontifice, nisi per appellationem ad eum ea deferret, tulitque pœnam in transgressores. His præmissis concludit Rex pag. 33. & 34. *Paucis hisce exemplis, satis ut opinor apparet: me omni calumnia liberatum, neque ambitione, aut novandarum rerum studio, quidquam esse molitum, quo aliquid Pontifici debitum subtraherem.*

Hoc itaque præcipuum est ex jure humano petatum patrociniū pro tuendo Primatu Regio Ecclesiæ Anglicanæ, scilicet: magnum Jovis incrementum! unde his factis præsuppositis jus legitimū, num subsistat faciendi, examinabunt dicenda, unde.

B. Ad I. Quod Martinus non aliam, quam executivam potestatem cum Concilio agnoverit Imperatoris Constantis. II. Qui cum ea abusus fuisset, volens decreto suo hæreticorum errorem corroborare lapsus in hæresim, ipse eapropter, & decreta ejus damnata sunt a Martino. I. in Concilio Romano, & Numidienensi, & Bizaceno; & quia in typo edendo excessit terminos suæ potestatis: *Imperialem typum sacrilego ausu, totius plenum perfidiæ*, Vocat Martinus in Epistola ad Amandum. Porro non agnoscere Patres in Principe illo ejuscemodi definitivam potestatem ex eo claret: quod ipsi soli dogmata definierunt; sed ut definita executioni mandarentur præsidium sæculare implorarunt, maxime tunc necessarium, ubi totum robur hæreticorum in aulica potentia consistebat. Ex hoc nihi-

nihilominus universo pro defendendo Primatu Ecclesiæ Anglicanæ unicum, & solum manet; ergo nihil dictum; quoniam ex abusu Constantii hæretici ad abusum sui Regis argumentantur.

Ad. II. dico: exinde non inferri aliud, quam ministerialem, & executivam potestatem Regibus etiam ultro concessam, si ea contentari cupiunt, veluti jure debent; & patet hoc ex textu Glodovæi Regis dicentis: *Prius nobis convenit ea, quæ Dei, & Sanctorum ejus sunt disponere* id est: Sanctissimorum Episcoporum (Sancti etenim in Cælo existentes utique Glodovæo nullam dispositionem dederunt circa ministerium, & executivam potestatem Ecclesiæ) *ut postmodum quæ nostra sunt* (id est: secularia) *Deo dante, ex sententia cedant.* Ex quo, quid aliud inferri quæso potest, quam executiva potestas sibi a Sanctis hujus mundi demandata, quæ stare certe minime potest cum Primatu Ecclesiastico Caroli, quem ille non tantum non affectavit, verum de eo nedum somniasse testantur: pietas, obsequia, obedientia erga Romanam Sedem, ex tot bellis, quæ pro ea tuenda suscepit nota, ut hostes Romanæ Ecclesiæ profligaret, eique subderet. Item ex oblatione facta alteri Sancti Petri pro gratiarum actione victoriarum; ex professione Apostolica fidei; ex elogio, quod in ejus laudem cudit S. Remigius post ejus obitum. Hoc posito, quid ergo aliud remanet pro Primatu Anglicano, quam illud optandum: utinam Principem hunc, si non ad gustum suum, quem vult, saltem ad gustum hunc, quem deberet, sequeretur, una ac imitaretur Princeps Anglicanus.

Ad. III. dico: falsissimum esse Imperatoribus paruisse Pontifices in munere regendæ Ecclesiæ ante Phocæ tempora, aut eos ab Imperatoribus Primatum primo accepisse; siquidem Primatus Ecclesiæ a Christo institutus est, sicut & ipsa Ecclesia, ad cujus essentiam necessaria est forma regiminis; quæ autem sunt a Domino constituta, non possunt ab hominibus minui, aut mutari; & alias Ecclesiæ regimen est antiquius omnibus Imperatoribus Catholicis, & quidem ab omnibus agnitum apud Apostolicam Sedem, velut tot appellationes, recursus, concilia, auctoritates Patrum fuscè demonstrant, & probant. Dicta ergo Patrum, aut Conciliorum, quæ ad oculum contraria videntur, non loquuntur de potestatis collatione eam constitutivæ, sed solum declarantæ, defendentæ, & conservantæ in habita a Christo potestate contra injuste dictam potestatem impetentes, velut erant Constantinopolitani Patriarchæ. Certum etenim est Ecclesiam Romanam ante tempora Phocæ primatum habuisse, quem propterea a Phocæ

ca accipere minime potuit, utpote ante ejus tempora habitum; id etenim luculente testatur Gregorius Magnus, annis circiter quinque ad imperium Phocæ lib. 7. Epist. 63. ad Joannem Siraculanum scribens: *de Sede CP. quis dubitat eam Apostolica Sedi esse subjectam? quod & Dominus piissimus Imperator, & frater meus Eusebius ejusdem civitatis Episcopus assidue profitentur.* Et Justinianus Senior. 70. annis ante Phocam in Epist. ad Joannem. II. Valentinianus. 140. annis ante Phocam in Epistola ad Theodosium asserit: *Romanam Ecclesiam esse Caput omnium Ecclesiarum; Romanum Pontificem super omnes Sacerdotii Primatum habere.* - - - Causa vero cur Phocas declarativum decretum ediderit, est: quia CP. Præsules, propter excellentiam urbis, & Sedem Imperatorum usurpare tentarunt ex ambitione titulum, universalis Episcopi, quem titulum Pelagius, & Gregorius eis usurpari prohibuit; cumque nihilominus monitis parerent minime, ad eos coercendos implorata ope Imperiali obtinuerunt speciosi tituli, & affectati abrogationem, Phoca declarante contra eorum ambitionem: *Romanum Pontificem Primatum habere super omnes Ecclesias,* ut dicit Beda loc. cit. in objectione.

Quod vero dicitur Papam a Justino habuisse Patriarchatum, falsum esse docent acta Chalcedonensis Concilii, in quo Caput, & universalis Papa appellatur.

Constantinus vero in objectione propositus dictum dubium ipsemet solvit in suo edicto relatus dist. 96. can. Constantinus: *Salvatore Petro consulisse potestatem.* Petrum, & Pontifices judicat constitutos Vicarios filii Dei; imo vocat Imperium, terrenam potentiam, & terrenum thronum; Pontificatum vero Sacro Sanctum, & Sedem Sacratissimam Beati Petri. Ergo *quid adhuc egemus testibus?* Matth. 36. v. 65. *eccenunc audistis! hic dixit* v. 61. Nicænum citatum contrarium dicit; constat id ex Can. sexto ejusdem relato a Chalcedonensi act. 6. *Ecclesia Romana semper habuit Primatum.* Ideoque Nicolaus. I. ad Michaellem Imperatorem scribit: *Privilegia huic Sanctæ Ecclesiæ a Christo sunt donata, a Synodis non donata, sed celebrata, & honorata.*

Ad. 4. dico: injuria non jure legitimo hoc jus ab aliquibus usurpatum fuit, ex quo consequentia legitima minime trahi potest ad jus legitimum. Nam a Christo usque ad Constantinum Magnum per trecentos, & ultra annos; & a Constantino usque ad Justinianum seniore per alios ducentos electio Romani Pontificis semper fuit facta absque ulla dependen-

tia ab Imperatore, Justinianus primus fuit, qui non jure, sed vi sibi id arrogare cepit, velut Henricus. VIII. suum Primatum. Nam cum auctoritate Vigili Papæ de manibus Gothorum Italia recuperata esset Narsetis apera; Justinianus timens, ne Pontificum potentia, & in dustria, ipso ab Italia absente, urbs, & Italia deficeret ab Imperio CP. statuit itaque: ne ullus electus Pontifex agnosceretur, nisi accederet approbatio Imperialis; & defacto proscripsit Silverium falsis ductus informationibus, quod Romam Gothis prodere voluisset. Hanc vero injustam usurpationem simoniacam hæresim appellat Gregorius in Ps. 5. penitent: quia vi injusta ex avaritia pecuniæ expetebatur, & pretium coacte dabatur ad redimendam vexam, ad præcavenda majora mala Schismatum, quæ merito timenda erant, nisi Papæ his violentiis sponte pro tempore cecidissent Hæc porro usurpatio duravit usque ad Constantinum. IV. qui Benedicto. II. usurpatum jus ab aliquibus suis prædecessoribus remisit. Quantum vero illud Caroli Magni est: id ab eruditis negatur Adrianum nempe unquam concessisse privilegium eligendi Pontificem, & ordinandi Sedem Apostolicam. Id potius Sigeberti inventum creditur, qui ad Henrici Schismatici partes transiens, vendicantis sibi investituras, ei adulandi gratia finxit, confirmile concessum ab Adriano fuisse Carolo Magno. Gratianus ex falsis historiis, velut alia plura; id sumpsisse videtur cap. Adrianus. II. & cap. in synodo dist. 63. Quod ex eo manifeste apparet, quod auctores, qui diligentissime res Caroli scripserunt, nullum verbum de re tanti momenti habeant, imo contrarium docent. Dicunt enim capto Ticino, non Romam, sed statim in Galliam advolasse pro comprimendis rebellibus Saxonibus. Gratianus vero vult Romam se contulisse, & ibi celebratum fuisse ab Adriano Concilium. Secundo: in eo decreto Gratiani, mentio fit investituræ, nomen inauditum temporibus Caroli est; nec unquam sibi Carolus arrogavit Episcoporum electiones, sed liberas decrevit esse faciendas secundum canones lib. 1. cap. 84. Sed quidquid sit de hoc, concesserit Sedes Apostolica privilegium Carolo Magno, cui renuntiavit Ludovicus ejus filius cap. *cum ego Ludovicus* dist. 63. Concesserit Othoni (cui renuntiavit can. *constitutio* eadem distinctione) propter eorum præclara merita pro bono Ecclesiæ facta, ut confirmentur in zelo comprimendi hæreticos vexantes Sanctam Sedem, & reprimeretur temeritas Comitum Romanæ ditionis, turbantium electionem summi Pastoris, nunquid Imperator erit superior Pontifice, ex cujus gratia, & privilegio id consecutus est? quæ tamen dare, & concedere non inferioris, sed uni-

ce superioris est. Dedit Alexander. III. Cardinalibus jus electivum, at nunquid electus Pontifex minor est Cardinalibus? ac denique: confirmatio Imperialis vi usurpata nulli patrocinator, & nulli jus legitimum facit; ex privilegio vero concessa Pontificis, favet Pontifici, cum privilegia concedere non sit, nisi Superioris.

Ad. V. dico: Aliquos Imperatores Conciliis præfuisse non authoritative, & ut fidei iudices, sed duntaxat solo sessionis honore, quem ipsis Concilia detulerunt, tanquam Ecclesiæ Protectoribus, & decretorum defensorum in Conciliis executoribus; sic enim Patres Concilii Chalcedonensis in sua ad S. Leonem loquuntur Epistola: *quibus* (Synodi id est Episcopis) *tu quidem sicut membris caput prætras in his, qui tuum tenebant ordinem. Imperatores vero fideles ad ordinandum decentissime præsidebant, sicut Zorobabel Ecclesiæ.* - - Ex quo clare agnoscitur præsidium Imperatoris qualenam fuerit. Constantinus siquidem sexto Concilio non præsedidit ut iudex, sed huic præfederunt Legati Agathonis; nam primi ante omnes nominantur, primi subscribunt ante omnes Episcopos, Imperator vero post omnes Episcopos, ut consentiens eorum definitioni, non vero ut definiens; siquidem Episcopi sub hoc tenore subscripserunt: *N. Episcopus - - definiens subscripsi.* - - - Imperator vero: *Constantinus in Christo Deo Rex, atque Imperator Romanorum legimus, & consensimus.* - - Ex quibus clare patet, quale præsidium in Conciliis pietissimi Imperatores habuerint; ex quibus minime certe inferri potest supremos fuisse Conciliorum Præfides, siquidem in eis potestas definitiva, ab eis exercita non fuit, utpote eisdem jure Divino non competens, sed sola executiva: Unde dummodo Ecclesia Anglicana veræ Christi Ecclesiæ se unire voluerit, libenter & illa humanitatis gratia Regi, si Concilio interesse contigerit, ei more Imperatoribus facto præsidium tale in Concilio (consistens in dignioris loci occupatione) præsentabit, dummodo se executores strenuorum decretorum Ecclesiæ contra rebelles ab ea voluntarie secedentes appromittat; & sic manebit ut petit Primas Ecclesiæ in defendendo eam, non vero in gubernando more nominatorum Imperatorum.

Ad. VI. domo petitum sua dico: quod licet juribus, non vero exemplis sit ferendum de veritate iudicium, & ratio exemplis sit anteponenda S. P. Augustino teste lib. 1. de civit. cap. 23. tamen, quia exempla magis vulgares ad sequendum trahunt, præmittere placet: quodsi Jacobo ex quatuor Regum exemplis tutam suam licet esse causam, nobis ex pluribus licebit concludere nostram omnino esse certissimam. Nec dicere juvabit:

eos impotentes ad resistendum fuisse; cum enim validos comparaverint exercitus contra externos Reges, poterant & contra Papam non assuetum stare armis, solis spiritualibus armis armatum. Suos vero Prædecessores ob hoc vocare cæcos, & ignorantes, nihil aliud est asserere, quam sibi soli affuisse fidei lumen novissimis temporibus, novosque Puritanos electos esse Prophetas, & Apostolos Evangelii, quod latuit pauperculos illos fideles ab Augustino baptizatos, qui tanto studio fidem Catholicam propagare insudarunt. Objicit quidem trium, vel quatuor forte errantium facta Apologissa, sed illos errantes, cum unitate Ecclesiæ Romanæ, quam Caput agnoscebant conjunctos opponimus ipsi, qui omni modo eam dissolvit, & lacerat. Sed directe ad argumentum respondetur ex Rogerio de Hoveden pag. 1. annal. in Henrico. Ursurpavit quidem investituram Ecclesiarum Henricus, sed obstat forti pectore Contuariensis Præsul Anselmus, recusatque communicare cum electis a Rege. Gerardus Eboracensis mandato Regis obediens accedit ordinare Giffordum, & Rogerium, sed Willelmus Gifford contemnit Eboracensis unionem, unde exilium patitur, aliis in consecratis remanentibus. Sed resipuit Rex, statuitque in synodo Londinensis, ut ex tunc nullus in Anglia per Regem aut laicam manum investiretur, & ipse Gifford, & alii fuerunt ab Anselmo consecrati. Radulphus Rege annuente communi suffragio electus est; Radulpho ab Apostolica Sede pallium attulit Anselmus Legatus, nepos Anselmi Archi-Episcopi. Romam ante hac misit Rex, ut investituræ concederentur, cui Pontifex concessit ab electis homagia excipere, non autem investire per baculum, & annulum. Ita Willelm. Malpes 6. lib. 1. de gestis Anglorum Pontificum. Concilium ad quod Episcopos misit Calistus indixerat, in quo quarumlibet Ecclesiasticarum possessionum investitura fuit prohibita, per manum laicalem facienda. Laicus quicumque deinceps investiens anathemate ligatur; investitus gradu accepto privatur. Ex Rogerio cit. pag. 1. Pergente Turstano ad Concilium prævenit Rex Papam, legato suo rogans: ne ipsum consecraret, vel non ab alio consecrari curaret, quam a Cantuariensi. Sed cum Calistus ut nulli injuriam faceret, consecrasset nihilominus Turstanum, Henricus commotus ejecit e suo dominatu Turstanum consecratum. Charitative a Papa admonitus, ut exulem reduceret, recusavit. Tunc ei præcepit ut absque mora eum restitueret; & cum deferret Rex respondere, subjecit interdicto Cantuariensem, & Eboracensem Ecclesiam, permittens solum parvulorum Baptisma, nisi a mense acceptarum litterarum absque ulla vexatione suam reciperet Ecclesiam Turstanus; &

Pontifex Rege obediēte libertate donavit Eboracenſem. Hic clare videmus Regem Papæ obedire, non vero e contra. Quod vero legem Edvardi. III. attinet, eam eſſe quidem injuſte uſurpationis, quæ tamen a Primatu non excludit Romanum Pontificem, cum per appellationem ad eum cauſas deferendas eſſe agnoſcat; a minori utique ad majus tribunal non niſi datur appellatio. Huic auſui ſe oppoſuit Gregorius. XI. egitque cum Edvardo de legis huiusce abrogatione. Sed orto Schiſmate trium Pontificum nullus fuit Papa, qui inliſteret, donec Martinus. V. de hoc negatio Henrico. IV. efficacius dedit litteras. Cæterum Edvardus. III. plurimi fecit dignitatem Pontificiam; nam cum Bavarus Imperator Ludovicus ipſum Vicarium Imperii elegiſſet, honorem hunc reſuſcitavit, ne diſpliceret Benediſto. XII. qui cum Bavaro non bene conveniebat. Cum ſædus ſtatuſſet cum Galliæ Rege jurejurando ſancitum, voluit auctoritate Pontificia illud confirmari. In concilio Londinenſi ſe juramento obligavit Sacerdotibus, ſe curaturum conſeſſionem Romani Pontificis, ut ipſis liberum eſſet habere, quos vellent Episcopos, & Præfectos. Videat igitur Apologiſta Sereniſſimus, num ex his, quæ adducit exemplis ſatis, ut ſe opinari dicit, appareat, ipſum omni calumnia liberatum; optandum ſane eſſet, ut tandem pro exemplo eos ſumere, & imitari vellet, & ſic verum erit: *Quod ſuorum antecęſſorum veſtigia premens novandarum rerum ſtudio cum quidquam eſſe molitum.*

Argumentum Contra. IV. Reſolutionis partem ex conſenſu doctorum hominum petitum.

Chryſoſtomus hom. 23. hæc habet: *Oſtendens, quod iſta imperentur omnibus, & Sacerdotibus, & monachis; non ſolum ſecularibus, id quod ſtatim in ipſo exordio declarat, cum dicit: omnis anima poteſtatibus ſupereminentibus ſubdiſa ſit; etiam ſi Apoſtolus ſit, ſi Evangeliſta, ſi Prophetæ, ſive quiſque tandem fuerit.* - - - En ab eo clare ſubjectum ordinem Sacerdotalem ſupremæ poteſtati laicali. Apud Theodoretum lib. 4. c. 7. legitur ex Valentiniano Imperat. in epiſt. ad Episcopos Aſiæ: *probos Episcopos non ſolum Deo, ſed etiam Regum legibus obtemperare.* - - - Hinc Symmachus in Apologet. ad Anaſtaſium Imp. Tom. 1. Epiſt. decret. parte. 3. in hæc prorumpit verba: *tuas quidem poteſtates humanas ſuo loco ſuſcipimus, donec contra Deum ſuas non erigant voluntates.* R. Longe diverſum eſſe: Principes ferre leges Eccleſiaſtiſcas, & Religionis judicia exercere, & Eccleſiaſticos ſubjici legibus civilibus ad bonum

num publicum pertinentibus. Jus Principum est constituere terminos in his, quæ pertinent ad convicium universalem Reipublicæ, ut: statuere pretia rerum, firmare conditiones contractuum, & similia. Conscientia postmodum, & æquitas naturalis, quoslibet obligat ad æquitatem, & justitiam, & ideo Ecclesiastici illis subjiciuntur, non quia a Principibus sæcularibus habentibus superioritatem in Clerum sunt, sed quia lex Dei, & naturalis præcipit servandam esse justitiam. Et in hoc sensu loquitur Valentinianus, & Chrysostomus asserens, quemlibet suo superiori obedire teneri, sed in sensu distributionis accommodæ, id est: in eo genere, in quo cui subjicitur; locus etenim ejus ferit Libertinorum hæresim, qui ex quo Christiani essent, nullis subjici se Principibus asserbant. Dictum Symmachi eo ipso, quod humanas vocat Imperatoris potestates, significat eum non habere spiritualem jurisdictionem. Humanis porro potestatibus, quæ æquitatem statuunt pro bono communi præstat obedire modo dicto, hoc enim indicant dicta Symmachi: *suo loco suscipimus* id est: in suo ordine, & sphæra, non vero extra eam.

Argumentum Contra. V. Resolutionis partem ex jure Præscriptionis petita. Rex Angliæ juste possidet ea, quæ sui antecessores jure præscriptionis possidere inchoarunt, ergo etiam juste possidebit Primatum Ecclesiasticum Anglicanæ Ecclesiæ, quem sui antecessores possidere inchoarunt. R. c. a. intellectum de possessione rerum temporalium, cum quibus cum possessio rerum spiritualium nullam connexionem inseparabilem habeat, dictum jus præscriptionis Regum ex hoc Capite non ingreditur; & n. c. quæ si teneret, concluderet etiam: furto ablata a scientibus non esse sua, aut per rapinam injustam alienata posse præscribi; cum tamen jus humanum clare contra clamet: possessor malæ fidei nunquam præscribit tit. de Præscript. cum ergo Princeps mere politicus nunquam titulo justo, utpote contra omnes leges, tam Divinas, quam humanas, præscriptionem inchoare potuerit, nunquam etiam successores ejus, tametsi mille id annis usurpent, justo titulo possessionem juris spiritualis sibi vindicare poterunt, ni paritatem cum fure, & rapina æqualiter trahere velint; cum ab inchoatione hujus possessionis (ut abunde dictum est) omne enumeratum jus eos repellat. Manet igitur ex his Primatus prætenus Anglicanæ Ecclesiæ, ob violatum interdictum legum tam Divinarum, quam humanarum totus quantus irregularis.

Quæs-

QUÆSTIO INCIDENTALIS.

Quodnam sit officium Regis circa Ecclesiam.

Ostenfum abunde est: Reges, & Principes sæculares non habere Primatum, seu jurisdictionem exteriorem in Ecclesia, ac proinde sua autoritate non posse Ecclesiam regere, Synodos convocare, controversias fidei decidere, Ecclesiæ ministros creare, vel deponere, contumaces excommunicare; sed hæc omnia ad Episcopos, & Ecclesiæ Prælatos Divino, & humano jure pertinere; restat igitur quærendum: an ergo in regimine Ecclesiastico Regibus nihil reliquum superfit? ac plane ab hac cura exclusi, & immunes sint? paucis eam absolvam quæstionem dando Cæsari, quæ Cæsaris sunt, Deo, quæ Dei.

Ante decisionem statuendum. I. contra Politicos: Reges, & Principes Christianos non ita debere provincias administrare suas, ut omnem Religionis, & Ecclesiæ curam objiciant, tanquam nihil ad se pertinens, usurpando illud Donatistarum: *quid Imperatoricum Ecclesia?* quod reprehendit tantopere S. P. Augustinus lib. 2. contra litteras Pitiliani cap. 92. Id etenim, & Sacris litteris, & bonorum Regum exemplis & rationi ipsi contrarium est. Laudantur siquidem in sacris litteris: David, Ezechias, Josaphat, Asa, & Josias, quod cultum, & Religionem Dei, aut promoverint, aut restauraverint. Quorum exemplum in novo testamento imitati sunt: Constantinus Magnus, Theodosius, Arcadius, Honorius, Carolus Magnus, Ludovicus, & alii. Contra vero non solum reprehensi, sed & puniti sunt, qui Religionem, & fidem contempserunt, ut: Jeroboam, Achab, Achaz, Amon, Julianus Apostata, & alii.

Ratio vero hujus est: quia Reges, qui in sublimi potestate sunt positi, & possunt, & debent Dei cultum promoveri; nam sicut ipsi ab inferioribus honorem exigunt, sic Deum ipsum, a quo potestatem consecuti sunt, & cui jure naturæ subjiuntur, merito ipsum non tantum debent honorare, sed ejus insuper gloriam, ac majestatem ubique propagare cum possint, tenetur.

Statuendum. II. Reges, ac Principes Christianos, nullo modo in suis Provinciis debere admittere liberum exercitium Religionis, ut quisque quidlibet pro suo genio credere valeat, si illud impedire possint. Hæc etenim libertas plene illicita, & Christianæ doctrinæ prorsus contraria est. Nam Christus sæpe in Evangelio unam fidem mandavit, dum unam so-

lum Ecclesiam, unum ovile, unum Pastorem, unum baptisma esse voluit; quæ sine unitate fidei consistere non possunt. Secundo voluit discipulos attendere a falsis Prophetis, ubi in Religione sua voluit discrimen esse inter veros, & falsos Prophetas; ac denique Ecclesiam suam perpetuam esse voluit, adversus quam nec portæ inferi essent prævalituræ, quod fieri non potest, nisi in eo Regno omnium sit fides una, ut Lucas testatur. *II. v. 17. Omne Regnum in se ipsum divisum desolabitur*; & confirmat Apostolus *I. Corinth. 14. v. 33. Non enim est dissensionis Deus, sed pacis*: Hebr. *13. v. 9. Doctrinis variis, & peregrinis nolite abduci*. Quibus præsuppositis:

Dico: munus Principum sæcularium esse Ecclesiam tueri, & defendere, non ut Judicum, sed ut executorum, non ut Rectorum, sed ut ministrorum ad hoc destinatorum. Id etenim fecerunt olim Principes Christiani, verbo & exemplo. Carolus Magnus, ut alios omittam, apud Sigonium *l. 4. de Regno Italiae* sic loquitur: *Si Ecclesiarum Dei servis magnificentiam nostram impertimus, eorumque studiis libenter obsequimur: id nobis ad Augustalis excellentiæ culmen proficere credimus*. Si inquit obsequimur Ecclesiarum Dei servis; unde is non affectat Primatum, qui obsequi se Dei servis offert.

Idem Imperator id facto contestatus est, cum a Leone Papa coronam Imperii accepit, hac formula jurisjurandi usus: *In nomine Christi spondeo, atque polliceor, ego N. Imperator coram Deo, & B. Petro Apostolo, me protectorem, atque defensorem fore hujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in omnibus, quatenus Divino fultus fuero adjutorio, prout sciero, potueroque*. - - Uti refert Sigonius loco citato.

Idem exemplum secuti sunt Reges: Franciæ, Hispaniæ, Poloniæ, Hungariæ, naatque Boemiæ, imo olim Angliæ simili juramento se obstringentes, se videlicet Ecclesiam defensuros, ac Religionem, ejusdemque Prælati debitam reverentiam, & subjectionem præstituros. Id namque minime derogat ipsorum Majestati, imo perquam honorificum est piissimorum antecessorum sequi vestigia; unde Ambrosius Epist. 32. ad Valentinianum juniorem ait: *quid est honorificentius, quam ut Imperator dicatur filius Ecclesiæ? Imperator enim bonus intra Ecclesiam, non supra Ecclesiam est*. - - Et Theodoricus Italiæ Rex ad Joannem Pontificem: *sum quidem Judex Palatinus, sed vester non desinam esse discipulus. Nam tunc ista recte gerimus, si a vestris regulis minime discedamus*. - -

Non

Non est necesse, ut opinor in hocce genere progredi ulterius, constabit siquidem ex hoc satis pro gratis, quam curam circa Religionem, & Ecclesiæ defensionem habere debeant Reges, & Principes sæculares; & exempla hactenus non desunt piissimorum Regum in diem hodiernum: Franciæ, Hispaniæ, Poloniæ, Boemiæ, Germaniæ, Italiæ, quæ abunde sufficiunt pro exemplo, ut & Anglia non eorum solummodo, sed & antecessorum sequatur vestigia, idem absque tergiversatione facientium. Unde æquiores me causam in hoc tueri existimo, quam partis contrariæ defensores, quoniam unice in hoc gloriam Dei, utilitatemque Ecclesiæ specto, non vero velut illi, alicujus gratiam, & favorem exquiro; hinc veritatis unicæ, non vero adulandi pugno methodo. Qua absoluta sequitur in specie id, de quo inquiritur unice; Caput videlicet legitimum Ecclesiæ Christianæ a Christo constitutum, quod rursus per omnia jura dilucidans manifestabit:

SECTIO II.

EX antecedentibus sequitur unum determinatum Caput Ecclesiæ a Christo institutæ fideles visibiliter regens, admitti debere, cum id unitas fidei, conservatio ejusdem perpetua prorsus exigit, & Christi exemplum, una ac institutio clare doceat. Dictum Caput Ecclesiæ eam in spiritualibus gubernans Principem mere politicum non esse Sectio. I. ex omni jure tam Divino, quam humano demonstravit deducta. Cum porro Christi Ecclesia sit perfectiva, & completiva Synagogæ, tanquam figuratum figuræ, & veritas umbræ; resolvendum superest, num adinstar Synagogæ ab uno supremo Sacerdote eam regi oporteat, qui ex institutione Christi fundatoris legis gratiæ eam, fidelesque subjectos in unitate fidei a Christo re-velatæ manuteneat, ex ipsius Christi exemplo, & institutione. Porro antequam decidatur, quodnam illud Caput Ecclesiæ sit, dilucidanda quædam præmittet.

§. I.

Not. I. Hæretici, ut suos firmitus stabilire in cordibus a se seductorum valeant errores, toto nisu contendunt, evertere Petri Præmum, successorumque ejus Romanorum Pontificum; sicque Ecclesiam vagam absque Pastore, confusam absque Duce, velut apud ipsos est, volunt esse universam; ut libertatem credendi quodlibet relinquunt cuilibet, & ultima credendi ratio ipsorum in re tam delicata (uti est fidei materia) ab ipsis conficta locum habeat in rebellibus animis, nempe: stat pro ratione voluntas; ita enim sen-

tit Lutherus de potestate Papæ; Calvinus. l. 4. inst. c. 6. Smalkaldica Synodus; & Novatores more suo ad unum omnes. Verumtamen, quia fides ex auditu, auditus autem per verba Christi est, hæc itaque videnda erunt, quid circa hoc dicant, Christique iudicium, una ac institutio in hoc est requirenda, si Christi Ecclesiam ab ipso fundatam, & institutam agnoscere velimus; quoniam id non a cuiusvis sentiendi libertate, sed a sola Christi voluntate, & institutione pendet; ejus proinde in præsentī controversiæ iudicium nobis remanet petendum.

N. II. Quod admissio, uti vere prudenter admitti debet, Ecclesiam Christi eandem substantialiter esse nunc, ac fuit tempore Christi, & Apostolorum, necessario admitti debere idem nunc quoque externum regimen Ecclesiæ esse, ac fuit tempore Christi, & Apostolorum; id etenim non tantum ex antecedentibus sufficienter sequitur, sed insuper ipsa ratio in aperto ponit; siquidem variato regiminis modo, Rempublicam quamlibet substantialiter variari est necesse, cum forma gubernii varietur, quæ substantialiter mutat totam Rempublicam seu Ecclesiasticam, seu politicam, velut de se patet.

N. III. Talem admitti debere formam regiminis in Ecclesia nunc, qualem Christus in Ecclesia sua instituit, & qualis tempore Apostolorum usitata fuit ex ipsa Christi institutione; si enim Christus unum Gubernatorem instituit Ecclesiæ suæ, & tempore Apostolorum ita Ecclesia post Christi Ascensionem gubernata fuit, sequitur: eandem nunc gubernandi formam in Ecclesia servari debere, ex vi ipsius Christi tam exemplo, quam institutione; cum Christus ipsam Ecclesiam manere voluerit usque ad consummationem sæculi, debuit ergo, & ipsam formam gubernandi manere velle usque ad consummationem sæculi; secus enim debuisset nolle eandem substantialiter Ecclesiam manere post se.

N. IV. Petrum a Christo Pastorem universalis Ecclesiæ constitutum fuisse, universa antiqua tenebat Ecclesia; eum insuper Romæ ultimate suum Episcopatum, una ac domicilium fixisse, inibique Martyrio coronatum fuisse antiqui Patres, & Petri ætati viciniore omnes testati sunt ad unum; id etenim universalis docebat traditio, per Apostolorum discipulos, una ac Petri, successoribus relicta, & ad nostra usque tempora protracta; ut nullum hætenus adversarii fundamentum adferre potuerint, quod traditionem hanc evertere potuisset. Nam inibi Petrus primam scripsit suam Epistolam, ut ipse c. 5. v. 13. indicat: *salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone coelecta, & Marcus filius meus*; ubi per metaphoram vocat Romam

Babylonem; quod sicut illa olim orbis exstitit debellatrix prope universi, ita nunc Roma; ita enim sentit Hieronymus de script. Ecclesiasticis in Marco. Eusebius l. 2. hist. Ecclesiast. c. 14. & S. P. Augustinus l. 18. de Civitate Dei c. 22. Evangelista quoque Joannes in Apocal. c. 7. v. 5. Romam appellat Babylonem magnam, ut legere est apud Tertul. adversus judæos c. 9. Id insuper omnes tenent Patres antiqui, temporibus Petri viciniore, non minus pietate, quam doctrina celeberrimi; quibus proinde in hoc major fides adhibenda est, quam novissime natis a fide recedentibus duris cervicibus. Quod insuper ratio ex textu citato desumpta suadet: Nam Babylonis nomine illa civitas debet intelligi, in qua erat coelecta Ecclesia, de qua S. Petrus scripsit, hæc autem coelecta non erat in Babylone Assyriorum, ex qua omnes ad unum Cajus Augustus expulerat judæos, ut refert Josephus l. 18. antiquit. c. 12. nec in Babylone Ægyptiorum, hæc quippe ignota pene, & sine nomine fuit usque ad quintum circiter sæculum, quo primo reperitur apud Sophronium Zosimus Cilix Episcopus Babylonis in Ægypto; cum insuper nullus scriptor antiquus, nulla traditio, aut fundamentum hætenus adductum fuerit, Petrum aut in una, aut altera Babylone unquam fuisse a parte contradicente, præter contradicendi licentiosam, & inanem voluntatem; manet ergo Petrum Romæ fuisse, inibique Ecclesiam fundasse, rexisse, & suam Sedem usque ad mortem stabilivisse.

N. V. Cum Christus Dominus Ecclesiæ fundator, eam usque ad finem mundi perpetuam esse voluerit, velut ipse testatus est: *ego vobiscum sum, usque ad consummationem sæculi*; sequitur et formam regiminis eandem quam Christus instituit manere debere perpetuo; unde si persona a Christo constituta usque ad consummationem sæculi, una, eademque non mansit, necessum est successores aliquos haberi debere in regenda Ecclesia, qui ad exemplum Christi, & more a Christo constituti sui loco Pastoris universam externo gubernio regat, & gubernet Ecclesiam, ne portæ inferi prævalere possint adversus eam.

N. VI. Quod ejus successores statui debeant in regenda Ecclesia universa, qui succedunt in jus, munus, & officium ejus, qui a Christo Ecclesiæ Pastor est constitutus; unde si Petrum a Christo Pastorem, & Caput visibile Ecclesiæ præpositum loco Christi evicerimus, evictum, & erit ejus successores in officio, successores una fore in munere gubernandæ universalis Ecclesiæ; quoniam successor in officio succedit in plenum jus sui antecessoris. Et cum Petrus usque ad mortem Romæ universam rexerit Ec-

clesiam, inibi ultimate perpetuum figens domicilium, velut omnes Patres antiqui, & recentiones (paucis a fide aberrantibus rebellibus exceptis) tradunt, sequitur successores Petri in Romana Cathedra, una esse successores in munere supremo regendi Ecclesiam universam; si id munus Petro a Christo concessum demonstratum fuerit, id porro demonstrare sataget.

§. II.

Resolutio Prima.

Dignitas Capitis Ecclesiæ eam externe gubernantis in solo Petro a Christo est constituta, ac per consequens: solus Petrus fuit a Christo constitutus supremum Caput Ecclesiæ eam visibiliter loco Christi gubernans.

Argumentum I. Soli Petro potestas a Christo gubernativa Ecclesiæ est promissa, ergo solus Petrus fuit a Christo constitutus supremum Caput Ecclesiæ eam visibiliter gubernans. c. patet. quia ille solus est Caput, & Gubernator alicujus Reipublicæ, qui solus potestatem gubernativam ab habente auctoritatem conferendi obtinet. a. p. illi est promissa potestas gubernativa Ecclesiæ, qui solus confessus est Christum Filium Dei vivi, & cui soli Pater Cœlestis id revelavit; atqui solus Petrus confessus est Christum Filium Dei vivi, soli Petro id Pater Cœlestis revelavit, ut ipse testatur Christus; ergo soli Petro potestas gubernativa Ecclesiæ est promissa. M. patet. quia ad hanc confessionem ex revelatione Patris Cœlestis factam Christus promittit potestatem dicendo: *Tibi dabo claves Regni Cœlorum. m. & c. præterquam quod jam in quæstione præliminari sit sufficienter monstrata, clare in super traditur Matth. 16. ubi interrogatis discipulis, quis esset Filius hominis. v. 16. Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Christus Filius Dei vivi Respondens autem Jesus dixit ei: Beatus es Simon Bar-Jona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in Cœlis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & porte inferi non prævalebunt adversus eam, & tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cœlis, & quodcunque solveris super terram, erit solutum, & in Cœlis.*

Hic Christus manifeste solum Petrum alloquitur, sed alloquitur eum promittendo ei gubernandi potestatem per verba: *tibi dabo claves Regni*

Cœlorum, ergo soli Petro promissa est a Christo gubernativa potestas Ecclesiæ. M. præterquam quod clara sit, contra quam nil opponi potest, præter violentas textus detorsiones malevolorum tenebras in meridie quærentium; insuper clarius ad oculum declaratur: Nam in eo tuxtu multifarie exprimitur persona Petri. I. duplici nomine: Simonis, quod erat nomen primævum; & Petri, seu Petræ, quod erat ex Christi impositione. II. per nomen Patris, qui erat Johanna, & per Crasin dicebatur Jona. III. Laudatione confessionis editæ de Christi Divinitate. IV. Repetitione illius pronominis: Tibi: *Revelavit tibi; dico tibi; dabo tibi*, V. causali addita: *quia tu es Petrus*. VI. Remuneratoria responsione ob confessionem fidei; *Et ego dico tibi*. VII. Ex particula conjunctiva analogiæ Petri, & Petræ: *tu es Petrus, & super hanc Petram*. m. declaratur: Christus promittit soli Petro: super eum ædificaturum Ecclesiam suam, ei soli promittit claves Regni Cœlorum, atqui fundamentum rationem basis sustentatis habet, claves Regni Cœlorum significant potestatem, ergo Christus alloquendo Petrum promittit ei gubernandi potestatem. M. patet. siquidem eum solum alloquitur, qui solus confessus est Christi Divinitatem, cum ob hanc unice confessionem Christus id dicat in contextu. m. p. I. id præstat fundamentum in Ecclesia Christi, quod præstat fundamentum in ædificio, ergo sicut fundamentum physicum est basis totius ædificii, absque quo totum ruit ædificium, ita fundamentum mysticum est basis post Christum totius ædificii a Christo constitutum, ne ruat totum Christi ædificium. Sicut ergo, quia Christus dicitur hujus ædificii fundamentum, nemo est, qui ipsum ut Caput non revereatur, ita ex quo Christus ejusdem fundamentum Petrum nuncupavit, palam fit Petrum tanquam Caput designasse. m. p. II. Per clavium collationem in scripturis potestas, & dominium significatur; nam Isaia. 22. v. 22. ubi describitur Eliacim filii Helciæ inauguratio in summum Pontificatum, sic habetur: *Et dabo clavem domus David super humerum ejus, & aperiet, & non erit, qui claudat, & claudet, & non erit, qui aperiat*; ubi pro clave plane intelligit Prophepha potestatem dominativam, siquidem antecedenter describens depositionem alterius Pontificis, in cuius locum subrogatur Eliacim præmittit. v. 21. *Et cingulo tuo confortabo eum, & potestatem tuam dabo in manus ejus*. Item Apocal. 3. ad explicandum Christi imperium habetur v. 7. *Hæc dicit Sanctus, & Verus, qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit*. Item Apocal. I. v. 18. habeo

claves mortis, & inferi. Ergo cum dicta Petro: *tibi dabo claves Regni Cælorum, quodcumque ligaveris &c.* his omnino, quæ apud Isaiam figurate in persona Eliacim, & in Apocalypsi litteraliter de Christo dicta leguntur, consona sint; compertum est utrobique per claves potestatem denominativam significari.

Imo siue Sacram, siue profanam adeamus eruditionem, utrobique in traditione clavium potestas, & superioritas designatur; nam traditione clavium civitatis Principi, ejusdem dominium tradi significatur; traditione clavium domus æconomus, potestas æconomica domus traditur. Hinc verbum: dabo, translationem dominii in jure importat, ut constat ex *l. Traditio ff. de re donata. l. duo ff. de Precario, l. Tertio ff. de possessione.*

Respondet Lutherus de potestate Papæ; Calvinus l. 4. instit. cap. 6. n. 4. & alii: Laudatis verbis Christum non Petrum solum, sed una Apostolos omnes allocutum fuisse.

Verum id, præterquam quod fuscè in præliminari quæstione refutatum sit, potest insuper effugium hoc his enervari documentis. I. tam clare sunt circumstantiæ textus, ut nullibi clariores, & expressiores terminos adinvenire possent hæretici ad particularem personam designandam, nam Christus locutus est Filio Joannis, sed nulli ex Apostolis præter Petrum convenit esse filium Joannis, ergo nulli locutus est hæc verba nisi soli Petro. II. Ei soli Christus est locutus, cui Paulo post dixit. *vade post me Satanas*, sed hoc non dixit cæteris Apostolis, sed determinate soli Petro, ergo & prius. III. Christus dixit Petro: *super hanc Petram ædificabo*, quia Petrus dixit: *tu es Christus filius Dei vivi*, discernens eum ab aliis Prophetis; ergo Christus ut vicem rependat, ita dicit Petro: *super hanc Petram*, ut eum ab aliis discriminet Apostolis. Ex Evangelio namque promissio, & confessio sunt correlativa.

Respondet Calvinus l. 4. instit. c. 6. n. 6. *confessus erat Petrus - - Christum esse filium Dei, super hanc Petram ædificat suam Ecclesiam Christus, quia unicum est, ut ait Paulus: fundamentum præter quod statui aliud non potest - - -*

Sed vere ineptum figmentum, & prorsus voluntaria interpretatio textus citati est, quæ sic manifeste refutatur. I. Ideo juxta Calvinum dum Christus ait: *super hanc Petram*, appellavit supra se ipsum, velut eum Paulus nominat: *Petra autem erat Christus* 1. ad Corinth. 10. v. 4. quia

appellat super eum, quem Petrus est confessus, sed Petrus non est confessus Christum Petram, sed Filium Dei vivi, ergo Christus non appellavit super se ipsum, sed super hunc, qui confessus est Christum esse Filium Dei vivi. II. Pronomen *hanc*, utpote demonstrativum, super hanc appellat Petram, de qua proxime, & de presenti facta est mentio; sed non est facta mentio alterius Petræ, quam Petri, ut in aperto est, ergo. III. Hæc causalis debet verificari: *quia tu es Petrus, & super hanc Petram*; sed non verificatur si de Christo dicatur pronomen: *hanc*; nam quæso, quænam hæc consequentia; quia tu es Petrus, & super me qui sum Petra, ædificabo Ecclesiam meam? nulla sane; posuit ergo causalem illam, quia tu es Petrus, eo quod Petrum voluit constituere Ecclesiæ Caput. Veluti cum dixit Genesis. 17. v. 5. ad Abraham: *Tu appellaberis Abraham, quia Patrem multarum gentium constitui te.* IV. Dum Christus dixit Petro: *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam* Petri confessionem remunerari voluit, ut ait Hieronymus, sed si textus Christo accommodetur, nulla prorsus Petri remuneratio est, ut ad unum omnes fateatur oportet, ergo. V. Dum Christus ait: *super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*, ut Hieronymus sentit, innuit: *ædificationem Ecclesiæ in futuro promissam, non in presenti datam*. - Sed supra Christum Ecclesia jam erat ædificata: etenim teste Gregorio homil. 19. in Evang. *Ecclesia incipit ab Abel* - - Salvabantur namque iusti per fidem venturi Mediatoris teste Anglico Doctore. 22. qu. 2. art. 7. ad. 3. & in lege gratiæ capit Ecclesia a Christi prædicatione, cum Christus tunc jam nominaverit Apostolos, sibi que plures fecerit discipulos, Baptisma in Jordane fuerit institutum, atque ab Apostolis ministratum, ergo citata verba ad Petrum non ad Christum referri possunt.

Urgetur idipsum: Ideo his verbis Christus Petro soli nil speciale promissit, quia dicendo: *super hanc Petram* appellavit supra Petram fidei, velut Lutherani clarum torquere cupiunt textum; sed hoc sine fundamento arbitrarium dictum est, ergo manet soli Petro aliquid speciale promissum. m. declaratur: vel enim pro fide sumunt Petri fidem determinate, vel sumunt fidem absolute; si primum, nihil est contra nos, cum & nos idipsum ultro fateamur, Petrum nempe ob meritum fidei in confessione Divinitatis, Ecclesiæ Præfectura donatum, ipsumque solum constitutum, ut in fide Christi alios confirmet, juxta illud Lucæ. 22. v. 23. *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus, con-*

firma fratres tuos. Si vero secundum intelligant, longe a vero aberrant, etenim tametsi fides sit forma Ecclesiæ, in qua fideles conveniunt in credendo, & fundamentum justificationis, non tamen est Caput. Et ideo Paulus ad Ephes. 4. dicit: unum corpus, una fides unum Baptisma; ergo sicut corpus non est fides, fides non est Baptisma, & vicissim, sic fides non est Caput Corporis mystici; unde si fides esset Caput Ecclesiæ, non dixisset Christus: *adificabo* in futuro, quia jam tunc, cum hoc Christus dixit, fides extabat in pluribus baptizatis, & prædicationem Christi audientibus, unde jam tunc temporis fides fuisset in Petra. II. Pronomen *hanc* illum demonstrat, cui dixit Christus: *tibi dabo claves Regni Cælorum*: sed Christus claves non dedit fidei, sed Petro, cum hunc solum alloquatur, & eadem soli eas promittat dicendo: *tibi dabo claves*, velut ipsimet fatentur hæretici; ergo, ex hoc toto non videtur, quomodonam subsistere possit Lutheranorum oppositio tam pertinaciter, sed impertinenter prorsus opposita.

I. Confirmatur id autoritate Conciliorum. Secundum hæreticorum arbitrium: Cætus Optimatum, id est: Episcoporum jus supremum habet in Ecclesia, atque adeo infallibilitatem; sed Cætus Episcoporum juxta Nicephorum sexcentorum, & triginta sex in Concilio Chalcedonensi aët. 3. clare fatetur: Petrum esse Petram, supra quam edificavit Christus Ecclesiam his verbis: *Ter Beatissimo, & omni laude digno Petro Apostolo, qui est Petra, & crepido Ecclesiæ Catholice.* Concinit, & cætus Patrum Concilii Alexandrini: *Tu es Petrus, & super fundamentum tuum Ecclesiæ Columnæ, id est: Episcopi sunt confirmata.* - - - Sic Athanasius ad Felicem nomine totius Synodi scribens; ergo.

II. Confirmatur id auctoritate Sanctorum Patrum, qui hæreticis minime saltem suspecti videntur. Juxta Calvinistas, & Lutheranos a sæculo V. vel. VI. Ecclesiæ caput deficere, sed ante Sæculum V. tum universa Ecclesiæ tum Patres pietate, & Sanctitate celebres fatebantur: Petrum esse fundamentalem Ecclesiæ Petram, ergo ante omnem defectionem juxta illos Ecclesiæ id unanimiter fatebatur. M. est unicus Cupido Adversariorum, ab ipsis ultrotenus admissus. m. quod I. partem prob. Ante sæculum V. Ecclesiæ universa illud Ambrosii canebat: *Hoc ipsa Petra Ecclesiæ canente culpam diluit*; velut refert fidelis testis S. P. Augustinus lib. I. Retract. cap. 21. *Dixi in quodam loco de Apostolo Petro, quod in illo tanquam in Petra fundata sit Ecclesiæ, qui sensus cantatur etiam ore multorum in versibus Beatissimi Ambrosii, ubi de gallo gallinaceo ait:*

Hoc

Hoc ipsa Petra Ecclesia canente culpam diluit. - - In Synodo Ephesina act. 3. Philippus Presbyter Sedis Apostolicæ Legatus, ait: *Certum, & notum omnibus esse, quod Beatissimus Petrus Præsul, & Caput Apostolorum, Columna fidei Catholicæ Ecclesia fundamentum, Regni claves accepit a Domino, & hujus successor Papa Celestinus misit nos* - - ergo.

m. eadem quod. II. partem prob. auctoritate Patrum Latinorum. Tertullianus lib. de præscriptione hæreticorum cap. 21. hæc habet: *Latuitne aliquid Petrum edificande Ecclesia Petram dictum?* - - Cyprianus ad Quirinum de Baptismo hæreticorum: *Petrus quem primum Dominus elegit super quem edificavit Ecclesiam &c.* - - Ambrosius ser. 68. de natali Petri, & Pauli referens Claudii sanationem habet: *Si Petrus Petra est, super quam edificatur Ecclesia, recte prius pedes sanat, ut sicut in Ecclesia fidei fundamentum continet, ita & in homine membrorum fundamentum confirmet.* - - Hieronymus lib. 3. comment. in Matth. ad cap. 16. ait. *Secundum metaphoram Petre recte ei dicitur: edificabo Ecclesiam meam super te.* Idem sentit S. P. Augustinus sermone. 15. de SS. & in Psal. contra partem Donati, & tract. 56. in Joan. & alii, quam plurimi sæculorum eorum, in quibus juxta ipsorum hæreticorum placitum fides primæva mansit incorrupta; ne suspectos testes eisdem adducere incusemur; producimus eapropter eos, qui judicio eorum recte de fide senserunt, & iis temporibus vixerunt, quibus fides adhuc incorrupta permansit; quodfigitur illi aliter de veritate Christi senserunt, quam Lutherus, & Calvinus, ipsius igitur Lutheri, & Calvini judicio, & testimonio contra sentientes condemnati manent, una cum suis coriphæis Lutherani, & Calvinistæ.

Nunc porro ad Patres Græcos eorundem sæculorum, in quibus inviolata mansit fides (juxta arbitrium Lutheri, & Calvini) digrediamur. Origenes hom. 5. in Exod. ait: *Vide magno Ecclesia fundamento, & Petra solidissima, super quam Christus fundavit Ecclesiam, quid dicatur a Domino: modicæ fidei, quare dubitasti?* - - Cyrillus cap. 12. lib. 2. in Joan. *Nec Simon jam nomen fore illi, sed Petrus prædicit, vocabulo ipso commode significans, quod in eo tanquam in Petra, lapideque firmissimo sua esset edificata Ecclesia.* - - Basilii lib. 2. in Eunomium: *statim ex hac voce Petra intelligimus Petrum Jonæ filium* - - qui quoniam fide præstabat Ecclesia commissam sibi adificationem suscepit. Chrysost.

ſolomus hom. 2. ad Pfal. 50. idem ſentiens ſic effatur : *Audi quod Chriſtus dicat Petro, columna inquam illi, & baſi, ac propterea Petra appellato.* - Idem ſentiunt omnes alii Patres tam Latini, quam Græci ; unde num ipsis potius in hoc fides habenda ſit præ Luthero, & Calvino, judicent præſati contrarium ſentientes, qui his ſæculis fidem puram, & genuinam fuiſſe clare in ſuis ſcriptis ſucceſſoribus relictis confeſſi ſunt ; idem verbotenus viventes ſuis aſſecſis prædicantes. Ob quam tametſi inconfideratam ad ſtabiliendos errores ſuos, veram tamen, & genuinam confeſſionem eam fidem merentur ſaltem : fide, ſed cui vide.

Argumentum. II. Quoniam ipſe Chriſtus teſtatus eſt Lucæ 21. v. 33. *Cælum, & terra tranſibunt, verba autem mea non tranſibunt;* igitur quod Chriſtus Petro Matth. 16. v. 16. promiſit, idipſum Chriſtus aſcenſurus ad Patrem, & viſibili præſentia derelicturus Eccleſiam Petro quondam promiſſum contulit. a. ſiquis in dubium vertit, & ipſa Chriſti verba in dubium impie vertere eſt neceſſe. c. p. referendo totum contextum poſitum, & factam extraditionem Petro Eccleſiæ a Chriſto Joan. 21. poſitam v. 15. & ſeq. *Cum ergo prandiſſent, dicit Simoni Petro Jeſus: Simon Joannis diligis me plus his? dicit ei: etiam, Domine, tu ſcis, quia amo te. Dicit ei: paſce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Joannis diligis me? ait illi: etiam, Domine, tu ſcis quia amo te. Dicit ei: paſce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Joannis amas me? contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertio: amas me? & dixit ei: Domine tu omnia noſti, tu ſcis, quia amo te. Dixit ei: paſce oves meas.* Hæc porro non promiſſionem: ſed realem continent rei traditionem, quod ſic clare evincitur. Chriſtus ſolummodo alloquitur Petrum perſonaliter, ſed alloquendo Petrum ei univerſalem Præfecturam ſuper omnes oves ſuas conſignat, ergo Petro ſolummodo univerſalem Præfecturam conſignat, & confert.

M. demonſtratur. I. ex evidenti Evangeliftæ teſtimonio: *Dicit Simoni Petro Jeſus;* Simoni inquam Petro, ut non fieret cum altero Simone æquivocatio. II. Ter interrogatur, appellaturque ter *Simon Joannis*, quo nomine nullus alius nuncupabatur. III. Petrus diſcernitur ab aliis : *diligis me plus his?* quo loquendi modo alii excluduntur. IV. Ex contriſtatione: *contriſtatus eſt Petrus;* & cur contriſtatus? quia metuebat ſe decipi, cum dicebat: *amo te,* ſicut ſe deceptum novit, cum ait: *& ſi oportuerit me mori tecum, non te negabo.* V. Ex prædictione mortis: *amen amen di-*

eo tibi: cum esses junior cingebas te &c. Hæc etenim antecedenti connectuntur periodo, & super eandem personam appellant, ut contextus clare docet. VI. Ex trina interrogatione: diligis me? nam si S. P. Augustino credimus ser. 29. de verbis Domini: *ideo ter interpellatur de dilectione, quia ter Christum negaverat in pratorio*, sed Petrus solus personaliter ter negavit; ergo Petrum solum personaliter Christus alloquitur; sed ei, quem alloquitur dicit: *pasce agnos meos; pasce oves meas*; ergo soli Petro hæc dixit.

m. pr. quoad. I. partem: nempe, quod Christus alloquendo Petrum ei præfecturam, & dignitatem contulerit. Christus per verba: *pasce oves meas*, Pastorem ovium suarum ascensurus in Cælum post se, & sui loco Petrum nominavit; sed Pastor ovium est Præfectus, & Superior earum; ergo Christus alloquendo Petrum nominat eum Præfectum, & Superiorem ovium suarum. M. est in citato textu clare posita, quam insuper totus descursus Christi cum Petro in contextu positus clamat in aperto. m. p. I. Christus de se ipso ait: Joan. 10. v. 14. *Ego sum Pastor bonus, & cognosco oves meas*; sed Christus est Pastor, Præfectus, & Superior ovium; ergo Pastor ovium est Præfectus, & Superior earum. II. Pascere gregem significat dignitatem, ergo significat superioritatem. a. p. Petrus epist. 1. c. 5. v. 2. Consenioribus, id est Episcopis præcipit: *pascite, qui in vobis est, gregem*; sed Episcopi sunt superiores grege, ut ipsimet hæretici fatentur, ex hoc inferre tentantes Petri æqualitatem cum aliis Episcopis, ergo pascere gregem significat dignitatem. III. Ezech. 34. v. 23. expresse id habetur: *& suscitabo super eas* (cum ante v. 15. dixisset: *Ego pascam oves meas*) *Pastorem unum, qui pascat eas, servum meum David: ipse pascet eas, & ipse erit eis in Pastorem: Ego autem Dominus ero eis in Deum, & servus meus David Princeps in medio eorum*; ergo si David Pastor gregis, est Princeps, pascere gregem Domini significat dignitatem, & auctoritatem. IV. Si etenim ideo pascere non significat Præfecturam, & dignitatem, quia pascere est proprium servi afferentis cibum, velut Lutherus de potestate Papæ fabulatur; igitur nec Christus tanquam Pastor bonus, ullam dicet Præfecturam, & dignitatem; nec David Pastor a Deo nominatus erit Præfectus, & Superior in dignitate. Cur ergo quæso, Ezechielis textu citato, vocatur a Domino: *Servus meus David Princeps in medio eorum*? Quod si Princeps Pastor est, quomodo ergo ratio Pastoris est

est propria ratio servi afferentis cibum? quomodo hæc ad invicem coherant iudicet Arbitrarius æquus, num in hocce Luthero, præ Deo credendum sit? V. Christus erat bonus Pastor, ideoque animam suam posuit pro ovibus suis, ubi vero Petrum Pastorem constituit, vult similiter: ut Petrus ponat animam pro ovibus suam, eaque propter dixit Joan. 21 v. 22. *Tu me sequere*, quod de morte dictum scriptura fatetur; ergo vult Petrum pascere oves non aliter, ac ipse Christus pavit, sed Christus pavit oves non ut inferior, sed ut Princeps, & Superior earum, ergo similiter & Petrus. VI. Ideo: Cum dixit Christus: *pasce oves meas*, non contulit Petro superioritatem, quia usus est verbo præceptivo, velut Lutherus ait; sed etiam dum Christus dixit Apostolis: *euntes in mundum universum predicare Evangelium omni creature; Docete omnes gentes*; usus est verbo præceptivo, & tamen juxta ipsum Lutherum contulit per hoc imperium Apostolis potestatem simul evangelizandi; ergo tametsi usus sit Christus verbo præceptivo, per verba: *pasce oves meas*; Petro nihilominus contulit eas potestatem gubernandi; per consequens si contulit potestatem gubernativam, contulit & potestatem superioritatis. Hæc etenim non sunt sui eversiva, ut cuilibet sane consideranti patere potest: præcipere nempe, & præcipiendo conferre potestatem. Etenim Christus ipse dixit Paralytico: *tolle grabatum tuum, & ambula*; quo non obstante contulit illi ambulandi potestatem; eo modo, quo dixit adolescenti: *ego dico tibi, surge*; ubi & surgere præcepit, & surgendi potestatem, & surgenti vitam contulit.

m. eadem p. quoad. II. partem, nempe: Christum Petro super omnes oves suas consignasse Præfecturam, & Superioritatem, & non pure super aliquas, velut A catholici clarum textum anatomizare volentes sine omni prorsus fundamento somniant. I. Ideo Petro omnes fideles non credidit Christus, quia est usus, ut ait Lutherus, termino indefinito, *oves*, & non universali; sed eo ipso si Philosophus esse cupit veritas Catholica comprobatur; ergo eo ipso Christus omnes Petro oves concedidit. M. est purum dogma, una ac effugium Lutheri in p. ratione Philosophica: terminus indefinitus juxta Philosophiam in materia necessaria, qualis est materia fidei æquivalet universali; ergo eo ipso omnes fideles universaliter Petro commisit. II. ubi nullus excluditur, ibi omnes includuntur; sed a Christo per verba: *pasce oves meas*, nullus in hac propositione excluditur; ergo omnes includuntur. Explicatur Argumentum: Ille terminus

meas magis explicat universalitatem, quam *omnes*; quod sic juxta regulas bonæ Philosophiæ exemplificari potest: quando enim Christus Joan. 10. v. 16. ait. *animam meam pono pro ovibus meis*, nullum indubie excipit, mortuus enim pro omnibus est, & terminus: *ovibus meis*, universaliter distributive complete supponit; ergo pariter dum dicit: *pasce oves meas*, de omnibus dicit, nullum excipiendo. III. Quotquot sunt Christi oves, unum constituunt ovile sub uno Pastore: velut habetur Joan. 10. v. 16. *Alias oves habeo, quæ non sunt ex ovili hoc: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet unum ovile, & unus Pastor*; sed Petro oves suas Christus commendavit, ergo suum quoque commisit ovile; si etenim oves Christus committens suas, ovile suum reservaret, jam Christi oves non de uno, sed de multiplici forent ovili. IV. Quando Christus dixit: *pasce oves meas*, vel omnes eidem concedidit, vel nullas, vel aliquas tantum? si primum, stat veritas Catholica, & intentum obinet; si secundum: salitur veritas textus a Christo prolata. Si tertium: Verbum Domini insipientiæ nota inuritur; quia propositio hæc facit sensum confusum. Cum enim non distinguat, quales illæ oves sint, quas pascere Petrus debet, an bonæ, vel malæ, idem diceret, ac si nullas commendasset; nescitur enim in hac hypothesi, quibusnam ovibus invigilandum sit, aut quænam pascendæ. V. Universitas Ecclesiæ ex subditis, & Pastoribus conflatur; sed Petro subditi, & Pastores fuere commendati; nam bis dixit Christus: *pasce agnos meos*, iterumque: *pasce oves meas*; ubi pro agnis veniunt fideles, pro ovibus Pastores; oves enim sunt, velut matres lactantes agniculos, ergo. Ita enim discurret Eusebius Emisenus, seu Eucherius Lugdunensis Episcopus, aut alter antiquus Gallicanus Antistes Serm. de Nat. SS. Petri & Pauli: *Prius agnos, deinde oves, (Petro) commisit, quia non solum Pastorem, sed Pastorem Pastorum eum constituit. Pascit igitur Petrus agnos, pascit, & oves; regit & subditos, & Prælatos; pascit filios, pascit & matres. Omnium igitur Pastor est; quia præter agnos, & oves in Ecclesia nihil est.* Dedit ergo Dominus Petro universalem totius Ecclesiæ curam non quidem executive quo ad singulos fideles, sed directivæ, & mediis inferiorum ministris; sicut Caput naturale totum corpus dirigit, sed mediis membris. Et ideo Apostoli distributi sunt in diversas orbis partes, quasi in diversas portiones, ut executive Petro commissa fides, ubique prædicaretur, & ubique Ecclesiam vivificaret.

Quia

Quia vero pascere oves super easdem dominium importat, jam clarum fit ipsas Petro fore subjectas.

His absolutis soluta abunde manent quædam Lutheranorum nugæ, & ineptiæ; videlicet: quod ovibus non dixerit Christus, Petro obedite, quod Petrus peccasset singulas immediate non pascendo; imo unum non universum orbem pascere, & hujuscemodi. Hæc enim objiciens vere: *noluit intelligere, ut bene ageret*, velut Psal. 36. v. 4. vaticinatus est; si etenim Christus fuit *Pastor bonus*, non obstante, quod non dixerit ovibus: obedite mihi; si Christus non peccavit singulas immediate non pascendo, cum ab Apostolis multi, & curati, & ædificati, & baptizati sint fideles, quam quæso culpam quærunt in Pastore a Christo constituto; illi qui: *utinam saperent; & intelligerent* Deut: 32. v. 29. quid Pastor primarius, lapis angularis, & fundamentalis dixerit: Joan. 13. v. 15. *Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Amen amen dico vobis: non est servus major Domino suo: neque Apostolus major est eo, qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea.*

Confirmatur veritas proposita ex Patribus, qui tam clare, diserte, & rotunde loquuntur de Primatu Petri, & præminencia, ut clarius, disertius, & rotundius loqui non possint. Nam aliqui expresse vocant illum *Vicarium Christi*, ut Ambrosius ad cap. 24. Lucæ. Anselmus ad cap. 16. Matthæi. Bernardus l. 2. de consideratione ad Eugenium. Alii *Caput Ecclesie* ut Hieronymus in Psal. 13. Chrysostomus hom. 11. in Matthæum. Alii *Caput fidelium, & Pastorem Gregis Domini*, ut S. P. Augustinus in l. quæst. veteris, & novi testamenti. Alii *Caput omnium Apostolorum*, ut Optatus l. 2. contra Parmenianum; Cyrillus Alexandrinus l. 12. in Joan. c. 64. Alii *Principem Apostolorum* ut Cyrillus Hierosolymitanus catech. 2. & 11. Basilius in Proœmio præceptionum latius disputatarum Hieronymus in catal. scriptorum Eccl.

Audiamus in hoc sensu clariora eorum. S. P. Augustinus lib. de Pastoribus. c. 13. *Imo vero, & in ipso Petro unitatem commendabit. Multi erant Apostoli, & uni dicitur: pasc oves meas.* Quod clarius explicans Hieronymus l. 1. contra Jovinian. ait: *propterea inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto, schismatis tollatur occasio.* - Et Cyprianus l. de simplicitate Prælatorum: *Petro post Resurrectionem suam dicit: pasc oves meas.*

Argumentum. III. desumptum ex prerogativis, & privilegiis Petri, ex quibus eminentia ipsius supra alios Apostolos colligitur; non quidem quod singulæ prerogativæ seorsim sumptæ sufficientes sint ad adstruendam Petri præminentiam supra alios; sed quod omnes simul sumptæ idificent. Sunt autem hæ præcipue: I. Quod Christus soli Petro inter omnes Apostolos proprium mutaverit nomen. II. Quod in Evangelio, ubi nomina Apostolorum recensentur, semper primo loco ponatur Petrus. III. Quod scriptura loquatur de Petro tanquam Principe, de aliis vero Apostolis, tanquam subditis. IV. Quod Petrus sæpe loquatur nomine omnium Apostolorum, tanquam eorum Antesignanus. V. Quod inter omnes Apostolos, soli Petro facta sit prima revelatio Divinitatis Christi. VI. Quod soli Petro inter Apostolos promissa sit stabilitas fidei, & Cathedræ. VII. Quod post resurrectionem Christus inter omnes Apostolos soli Petro primum comparuerit. VIII. Quod Petrus sua auctoritate vocaverit alios ad electionem novi Apostoli, in locum Judæ proditoris. IX. Quod primus promulgaverit judæis post acceptum Spiritum Sanctum Evangelium. X. Quod primum miraculum apud judæos fecerit in confirmationem Evangelii. XI. Quod primus prædicaverit gentibus Evangelium; & quod ipsi soli oblata sit visio Cœlestis de vocatione gentium. XII. Quod primus in Concilio Hierosolymitano sententiam dixerit. Quæ certæ prerogativæ, ut alias omittam, ostendunt, aliquid peculiare fuisse in Petro, quod in aliis non fuit Apostolis. Quæ ut melius percipiantur declarandæ erunt singulæ.

I. igitur prerogativa habetur Joan. 1. v. 42. Cum enim antea vocaretur Simon, postea vocatus est Cephas, id est Petra; quæ prerogativa ei fuit communis cum Abrahamo, qui cum antea vocaretur Abram; id est: Pater excelsus, postea vocatus est: Abraham, id est: Pater multarum gentium. Gen. 17. v. 5. Major tamen Petri prerogativa est præ Abraham; nam Petrus idem nomen sortitus est, quod Christus. Cephas enim, & Syriace, & Græce sumi potest teste Optato lib. 2. contra Parmenianum. Syriace significat Petram, vel lapidem; Græce Caput. Utroque hoc nomine Christus sapius appellatus est. Itaque per hanc nominis mutationem voluit Christus significare: Petrum fore Caput, & fundamentum Ecclesiæ, sicut ipse erat; cum hoc tamen discrimine; quod Christus Caput sit, & fundamentum primum, Petrus loco Christi secundarium.

II. Altera prerogativa habetur Matth. 10. v. 2. *Duodecim Apostolorum nomina sunt hæc: primus Simon, qui dicitur Petrus &c.* Idem habetur Marci. 3. v. 16. Lucæ 6. v. 14. Act. 1. v. 13.

III. Traditur tertia prærogativa variis locis, nempe: Marci. 1. v. 36. *Et persecutus est Simon, & qui cum ipso erant.* Et Lucæ. 8. v. 45. *Dixit Petrus, & qui cum illo erant.* Lucæ. 9. v. 32. *Petrus vero, & qui cum illo erant.* Et Act. 2. v. 14. *Stans Petrus cum undecim; & alibi sæpius.* Qui modus loquendi usitatus est in scriptura, & significat Principem cum suis subditis, ut manifeste constat ex sequentibus. 1. Reg. 30. v. 4. *David, & populus, qui erat cum eo.* Et infra v. 9. *David, & sexcenti viri, qui erant cum eo.* Et Machab. 8. v. 1. *Judas Machabeus, & qui cum illo erant.* Et cap. 10. v. 1. *Machabeus autem, & qui cum eo erant.* Et cap. 11. v. 6. *Uti autem Machabeus, & qui cum eo erant.* Et Apoc. 12. v. 7. *Michael, & Angeli ejus preliabantur.* Sicut ergo ex hac loquendi forma recte colligimus: Davidem, Judam, Machabæum, & Michaellem Archangelum fuisse Principes respectu eorum, qui cum ipsis erant: sic etiam recte colligimus ex simili loquendi forma: Petrum fuisse Principem aliorum Apostolorum qui cum illo, dum hoc loqueretur erant.

IV. Hæc prærogativa sæpe traditur in Evangelio, ut videre est Matth. 19. v. 27. *Eccæ nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Et Lucæ 12. v. 41. *Domine ad nos dicis hanc parabolam, an ad omnes?* Et Joan. 6. v. 68. *Dixit ergo Jesus ad duodecim: nunquid & vos vultis abire?* Respondit ei Simon Petrus: *Domine, ad quem ibimus? verba vite æternæ habes.* Hic Cyrillus Alexandrinus lib. 4. in Joan. c. 18. ait: *per unum, qui præerat, omnes respondent.* Et Cyprianus l. 1. epist. 3. ad Cornelium: *Petrus tamen, super quem adificata ab eodem Domino fuerat Ecclesia, unus pro omnibus loquens, & Ecclesiæ voce respondens ait: Domine ad quem ibimus?*

V. Hæc prærogativa clare posita habetur Matth. 16. v. 17. *Beatus es Simon Bar-Jona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in Cælis est.* Quare præ cæteris beatus? quia præ cæteris a Patre Cœlesti revelatum illi erat: *Tu es Christus Filius Dei vivi.* Magnum procul dubio privilegium.

VI. Hæc prærogativa habetur duobus locis, primo: Lucæ. 22. v. 32. *Ego pro te rogavi Petre, ut non desiciat fides tua.* Ubi stabilitas fidei Petro promittitur, qui insuper jubetur, ut confirmet in ea fratres suos. Altero loco habetur Matth. 16. v. 18. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædi-*

edificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prevalebunt adversus eam; Ubi stabilitas cathedræ Petro promittitur, cum per Petram Petrus intelligatur, super quem adificata a Christo est Ecclesia. Et quamvis non solum Petrus, sed etiam reliqui Apostoli sint lapides fundamentales Ecclesiæ juxta illud Apocal. c. 21. v. 14. *Et murus civitatis, habens fundamenta duodecim, & in ipsi duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni;* tamen hoc non obstante Petrus est fundamentum post Christum inter eos præcipuum, & indefectibile; quoniam cæteris Apostolis, & eorum successoribus non est promissa constantia, & firmitas in fide, quæ Petro, & illius successoribus promissa est. Unde Cathedra Petri, & successorum ejus adhuc firma consistit, nec in ea hætenus defecit fides Catholica, velut bene advertit S. P. Augustinus, in Psalmo contra partem Donati, ubi ait: *Numerate Sacerdotes, vel ab ipsa Petri Sede. Et in ordine illo Patrum, quis, cui successit, videte. Ipsa est Petra, quam non vincunt superbe inferorum porta.* Cathedræ vero aliorum Apostolorum, quia non habuerunt hanc promissionem in successoribus pridem colapsæ sunt; ut Cathedra Jacobi Hierosolymitana, Joannis Cathedra Ephesina, Matthæi æthyopica, Andreæ Scythica. Sola Petri cathedra hætenus manet firma; verum quare? quia *nec porta inferi prevalebunt adversus eam.*

VII. Hanc prærogativam fatentur Apostoli coram discipulis duobus redeuntibus ex Emaus Lucæ. 22. v. 34. *Surrexit Dominus vere, & apparuit Simoni.* Et clarissime Paulus I. Corinth. 15. v. 4. *Resurrexit tertia die secundum scripturas, & visus est Cepha, & post hæc undecim;* Quasi diceret: primum visus est ipsi Cepha, & postea alio tempore visus est aliis. Etenim Chrysostomus locum illum ita interpretatur: *itaque Petro primum apparet, nam qui Christum primus confessus erat, non abs re primus etiam resurgentem videt.*

VIII. Hætenus adductæ sunt prærogativæ, quæ præcesserunt exercitium jurisdictionis Petri; nunc porro reliquas adducere oportet, per quas Petrus Primatum suum in exercitio comprobavit. Primus itaque actus jurisdictionis habetur Act. 1. v. 15. *In diebus illis, exurgens Petrus in medio fratrum dixit: Viri fratres, oportet impleri scripturam &c.* Hic est actus primus præfecturæ Petri; de quo Chrysostomus hom. 3. in Act. *Quam est servidus Petrus: quam agnoscit creditum a Christo gregem: quam in hoc choro Princeps est; Et ubique primus omnium incipit loqui.*

IX. Hanc prærogativam testificantur Acta Apostolorum c. 2. v. 14.

Stans autem Petrus cum undecim, levavit vocem suam, & locutus est eis: viri judei, & qui habitatis Jerusalem universi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea; Et post hæc prædicat fidem in Jesum ab ipsis inique occisum, baptismum, & pœnitentiam his verbis. v. 38. Petrus vero ad illos: pœnitentiam inquit, agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum: & accipietis donum Spiritus Sancti. Nam: sicut Moyses prælatus est aliis in promulgatione legis veteris testamenti, quia habuit Primatum in Synagoga, & tanquam Princeps legis a Deo constitutus est in populo; ita Petrus prælatus est aliis in promulgatione legis novi testamenti, quia Primatum habuit in lege gratiæ, & tanquam Princeps a Christo constitutus est in populo Christiano.

X. {Petrus primum miraculum fecit in confirmationem Evangelii a se promulgati, sanando claudum ex utero matris, Aët. 3. v. 6. *In nomine Jesu Christi Nazarenè surge, & ambula.* Hæc autem prærogativa non consistit in eo: quod Petrus miraculum fecerit in fidei confirmationem, id etenim omnes etiam fecerunt Apostoli; velut habetur Marci 16. v. 20. *Illi autem profecti, prædicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmanente sequentibus signis;* sed consistit in hoc: quod primum miraculum fecerit post promulgationem Evangelii; sicut etiam in veteri testamento, Deus miraculo confirmavit Primatum Moysis, Num. 16. Ac deinde Primatum Aaronis Num. 17. Secundo: in hoc prærogativa hæc una consistit: quod fecerit miraculum, non qualecunque, sed quod claudum sanaverit, pedes ipsius consolidando. Id etenim mysterio non caret, ut notat Ambrosius serm. 66. Nam per hoc, quod pedes infirmi hominis firmavit, ac consolidavit, significatum est, ipsum esse firmum, ac solidum fundamentum Ecclesiæ.

XI. Hæc prærogativa habetur Aët. 10. v. 34. Huic prærogativæ annexa est alia, quod soli Petro ostensa sit visio, qua jubebatur gentibus Christum annuntiare; quæ habetur Aët. 10. v. 10.

XII. Hoc clare habetur in Actibus Apostolorum 15. v. 5. *Cum autem magna contentio fieret, surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit per OS MEUM audire gentes verbum Evangelii & credere.* Quæ omnia fusius deducta videri possunt § V. Quæstionis Præliminaris in argumento contra II. Resolutionis II. partem. Nunc porro sequitur.

§. III.

Absoluto Petri Primatu Ecclesiam post Christi ascensionem visibiliter loco Christi gubernantis, sequitur: Gubernator Ecclesiae loco Petri, ejusdem videlicet & in cathedra, & in officio, una ac dignitate successor; eam more Christi, & exemplo post Petrum Christi Vicarium gubernans. Cum etenim Christus Corpus Ecclesiae voluerit esse usque ad consummationem saeculi, ipseque regimen Ecclesiae post se instituerit per unum sui Vicarium a se nominatum gregis Dominici Pastorem: Petrum videlicet, ut sat fuisse ostensum est; ne igitur nunc variato regimine admissio post Petri mortem, variatam substantialiter Ecclesiam admittere arbitrarie, & sine fundamento sit necesse, oportet successorem Petri in regenda Christi Ecclesia designare, qui post Petrum universam visibili modo regat Ecclesiam, ex ipsius Christi institutione in Petro fundatam, atque ab eo visibiliter gubernatam post Christi a terris ascensionem. Unde certo corpori visibili, ac perpetuo, qualis est Ecclesia, certum Caput visibile post Petrum assignari est necesse; velut Christus designavit post mortem suam; ne exemplum, una, ac institutio Christi in Ecclesia desideretur nunc, a Christo quondam visibiliter gubernatae, Petro olim clare extraditum per potestatem gregem Domini gubernandi a Domino dicente: *pasce oves meas*. Ad nostra igitur tempora extendi hanc institutionem Christi est necesse, per successores Petri; ni Ecclesiam eam, quam Christus in Petro fundavit, & formam gubernandi instituit, agnoscere nolumus. Successorem porro inquirere restat corporis Ecclesiae a Christo instituti, qui hactenus velut Petrus visibiliter regat Ecclesiam, fidelesque omnibus usque ad consummationem saeculi temporibus in unitate fidei a Christo revelatae contineat, ad perpetuam Ecclesiae conservationem a Christo institutam, ne portae inferi prevalere possint adversus eam. Dictum proinde Caput corporis mystici a Christo instituti denominabit, una, ac in possessione immemoriali stabiliet atque confirmabit:

Resolutio II.

Dignitas Capitis Ecclesiae eam visibiliter loco Christi post Petrum gubernantis residet in solis Petri successoribus Romanis Pontificibus, legitime electis, & ab Ecclesia acceptatis.

Dicta potestas, & dignitas eis competit I. jure Divino, & ex institutione Christi II. Jure humano tam civili, quam Canonico III. unanimi consensu Conciliorum primorum Saeculorum, & Patrum, ac doctorum hominum.

IV. ju-

IV. Jure, & titulo legitimæ Præscriptionis. Omni igitur jure Primatus in spiritualibus in universam Christi Ecclesiam competit Petri in cathedra successoribus Romanis Pontificibus legitime electis, & ab Ecclesia acceptatis.

Argumentum. I. ex jure Divino, & institutione Christi petatum. Non minis perpetua, & firma esse debet Petra, supra quam a Christo fundata est Ecclesia, quam ipsamet fundata Ecclesia; sed Ecclesia jure Divino, & institutione Christi est perpetua, velut habetur Matth. ult. v. 20. *Et ecce ego vobiscum sum, usque ad consummationem sæculi*; ergo etiam Petra supra quam fundata est; sed Petra hujusmodi jure Divino, & institutione est Petrus, juxta illud: *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*, velut satis ante est ostensum; ergo Petrus jure Divino, & institutione Christi est perpetuus; atqui in se ipso & gubernio personali non est perpetuus, ergo debet esse perpetuus in suis successoribus.

Discursus hic declaratur. I. Sicut se habent Apostoli, ut Ecclesiæ membra ad Christum, ita se habet Petrus ut fundamentum ad Ecclesiam, sed quia Christus perseverat in Ecclesia usque ad consummationem sæculi, ly *vobiscum sum* intelligitur de Apostolis in suis successoribus, tanquam Ecclesiæ membris; ergo quia Ecclesia ædificata supra Petram est perpetua, ly *super hanc Petram* intelligitur de successoribus Petri.

Declaratur. II. Christus in hac vita fuit Caput Ecclesiæ visibile in externa gubernatione, sicut *vir est caput mulieris*; Secundo: hæc gubernandi forma non est mutata post ascensionem Christi, ac proinde etiam nunc opus est visibili Capite Ecclesiæ, quoad externam gubernationem. Tertio: hoc Caput non aliud fuit post Christum, quam Petrus, cui dictum est a Christo: *pasce oves meas*; ergo cum post mortem Petri non sit facta substantialis mutatio in regimine Ecclesiæ, necesse est: Petro successisse aliquem, qui eodem modo, quo Petrus Ecclesiam gubernaret.

Jam subsumitur: atqui Romanus Pontifex legitime electus, & ab Ecclesia acceptatus est Petri successor in Cathedra, & Pontificatu universalis Ecclesiæ, ergo dignitas Capituli Ecclesiæ eam visibiliter loco Christi post Petrum gubernantis, residet in solis Petri successoribus Romanis Pontificibus. m. p. Ille legitimo jure succedit Petro in Pontificatu, qui sedem obtinet, in qua mortuus est Petrus, sed Romanus Pontifex sedem obtinet, in qua mortuus est Petrus, ergo Romanus Pontifex in Pontificatu Petro succedit. M. declaratur. I. quia aliquem succedere oportet, ille autem optime succedere censetur, qui sedem Antecessoris capit, cum qua capit & una dignitatem, ut patet in Regibus, & Monarchis sibi succedentibus,

ubi successor in plenum jus sui Antecessoris succedit. *M. declaratur.* II. Petri successor una debet esse determinata persona, sicut ille, qui fuit Christi Vicarius una fuit determinata persona; secus forma gubernii alia foret a temporibus Christi, & Apostolorum, proindeque non amplius eadem esset substantialiter Christi Ecclesia. Insuper hæc persona ita debet esse determinata, ut hæc demonstrari, ac ab aliis discerni possit; etenim una determinata Persona, ut ajunt adversarii, in genere, nec primum Ecclesiæ regimen imitatur, nec Ecclesiæ bono inservit; cum fideles haud scirent, cui accedere pro controversiarum decisionibus valeant. His præsuppositis sic discurre licet: Petrus quamdiu vixit, Pontificiam ligatam habuit dignitatem Personæ propriæ; ergo cum persona hæc non manserit usque ad consummationem sæculi, reliquit sedem, in qua obiit, successionem dignitatis; sed Romæ obiit, ut omnes Patres ætati Petri viciniore fatentur, una ac prudentiores hæretici; sic enim cum pluribus Calvinus ait lib. 4. instit. cap. 6. n. 15. *Propter hunc scriptorum consensum non pugno, quin illic mortuus fuerit.* Cui concinit Marcus Antonius de Dominis lib. 4. de Repub. Eccles. c. 1. n. 2. scribens: *Petrum Romæ Martyrio coronatum fuisse, malo assentiri, quam reluctari, ob plurimorum Sanctorum Patrum consensum.* Ergo. 2. patet ex ipsa Christi confessione, una ac traditione potestatis a Christo Petro collatæ, in quo solo Christus eam collocavit dicendo: *tu es Petrus &c. pascere oves meas.* c. itidem patet. Cum enim aliquem succedere sit necesse, ne regimen Christi Ecclesiæ mutetur, si non personam sui loco, saltem in locum personam succedentem relinquere debuit Petrus; ut Christi adimpleat intentionem, & Ecclesiam in eo statu relinquat, in quo fuit a Christo tum instituta, tum relicta, per Petri gubernium continuanda; tum ab ipso Petro porro posteritati in eadem forma regiminis relinquenda.

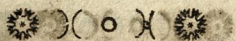
Quod autem Romæ successionem reliquerit Petrus potius, quam alibi, ipsemet insinuat; quia illi sedi successionem Petrus alligavit, quam ipse sibi elegit; atqui elegit Romanam, velut innuit epist. I. c. 5. v. 13. *Salutat vos Ecclesia, quæ est in Babylone coelecta;* ubi prout jam ostensum est pro Babylone Romam intelligit, ergo Petrus Romæ sedi successionem alligavit. Coelecta legunt codices, sed emendatiores legunt coelecta, id est: sibi electa, ut habet Cajetanus; hanc autem semel assumptam nec vivens, nec moriens mutavit. II. Illi sedi successionem alligavit, cujus fides per universum orbem prædicatur, atque infallibilitatis gaudet privilegio; sed fides Romanæ sedis ubique terrarum prædicatur, habetque infallibilitatis privilegium, ergo. *M. declaratur:* Sicuti etenim a fonte tanquam a fundamento omnes

omnes oriuntur scaturigines, ita illi fonti affixa est principaliter fontalis fides, a quo per orbem universum derivantur fidei scaturigines; unde sicut fons habet infallibilitatem omnium scaturiginum, ita fides Romana, si fons est: Omnium scaturigo, & fons infallibilis aliorum Christi fidelium est. m. probat testimonio suo, una ac docet Apostolus ad Rom. 1. v. 8. *Fides vestra annuntiatur in universo mundo.* Quæ insuper quoad alteram partem traditur Lucæ. 22. v. 32. *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos;* ergo fides Romanæ sedis velut ex Apostolo constat, ubique terrarum prædicatur, habetque infallibilitatis privilegium, velut ex Luca patet.

Dices cum Marco Antonio de Dominis: *Eo sane modo, quo Petrus fuit Romanus Episcopus, fuit etiam Antiochenus, & infinitarum Ecclesiarum, quas ipse fundavit, & in quibus ipse actu suum exercuit Apostolatam, sive Episcopatum; non minus igitur erunt Petri Successores Antiochenus, & alii, quam Romanus.*

Verum ex quotidianis exemplis solutio hujus frivolæ instantiæ sequitur: Etenim non is dicendus est illius sedis Episcopus, quam reliquit, sed ejus ad quam translatus est, atque in ea ad mortem usque perseveravit. Petrus quidem Antiochenæ Ecclesiæ fuit Episcopus, sed pro tempore, nam ea Evodio commendata, Romanam suscepit post gubernandam. Primam igitur sedem deferens, illius quoque Episcopus deluit esse; illiusque Episcopus sedis evasit, quam Deo jubente usque ad obitum administravit; in eaque successionem reliquit post mortem suam; siquidem successio non nisi post mortem effectum sortitur suum; mors etenim jus hæreditatis confirmat; & in aliis sive Ecclesiasticis, sive Politicis successionibus est solemne: quod tribuatur loco, seu sedi per mortem consecratæ a persona habente jus, etiamsi loca mutaverit. Hinc si Episcopus ad alium transeat gradum priori Episcopatu relicto, in eoque diem claudat extremum, successio proprie dicta ab ultimo loco denominabitur. Hinc quamvis Petrus Antiochenus Episcopus aliquando fuerit, Antiochenam tamen sedem in Romanam mutavit. Alexandrinam verò, non per se, sed Marci opera constituit, sed in ea Episcopatum non gessit. In quibus proinde Ecclesiis successionem comparare sibi non potuit, sed in sola Romana, in qua usque ad mortem Episcopus permansit; velut discurret Boverius censura Parænetica part. 2. lib. 4. c. 6.

Responderet idem Hæreticus c. 6. n. 8. *Etiam si ex Divino Jure Successio*

cessionis deberet aliquis Petro succedere in Primatu Ecclesie, adhuc tamen negandum esse, Romanum Pontificem fore Petri successorem.

Verum: vere miram pertinaciam effugium in hoc invenire non valentis Marci Antonii de Dominis: Quis ergo Petro succedet si non successor Petri? an tu Marce Antoni? an aliquis alius? designa si potes, secus fidem honesti viri non mereberis! aut te hocce constringam ratiocinio: aliquis jure Divino debet succedere Petro in Primatu ex suppositione institutionis Divinæ, Pontificem succedere negas, quod omnes antiqui Petres affirmant; dicis alium esse debere, quod hactenus nemo unus Patrum antiquorum dixit. Quis ergo erit? designa, si potes? secus quis credet tibi? forte tu nec ipse tibi! ergo: Pax tibi Marce!

Sed dicis: quo ergo jure Romanus Pontifex potius succedit, quam quisvis alius Episcopus? R. dicam charissime Antoni! jure nempe Divino, seu ex institutione Christi. Nam quia Christus semel instituit in Petro, ut Ecclesia gubernaretur ab uno visibili Capite, seu Pastore loco Christi, necessum est, ex vi illius institutionis, ut moriente uno Pastore, succedat alius in ejus locum; velut in testamento veteri factum est, ut habet Paulus ad Hebr. c. 7. v. 23. Alioquin nisi alter alteri succederet, non servaretur institutio Christi, qua voluit, ut Ecclesia semper haberet unum visibilem Pastorem loco sui, cui diceret, quod Petro dixit: *pasce oves meas.*

Dicis: sed unde constat; Pontificem Romanum debere esse hunc successorem Petri, & non alium? R. Et hoc dicam, unde constat: id etenim satis constat ex perpetua traditione. Scis ne charissime Antoni! ea quæ sunt juris, aut institutionis Divinæ, dupliciter nobis innotescere: vel ex scriptura, vel ex Traditionibus, sicut ergo ex scriptura nobis constat Christum fuisse visibile Caput Ecclesiæ, & Petrum ab eo Ecclesiæ constitutum Vicarium per illud: *pasce oves meas*; ita constat ex Traditionibus, Pontificem Romanum esse Petri successorem. Quam Traditionem accepimus ab antiquis Conciliis, & Patribus; quæ priusquam referantur, eandem veritatem declarabit prius, una ac ex institutione Divina comprobabit.

Argumentum. II. ex eodem jure Divino, & institutione Christi peti-
tum. Potestas ordinaria transit in successores, sed Pontificatus universalis Ecclesiæ in Petro est jure Divino ordinarius; ergo is transit in Successores. M. ipsi Adversarii adoptare non recusant, eaque propter concedunt dignitatem Petri, ut est particularis Ecclesiæ Romanæ Episcopus ad Successores

fores transire; veluti Jacobi dignitas in sede Hierosolymitana ad successores transivit. m. evincitur: Joan. 21. Christus illis verbis: *pascite agnos meos, pascite oves meas*, omnes eidem oves concedidit, quæ sunt Christi; velut Paulo ante in Resolutione. I. satis dictum est, ergo illi concedidit universalis Pastoris officium; sed Pastoris munus est ordinarium, ergo Pontificatus universalis Ecclesiæ in Petro, est jure Divino ordinarius. Declaratur idipsum: Pastor ordinarius in eo contradistinguitur a mercenario, velut legere est Joan. 10. quod Mercenarius non curat de ovibus, unde videns venientem lupum fugit; Pastor vero ordinarius animam suam dat pro ovibus suis; sed cum Petro tradidit Christus oves pascendas, ab ipso amorem exquirat, eique mortem prædixit; ergo ipsum ordinarium Pastorem instituit II. Christus Petro commendavit oves suas: *pascite oves meas*, easque declaravit in uno ovili usque ad consummationem sæculi duraturas, sed ipsi in persona sua non potuit tradere oves pascendas in uno ovili usque ad consummationem sæculi, ergo eas ipsi commendavit pascendas per suos Successores

Ut vero res tota clarius innotescat advertendum est monente Bellarmino; quod aliud sit successio, & aliud ratio successionis; nam successio Romani Pontificis in Pontificatum Petri ex instituto, Christi est; ratio autem successionis, qua Romanus potius Pontifex, quam Antiochenus, vel aliquis alius succedat, ex facto Petri initium habet. Successio inquam, ipsa ex instituto Christi, & jure Divino est; quia Christus ipse instituit in Petro Pontificatum duraturum usque ad finem mundi; ac proinde quicumque Petro succedit a Christo accipit velut Petrus Pontificatum. At vero ipsa ratio successionis, quod Episcopus Romanus, quia Episcopus Romanus est, sit potius Petri Successor, præ alio, id ex facto Petri ortum habet, non vero ex prima institutione Christi. Nam potuisset Petrus nullam sedem particularem sibi unquam eligere, sicut fecit primis quinque annis; & tunc moriente Petro, non Episcopus Romanus, neque Antiochenus successisset, sed is, quem Ecclesia sibi elegisset, Potuisset quoque Antiochiæ semper manere, & tunc Antiochenus sine dubio successisset; quia vero Romæ sedem fixit, & tenuit usque ad mortem, inde factum est, ut Romanus Pontifex ei succedat. Et quoniam S. Marcellus Papa in Epist. ad Antioch. scribit: *Petrum Domino jubente Romam venisse*; & S. Ambrosius in Orat. cont. Auxent. & Athanasius in Apol. pro fuga sua dicunt: *Petrum Christi jussu Romæ martyrium pertulisse*; non est improbabile, Dominum etiam aperte jussisse, ut sedem suam Petrus ita figeret Romæ, ut Romanus Episcopus

copus absolute ei succederet. Sed quidquid de hoc sit, saltem ista ratio successionis non est ex prima institutione Pontificatus, quæ in Evangelio legitur, quamvis ipsa successio ex ipsa Christi sit institutione.

His pro clariori notitia præanimadversis ipsa successio in Cathedra Petri demonstratur a pari. Synagoga: quæ fuit Ecclesiæ pædagogica, quovis tempore unum sortita supremum Sacerdotem fuit, quo regeretur; ergo & Ecclesia tanquam completiva figuræ unum semper habere debet supremum Caput, quo dirigatur. a. constat, siquidem Aaroni successit Eleazarus Num. 20. Eleazaro Phinees Jud. 20. & sic de cæteris. c. declaratur: Si namque suprema Sacerdotalis dignitas in primo Sacerdote Aaron non expiravit, sed per carnalem propagationem ad alios transiit; potiori certe jure suprema Sacerdotalis dignitas Ecclesiæ successores habere debet; non enim melioris notæ est ancilla, quam Domina. Et sane Synagoga Sacerdotalem successionem sortita est, quia unum necesse erat supremum tribunal, quod exurgentes lites componeret, fideique explicaret controversias Deut. 17. v. 8. & seq. Sed in Ecclesia juxta scripturarum vaticinia, lites, fideique controversias exurgentes novimus, ergo unum supremum debet semper tribunal adesse, quod eas dirimat, explicetve.

Nunc porro jus humanum inspiciendum erit, quemnam illud agnoscat esse legitimum, & agnoverit semper ab Exordio Ecclesiæ, Petri successorem; illud porro præstabit N. II. Argumentum ex jure Canonico peti- tum, una ac Civili. Tam jus Canonicum, quam jus Civile semper agno- vit Romanum Pontificem esse legitimum Petri successorem; Caputque universalis Ecclesiæ, ergo. a. p. referendo statuta utriusque juris. Ac præmissis referuntur statuta Summorum Pontificum. S. Julius. I. in Epist. ad Orient. quæ extat in Apol. 2. S. Athanasii ita loquitur: *An ignari estis hanc esse consuetudinem, ut primum nobis scribatur, ut hinc quod justum est definiri possit? quapropter, si isthic ejusmodi suspicio in Episcopum concepta fuerat, id huc ad nostram Ecclesiam referri oportuit.* Et infra: *Quæ accepimus a B. Petro Apostolo, ea vobis significo, non scripturus alioqui, quæ nota apud vos esse arbitror.* Quibus verbis indicat causas Episcoporum ad se pertinere, & hoc jus a B. Petro se accepisse, atque id omnibus notum esse. Auctor certe est Sanctus, & vetustissimus; Epistola certa, & a S. Athanasio tota descripta; verba illius perspicua, & clara, adeoque de veritate non dubitandum. S. Damasus in Epist. 4. ad Episc. Numid. dicit: *Cuncta, quæ possunt aliquam recipere dubitationem, ad nos tanquam ad Caput, ut semper fuit consuetudo deferre*

non desinatis. Item docet S. Innocentius in Epist. 22. ad Episc. Maced. *Adverti (inquit) Sedi Apostolica, ad quam relatio, quasi ad Caput Ecclesiarum missa currebat, fieri injuriam &c.* Idem in Epist. ad Concil. Carthag. quæ est. 91. Romanam sedem dicit esse: *Fontem, & Caput omnium Ecclesiarum.*

Respondent ad hoc Magdeburgenses: Innocentium nimis multum sibi arrogare; quo circa eum per contumeliam Nocentium vocant. Ast si ita est: cur veteres Patres hunc Innocentii errorem non reprehenderunt? cur S. P. Augustinus in Epist. 106. ad Paulin. de his duabus Epistolis Innocentii. loquens ait: *Ad omnia ille nobis rescripsit eodem modo, quo fas erat, atque oportebat Apostolicæ Sedis Antistitem.* Cur ibidem S. Pater Innocentium Beatæ memoriæ Papam appellat? Idem Confirmat Leo Papa serm. I. de natali Apost. his verbis Romanam alloquens urbem: *Per sacram Beati Petri Sedem Caput orbis effecta, latius præsideres Religione Divina, quam dominatione terrena.* S. Gelasius in Epist. ad Episc. Dard. sic ait: *Cuncta per mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum, Sedes B. Petri Apostoli jus habeat resolvendi, utpote quæ de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio.* S. Gregorius Magnus l. 7. Epist. 63. ad Jo. Episc. Syracus. inquit: *De Constantinopolitana Ecclesia, quis eam dubitet Sedi Apostolicæ esse subjectam? quod & Dominus piissimus Imperator, & frater noster Eusebius ejusdem civitatis Episcopus assidue profitetur.* Et in Epist. 64. ad eundem: *Nam (inquit) quod se dicit Sedi Apostolicæ subjici, si qua culpa in Episcopis invenitur, nescio, quis ei Episcopus subjectus non sit &c.* Quo nil clarius pro dignitate Romani Pontificis dici potest. Verum

Respondet Calvinus l. 4. instit. c. 7. n. 12. Gregorium tribuisse sibi jus corrigendi alios, non autem paruisse ei, nisi illos, qui volebant. Ast vere tamenarium dictum! Nam Gregorius Sanctissimus; & humillimus fuit; quocirca etiam Græci ejus diem festum colunt; & ipsemet Calvinus lib. 4. instit. c. 7. n. 22. Gregorium virum Sanctum fuisse fatetur; non potest autem cum Sanctitate consistere usurpatio juris alieni. Neque etiam esset nævus, aut macula venialis, injuste subjicere sibi omnes Episcopos, sed intolerabilis superbia, & ipsissima Antichristi nota, ut ipsimet frequenter docent; quomodo igitur Gregorius Sanctus erat, si omnes Episcopos sibi injuste subjecit?

Plura Pontificum testimonia, & Sanctiones videri possunt in Belarmino de Roma-

Romano Pontifice l. 2. c. 15. quæ huc transcribere non vacat, quoniam hæretici more suo magni ea non æstimant, sua libertate sentiendi, quod lubet, contenti. Dedimus tamen eorum sæculorum oracula a Pontificibus declarata iis, quos ipsimet hæretici plerique venerantur, & pro Sanctis declarant; utpote sæculorum eorum, in quibus (juxta placitum eorum) fides primæva incorrupta permansit, & ab ea Ecclesia universa non defecit; ut saltem illi fidem faciant apud contra sentientes, quos ipsimet contra sentientes venerantur, ut Sanctos.

His accedunt statuta Principum id ipsum clare contestantia. Justinianus enim Imp. in constit. novell. 131. ait: *Decernimus secundum sacrarum Synodorum decreta Sanctissimum veteris Romæ Episcopum primum esse omnium Sacerdotum*; ubi bene advertendum est: Imperatorem non proprio marte, & ex certa scientia id decernere; sed id statuit secundum sacrarum Synodorum decreta, & declarationes perpetua traditione conservatas. Idipsum alii testati sunt Imperatores, pietate, una ac zelo insignes. Lotharius siquidem in Epist. ad Adrianum. II. Anno. 868. dicit: *Quia Deus Omnipotens Princeps Pastorum in illa Sancta Sede vestri Pontificatus apicem sublimavit, vestrum multipliciter desideramus conspectum.* Carolus Magnus l. 5. leg. Francic. cap. 167. habet: *Quantum pertinet ad hujus temporis vitam, in Ecclesia NEMO PONTIFICE POTIOR, & in saculo Christiano Imperatore nemo celsior invenitur.* Ecce quam bene Rex jura spiritualis, & politicæ jurisdictionis distribuât. Leo Imp. Græcorum apud Ignatium Fiumi Lect. 5. clare edicit: *unde manet usque in hodiernum diem Petrus sequens Christum in suo Successore.* Quo nil clarius dici potest.

Et ne prolixi simus in re tam clara lectori (qui de hoc plura videre desiderat, ea inveniet in Liberii a Jesu parte. II. de Laicocephalia Anglicana Disp. II. contrav. III.) dicta pro nunc claudet Michael Palæologus Græcorum Imp. Anno. 1274. in Epist. ad Gregorium X. ubi ita scribit: *Sanctissimo, ac beatissimo Patri, & Summo Pontifici, Apostolica Sedis universali Papa, & communi Principi Christianorum, omnium Venerabili Patri Imperii nostri D. Gregorio, Michaël a Christo Deo fideliter Rex, & Imperator Græcorum.* Ex quibus omnibus sequitur: omnium sæculorum tam statutis Canonum, quam Regum, & piissimorum Imperatorum nulum alium agnitum fuisse pro summo Pontifice, atque Petri successore, præ Romano, uno, ac solo Pontifice. Manet igitur utroque jure munus

nitus legitime in sua avita possessione; quidquid contra hoc oblatrent novissimis temporibus nati inimici genuinæ veritatis. Sed quid prodest irritus conatus eorum adversus sedem Sanctam? ipso etenim Christo testante: *nec porta inferi prævalebunt adversus eam*; Vana igitur adversus eam est sine viribus ira; *quoniam Cælum, & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.* Luca 21. v. 33. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam.* Matth. 16. v. 16. velut clare indicat Christus.

Nunc porro ad sensa Conciliorum eorum sæculorum transferamus rem, in quibus (juxta placita contrasentientium) Ecclesia, una, ac fides pura, & inviolata permansit? & quæ illi una nobiscum pro legitimis Conciliis amplectuntur. Eorundem porro sensum, una ac judicium declarabit.

Argumentum N. III. referens prædictorum Conciliorum decisiones, una ac sentimenta. Concilia primorum sæculorum ab ipsis admissa Adversariis solum Romanum Pontificem clare testata sunt esse Caput universalis Ecclesiæ, Petrique Successorem, ergo. a. declaratur referendo testimonia Conciliorum ab ipsis contrasentientibus admissa. Illud etenim. I. Concilium Nicænum relatum a Chalcedonenſi act. 16. dilucide profitetur his verbis: *Ecclesia Romana semper habuit Primatum*, quo nil clarius desiderari potest.

II. Concilium generale in Epist. ad Damasum, quæ exstat apud Theodoretum lib. 5. c. 9. dicit: se convenisse apud urbem Constantinopolim ex mandato litterarum Pontificis per Imperatorem ad se missarum. Et ibidem fatetur, Romanam Ecclesiam Caput esse, se autem membra.

III. Concilium, ut est apud Evagrium lib. 1. hist. cap. 4. dicit: se deponere Nestorium ex mandato litterarum Cælestini Papæ Romani. Et in epist. ad eundem Cælestinum idem Concilium scribit: se causam Joannis Patriarchæ Antiocheni, quæ magis dubia erat, quam causa Nestorii, non fuisse ausum judicare, sed reservasse judicio ipsius Cælestini; quæ omnia perspicue indicant supremam Romani Pontificis auctoritatem.

Concilium Chalcedonenſe act. 1. & 3. passim vocat Leonem: *universalis Ecclesiæ Pontificem.* Et in Epist. ad Leonem inquit. *Et post hæc omnia insuper, & contra ipsum, cui vineæ custodia a Salvatore commissa est extendit insaniam, id est contra tuam quoque Apostolicam Sanctitatem.* Hic patet maximum Concilium confiteri clare: Romano Pontifici a Deo ipso vineæ, id est, Ecclesiæ universæ custodiam esse commissam.

Synodus Constantinopolitana, quæ ante quintam Synodum in causa An-
tini congregata est act. 4. per Menam Patriarcham Concilii Præsidem ita
loquitur: *Nos Apostolicam Sedem sequimur, & ei obedimus, & ipsius
communicatores, communicatores habemus, & condemnatos ab ipsa,
& nos condemnamus.* Jam ergo si totum Concilium sedi Apostolicæ
obedire se profitetur, certe Apostolica sedes toti Ecclesiæ cum authorita-
te præest.

Septima Synodus act. 2. recipit, & probat Epistolam Adriani ad Tha-
rasium, in qua hæc habentur: *Cujus (inquit) sedes per totum terrarum
orbem primatum obtinens lucet, omniumque Ecclesiarum Dei Caput exi-
stet. Unde & ipse B. Petrus Apostolus Dei jussu Ecclesiam pascens, nihil-
omnino pratermisit, sed ubique Principatum obtinuit & obtinet.* Nota,
in præsentî dici: *Primatum obtinens lucet; & Caput existit &c.*

Possent quidem, & pleraque posteriora Concilia in medium proferi,
pro stabilienda Catholica veritate; verum quoniam hæretici ea parvi pen-
dunt, utpote decisa Ecclesiæ jam deficientis, juxta placitum eorum; hinc
ea prætermittere placuit, ut eo fortius condemnati maneant suo proprio
judicio; quoniam & ipsi in veram Ecclesiam, una ac horum sæculorum Con-
cilia compromiserunt; compromittere itaque necessitantur in dicta, & sta-
tuta Conciliorum: sæculorum eorum, in quibus fides integra, & inviolata,
& primæva fuit; Secus enim his sæculis fidem veram admittere, & Con-
cilia legitima; & eorum decisa tanquam erronea respuere, est fidem ve-
ram ab ipsis admissam admittere, & non admittere. Quodsi igitur statu-
ta prædicta Conciliorum admittunt, uti vere necessitantur; proprio ipso-
rum judicio condemnati manent; & veritas Catholica ipsis testibus tri-
umphum canere necessitatur.

Nunc porro ad Patrum horum sæculorum (in quibus juxta citatos
testes fides mansit incorrupta) dicta, & testimonia digrediamur, ne ulla desit
legalitas ad veritatem Chatholicam comprobendam. Patres Primorum sæ-
culorum unanimi consensu docent Romanos Pontifices esse Petri Successo-
res, ergo. a. testantur Patrum tam Græcorum, quam Latinorum testi-
monia. Optatus siquidem Milevitanus l. 2. contra Parmenianum hæc habet:
Petro successit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacleus &c. S. P. Au-
gustinus Epist. 165. ad Generosum: *Si ordo Episcoporum sibi succedentium
considerandus est, quanto certius, & vere salubriter ab ipso Petro nu-
meramus, cui totius Ecclesiæ figuram gerenti Dominus ait: supra hanc
Petram*

Petram adificabo Ecclesiam meam: Petro enim successit Linus, Lino Clements, Clementi Anacletus, Anacleto Evaristus &c. Philippus Presbyter in Concilio Ephesino c. 16. hæc dixit: Nulli dubium, imo sæculis omnibus notum est, Sanctum Petrum Apostolorum Principem, & Caput, Ecclesie Catholicae fundamentum, per successores suos hucusque semper vivere, causasque decernere semperque victurum esse. Hujus itaque successor Papa Cælestinus nos ad hanc Synodum misit. Idem testatur S. Ignatius in Epist. ad Rom. sic scribens: Ignatius Ecclesie sanctificatae quæ præsidet in Regione Romanorum. Cur quæso, dicitur Ecclesia præsidens? nisi quia Caput est omnium aliarum.

Concludat igitur quæstionem, una ac condemnet contrasentientes scriptor antiquissimus, una ac Sanctissimus B. Irenæus, qui lib. 3. cap. 3. ita inquit adversus omnes contrarium sentientes: *Maxima, & antiquissima, & omnibus cognita; a gloriosissimis duobus Apostolis Petro, & Paulo Romæ fundata, & constituta Ecclesia, eam quam habet ab Apostolis traditionem & annunciatam omnibus fidem per successiones Episcoporum pervenientem ad nos, indicantes confundimus eos, qui quoquo modo, vel per sui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per cecitatem, & malam scientiam, præterquam oportet, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam propter potentioorem principalitatem, necesse est convenire omnem Ecclesiam, hoc est, qui sunt undique fideles, in qua semper ab his, qui sunt undique conservata est ea, quæ ab Apostolis est traditio. Notent bene illud: Necesse est - & illud - Omnem convenire Ecclesiam - una ac illud: Propter potentioorem principalitatem, in qua semper ab omnibus conservata est Apostolica traditio -* Nam Irenæus probat, posse nos confundere omnes hæreticos ex doctrina Romana Ecclesie, quia necesse est ad hanc Ecclesiam omnes convenire, & ab ipsa, tanquam a Capite, & fonte pendere; & proinde necesse est ejus doctrinam esse Apostolicam, & veram. Quod autem necessarium sit omnibus Christianis pendere a Romana Ecclesia probat: Primo: a priori, quia datus est huic Ecclesie principatus. Secundo: a posteriori, quia hætenus semper omnes conservarunt fidem in hac Ecclesia, id est: in unione, & adhæssione ad hanc Ecclesiam, ut ad Caput, & Matrem. Plura testimonia Patrum tam Græcorum, quam Latinorum, qui videre desiderat, ea in magno numero apud Belarminum lib. 2. cap. 15. & 16. de Romæ Pontifice reperiet.

Posset eadem veritas insuper comprobari ex titulis tum Conciliorum, tum Patrum, quos Romano tribuunt Pontifici; is siquidem: *Caput universalis Ecclesie* nuncupatur in epist. Paschasini Episcopi, & aliorum de damnatione Dioscori Tom. 2. Concil. infine Concilii Chalcedonenfis *Papa universalis Ecclesie* vocatur ab Athanasio, & Episcopis Ægypti, in epist. ad Marcum Papam. *Pastor, & Custos ovilis Christi* dicitur ab Ambrosio, Basiano, & cæteris Episcopis in epist. ad Siricium Papam, quæ est epist. 81. inter epistolas Ambrosii. Ac denique nuncupatur: *Summus Pontifex, summus Papa, Summus Sacerdos, Princeps Sacerdotum, summus omnium Præfulum Pontifex*; Quos titulos illi tribuunt: Bernardus in suis epistolis ad Romanos Pontifices; Hieronymus in præfat. Evangeliorum ad Damasum; sexta Synodus act. 18. in serm. acclamatorio; Valentinus in epist. ad Theodosium, quæ habetur Tom. 1. Concil. Et Stephanus Archi-Episcopus Carthaginensis in Epist. ad Damasum Papam, quam scripsit nomine trium Conciliorum Africa; in qua sic legitur: *Beatissimo Domino, & Apostolico culmine sublimato Damaso Papa, & summo omnium Præfulum Pontifici*. Verum quid juvat cæcis, aut voluntarie oculos cludentibus etiam ipsum solem meridianum ante nasum ponere, qui lucem veritatis dum eis clare proponitur videre recusant, sed ad eam amplectendam, vere: *oculos habent, & non videbunt; aures habent, & non audient; nares habent, & non adorabunt; manus habent, & non palpabunt; pedes habent, & non ambulabunt; non clamabunt in gutture suo*, velut vaticinatus est de similibus Idolis Psaltes Psal. 113. Cum certe hic contra veritatem testium omni exceptione majorum nil aliud opponere possint, quam se oculos habere, & non videre, aures habere, & non audire. Verum id unicum omnium perversæ mentis hominum principium est; aut similes cæcos, & surdos necesse est fieri: *omnes qui confidunt in eis*, velut idem Psalmus de cæcis, & surdis Idolis vaticinatus est.

Absolutis documentis tum Conciliorum, tum Patrum Sanctissimorum, & honestissimorum virorum rem concludet Catholicam, una, ac demonstrabit:

Argumentum pro N. IV. ex jure præscriptionis immemorialis peti-
tum. Ad omnem præscriptionem justam requiritur: I. Res apta præscribi. II. Fides bona. III. Titulus justus, & a lege non prohibitus. IV. Tempus possessionis a lege præscriptum; Sed Romanus Pontifex omnes hos titulos legis juste comprehendit, in obtinendo jure spirituali Ecclesiastico,

astico, & supremo regimine Ecclesiæ universæ; ergo Pontifex Romanus iusto titulo præscriptionis gaudet in supremo regimine, & dignitate universalis Ecclesiæ. M. ultrotenus tam a Civilistis, quam a Canonistis non tam admittitur, quam præscribitur ad possessionem justam, jure obtinendam; nam utrumque jus unanimiter docet, vel una conditione non subsistente, præscriptionis jus non valere, possessoremque præscribere attentantem, fore malæ fidei, qui juxta jura tam Civilia, quam Canonica nunquam præscribit, nec in uno, nec in altero foro. m. p. quoad singula; ac præprimis quoad I. *si res apta præscribi*. Ecclesiæ conservatio perpetua in unitate fidei exigit unum supremum tribunal, & unum supremum Governatorem, ad quem in dubiis fidei fideles recurrere possint, ne æternam incurrant damnationem; ergo supremum gubernium universæ Ecclesiæ per unum supremum Pontificem est res apta præscribi, cum id Ecclesiæ bonum exigit. II. Illa est res apta præscribi, quæ imitatur exemplum, una ac institutionem ipsius Christi Ecclesiam quondam visibiliter gubernantis, & Ecclesiæ Institutoris; atqui regimen Ecclesiæ per unum supremum Pontificem imitatur tam exemplum Christi quondam Ecclesiam visibiliter gubernantis, quam post se relictam in Petro institutionem; ergo gubernatio universalis Ecclesiæ per unum supremum Pontificem est res apta præscribi.

Quoad II. nempe: *Fides bona*. Romanus Pontifex supremam in universali Ecclesia dignitatem bona fide possidet, ergo justum titulum, & legitimum præscribendi habet. a. p. Hæc bona fides ejus fundatur in institutione Christi perpetuum regimen, & invariabilem regendi formam in Ecclesia ad exemplum suum instituentis; fundatur in successione legitima in cathedram Petri, in quo a Christo Ecclesia ædificata est, duratura usque ad consummationem sæculi; fundatur in testimoniis Conciliorum, & Patrum tum Græcorum, tum Latinorum unanimi, primorum, & posteriorum sæculorum; fundatur denique in legitimo jure successionis, ab universa Ecclesia Catholica semper agnitum; ergo Romanus Pontifex supremam in Ecclesia universa dignitatem bona fide possidet; consequenter & hunc justum titulum præscribendi habet.

Quoad III. nempe: *titulus justus*; id evincitur: Romanus Pontifex dignitatem suam in Ecclesia supremam iusto titulo obtinet, ergo. a. declaratur: Romanus Pontifex hanc dignitatem possidet titulo institutionis Christi, unum supremum Caput Ecclesiæ loco sui instituentis per verba: *pasc oves meas*; & titulo successionis in munus, & officium, una ac digni-

dignitatem S. Petri, cui aliquem succedere necesse fuit, ne Ecclesiam ob variationem in posteris sæculis gubernationis, & regiminis modum, substantialiter mutata admittere sit necesse, absque omni fundamento; atqui omnia jura, Concilia, Patresque omnes eorum sæculorum, in quibus juxta edicta Lutheri, & Calvini Ecclesia non defecit universa, sed mansit in primæva Christi institutione, nullum alium agnoscunt Petri successorem, nisi solum, & unicum Romanum Pontificem, velut sat ante monstratum est; & probant Orthodoxi viri omnium sæculorum, recte, & sine pertinacia de rebus fidei sentientes; ergo Romanus Pontifex iusto titulo possidet supremam in Ecclesia dignitatem.

Nunc quoad IV. quod videlicet tempus a lege præscriptum servaverit semper Romanus Pontifex, demonstratur: Romanus Pontifex a morte Petri perpetua successione tenet, & tenuit hanc in Ecclesia universa dignitatem; velut series Romanorum Pontificum clare testificatur; ergo possidet eam vere, a lege tempore præscripto, utpote jam nunc 1762. annis; sed nullus totius orbis nunc Monarcha, aut familia suas ditiones iuste possidens tantum tempus possessionis adducere potest; ergo si ceteri orbis Monarchæ iuste possessionem suam tempore a lege præscripto se possidere tueri possunt (non obstante, quod nullus tam longum tempus assignare possit) a fortiori Pontifex per tam immemorabile tempus possidens dignitatem a Christo institutam in Petro, velut ejusdem Petri successor, se possidere eam iuste gloriari potest; per consequens solus Romanus Pontifex a morte Petri perpetua successione tenet, & tenuit hanc in Ecclesia universa dignitatem; proindeque iustissimo titulo præscriptionis manet successor legitimus Petri, supremumque Caput post Petrum loco Christi, universæ Catholicæ Ecclesiæ. Quod insuper probant tot appellationes, & recursus ex toto orbe, quæ semper factæ fuerunt ad Romanum Pontificem, tanquam supremum Ecclesiæ Judicem. Tot, & tantæ insuper leges latae, & ab universa Ecclesia acceptatæ, una ac sanctissime custoditæ. Tot per nā ipso facto latae tum in Episcopos, tum in Reges, & Imperatores, per quas inobedientes ad gremium ovilis Domini reducti sunt, atque ad obedientiam Supremo Ecclesiæ Pastori loco Christi in terris præstandam. Quæ omnia fuscæ, lateque alii demonstrant, adeo: ut vere superfluum foret, hic ea omnia rursus ab aliis fuscæ proposita in medium adducere.

§. IV.

Contra Primam Resolutionem adversæ partis argumenta solvuntur.

Argumentum. I. Non soli Petro Christus Matth. 16. promisit Claves Regni Cælorum, ergo solus Petrus ex eo non fuit a Christo constitutus supremum Caput Ecclesiæ. a. p. Illi Christus promisit Claves Regni Cælorum, qui Divinitatem Filii est confessus: *Tu es Filius Dei vivi*, sed Petrus nomine omnium confessus est Divinitatem Filii, ergo per hoc omnibus Christus promisit Claves Regni Cælorum; per consequens non soli Petro. m. declaratur: Interrogatio etenim, & responsio casu consentiunt; sed omnes Apostoli interrogati fuerunt: *vos autem, quem me esse dicitis?* ergo omnium fuit responsio. R. n. a. ad prob. c. M. minor præterquam, quod in quæstione præliminari sit sufficienter refutata, pronunciat ex superabundanti trans. quia tametsi Petrus nomine omnium respondisset, habetur nihilominus intentum; quia vel enim nomine omnium respondit, quia Caput omnium fuit, vel quia id ei ab aliis fuit demandatum? si primum: stat veritas intenta, manetque Petrus Caput aliorum; alterum vero ipse refutat Christus: *Beatus es Simon Bar-Jona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus*; ubi clare nihil ab homine, sed tantum a Patre Petrum id hausisse Christus significat; ergo Petrus non omnium nomine respondit, aliorum nempe sensa referens, sed ea, quæ a Patre Cœlesti didicit. Unde quando Petrus nomine omnium locutus est ad interrogationem omnibus factam, id ex responsione communi alibi patet; velut constat Ioan. 6. v. 68. ubi interrogatis discipulis a Christo: *nunquid & vos vultis abire?* communi, & non singulari responsione Petrus respondet: *Domine, ad quem ibimus? verba vita æterna habes, & nos credimus, & cognovimus, quia tu es Christus Filius Dei*; Sed hic, ubi Petrus dicit: *Tu es Filius Dei vivi*, non communi, sed singulari utitur responsione, ergo perperam omnium nomine respondisse censendus est. Unde quamvis omnes Apostoli interrogati fuerint, uni tamen tantum Pater Cœlestis id revelavit, uni Christus tantum dixit: *Tu es Petrus*; ergo uni tantum etiam Primatum promisit.

Dices: Petrus cum confessus est Christi divinitatem, nondum fuit Caput aliorum a Christo constitutus, sed primo post hanc confessionem,

quando ei Christus promiit claves Regni Cœlorum, & potestatem ligandi, atque solvendi; ergo sustineri non potest Petrum locutum fuisse velut Caput cæterorum, quos Christus interrogavit, cum Petrus Caput cæterorum a Christo nondum constitutus fuit. R. Quod quamvis pro tunc cum confessus est Christi Divinitatem, nondum Petrus coram aliis declaratus fuerit a Christo Caput futurum Ecclesiæ; fuit tamen tunc jam intentus, determinatus, & a Patre interne declaratus per revelationem ei soli factam, qua significabat: quod sicut primum fundamentum post Christum Petrus est futurum fidei, & Ecclesiæ, ita eidem fundamento primam noticiam post Christum Pater communicare voluit de Divinitate Filii, quam postea solus coram aliis confessus est. Unde tamen tunc Petrus tanquam Caput declaratus non fuerit coram aliis, sed primo post confessionem Divinitatis Filii DEI factam; nihilominus ante hanc confessionem Petrus constitutus fuit Caput Ecclesiæ per internam revelationem sibi a Patre communicatam.

Instabis: si Petrus nomine omnium non fuisset confessus Christi Divinitatem, Christus non dixisset omnibus, ne ipsam aliis manifestarent; sed: *tunc præcepit Discipulis suis, ut nemini dicerent, quia ipse esset Jesus Christus*, ergo signum est Petrum nomine omnium fuisse confessum Divinitatem Christi. R. Sine omni prorsus fundamento somniant contrasentientes, indictum a Christo silentium ob communem Divinitatis confessionem a Petro factam. Nunquid enim Divinitas Christi ex peculiari Petri confessione ab ipso Christo laudata Discipulis innotuit? cur igitur volens gentibus mysteria fidei occultare, ipsis discipulis præcipere non potuit, ne audita revelarent? ex qua igitur quæso, causa contrasentientes Petri confessionem facere volunt communem, quam tamen Pater Cœlestis per suam revelationem fecit singularem? nil igitur lucri ex hoc sequi potest agnitam veritatem impugnantibus.

Urgebis: Juxta effatum Christi Marci 13. v. 37. traditum: *quod autem vobis dico, omnibus dico*; ergo quæ Christus uni Apostolo dixit, omnibus dixit, atqui uni dixit: *tibi dabo claves*, ergo omnibus id dixit, per consequens & Petri confessio, erat quoque omnium. R. Si ex verbis Christi citatis evincere volunt contrasentientes, id quod uni Christus unquam dixit, id omnibus dicta esse, facile, & nobis evincere licebit dicta Christi uni alibi (veluti: *unus ex vobis Diabolus est; Amice, osculo Filium hominis tradis? vade retro Satana; Mitte digitos tuos in loca clavorum*; & alia innumera) omnibus dicta esse. Verum quis

quis unquam talia sanæ mentis affirmare præsumet ? igitur textus ex Marco adductus non est ad rem. Christus enim apud Marcum loquitur determinate de doctrina diei iudicii , & de sollicitudine , quam habere debemus omnes , ut pro adventu Domini iudicantis simus parati ; ideoque dixit v. 33. *Videte , vigilate , & orate , nescitis enim , quando tempus sit ,* & rursus v. 35. *vigilate ergo.* Post quæ concludit v. 37. *Quod autem vobis dico , omnibus dico : vigilate.* Cæterum ex Christi dicto nullibi habemus : quod uni , vel vobis trado , omnibus trado ; secus omnes non tantum Apostoli , sed una fideles haberent claves Regni Cælorum ; ergo claves , quas Christus Petro dedit , non omnibus dedit.

Replicabis : Patres , ut Chrysostomus , Hieronymus in hunc locum , & S. P. Augustinus serm. 13. de verbis Domini , affirmant : Petrum fore omnium nomine locutum , ergo & retributio ipsi facta , ad omnes extenditur. R. Patres ipsi citati solutionem innuunt argumenti ; Petrum videlicet , nomine omnium locutum quidem fuisse , sed tanquam OS , & CAPUT Apostolorum , velut cit. loco tradit Chrysostomus ; quod & nos ultrotenus una cum ipsis supra admisimus ; cum ex eo ipso clare id sequatur , quod inquirimus. Id etenim clare Cyrillus lib. 12. in Joan. c. 64. docet : *Ut Princeps , caputque cæterorum primus exclamat : Tu es Christus Filius Dei vivi.* Et sic omnes Patres fumendi erunt , qui de hoc textu sentiunt similiter , sed eo ipso una nobiscum clare consentiunt.

Oppones : Christus Petro non contulit claves , nisi quatenus figura Ecclesiæ fuit , ergo magis eas contulit Ecclesiæ , quam Petro. a. p. si Christus Petro tanquam Capiti , & singulari personæ claves contulisset , non eum post commendationem a se repulisset , sicuti enim Ecclesiam a se semel fundatam non repellit , ita quoque Caput ejusdem ; sed Petrum Christus immediate repulit v. 23. *vade post me Satana ;* ergo non contulit Christus Petro claves , nisi quatenus fuit pura figura Ecclesiæ. R. d. a. Christus Petro non contulit claves , nisi quatenus fuit figura Ecclesiæ vera , realis , & fundamentalis a Christo sui loco constituta c. a. Imperfecta solum , & representativa velut erat Synagoga n. a. & c. Ad prob. dico : Christum non a se repulisse Petrum , eum abjiciendo , & removendo ab Ecclesiâ , cum is non defecerit in fide , aut charitate ; sed repulit eum a se corripiendo , & instruendo. Petrus etenim non percipiens adhuc perfecte Divina mysteria , ex affectu in Christum , cupiebat eundem a morte , quam Christus prædixit , retrahare ; ideoque Christus eundem corripuit , & corripiendo instruxit , sed propterea non abiecit. Porro hæc

duo in eadem persona non sunt incompatibilia : quod ex munere DEI habeat, unde laudetur, & præmium mereatur, & infirmitate propria, unde corripiatur, & instruatur ad hoc ut emendetur. Nec etiam ququam offendere debet verbum *Satana*, quia non semper significat ipsum Diabolum, sed quandoque adversantem sibi, velut ex quotidiano usu hominum DEUM timentium clarere potest, in quo etiam sensu Christus Petrum nominavit : *Satana*.

Premes : Qui claves obtinet Ecclesiæ, debet sapere, quæ DEI sunt, permanenter, cum claves fidei doctrinam contineant, adversus quam nec portæ inferi prævalituræ sunt ; sed Petrus non sapuit permanenter, quæ DEI sunt, quoniam ipse Christus id Petro dixit : *quia non sapis ea, quæ DEI sunt* ; & sane idem Petrus paulo post ter Dominum negavit ; ergo Petrus non accepit claves in persona sua, sed tanquam persona Ecclesiam representans ; per consequens magis sunt datæ claves Ecclesiæ, quam Petro. B. c. M. intellectam de iis, quæ DEI sunt, quoad infallibilitatem doctrinæ fidei, & morum ; & n. m. Petrus enim constitutus Caput Ecclesiæ permanenter, & in se, & in suis successoribus habuit privilegium infallibilitatis in doctrina fidei, & morum ; quoniam pro eo solo specialiter Christus rogavit : ut non deficeret fides ejus. Nec obstat Christi reprehensio ; *quia non sapis ea, quæ Dei sunt* ; siquidem in hoc in quo reprehenditur, non fuit ignorantia circa essentialia ad munus Capitis Ecclesiæ spectantia, sed solum circa particularia spectantia ad mortem Christi, a qua ipsum Petrus avertere conabatur ; ideoque a Christo reprehenditur : quod non sapiat ea, quæ DEI sunt. Neque etiam quidquam officit trina Petri negatio, siquidem per hoc Petrus nihil docuit contra fidem, sed ex metu tormentorum solum exterius fidem negavit, fidemque interius non amisit, quoniam lacrymis culpam admissam in exteriori negatione Christi statim deslevit. Demum tamen Christus tunc claves Petro promiserit, non tamen eidem eas tunc tradidit, sed primo post Resurrectionem, cum munus Redemptoris per mortem complexit, & ad Cælum ascensurus Vicarium in terris Petrum reliquit ; defecit igitur Petrus, quando claves illi promissæ, sed non tunc, quando actu concederæ erant.

Insistes : Christus omnes Apostolos eodem modo allocutus est Matth. 18. v. 18. *Quaecunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in Cælo, & quaecunque solveritis super terram, erunt soluta & in Cælo ;* sicut allocutus est Petrum Matth. 16. v. 19. *Quodcumque ligaveris super*
terram,

terram, erit ligatum & in Caelis &c. cum ipsi termini utrobique nequaquam discriminentur; ergo omnes Apostoli æqualiter acceperunt Claves Regni Cælorum, sicut Petrus; ex quo igitur capite solus Petrus manet unicum Caput Ecclesiæ, obtinens solus Claves Regni Cælorum, potestatemque ligandi, & solvendi, eam nempe, æque cæteris Apostolis a Christo traditam; velut Petro. R. Hoc argumentum fuscè solum reperitur in quæstione Præliminari; verum ut effugium illud præcludatur totaliter, placet discrimen adferre, quod inter Petrum, & cæteros intercedit Apostolos. Igitur promissio Petro facta utpote universalis, & irrestricta eam longe antecellit; qnam Christus fecit cæteris Apostolis, utpote ex subjecta materia discursus Christi restricta ad correctionem fraternam, remittenda, & retinenda peccata. Siquidem in promissione facta Petro tria includuntur. Primum: *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam*: aliud: *Et tibi dabo Claves Regni Cælorum*: demum: *quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in Caelis, & quodcunque solveris super terram, erit solutum & in Caelis*. Duo priora nullibi a Christo fuisse cæteris promissa Apostolis, vel data, sed soli Petro. Posterius vero aliis quidem commune fuit, sed ea potestatis coarctatione, quam affabre deprehendit Origenes Tract. 6. in Matth. *Quoniam oportebat aliquid majus habere Petrum præ illis, qui ter arguerant, ideo illi quidem sic dixit: & tibi dabo claves Regni Cælorum &c.* Non ergo modica differentia est, quod Petro quidem date sunt Claves non unius Cæli, sed multorum Cælorum, ut quacunque ligaverit super terram, sint ligata non tantum in uno Cælo, sed in omnibus Cælis, & que solverit super terram, sint soluta non solum in uno, sed in omni Cælis. Ad eos autem, qui multi sunt ligatores, & solutores in terra sic dicit, ut solvant & alligent non in Cælis, sicut Petrus, sed in uno Cælo; quia non sunt in tanta perfectione, sicut Petrus. Unde quamvis reapse, & in proprietate sit unicum Cælum, in quo fit remissio, plurali tamen significatione exprimitur, ut ampliorem intelligamus vim fore solutivam, & ligativam in Petro, quam in aliis.

Argumentum. II. Universalis Ecclesia coalescit ex agnis, & hædis, ex hircis, & ovibus; ex grano, & palea; sed Petro hæc omnia a Christo commendata non erant, ergo Christus Petro universam non commendavit Ecclesiam. M. sæpe in Evangelio habetur probata similitudinibus his a Christo ad designandam Ecclesiam suam assumptis. m. p. Solæ oves, non

vero hædi: Petro commendata sunt, etenim dictum est ei; *pasce oves meas*; Oves porro soli sunt electi; juxta illud Joan. 10. v. 27. *Oves mea vocem meam audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me, & ego vitam aternam do eis*; ergo Petro hæc omnia a Christo commendata non erant. B. c. M. n. m. ad prob. n. a. quod si subsisteret, probaret nec Christum universæ Ecclesiæ Pastorem fuisse; nam ibidem Christus fatetur se unum solummodo habere ovile ex ovibus conflatum; ovile autem unum, & bonas, & malas oves habet; unde inibi non electi solum, sed una & reprobi comprehenduntur. Petro enim mandavit Christus pascere agnos, & oves suas; quibus indicatur, omnes Petro commendatas oves esse, pro quibus Christus Pastor dedit animam suam, sed hanc dedit pro reprobis, & electis; ergo utrasque comprehendit, & vult ut Petrus eas pascat similiter, & det pro iis etiam animam suam; nam id clare habetur Joan. 21. ubi postquam ei Jesus commendasset oves suas, prædixit ei persecutionem, & post v. 19- *Hoc autem dixit, significans, qua morte clarificaturus esset Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei sequere me.*

Resumes: Universalis Ecclesiæ cura commissa fuit etiam aliis Pastoribus; ergo ex eo quod Petro dictum sit: *pasce oves meas*, non inferitur eum solum, & unicum manere Pastorem universalis Ecclesiæ. a. p. Christus non solum Petrum Ecclesiæ dedit Pastorem, sed una plures alios, ergo. a. tradit Apostolus ad Ephes. 4. v. 11. *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores, ad consummationem Sanctorum, in opus ministerii, in adificationem corporis Christi*; ubi Apostolus clare nominat *Pastores* datos a Christo in opus ministerii, in adificationem corporis Christi, ergo Christus non solum Petrum dedit Ecclesiæ Pastorem, sed una plures alios. B. d. a. universalis Ecclesiæ cura commissa fuit etiam aliis, ita, ut quisque per regimen suæ particularis Ecclesiæ ad conservationem totius cooperetur c. a. ita, ut quisque in solidum tanquam Caput Ecclesiam gubernet universam n. a. & c. ad prob. d. a. etiam alii instituti sunt a Christo Pastores pro Ecclesiis particularibus, quas instituere debeant suis doctrinis, & exhortationibus; velut Jacobus Hierosolymitanam, Joannes Ephensinam, Mathæus Æthyopicam Andreas Scythicam &c. c. a. sunt instituti etiam Pastores Ecclesiæ universalis, tanquam fundamentum post Christum unicum, super quod tota est a Christo ædificata Ecclesia dicente: *Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam* n. a. & c. Etenim super

super nullum alium Christus ædificavit Ecclesiam universam, quam ipse fundavit, quam super Petrum, cui soli Christus id promisit; nam cum Christus non restringat, qualem Ecclesiam, sed universaliter dicit *meam*, sequitur Petro commissam esse Ecclesiam universam; cum terminus *meam*, pro ea supponat Ecclesia, quam Christus ædificaturum se promisit, & cuius ipse Caput principale fuit; sed Christus universam fundavit Ecclesiam, universæ Caput principale fuit, & hætenus est; ergo universæ Petrum sui loco Pastorem præfecit; cum inclusione tamen aliorum Apostolorum sibi subordinatorum Pastorum, non tamen cum pari eorundem pascendi potestate; quoniam id eis nullibi specialiter contulit, velut Petro; ergo manet solus Petrus Pastor Ecclesiæ universalis a Christo constitutus, qui per subordinatos Pastores regit una omnes particulares Ecclesias, quoniam illæ omnes simul sumptæ sunt una Ecclesia Christi, tanquam Capitis Ecclesiæ principalis. Ad textum Apostoli dico: quod ille loquatur de Pastoribus subordinatis tam Apostolis, quam maxime Petro, nam ipsis præponit: Evangelistas, Prophetas, Apostolos, quod & nos sponte admittimus; non enim evincere cupimus: Petrum solum, & unicum esse Pastorem Ecclesiæ excludendo omnes inferiores, & subordinatos Pastores, sed solum contendimus, Petrum solum primum post Christum fuisse Ecclesiæ summum Pastorem, excludendo in pascenda Ecclesia universa in potestate pares. Nam id textus ipse insinuat; loquitur enim de Pastoribus, & Doctoribus; non iis, qui simpliciter præsent, sed quos dedit *ad consumptionem Sanctorum, in opus ministerii*; ergo loquitur de iis Pastoribus, qui tanquam ministri dati sunt Ecclesiæ *in adificationem corporis Christi*; quod non est contra nos.

Urget Calvinus lib. 4. instit. c. 6. n. 3. Petrus hortatur Compresbyteros suos; ut pascant gregem Dei; 1. Pet. 5. igitur vel illa verba: *pascite oves meas* dicta sunt omnibus, vel certe Petrus jus suum in alios transtulit. R. Petrum hortari Compresbyteros ut pascant gregem, non universalem, sed particularem sibi commissum; ait enim: *pascite gregem* non absolute omnem, sed: *qui in vobis est*. Quemadmodum & Paulus cum Act. 20. hortatur Asianos Episcopos, ut attendant sibi, & universo gregi, statim adjungit: *in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos*; id est, non universo simpliciter, sed tantum universo illi gregi, qui vobis commendatus est. Itaque ista verba Petri non prohibent, quin soli Petro sit commissa potestas generalis totum gregem Christi pascendi, & quin ipse jus suum plenarium in neminem transtulerit.

Premes ex Patribus: S. P. Augustinus lib. de agon. Christ. c. 30. ita docet: *Cum ei (Petro) dicitur, omnibus dicitur: amas me? pascere oves meas.* Item Chrysostomus lib. 2. de Sacerd. persuasurus Basilio, ut Episcopatum, ad quem vocabatur, susciperet, hunc locum allegat, atque ait: *Tum ostensurum Basilium eximiam suam dilectionem in Christum, si pascat ejus gregem, cum scriptum sit; si diligis me, pascere oves meas.* Ergo juxta S. P. Augustinum, & Chrysostomum, hæ voces; *pascere oves meas*, non ad solum Petrum, sed ad omnes Episcopos, una ac Apostolos pertinent, per consequens juxta ipsos Patres nil peculiare pro Petro in hoc evinci potest. R. tamen hæc verba proprie, & principaliter ad ipsum Petrum pertineant, utpote ei soli a Christo dicta, omnibus tamen Episcopis quodammodo accommodari possunt; quia videlicet omnes, qui in partem sollicitudinis a Petro vocantur, Petri formam in pascendo grege imitari debent. Itaque, quod summo Pastori dicitur, id etiam suo modo, & servata proportionem, aliis minoribus Pastoribus dicitur. Unde in hoc Petrus eis pro exemplo, & imitatione proponitur, ut quemadmodum ille universum gregem pascendum habet a Domino, ita & similiter ad exemplum ipsius alii suum pascant gregem. Atque idcirco Dominus facturus Petrum Pastorem Ecclesiæ, interrogavit eum, an diligerit plus cæteris? ut eo ipso admonerentur ii, ad quos pertinet eligere, & constituere Pastores, ut eos nempe eligant Pastores, qui charitate cæteris excellunt. Atque huc pertinet illud Leonis serm. 3. de annivers. suæ assumpti: *Ideo Petro hoc singulariter creditur, quia cunctis Ecclesiæ Rectoribus Petri forma præponitur.*

Argumentum. III. ex comparatione Petri, & Pauli desumptum. Tam bene Paulus sicut Petrus vocatur Princeps Apostolorum, ergo non solus Petrus est Princeps, & Caput Ecclesiæ a Christo constitutus. R. Certum esse Paulum constitutum non fuisse, aut Apostolum, aut Pastorem Ecclesiæ a Christo, dum is in terris salutem nostram operatus est, & Ecclesiam suam instituit, Rectoremque post se nominavit; sed primo post ascensionem collatus ei fuit Apostolatus, cum pergens Damascum voce Divina vocatus ad Christi fidem, fuit conversus; velut ex Actibus Apostolorum clarum sit. Unde quando Paulus vocatur una cum Petro Princeps Apostolorum, vocatur non sibi collata jurisdictione, sed solum honore, & labore Princeps, quia supra omnes alios laboravit ut plurimum inter gentes pro Christi fide dilatanda; ob quod Ecclesia eum tanquam supra omnes alios excellentem in laboribus, & promovenda doctrina Christi, tam excellenti titulo honorat;

rat; non tamen fuit jurisdictione Princeps universæ Ecclesiæ velut Petrus, cum Ecclesia universa a Christo ei commissæ non fuerit, velut Petro.

Dices: Paulus ad Galat. 2. in faciem restit Petro; unde Calvinus lib. 4. instit. c. 6. n. 7. ait: *Petrus a Paulo fuit correptus, & paruit; ergo palam fit fuisse æqualitatem inter Petrum, & Paulum*. Et Ambrosius in hunc locum: *Quis eorum auderet Petro primo Apostolo, cui claves Regni Cælorum Dominus dedit, resistere, nisi alius talis, fiducia electionis sue sciens se non imparem* - - ergo Paulus non honore duntaxat, sed & una jurisdictione fuit Princeps, & æqualis Petro. B. Argumentum (quod hæretici magni faciunt, ut Ecclesiam si non acephalam, saltem bicipitem, & monstrosam faciant) nil ipsis prorsus prodesse; nam si parem volunt statuere ex hac correctione Petrum, & Paulum, nil statuunt, quia par in parem nullam potestatem habet, unde ipsum corrigere posset, ergo ex hac correctione non arguitur æqualitas. Et nunquid enim Gen. 29. Jacob Labanum; Exodii 18. Jetro Moysen; 1. Reg. 19. Joab Davidem corripuerunt; absque eo tamen: quod Jacob Labano, Jetro Moysi, Jonathas Sauli, Joab Davidi æquales fuerint. Quidni & Paulus ex zelo iusto ad avertendum scandalum corripere potuit Petrum, velut inferior Superiorem, subordinatus Principem in eo, in quo reprehensibilis erat? Unde ex hoc momento perperam magnificant Adversarii æqualitatem Pauli cum Petro; quia iusta causa occurrente fas est inferiori corripere Superiorem, & quidem etiam publice, si scandali subversetur periculum, velut docet S. Th. 22. qu. 33. art. 4. ad. 2. his verbis: *Unde & Paulus, qui erat subditus Petro, propter imminens periculum scandali circa fidem Petrum publice arguit*. - - Imo ex hac correctione Petri declaratur Primatus; nam Patres ex hoc inferunt in Superioribus humilitatis exemplum, atque in inferioribus zelum pro publico tuendo bono. Ita enim S. P. Augustinus epist. 19 inquit: *Exemplum posteris præbuit, quo non dedignarentur - - etiam a posterioribus corrigi, quam Paulus, quo confidenter auderent etiam minores majoribus pro defendenda Evangelica veritate, salva fraterna charitate resistere*. Et Gregorius hom. 18. in Ezechielem: *Ecce a minore suo Petrus reprehenditur, & reprehendi non dedignatur*. Nec momenti est Abrosii auctoritas: nam Petrum, & Paulum pares dixit, non in administratione regiminis, sed in meritis Apostolatus, velut exponit S. Thomas cap. 2. ad Galat. Lect. 2.

Instabis: Paulus ad Galatas ipsemet insinuat æqualitatem jurisdictionis cum

Petro, ergo. a. habetur c. 2. v. 7. *Creditum est mihi Evangelium præputii, sicut & Petro circumcissionis*; ergo Paulus habuit æqualitatem jurisdictionis cum Petro. R. n. a. ad prob. dico: quod Paulus loquatur de munere Apostolus, id enim satis indicant verba immediate sequentia. v. 8. *Qui enim operatus est Petro in Apostolatam circumcissionis, operatus est, & mihi inter gentes.* Unde si quam concludit æqualitatem, est solius Apostolici muneris, in quo omnes Apostolos veneramur æquales. Unde ut hoc argumentum vim haberet, deberet supponere: Petro non esse datum prædicare gentibus, & Paulo judæis; hoc autem perperam assereretur; sæpe enim numero habemus judæis prædicantem etiam in Synagoga Act. 23. 14. 17. 18. 19. 28. Et Petrum legimus gentes baptizantem Act 10. ipsique revelatio facta est tribus vicibus de adeunda prædicatione gentium. Et cap. 15. in Concilio aperte fatetur, statutum esse a Deo, gentes audire verbum per os ejus. Igitur divisio illa est per accommodam distributionem, scilicet: sub initio prædicationis principaliter mandatum est Petro Evangelium circumcissionis, Paulo præputii, quia per primum Apostolorum primum erat prædicandum judæis, tanquam electo populo, cui etiam primo ipse Christus annuntiavit, dein gentibus non per solum Paulum, sed & ceteros Apostolos, quibus dictum est: euntes in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ.

Instites: Qui sollicitudinem gerit omnium Ecclesiarum, est Caput, & Pastor universalis Ecclesiæ, sed Paulus ipse. 3. ad Corinth. 11. v. 28. ait: *Instantia mea, quotidiana sollicitudo omnium Ecclesiarum*, ergo fuit Caput, & Pastor universalis Ecclesiæ, sicut Petrus. R. d. M. Qui sollicitudinem gerit omnium Ecclesiarum gubernativam, & in sensu completæ distributionis, est Caput, & Pastor universalis Ecclesiæ c. M. solum executivam per munus prædicationis, & annuntiationis Evangelii, & in sensu accommodæ distributionis n. M. & sic d. m. & n. c. Quam enim sollicitudinem Paulus gerebat, quilibet ex Apostolis potestatem gerendi habuit, quia munus Apostolatus jus tribuit prædicandi Evangelium omni creaturæ; licet ut citius Evangelium evulgaretur, inter ipsos facta fuerit Provinciarum discretio. Et sane argumentum auctorem ferit, quomodo enim plenitudo hæc potestatis universalis componetur cum illa partitione inter Petrum, & Paulum, de qua Paulus ad Galat. c. 2. v. 7. propositus ante sub argumento: *Instabis*: ait? Potuit enim Aurelius Episcopus Carthagenensis in Concilio. I. Africano dicere: *Ego enim omnium Ecclesiarum, ut scitis Fratres, Dei dignitate sollicitudinem sustineo*; qui tamen solas

Africa Ecclesias regebat. Potuit & in eodem sensu accommo Paulus supra solas Græciæ Ecclesias appellare; & revera cum hæc scripsit nondum Græcia exierat, teste Baronio ad annum Christi. 58. Ea propter velut ex contextu apparet, loquitur Paulus de prædicationis sollicitudine, quo in munere fuit aliis eminentior, & plus aliis laboravit; minus tamen juris, & potestatis habuit, quam Petrus. Petrus enim in Ecclesia Dei munus præstitit supremi Episcopi; Paulus supremi Concionatoris; ille tanquam Rex gubernacula dirigens, iste tanquam Minister generaliter exequens, velut Vicarius Generalis supremi in Ecclesia Dei Pastoris. Cæterum Paulus Pontificia dignitate non fuit in simul cum Petro donatus; quia si donatus fuisset, Galatis id annuntiasset; cum alias, ut se ipsum expurget, & sibi auctoritatem conciliet in Sanctitate doctrinæ, de qua erat suspectus, tota Dei dona enarrat; verum solummodo excellentia Apostolatus munia describit affirmans: *Quantum ad auctoritatem testimonii Evangelici pertinet imparem se haberi non oportere.* Sic S. P. Augustinus in Præf. ad Galat. ait.

Premes: juxta fidem Catholicam, Urbis Romæ Episcopos est totius orbis summus Pastor, sed Paulus fuit urbis Romæ Episcopus, ergo totius fuit orbis Pastor; sed non fuit ante, vel post Petrum, ergo fuit simul cum eo. m. p. Ex Epiphanio Hæres. 27. *In Roma fuerunt primi, Petrus, & Paulus Apostoli, iidem ac Episcopi* - - & infra *Episcoporum in Roma successio hanc consequentiam habuit: Petrus & Paulus, Linus, Cletus, Clemens &c.* - - Leo in ferm. 1. de SS. Petro, & Paulo: *Isti sunt Patres tui, verique Pastores* - - Romam alloquitur, ergo. R. Posset quidem dici Petrum, & Paulum ambos fuisse Romæ Episcopos, unum ordinarium, alterum ejus coadjutorem, & Vicarium; verum quoniam hæc passim in libris trita sunt, aliter respondere placet; unde breviter dico: certum esse Paulum Episcopum fuisse; cum etenim munus Episcopi sit Ecclesiis Presbyteros præficere, id Paulus, & Barnabas etiam fecerunt; nam Act. 14. v. 22. legitur: *Et cum constituissent illis per singulas Ecclesias Presbyteros.* Cæterum cujusnam Ecclesiæ determinate fuerit Paulus Episcopus, id incertum est. Vulgarior opinio fert, nullius determinatæ Ecclesiæ Episcopum fuisse. Hoc tradit Petrus Damiani Opusc. 35. c. 4. & consulto quidem; cum enim Paulus fuerit electus ut Minister hæc, illucque discurrens, ad portandum nomen Jesu, nulli debuit sedi alligari; hinc est: quod nullam determinatam Provinciam ipsi legimus demandam-

tam in divisione Orbis , velut de aliis habemus. Ut autem auctoritates citatæ recte intelligantur , sciendum est , dupliciter hanc propositionem intelligi : Paulus Romæ fuit Episcopus , nempe : exercitio , & sede. Exercitio , id est : Paulus Romæ officium Episcopi exercuit ; sede , id est : Paulus sibi Romanam sedem desponsavit. Primum verum est ; quia ubique erat Episcopus , ejusque munia poterat exercere ; Secundum est falsum , quia ut ipse fatetur , Episcopus debet esse unius uxoris vir , id est : Ecclesiæ , ut Patres exponunt , & apud Clementem epist. 1. ad Jacobum habetur : *Petrus in singulis civitatibus singulos , non binos constitui præcepit , quoniam inter ipsos Apostolos unus omnibus præfuit.* Igitur Paulus fuit Romæ Episcopus , quatenus tanquam Legatus exercuit Pontificalia ; quomodo etiam fuit Episcopus Ephesi , Athenis , Corinthi , Lystris , & cujuslibet civitatis , & loci , quem lustravit evangelizando ; non autem fuit Episcopus Romanus , id est : sponsus hujus Ecclesiæ. Exemplo res fiet clarior : sic Legatus Pontificis Ravennæ , aut alterius loci , aut civitatis , revera est ibidem Episcopus personalis , & ibi potest exercere Episcopalia munia , sed non est Episcopus localis in proprietate , sed alius ab eo.

Addes : nisi æqualiter cum Petro sederit in cathedra Romana Paulus , non poterit verificari ipsum meruisse duodecimum thronum possidere , ergo. R. Instantia oppositum evincit , thronus siquidem Petri dubio procul est primus , duodecimus ultimus. Si hunc igitur meruit Apostolus jam compertum est , haud quaquam in throno Petri sedisse , sed in alio longe diverso. Plura , qui videre desiderat , adeat Belarminum fundate ea omnia tum proposita , tum etiam soluta repetiet in lib. 1. cap. 12. de Romano Pontifice ; quæ huc transcribere non vacat , utpote ibi abunde soluta , ne prolixitas rerum tedium pariat legentibus.

§. V.

Contra II. Resolutionem adversæ partis argumenta solvuntur.

ARgumentum I. Episcopus Romanus non est successor Petri in universalis Ecclesiæ regimine ; ergo ille non potest esse universalis Ecclesiæ Caput a. p. Si esset , id probari deberet , aut ex institutione Christi , aut ex facto Petri ; atqui Romanum Pontificem esse Successorem Petri probari non potest , aut ex institutione Christi aut ex facto Petri ; ergo &c. M. patet , cum ex his solum evincere cupiant defensores Pontificii Romanum Episcopum

pum fore universalis Ecclesiæ Caput. m. quoad I. part. prob. Institutio Christi se non extendit ultra singularem personam Petri, cui soli Christus dixit: *Tu es Petrus. &c. super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam &c. tibi dabo claves; pascue oves meas;* veluti in antedictis pro solo Petro demonstrari quæsitum est; sed hæc omnes locutiones singularem denotant personam tantum, ultra quam non sunt extendendæ, velut itidem in Sect. II. dictum est, ergo Romanum Pontificem esse Successorem in universæ Ecclesiæ regimine demonstrari non potest ex institutione Christi. m. probata nunc quoad II. partem prob. Factum Petri non tribuit certum jus Romano Pontifici potestatis in universam Ecclesiam, ergo. a. p. quia factum Petri imprimis est dubium, & a multis controversum, ergo certum jus tribuere non potest Romano Pontifici. R. n. a. ad prob. c. M. quoad utramque partem & n. m. ad ejus prob. quoad I. partem n. M. Nam sicuti instituta, & fundata in Petro Ecclesia non est in eo fundata tanquam in singulari perpetua persona, sed velut Christus docet: manebit supra Petrum ædificata, & fundata Ecclesia usque ad consummationem sæculi; sic potestas gubernativa Petro collata est in eo permanenter usque ad consummationem sæculi; sed Petri persona in se non mansit in Ecclesia usque ad consummationem sæculi; ergo persona hæc manere debuit perpetua in successoribus. Secus quorsum illæ tantæ collimarent promissiones a Christo: *nec porta inferi prevalebunt adversus eam; rogavi pro te, ut non desiceret fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos;* si in sola persona Petri singulari sistendum est. Cum insuper nullum facile extet monumentum Petrum per se alios confirmasse Apostolos; id proinde intelligi non potest de Petri persona physica, sed morali, usque ad consummationem sæculi in Ecclesia remanente in suis successoribus. Cum ergo Romani Pontifices, sint illi successores Petri, manent Christi dicta verificata, in Petro moraliter hætenus permanente usque ad consummationem sæculi, in suis successoribus. Ad prob. II. partis dico: quodsi factum Petri non tribuit jus certum successori, etiam factum in aliquo Regno Antecessoris non faciet jus certum regendi successori; ex quo sane chaos, atque lites perpetuæ sequerentur, merito, opportunissima, & vel ideo causa eversionis omnium Regnorum; quod & in Ecclesia merito foret timendum, & sic falsum vere esset illud Christi: *nec porta inferi prevalebunt adversus eam;* ni gubernativa Ecclesiæ potestas Petro a Christo collata in Petri transfiret successores. Unde ad prob. dico: quod prædictum jus nunquam dubium fuerit ab origine Ecclesiæ,

sed semper tanquam certum ab omnibus orthodoxis agnitum apud sedem Petri occupantes Romanos Pontifices, velut tot Patres antiqui, eorumque recursus, & appellationes clare docent. Primus dubium illud movit Photius in Sedem Constantinopolitanam violenter intrusus Patriarcha Anno 857. qui cum suæ causæ diffideret, suæ iniquæ conscientie dignitatis, ex eodem principio, quo Lutherus, & Calvinus jugum excussit ambitiose legitimi Successoris S. Petri; ne eundem legitimum Ecclesiæ Christi pastorem agnoscendo; iustas suæ temeræ perviciæ pœnas luere cogeretur; verum ex permissione Divina dubium illud solvit attome in Ecclesia orientali potentia infidelium, cum orientale imperium suo adjunxit dominatui; ob quod ambitio Ecclesiæ orientalis a Photio inchoata, & per aliquot Schismaticos Patriarchas protracta, non ultra caput suum erigere audet adversus legitimos Petri Successores.

Instabis: nullus alius Apostolus habuit Successorem in suam Ecclesiam, cum pleræque eorundem Ecclesiæ nunc desierint in fide, adversus quas portæ inferi prævaluerunt; ergo non est peculiaris ratio, cur solus Petrus peculiarem debeat habere Successorem in sedem suam, sed sufficit: ut in id munus omnes alii Episcopi in solidum succedant. R. ant. duobus modis intelligi posse; primo absolute: quod videlicet nullus Apostolorum habuerit particularem in sua Ecclesia Successorem; & sic falsum est; Nam Jacobo in Ecclesiâ Hierosolymitana successit Simeon Cleophræ filius, velut Evsébius l. 3. hist. c. 11. tradit. Secundo potest intelligi, cum hac limitatione: quod nullus Apostolorum habuerit perpetuam successionem in sua Ecclesia; & sic verum est de omnibus Apostolis, excepto solo Petro, qui solus in Romana sede habet perpetuam Successionem, & infallibilitatem fidei, & doctrinæ. Verum cur? quia pro eo solo specialiter Christus rogavit, ut non deficeret fides ejus; super eum solum, tanquam petram Ecclesiam ædificaturum se promisit; unde gratis adversarii adversus eam clamant, quia *nec portæ inferi prævalent adversus eam* ipso Christo clare testante.

Dices Romanum Pontificem esse quidem Successorem Petri in Romana cathedra, sicut fuit Simeon Successor Jacobi in Hierosolymitana; sed unde ergo ex hoc probatur eundem esse Successorem Petri in universa totius mundi regenda Ecclesia? R. Id probari tam ex institutione Christi, volentis regimen Petri esse perpetuum, & invariabile, quoad formam regendi in Ecclesia, velut ipse Christus instituit; quam ex facto Petri, hanc potestatem, quam a Christo accepit gubernandi Ecclesiam, Romanæ Sedi per mortem relinquentis; ne universa Ecclesia post Petri mortem

tem vaga absque pastore, in alia forma regiminis remaneat. Vi primi Petrus omnes oves loco Christi visibiliter pascendas, sicut a Christo accepit, sic reliquit una cum jure Successori. Vi secundi oves Successori ibi pascendas identidem reliquit, ubi per mortem sedem reliquit, in quam eo ipso Ecclesiæ jus Successorem deligendi permisit, ne Ecclesia maneret corpus visibile, sine Capite visibili; ex quo sequitur rursus primo: cum Romæ vitam finierit martyrio pro Christo coronatus, Romæ Sedem Successionis reliquisset. Secundo: cum Petrus potestatem omnium ovium gubernativam a Christo obtinuerit, sequitur eandem, quam a Christo obtinuit Petrus, post mortem suam Sedi reliquisset, a Successore legitime electo, & ab universa Ecclesia acceptato in ea potestatis plenitudine continuandam.

Premus: Sed unde constat hoc, quod eandem potestatem Petrus, quam pro sua persona a Christo obtinuit, sedi Romanæ reliquerit? R. inde constat: quia Petri regimen Christus voluit esse perpetuum, sicut & ipsam Ecclesiam, ad cujus essentiam aliqua forma regiminis est necessaria, cum ergo Petri regimen personale usque ad consummationem sæculi minime fuerit, ne itaque universa Ecclesia periclitaretur Satanæ cribro veluti triticum exposita, atque ne post Petrum Ecclesia ob variationem regiminis substantialiter varita manere necessitetur, aliamque formam, quam Christus instituit, assumere, sine omni prorsus ratione; ea igitur de causa Petrus dictam gubernandi potestatem alicui relinguere debuit in ea potestatis plenitudine, in qua is illam a Christo obtinuerat, cum jubeatur frater suos confirmare, qua confirmatione fratres omnium Ecclesiarum, & omnium sæculorum opus habent, ab ejus personæ fide, pro qua Christus solaspecialiter rogavit, ut non deficeret fides ejus. Igitur si necessum est alicui sedi dictam gubernandi potestatem esse relictam a Petro, optimo jure ei relictam esse dicitur, cui Petrus suo facto eam reliquit, & hæc est illa, in qua diem supremum clausit, post quem successionem reliquit Sedi, in quam qui assumitur, manet successor in Cathedra S. Petri, qui succedit in plenum jus sui Antecessoris. Quod velut ante sat dictum est, cum Petrus facto suo Romæ comprobaverit, eodem facto suo universalem potestatem Ecclesiam gubernandi, in Romanos in suam Cathedram successores, una ac jus transtulit; omnibus nempe posteris sæculis fratres in fide confirmandi, velut eidem Christus demandaverat.

Urgebis: Sed in scriptura nulla prorsus mentio fit successorum Petri; nec etiam his gratis admissis per claram consequentiam ex Scriptura deduci potest: Romanos Pontifices esse hos Petri successores in munere gubernan-

nanda universalis Ecclesiæ; ex quo igitur Capite soli Romani Pontifices dicuntur Petri Successores? m. quoad. 1. partem ex Scriptura clare a Pontificiis, hætenus desideratur; m. eadem quoad. 2. part. prob. Admissa etiam gratis necessaria successione in officium Petri, quomodo hæc inferetur de solo Pontifice Romano, & non potius de Antiocheno, aut alio? nam quæ hæc quæso consequentia: Petrus debet habere Successorem aliquem ne Ecclesiæ regimen varietur; ergo Romanus Pontifex est ille Successor Petri in universalis Ecclesiæ regimine? cur non alius? cum quilibet alius fieri possit ille Successor? sicuti, quæ hæc est consequentia: Imperator debet habere successorem in regendo Imperio universo, ergo v. g. Elector Palatinus est ille successor in regendo imperio? cum tamen quilibet alius ex Electoribus fieri possit successor. R. d. a. in scriptura nulla prorsus mentio fit successorum Petri explicite c. a. implicate n. a. Etenim scriptura clare dicit supra petram, quæ est Petrus esse ædificandam Ecclesiam, & portas inferi adversus eam non esse prævalituras; sed super Petrum ædificata est a Christo Ecclesia tanquam super Caput ejusdem visibile, ergo super eundem debet ita continuo usque ad consummationem sæculi superædificata remanere; ne portæ inferi prævaleant adversus eam; Hoc præsupposito sic arguere licet: atqui super ipsum Petrum tanquam personam singularem non mansit Ecclesia ædificata, usque ad consummationem sæculi; ergo debuit ædificata manere super eum in suis successoribus; ne Christum falsitatis arguere calumniose sit necesse, & perpetuum regimen, una ac forma regiminis a Christo in Petro instituta perseverare possit usque ad consummationem sæculi, ex ipsa Christi institutione. Unde stat in scriptura: Ecclesiam esse corpus cum suo capite visibili Petro constitutum, ergo cum illud corpus Christus voluerit esse usque ad consummationem sæculi, debuit & caput velle esse usque ad consummationem sæculi. Cum ergo caput a Christo constitutum non sit tale usque ad consummationem sæculi, debet remanere tale per regimen in suis successoribus. Quo præmissis ad probationem. 2. partis dico: optimam vere consequentiam fore: Petrus debet successorem in sedem suam aliquem in gubernatione totius Ecclesiæ habere, saltem ibi, ubi sedem ipsemet facto suo reliquit, cum de alia ejusdem ordinatione circa hoc non constet; atqui facto suo Petrus nulli hanc successionem alligatam reliquit morte sua firmato, quam Romanæ sedis, cui immortalis est; ergo Romanæ sedis Pontifex est ille successor in gubernatione totius Ecclesiæ Petri. Quem insuper tota Ecclesia pro tali semper agnovit, per tot sæcula, usque ad hæc infausta malevolorum veritatis osorum tempora. Unde pro superabundanti dictum bene notetur: quod quamvis aliquis Pontifex

tifex Romanus non esset Petri successor, ex eo ipso, quod Romanus sit Pontifex, ut ante subinsinuatum est; supposito tamen: quod solus Romanus Pontifex sit pro tali legitime electus, & ab universa Ecclesia acceptatus pro successore Petri, ille solus talis manet; quidquid in contra oblatrent inimici ejus agnita veritatis impugnatores, & per hoc, crimen in ipsum Spiritum Sanctum admittere non verecundantes. Ex quo clare sequitur ad instantiam responsum; etenim si v. g. Elector Palatinus eligetur, & acceptaretur ab universo Imperio pro successore Imperatoris, per claram consequentiam concluderetur argumentum sequenti tenore: aliquem debet habere successorem Imperator in regendo Imperio universo, atqui v. g. Elector Palatinus est legitime electus, & acceptatus ab universo Imperio (ex suppositione exempli facti) ergo Elector Palatinus est ille successor legitimus in regendo universo imperio; & quidem cum ea regendi amplitudinis potestate, cum qua ejus rexit antecessor. Qua consequentia demonstrative ad oculum proposita, eodem jure, & argumentandi methodo clarissime fuit absque omni violentia de Romanis Pontificibus ducta consequentia, pro Petri successoribus legitime electis, & ab universa Ecclesia pro talibus acceptatis.

Dices: Sed Lutherani, & Calvinistæ, alique ejusmodi genii homines eum non acceptant, nec pro tali agnoscere volunt? R. quid indel id etenim veritati propositæ minime ob stare potest; quod aliqui, sua libertate contenti credendi, quod volunt suo sensu abundantes, lucem veritatis etiam meridianam pernegent. Nam nunquid etiam Athei plenis buccis clamant non dari Deum, ne hunc vindicem suorum scelerum fateri cogantur, sua libertate credendi, quod volunt contenti? Num ergo etiam in gratiam horum. quorum Deus venter est, Ille ecclipsim in veritate patietur, quem dari tota clamat natura universi? Nam etiam hæretici in primis quatuor Conciliis generalibus damnati, ea Concilia pro legitimis agnoscere non voluerunt, ne condemnatos in iis errores suos, damnare cogerentur, retrahente eos pertinacia sua ab agnoscenda veritate; & tamen non obstante hoc tam Lutherani, quam Calvinistæ, una cum suis coriphæis Concilia illa una nobiscum admittunt pro legitimis; quin negatio legitimatis ab Ario, Nestorio, Eutychete, Macedonio, & aliis ejusdem genii hominibus, quidquam apud Lutheranos, & Calvinistas veritati admittæ officiat! quidni & sanius agent, si una nobiscum admittant horum Conciliorum Caput, ab ipsismet nominatis Conciliis nunquam negatum, sed cum omni reverentia admissum?

Perfistes: Si Pontifex Romanus esset Petri in Cathedra successor, etiam

ei in vita, & moribus succedere deberet; atqui Pontifex Romanus in his Petro non succedit, sed a vita, & moribus Petri longe recedit; ergo Pontifex Romanus non est legitimus in Cathedra Petri successor. M. vel exinde clarere potest: quia si in uno Pontificii, Romanos Pontifices succedere Petro volunt. cur alterum identidem non adjugunt? m. plerumque probant contrasentientes cum meris in vitas Pontificum calumniis, ut quod sint superbi; corradant divitias ex avaritia; quod se velut Deum adorari sinant, & coram se flecti patiantur, & plura similia, quæ possim ab aliis enarrantur, ergo! hic est rambus! R. pro superabundanti transeat M. & m. & n. c. Etenim si aliqui pauci, vitam, & mores non sunt secuti Petri, quid hoc officit potestati successionis? Non enim vitam, & mores reliquit Petrus successoribus (nisi quoad imitationem) sed solum potestatem gubernativam Ecclesiæ universæ, infallibilitatemque fidei; unde promisit quidem Christus Petro, & ejus successoribus indefectibilitatem in fide; non tamen impeccabilitatem; ob quod potestas gubernandi, & vita Sancta non sunt inseparabilia, ita: ut ubi unum est alterum inveniri sit necesse; etenim etiam Caiphas fuit verus successor Aaronis, in officio Pontificali, & tamen non usque adeo bonæ fuit vitæ, cum auctor fuerit præcipuus necis Servatoris nostri; quo tamen non obstante: *Cum esset Pontifex anni illius prophetavit, quod Jesus moriturus erat pro gente.* Joan. II. v. 51. Quid ergo plus quærunt præ Caipha in Petri successoribus adversarii vitæ bonæ, quam potestatis? Bona quidem vita prodest personæ, potestas autem gubernativa necessaria est Ecclesiæ, quæ a bona vita dependet minime. Unde occasione præmissa hac ad prob. dico: quod quamvis aliqui Pontifices, non usque adeo bonæ vitæ fuerint, ast in tanto numero vere paucissimi, qui saltem tandem non respuissent, & vitam Sanctam non duxissent. Imo si Historicos inspicimus: ipsissimi, quos apponunt nobis melioris fuerunt vitæ, quam Lutheranorum, & Calvinistarum Coriphæi. Unde inspiciantur quæso, vitæ illorum, quos sanctæ Apostolos a priori, & posteriori adorant contrasentientes; clarebit ex ipsis contemporaneis auctoribus (qui eorum vitas ad amissim observabant) multo peiorem eos duxisse vitam, quam eos, quos nobis objiciunt; eatenus, ut ipsorum cordatorum honestus cæteroquin animus, vitas suorum detestetur fidei fabricatorum, illud Christi usurpans: Matth. 23. v. 2. *Super cathedram Moysi sederunt Scriba, & Pharisei, omnia ergo, quacunque dixerint vobis servate, & facite: secundum opera vero eorum nolite facere: dicunt enim,*
& non

Et non faciunt. Ergo ipsimet contrasentientes suæ Religionis Capita pro-
Phariseis, & Hypocritis clare agnoscunt. Cur ergo eis fidem tantam ad-
hibent in negotio salutis suæ? eis videlicet: qui: *alligant onera gravia,*
Et importabilia, Et imponunt innumeros hominum, digito autem suo
nolunt ea movere; omnia vero opera sua faciunt, ut videantur ab homi-
nibus: dilatant enim phylacteria sua, Et magnificant fimbrias: amant au-
tem primos recubitus in cœnis, Et primas cathedras in Synagogis, Et
salutationes in foro, Et vocari ab hominibus Rabbi; velut ipsos Christus
ad appropo eis cit: cap. describit; qui eorum vitam detestantur, & doc-
trinam nihilominus manibus, pedibusque amplectuntur. Mandavit quidem
Christus: quæcunque dixerint facite, secundum opera vero eorum nolite face-
re; verum cur? quia Pharisei prædicarunt ea, quæ vetus lex præscripsit
servanda, quamvis ipsi contrarium factis suis monstrarint. Ast postquam
Capita suæ Religionis ab adversariis producta, legi Christi manifeste contra-
rium adducunt, cur sequuntur vestigia pedum eorum; hanc etenim fi-
dem similibus Phariseis (quos ipsimet fatentur) adhibere Christus non
tantum non præcepit, sed nec præcipere potuit; utpote erroneam, & su-
am doctrinam depravantem, Christi legi contrariam.

His præmissis: nunc porro ad singulas digrediamur calumnias: ac in
primis, quid Romani Pontifices superbi sint? quis hoc unquam absque
detractionis nota effutire ausit? aut quis unquam objicientium, eorum au-
divit confessionem, ut tanquam sigillifragus, similis delicti eosdem accusa-
re, aut valeat, aut possit? citra infamiam injuriosi detractoris. Quid ergo
superbi præferat eorum titulus aplerisque usurpatus hætenus: *Servus ser-*
vorum Dei? Quod si fors pompa externa, & magnificentia Christi Vica-
rio digna, ad demonstrandam dignitatem supremi in terris Christi Vica-
rii, superbiam adversariis indicat; etiam sane externa magnificentia Aaro-
nis in testamento veteri, in veste, auro, gemmis, & pretiosissimis qui-
busque ornamentis ad miraculum adumbrata, dum Pontificale munus obi-
vit, eundem superbum præferet? Cur ergo, quæsumus, ipsemet Deus
tantam vestis nobilitatem, & prope miraculum artis, & pretii in veste
hac, qua supremus utebatur Sacerdos, fieri præcepit. Unde sequitur ex
hoc toto: Quod si forte superbi Pontifices fuissent aliqui, vitium hoc non
in munus, sed in personam redundasset, quæ cum per hoc, quod Caput Ec-
clesiæ sit, impeccabilis non evadat: quid inde! quod alicui sit obnoxia
eulpæ, quæ non redundat in defectum officii sui? quoniam & talibus Chri-
stus

stus obedire præcipit Matth. 23. v. 2. *quæcunque dixerint vobis servate, & facite?*

Quod vero secundo dicitur, nempe: quod Pontifices corradant divitias, videant quæso adversarii, antequam calumnientur, in quem finem? Cum etenim Romanus Pontifex sit totius orbis Servus Servorum Dei, & se profiteatur totius orbis Servum esse; nunquid: vere dignum, & iustum est? ut pro servitio hoc toti orbi præstando, & per se non adimplendo, homines idoneos, qui negotia expediant, & judicia a se demandata exquirant teneat? pro quibus pro utilitate Ecclesiæ, & assumptis, & sustentandis fideles negotia exquirentes Romæ, Papæ aliquid contribuant? quin per hoc corrafor divitiarum esse arbitretur. Etenim ipsemet Christus pauperes beatos prædicat, sed non omnes pauperes simpliciter, sed solummodo pauperes spiritu; quæ paupertas vere stare potest juxta Petri exemplum imitanda cum summis divitiis; velut tot Sanctorum vere pauperum spiritu (in divitiis nihilominus externis abundantium) vera exempla pro teste sunt. Ex quo facile patere potest ad ultimam calumniam responsum: quod videlicet Romani Pontifices se sinant velut Deum adorari, & coram se genuflecti; id etenim falsissima est calumnia! non enim adorari se sinunt, sed in se adorari sinunt eum, cujus officium in regenda Ecclesia externe tunquam Vicarii ejusdem gerunt, videlicet Jesum Christum. Unde id non ex ambitione, sed ad promovendam reverentiam, & submissionem erga Salvatorem nostrum id facere eos oportet. Et nunquid Act. 10. v. 25. *cum introisset Petrus, obvius venit ei Cornelius, & procidens ad pedes ejus adoravit?* Quam ergo culpam quarunt adversarii in successore, sui exemplum Antecessoris permittente? non enim fideles Pontificem adorant, velut Deum, sed adorant Christum in persona Pontificis, cujus ille in terris supremus Vicarius est. Ast nunquid idem exemplum familiare habetur in testamento veteri, ubi non Pontifices modo, sed & una ipsi Reges sæpe ab aliis adorati dicuntur; velut sæpius in l. 3. Regum, ac aliis habetur. Habent & Accatholici plerasque alias phantasticas incidentias, velut: quod sit Antichristus Pontifex, toties errasse infide eum, causamque esse, quod tota defecerit Ecclesia. Verum, quoad primum, cum sufficienter alii, nominatim Bellarminus, eis satisfaciatur, non placet eisdem ultra movere bilem, exacerbatibus aliunde in sedem Sanctam, quoad ipsorum impertinentias respondendo. Quoad alterum vero: cum identidem tot Apologistæ, & critici inveniantur, qui abunde ab omni erroris nevo Pontifices purificant non duxi respondendum fore, verum Lectorem ad eos remittere. Quo-
ad

ad tertium vero post quæstionem An, & quis sit Caput Ecclesiæ Christi loco, si vitam dederit Deus, una ac sanitatem respondere ego paratus sum: quoad quæstionem qualem sit illud Caput Ecclesiæ? ubi de ejus porro acturus sum infallibilitate tam intra, quam extra Concilium. Pro nunc reliqua adhuc prosequetur.

Argumentum II. Quod Calvinus l. 4. instit. n. 8. objicit: *non sequitur, si unus duodecim hominibus initio præfuit, nunc toti orbi debere aliquem præesse: nam pauci facile, & utiliter ab uno reguntur, multa vero millia a pluribus gubernari possunt*; ergo. R. Vere mentita est Calvini iniquitas sibi! Petrus etenim non duodecim Apostolis solum, sed & multis millibus Christianorum præfuit. Etenim Joann. ult. non duodecim Apostolos solum, sed omnes oves suas Christus Petro commendavit. Legimus autem Act. 2. crevisse oves Petri ad tria millia; & act. 4. ad quinque millia in sola Hierosolyma. Imo quo plures sunt homines, eo magis indigent uno Rectore, a quo in unitate fidei contineantur eo ipso.

Dices cum eodem. Si ideo Romæ est Sedes Summi Pontificis, quia Petrus Romæ gerens Pontificatum, inibi defunctus est, ergo ex eadem ratione Sedes Pontificatus Jndaici debuisset semper manere in deserto, quia ibi Moyse, & Aaron mortui sunt Pontificatum gerentes; imo sedes Pontificalis Christianorum Hierosolymis esse deberet, non Romæ, quia inibi Christus Summus Christianorum Pontifex obiit. R. Non ideo absolute Romæ est Sedes Pontificis summi, quia Petrus Romæ gessit Pontificatum, & inibi mortuus est; sed quia inibi Pontificatum gessit, cum animo inibi usque ad mortem manendi, per quod figendo inibi domicilium cum animo perpetuo manendi, fixit & sedem perpetuam, quam post mortem suam una cum dignitate officii capessendam reliquit inibi facto suo successoribus. Moyse vero, & Aaron, quamvis in deserto mortui sint, non tamen inibi (utpote in via solum existentes, atque ad terram promissionis tendentes) sedem; aut domicilium fixerunt perpetuum; quia intentio eorum non erat manere in deserto, sed transire ad terram, ibique primo suum figere domicilium ex ordinatione Divina; quod cum morte in deserto præventi complere non potuerint: inde manet id eos profecisse per suos successores sedem Hierosolymæ Pontificalem figentes, in quam, qui successit Sacerdos, in plenum jus Aaronis successit, regendi videlicet universam Synagogam. Atque ob eandem rationem Sedes Pontificis Christiani non mansit Hierosolymis, quia tametsi Christus summus Pontifex inibi mortuus sit, non tamen

ascendit Hierosolymam, ut ibi suum perpetuum figeret Domicilium, sed solum ut inibi mortem pro salute humani generis subiret; velut ipse Christus Matth. 20. v. 18. testatur: *ecce ascendimus Hierosolymam, & Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum.* Post quod cum Apostolos miserit in mundum universum predicare Evangelium omni creaturæ, & Petrum loco sui Pastorem nominaverit, sequitur inibi sedem Pastoris, loco Christi remanere, ubi eam Pastor a Christo constitutus reliquit; cum ergo ille Romæ, & animo manendi vixerit, & mortem subiverit, manet inibi Petrum sedem suam successoribus reliquisse.

Resumes cum eodem: Si ea, quæ dicta sunt Petro, intelliguntur dicta etiam successoribus; ergo fateri debent Romani Pontifices se omnes esse Satanas; nam hoc est dictum Petro Matth. 16. & in eodem loco, ubi dictum est ei: *Tibi dabo Claves Regni Cælorum.* R. Ea, quæ dicta sunt Petro in triplici esse differentia: quædam enim ei dicuntur pro se, & omnibus Christianis; quædam pro se, & suis successoribus; & quædam pro se, & sua persona tantum; quod evidenter colligitur ex ratione diversa, qua ei dicuntur. Nam quæ dicuntur ei, ut uni ex fidelibus, certe omnibus fidelibus dicta intelliguntur. Ut Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus &c.* Quæ vero dicuntur ei ratione officii Pastoralis, omnibus successoribus dicta intelliguntur; ut *pasce oves meas; confirma Fratres tuos; quodcumque ligaveris;* Cum potestas ligativa, & solutiva in Ecclesia perpetuo manere debeat, sicut & ipsa Ecclesia perpetua est, & manet ex Christi institutione; ergo aliquis post Petrum eam habere debet. Quæ vero dicuntur Petro ratione propriæ personæ ipsius, ei soli dicuntur; ut *vade post me Satana; & ter te negabis;* hæc etenim ei dicuntur ratione propriæ imbecillitatis; & ignorantia; & quidem tunc ea Petro dicta sunt, cum Petro quidem claves solum promissæ sunt, non tamen tunc, quando actu extraditæ; & ideo ea transeunt ad successores, quæ ei dicta sunt, in, vel post traditionem clavium, non vero ea, quæ ante hanc Petro a Christo dicta sunt.

Argumentum III. Ideo Romanus Pontifex esset universalis Ecclesiæ Episcopus, quia id colligitur ex Patribus: atqui Patres non loquuntur pro omni tempore, sed pro eo solum, quo ipsi vitam in terris agebant, ergo hætenus non est universalis, sed solum particularis Ecclesiæ Pastor. R. Quod non ideo; quia Pontifex Principatum Ecclesiæ universalis non habet a Patribus, sed a Deo, ut aperte Patres testantur. Cyprianus siquidem Epist. 52. loquens de electione Cornelii hæc habet: *Factus est autem Cor-*

nelius

nelius Episcopus de Dei, & Christi ejus judicio. Anastasius II. in Epist. ad Anastasium Imp. *Per ministerium humilitatis mee, sicut semper est Sedes Petri in universali Ecclesia, assignatum sibi a Domino teneat Principatum.* Alii quoque Patres passim id affirmant. Non igitur Patres declarant Romanum Pontificem pro determinato tempore Caput universalis Ecclesiæ, sed tamdiu, quamdiu institutio Divina perseverabit; id est: usque ad consummationem sæculi; velut Christus veritas prædixit æterna. Unde egregie adversus Ruffinum dicebat Hieronymus: *Qua Ecclesia immaculata permansit, & Domino providente, ac B. Apostolo ferente opem, in futuro manebit.*

Dices: Sed in hoc potius standum est scripturæ, quam Patribus; atqui Scriptura ipsa vult interruptam Pontificum successionem: etenim Num. 24. dicitur: *Venient in trieribus de Italia, superabunt Assyrios, vastabunt Hebræos, & ad extremum etiam ipsi peribunt.* Ergo actum est pro nunc cum Pontificibus Romanis. R. Pace mea! stemus Scripturæ præ Patribus; atqui scriptura de hoc non somniat, ergo ex Scriptura manet nihil dictum; qualis enim interrogatio, talis responsio! Perperam enim textus affertur scripturæ ad mentem Novatorum; liquidem scriptura non loquitur de Ecclesia, sed Romano Imperio, ejusque potentia, quæ periire passim in alios translato dominationis jure. Hoc tamen toto quanto non obstante tota stat firma, & perpetuo stabit Christi Ecclesia, una cum suo Capite visibili Petri successore, & ratio in promptu est: quia *nec porte inferi prævalebunt adversus eam.*

Instabis: Præeminentia Sacerdotalis dignitatis alligata fuit magnitudini Urbis Romanæ; sed hæc nunc desit, ergo & illa M. clarescere videtur ex Novell. Valentiniani III. Imperatoris: *Cum igitur Sedes Apostolica Primatum S. Petri meritum, qui Princeps est Episcopalis corona, & Romana dignitatis Civitatis, sacra etiam Synodi firmaverit auctoritas &c.* - - ergo. R. Instantiam hanc dissolvit Gelasius in Epist. ad Episc. Dardaniæ: *Mediolanum, Ravenna, Sirmium, Treviri, & Nicomedia multis temporibus sedes Imperii fuerunt, quibus cum nihil plus juris, dignitatis, & prerogativæ Ecclesiæ, ea de causa concessum fuerit, non immerito mendacii arguuntur, qui dicunt prædicta de causa Romanam Urbem, ad fastigium Apostolici muneris erectam esse.* - - In idem concinit Leo Epist. ad Marcianum. Caterum Valentinianus relatus rem nostram probe evincit; dum adstruit: Petri meritum Primatum firmasse, ipsumque Petrum esse

esse Principem, Episcopalis coronæ, atque dignitatem Romanæ Urbis; quibus innuit Romam splendorem suum a Petro mutuasse; nisi dicere velis Imperatorem loqui, de jure Patriarchali; quod ex contextu colligi videtur.

Replicabis: Schismata, quæ in Ecclesia fuere, & illud potissime dirum, diuturnumque a temporibus Urbani. VI. (quod plerique volunt ad annos. 52. perdurasse) palam faciunt interruptam Pontificum successionem, cum eo tempore per sæpe duo, quandoque tres computentur Pontifices, ergo. B. Perperam ex schismate suffragium quærunt Novatores, etenim in quolibet sæmp legitimus unus successor Petri existit. Viginti sex enumerantur in Ecclesia schismata, verum portæ inferi licet dire vexaverint, nusquam tamen adversus eam prævalerunt.

Ex his colligitur. I. Debere in Ecclesia Christiana aliquod supremum tribunal admitti; quia cum lites in Ecclesia exurgentes ex scriptura novimus, & ex ipsis fidelibus exurgentes viros perversos, qui abducant discipulos post se prædictos habeamus, necessum fuit constitui a Christo supremum in Ecclesia tribunal, quod controversias exurgentes, definire, & dirimere possit; cum ipse Christus mandet: dic Ecclesiæ, ergo in ea tribunal dictum, est necessarium, ad quod fideles in dubiis possint recurrere.

Colligitur. II. Summum Pontificem esse supremum controversiarum fidei Judicem. Etenim in lege veteri iudex controversiarum fidei, & legis, erat summus Sacerdos, ergo cum nova lex sit perfectior veteri, utpote figuratum sua figura, oportet ut summus Sacerdos novæ legis non minori sit præditus auctoritate præ Secerdote Summo legis antiquæ. Insuper Matth. 18. v. 17. præcipitur: *Dic Ecclesiæ; si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus, & Publicanus.* Nomine autem Ecclesiæ præcipue intelligitur is, qui eidem tanquam Caput visibile præsidet. Ex praxi namque ab hominibus recepta, crimina non facile deferuntur ad omnes fideles, aut ad Concilium, nisi admodum raro, cum Concilia admodum raro haberi possint, & alias nimis arduum remedium pro corrigendis, instituendisque fidelibus Christus instituisset, cum non nisi summo studio Concilia congregari possint; ergo cum Potifex tanquam Caput visibile, Ecclesiæ præsit, ea propter eidem primo tanquam Capiti visibili, cui approxima est indefectibilitas in fide, competit judiciaria potestas in Ecclesia omnibus sæculis, & temporibus necessaria, ad hoc: ut fideles in unitate fidei a Christo revelatæ contineantur, salutemque per fidem a Christo revelatam consequi possint, ac valeant. Et hæc de Capite Ecclesiæ visibili pro nunc satis dicta sunt. Quæ omnia ejus infallibili judicio submitto, quem hactenus Successorem legitimum Petri, pro viribus demonstrare satagebam, cedant quæ hæc omnia, & singula.

Ad Majorem Dei Gloriam.

I. *Existentia Dei ex creaturis demonstrari potest. II. Unde ignorantia invincibilis Dei dari non potest. III. Ad quem videndum oculus corporeus elevari non potest. IV. Deus cognoscit perfecte presentia, & futura. V. Illa tamen perscientiam mediam non cognoscit. VI. Sed perscientiam visionis futura absoluta in decreto absoluto. VII. Et conditionate futura in decreto objective conditionato. VIII. Deus ab aeterno praedestinavit, & in tempore promovet actiones creaturam liberas, sine latione libertatis creata. IX. Providentiam Dei lumen naturale clare testatur. X. Praedestinatio ut beneficium gratuitum ex sola bonitate Dei oritur. XI. Ea nihilominus tanquam Corona iustitia intenta, & considerata connotat merita. XII. Velut Reprobatio, ut a iustitia vindictiva orta connotat demerita. XIII. His non obstantibus salvatur voluntas antecedens salvandi omnes homines. XIV. Dari in Deo tres personas fides docet. XV. Quae etsi tres entitates, & perfectiones relativas distinctas designet, essentiam tamen unam sibi identificant. XVI. In Deo vera realis processio datur. XVII. Una filii, quae est generatio ejus, utpote facta per intellectum. XVIII. Altera Spiritus Sancti, qui si a filio non procederet, ab eo realiter non distingueretur. XIX. Dari Angelos Scriptura testatur. XX. Quorum reprobi ab igne corporali vere torquentur. XXI. Homo per peccatum originale non amisit libertatem. XXII. Peccator libere cooperatur gratia ad justificationem sui. XXIII. Et quamvis homo singulas veritates naturales absque speciali gratia Dei cognoscere possit, non tamen supernaturales. XXIV. Unde ad assentiendum mysteriis fidei prae ter externam revelationem, interna specialis gratia est necessaria. XXV. Quilibet homo Christianus non tantum Dei, sed & Ecclesiae praecepta servare tenetur. XXVI. Dei praecepta impossibilia non*

u

sunt,

sunt, quæ cum gratia Dei quilibet adimplere potest. XXVII. Præceptum convertendi se ad Deum per se obligat in primo instanti usus rationis. XXVIII. Humana lex potest obligare in conscientia. XXIX. Ecclesia potest præcipere actus internos directe. XXX. Peccatum mortale in ratione offensa est infinita malitia. XXXI. Quod formaliter in privatione reëditudinis consistit. XXXII. Peccatum originale non in concupiscentia, sed in privatione iustitiæ originalis situm est. XXXIII. Quod per Baptismum vere tollitur, & non tantum tegitur. XXXIV. Solus Deus unus & trinus est objectum perfecte Beaticativum hominis. XXXV. De fide est Clementem, XIII. actu regnantem Pontificem esse Vicarium Christi. XXXVI. Qui in decisionibus fidei etiam extra Concilium est infallibilis. XXXVII. Fides est incompatibilis cum clara Dei visione. XXXVIII. Ut & spes cum certo credita damnationis revelatione. XXXIX. Promissum a saculis Messiam venisse demonstrari potest. XL. Qui cum in remedium peccati venerit, si Adam non peccasset, in mundum non venisset. XLI. Septem nove legis Sacramenta sunt a Christo instituta. XLII. Quæ instrumentaliter physice causant gratiam. XLIII. Parvuli ante usum rationis recte baptizantur. XLIV. Christus est vere relictus in Eucharistia. XLV. In qua sola species panis, & vini cum corpore Christi remanent, non tamen substantia panis, & vini. XLVI. Non est præceptum Divinum extra Sacrificium communicandi sub utraque specie. XLVII. Sacramentum penitentiae potest esse validum, & informe. XLVIII. Circumstantiæ aggravantes sunt materia necessaria confessionis. XLIX. Iustus per bona opera potest de condigno satisfacere pro pena temporali ex peccato remisso permanente. L. Ministri Sacramenti matrimonii sunt contrahentes.

